

tientes quoque hoc, qui erant complices Acacii, in- cluserunt se in ecclesia majori, quæ vocatur Sancta Sophia, et consilio facto, mandaverunt imperatori, dicentes: Nisi nobis reddita fuerit ratio, quare damnatus est episcopus noster (civitatis nostræ) Acacius, nullatenus consentimus sedi apostolicæ. Hic papa Hormisdæ perrexit ad regem Theodoricum Ravennam, et cum ejus consilio misit auctoritatem ad Justinum, et cum vinculo chirographi, et textum libelli redintegavit ad unitatem sedis apostolicæ, damnans Petrum et Acacium, vel omnes hæreses. Hic invenit Manichæos, quos etiam discussos cum examinatione plagarum exsilio deportavit. Quorum codices a te fores basilicæ Constantinæ incendio concrenavit. Hujus temporibus episcopus in Africa post annos 76 revocatus est, qui (reordinatur, quod) ab hæreticis fuerat exterminatus. Eodem tempore venit regium donum cum gemmis pretiosis a rege Francorum Clodoveo Christiano B. Petro apostolo. Sub hujus episcopatu multa vasa aurea vel argentea venerunt de Græcia, et evangelia cum tabulis aureis, cum gemmis pretiosis pensantibus lib. 15; patena aurea cum hyacinthis, quæ pensat libras 20; patena argenteæ duæ, pensantes singulæ libras 25; scyphus aureus cum gemmis, pensans lib. 8; scyphus aureus circumdatus regno, pensans libras 8; scyphi argentei deaurati 2, pensantes singuli libr. 5; gabata (a) electrina, pensans lib. 2; thecæ cereæ aureæ 2, pensantes lib. 6; palliolium (b) oloforum lateum cum tabulis auro testis de chlamyde vel de stola imperiali, (c) succinctorium super confessionem beati Petri apostoli. Hæc omnia a Justino Augusto (d) orthodoxa votorum gratia oblata

* Au toritate quorundam regum Vandalorum constitutum fuerat, ut supra vidimus, ne catholici in Africa in locum defunctorum alios episcopos ordina- rent: verum Hildericus Ilmerici filius, post obitum Trasamundi regis regno potitus anno nono Hormisdæ pontificis, qui est Christi 522, præcepit (teste Isidoro in Chron.) ut sacerdotes catholici ab exsilio reduc- rentur, et ecclesiæ aperirentur: idque priusquam regnaret, ne violaret religionem juramenti, quo Trasamundo prædecessori jam morituro promiserat, se catholicis in suo regno nullas ecclesias aperturum, nullaque privilegia restitutum esse. Voluit Deus beatissimum pontificem etiam hac benedictione au-

- (a) Cod. Luc. 490, *ylieina*.
 (b) Idem cod., *olobyra blattea*.
 (c) Idem cod., *suffictorium*.
 (d) Idem cod., *orthodoxo*.
 (e) In ms. additur *singula*.
 (f) Cod. Luc. 490, *cxxt*.
 (g) In eodem cod., *Item ad B. Paulum.... libras 6, desunt omnia*.

A sunt. Eodem tempore Theodoricus rex obtulit beato Petro apostolo cerostrota argentea duo, pensantia (e) libras 70. Eodem tempore fecit papa Hormisdæ apud B. Petrum apostolum trabem, quam ex argento cooperuit, pensantem libras (f) mille et 40. Hic fecit in basilica Constantiniana arcum argenteum ante altare, qui pensat libras 20; canthara argentea 16, quæ pensant singula libras 12. (g) Item ad beatum Paulum fecit arcus argenteos duos pensantes singulos libras 20; canthara argentea 16, pensantia singula libra 15; anas argenteas 3, pensantes libras 3; scyphos argenteos stationales 6 cum ducibus, pensantes singulos libras 6. (h) Hic fecit ordinationes in urbe Roma per mensem Decembrem, presbyteros 21, episcopos per diversa loca numero 55. Qui etiam sepultus est in basilica B. Petri apostoli, viii idus Augusti, consulatu Maximi. Et cessavit episcopatus dies 7 (i).

Ex cod. *Hardy*. Et facta simul concilio cum Justino agitato in conspectu omnium illustrium. Tunc legati sedis apostolicæ elegerunt ex suis Diaconum diaconum ad reddendam rationem, qui tunc exposuit eis culpas Acacii, ut etiam omnes simul cum Justino agitantes acclamarent dicentes, et hic et in ævum damnatur Acacius. Eodem tempore jussit Justinus rex accepta veritate ut sine aliqua dilatione facerent libellos omnes episcopi qui in regno Justinus erant, et rediret ad communionem sedis apostolicæ: quod etiam factum est et concordaverunt ab Oriente usque ad Occidentem, et cucurrit pax Ecclesiæ. Qui textus libelli hodie in archivo Ecclesiæ reconditus tenetur.

gere, ut post restitutam Orientalem Ecclesiam catholice communioni, Africanam quoque longa persecutio vexatam, atque novissime a Trasamundo rege omnibus ejectis episcopis præcucatan, pristino splendore restitutam videret. His itaque aliisque numeribus a Deo locupletatus, tandem victoriæ coronam ac cepturus, sequenti anno ad superna est evocatus; quasi Simeonis instar jam responsum a Domino accepisset, non visurum se mortem, nisi videret Christum Dominum; nempe dissoluto schismate Oriem talem Ecclesiam Occidentali unitam, et Occidentalem in Africa, sublato persecutore tyranno, in integrum restitutam. Sev. Binius.

- (h) Idem cod., *quatuor*.
 (i) Idem cod., *6*.

Hoc nomen abest a c. II in quo hæc leguntur: Eodem et tempore venit corona aurea cum gemmis pretiosissimis donum a rege Francorum. *Recte*.

** Abest a v. c. manusc. v. c. Hardyi, quo hactenus usi sumus in recensendis vitis pontificum Romanorum.

HORMISDÆ PAPÆ EPISTOLÆ ET DECRETA.

EPISTOLA PRIMA

HORMISDÆ PAPÆ AD S. REMIGIUM RHENENSEM EPISCOPUM.

Post acceptas ab eo gratulatorias litteras, eidem, ob præclaram meritorum excellentiam, et nobilissimæ sedis prærogativam, vicariam sedis apostolicæ præfecturam in Gallia delegavit.

Dilectissimo fratri Remigio Hormisdæ.

Suscipientes plena fraternitatis tuæ congratulatione colloquia, quibus nos germanæ salutis tuæ lætificavit indicio corporali cum spiritualibus officiis incolumitas subnixâ; congruum esse perspeximus

hanc ipsam, quam mente gerimus, verbis aperire lætitiā. Agis enim summi documenta pontificis, dum et prædicanda facis, et ea insinuare non differs. Prærogativam igitur de nostri summissis electione iudicii quando id operatum te esse didicimus, quod cæteris agendum obnixius imperamus; ut in provinciis tanta longinquitate distinctis, et apostolicæ sedis vigorem, et Patrum regulis studeas adhibere custodiam. Vices itaque nostras per omne regnum dilecti et spiritualis filii nostri Ludovici (Jam ab anno 511 oborat), quem nuper, adminiculante superna gratia, plurimis et apostolorum temporibus æquiparandis signorum miraculis prædicationem salutiferam comitantibus, cum gente integra convertisti, et sacri dono baptismatis consecrasti, salvis privilegiis quæ metropolitanis decrevit antiquitas, præsentii auctoritate committimus: argentes studii hujus participatione ministerii dignitatem, relevantes nostras ejusdem remedio dispensationis excubias. Et licet de singulis non indigeas edoceri, a quo jam probavimus acutius universe servari; gratius tamen esse solet, si ituris trames ostenditur, et laboraturis injuncti operis forma monstratur.

Paternas igitur regulas et decreta sanctissimis definita conciliis ab omnibus servanda mandamus. In iis vigilantiam tuam, in his curam et fraternæ monita exhortationis ostendimus. Illis ea (quantum dignum est) reverentia custoditis, nullum relinquit culpæ locum sanctæ observationis obstaculum; ibi fas nefasque præscriptum est: ibi prohibitum, ad quod nullus audeat aspirare: ibi concessum, quod debeat mens Deo placitura præsumere. Quoties universale poscit religionis causa concilium, te cuncti fratres evocante conveniant: et si quos eorum specialis negotii pulsat intentio, jurgia inter eos aborta compesce, discussa sacra lege determinando certamina. Quidquid autem illic pro fide et veritate constitutum, vel provida dispensatione præceptum, vel personæ nostræ auctoritate fuerit confirmatum, totum ad sententiā nostram instructa relationis attestazione perveniat. Eo sit ut et noster animus officii caritate dati et tuus securitate perfruatur accepti. Deus te incolumem custodiat, frater carissime (anno Domini 514).

ÆPISTOLA

ANASTASII AD HORMISDAM PONTIFICEM.

Pontificem precatur, ut ad componenda in Scythiæ partibus orta dissidia concilium congregari velit.

Victor Anastasius, pius, felix, inclytus, triumphans

Adversus Anastasium imperatorem, exturbatorem orthodoxorum episcoporum, excitavit Deus Vitalianum Scytham magistrum equitum, qui occupatis aliquot provinciis, prædando Constantinopolim usque processit, profertens, teste Marcellino in Chron., se pro orthodoxorum fide et revocando Macedonio episcopo Constantinopolitano (quem relegaverat imperator) omnia agere. Res suas deploratas esse videns Anastasius, pacem petit, jurans cum senatu se lega os revocaturum: Macedonio et Flaviano suos episcopos redditurum, concilium Heracleæ acurum, et ad illud Romanum pontificem evocaturum. Indicto igitur Heracleæ concilio, 25 Decembris anno Domini

tor, semper Augustus, Hormisdæ sanctissimo ac religiosissimo archiepiscopo et patriarchæ.

Beatitudini vestræ non putamus ignotum, quod pro temporis qualitate loquendum atque tacendum, etiam divinæ Scripturæ provida est admonitione dispositum. Exactum proinde silentii tempus incitamenta nobis loquendi concessit. Atque ideo opportunum esse perspeximus, quæ apud nos sub religionis specie commoventur, auditui vestro committere. Ante hoc siquidem duritia eorum quibus episcopatus, quem nunc geritis, erat sollicitudo commissa, ten perare nos a transmittendis faciebat epistolis. Nunc autem currens de vobis suavis opinio, ad memoriam nostram bonitatem paternæ affectionis adduxit, ut illa requiramus quæ Deus et Salvator noster sanctos apostolos divino sermone docuit, ac maxime beatum Petrum, in quo fortitudinem Ecclesie suæ constituit. His igitur præfatis initiis, hortamur ut ad ea quæ de Scythiæ partibus mota sunt, unde et concilium fieri convenire perspeximus, mediatorem se apostolatus vester faciat, ut contentionibus amputatis, unitas sanctæ restituatur Ecclesiæ. Nobis autem omnia optata præstantur, si orationibus vestris et frequenti paginarum allocutione nostri memores fueritis. Data pridie idus Januarii Constantinopoli, et accepta Anthemio et Florentio VV. CC. consulibus v. cal. Aprilis per Patricium (Data et accepta anno Domini 515).

EPISTOLA II.

RESPONSORIA AD ANASTASIUM IMPERATOREM.

Laudat eum quod Ecclesiæ paci studeat, et cum causam cur concilium cupiat congregari cognoverit, scribit se illi responsum daturum.

Hormisdæ episcopus Anastasio Augusto.

Gratias supernæ virtuti, quæ per vestræ pietatis affatus diuturnum dignata est terminare silentium, tale præstans colloquutionis exordium, ut et de vestræ clementiæ prosperitate lætemur, et ad unitatem, Deo donante, reverti posse sanctam confidamus Ecclesiam. Hoc opus supernæ clementiæ, hæc et decessorum nostrorum fuit semper oratio; quos etiam rerum acius paternæ traditionis ministros, et rectæ fidei declarant fuisse custodes. Pax est enim totius bonitatis initium, qua nihil, quantum ad catholice fidei cultum, validius, ni il æstimari oportet excelsius: pro hac scilicet facere et cuncta sustinere convenit, qui sanctarum Scripturarum probabilis cupit esse discipulus. Hanc omnium bonorum matrem et nutricem Christum Dominum nostrum suis constat prædicasse

514 ad Romanum pontificem dat epistolam infra post tertiam Hormisdæ exstantem, de futura synodo eum certiore reddens, ac rogans ut ad conciliandas Ecclesias suam exhiberet adventum. Ut id facilius impetrarent, cum rei præstandæ summam potestatem apud Romanum pontificem esse scirent, Vitalianus et Anastasius Patricium virum clarissimum cum hac epistola legatum miserunt ad Hormisdam papam; cui Dorotheus Thessalonicensis episcopus suas infra exstantes adjunxit ejusdem fere argumenti. Quid pontifex responderit, ex tribus sequentibus epistolis constat. SEV. BINIUS.

discipulis, dicentem : *Pacem meam do vobis, pacem relinquo vobis* (Joan. xiv). Quam vos religiosi cura propositi, Domino aspirante, providentes, de orthodoxæ concordia cogitatis Ecclesiæ in beati apostoli Petri reverentia, divina specialiter præcepta servantes. Quæ res majorem superni favoris defensionem vestro procurat imperio. Recte enim oblata Deo veneratio inexpugnabilem devotis mentibus murum defensionis indulget. Proinde omnipotentem Deum fuis precibus exoramus, ut qui vobis studium quærendæ Ecclesiarum pacis indulsit, ipse quoque sub conservatione catholicæ fidei, desiderio vestro super hac parte præstet effectum. Præterea directis ad nos sacris assatibus commemorationem sancti concilii facere pietas vestra dignata est. De qua re tunc plenissimum poterimus præbere responsum, cum causam congregationis nos voverit evidenter agnoscere. Nunc vero quia, præstante Domino nostro, data est facultas alloquio, congrua veneratione debiti præbebimus sermonis officia. Data pridie nonas Aprilis (anno Domini 515), Florentio viro clarissimo consule.

EPISTOLA

DOROTHEI THESSALONICENSIS EPISCOPI AD HORMISDAM PONTIFICEM.

Pontificem laudat, quod Ecclesiæ curet unitatem, sequere cupere ait, ut hæreticis damnatis, Romanæ Ecclesiæ debitus honor præstetur.

Sacro, beatissimo et comministro papæ Hormisdæ Dorotheus episcopus Thessalonicensis in Domino salutem.

Ait quodam loco cuncta beatissimus divinorum præceptorum promens miracula Salomon : *Sicut aqua frigida animæ sitiienti suavis est, sic benignum nuntium longinquis ex terris* (Prov. xxv). Et sacer David spirituales pulsans lyram psallit : *Quam speciosi pedes eorum qui evangelizant Iona* (Rom. x), sic equitem et nos cunctos docens. Quidquid autem est ita animæ hominis suave, aut ita impingat ossa, quam specioso nuntio cognoscere veræ pacis nuntiatorem; et rectæ nunquam errantes propugnatores fidei ad Ecclesiarum sanctarum transire gubernacula; et tanquam ex arce quadam ad consensus Dei congregare dispersa, et continuo quidem ad principatum tuæ sedis festinantes, venerandi fratris supplicationibus annuentes, et membra Ecclesiæ, quæ vobis Christus et Deus noster credidit, contemnentia prius concordiam, ad unitatem venire; et præcedentem (præcedentem) divisionem, atque invidiam vestræ tantum ordinationis perimere calculo (clanculo), et nunc in concordiam atque societatem confluere (conflare, vel constare) omnem terminum sanctæ illius Ecclesiæ?

Hæc didicimus, non ante multa spatia temporis : sperabamus autem et antiquam consuetudinem cognoscentes Ecclesiæ, et vestrum audientes socialem et irreprehensibilem morem, ex vestris litteris firmiora atque manifestiora cognoscere. Sed quia tempus hiemis ad hæc vos implenda retinuisse consideratur, et aptum, et debitum fuit, plenam et Dei amatricem caritatem etiam scabra (scrupulosa) transire : scribo

A et alloquor beatum vestræ sanctitatis caput, significans collæctari nos beatæ sedi sacratissimi Petri apostoli, quod tali regitur manu quæ suscepit non qui honorem raperet, sed qui raperetur ab eo, et (sicut sermo multiplex tradit, et nos ita se habere credimus) nutritorem pacis, et rectæ fidei certatorem, et humilitate (humanitate) mentis et caritate quæ circa eos est tanquam pretiosis lapidibus coronatum.

Etenim cuncta te volo, venerande pater, agnoscere, quod ex antiquis sanctis et venerandis Patribus suscipiens illius beatæ sedis affectum : (al. add. et) ad hanc tanquam paternam sortem custodiens, addere hoc opto atque festino, ut veniat in hoc studio terminus utilis humanitate quidem Domini et Dei nostri Jesu Christi, intercessionibus autem in cunctis beatissimi apostoli Petri, et in omnibus sapientissimi Pauli; ut venerandæ eorum sedi et tuæ beatitudini juste debitus honos custodiat atque reddatur (addatur), ut nostris temporibus, velut secundum principatum sedis apostolicæ honorem congruentem suscipiat, omnis discordia recedat, et Ecclesiæ omnium vestrum catholica voluntate, Domini etiam et Dei nostri Jesu Christi, et Nestorium et Eutychetem impios, et horum servantes dogmata, et qui istorum fuere sectatores aut exstant, et omnem hæresim anathematizent semper, et rectam atque incontaminabilem fidem inconcussam, tanquam anchoram certam atque firmam teneant, et parent jam pacem, nullo (quod absit) impediante; præsertim venerando capite vestro (sicut didicimus) homines contentiosos horrente, quibus et vita et esca est sacerdotum Dei inter se altercantium separatio : qui non ab omnibus velociter cogniti, tanquam lupi in vestimentis ovium, facile ab apostolica Ecclesia repellantur.

Ista nunc scripsi beato capiti vestro per Patricium virum spectabilem, communem filium, et consuetudinis affectu superans rationem, et circa illam beatam sedem caritate devinctus, et omni die videre desiderans congruentem atque debitam venerationem ei servari. Scribe igitur, in cunctis beate, tanquam unanimi et optanti animam quoque offerre pro fide orthodoxa et Ecclesiarum pace sanctarum, et ut custodiantur venerandæ sedi in omnibus beati Petri convenientia : quod facile fiet, ordinata unitate cunctorum, et omnium ad vos tanquam ad firmum festinantium portum. Divisiones etenim contra contemnere consueverunt, et ordini decentia non servant. Omnem fraternitatem quæ est vestræ sanctitati conjuncta, et ego, et qui necum sunt, multum in Domino salutamus. *Et alia manu* : Salvari me in Domino orate, sanctissimi et beatissimi Patres. Accepta epistola Dorothei episcopi Thessalonicensis Ecclesiæ missa per Patricium V. C. sub data (die) quinto calendas Aprilis (anno Domini 515), Florentio viro clarissimo consule.

EPISTOLA III.

AD DOROTHEUM THESSALONICENSIS EPISCOPUM

Laudat ejus pietatem et studium in Romanam sedem.

Dilectissimo fratri Dorotheo episcopo Hormisdæ episcopus.

Ubi caritatis interest servare præcepta, etiamsi aliquid tale eveniat quod cujuslibet possit animos commovere, tamen ut ea quæ concordie conversatione prædiximus debeant custodiri, oportet æquanimiter prætermitti, quia utique si quid ignorantia tale proveniat, excusationem potest de ipsa simplicitate recipere. Suam Deus nostræ Ecclesiam propria ordinatione constituit, ut quod divinis præceptis nescitur esse dispositum, nullatenus poterit præteriri, cujus notitiam, vel scientiam, te non convenit ignorare. In faciendo namque bona laudamur, et tunc verborum cultus ornatur, quando sibi convenientia rite conjungit. Litteras siquidem per Patricium filium nostrum spectabilem virum tuæ suscepimus caritatis, in quibus speramus opus plenum et probabile reperire, ut nihil esset quod ab integritate unitatis secerneret. Sed quia in his ipsis hunc promittis affectum, qui nos ad hoc quod prædiximus possit specialiter provocare, Domino nostro preces effundimus, ut ipse cujus et causa tractatur, absteris vel amputatis universis scandalis, et Ecclesia sua sub uno consensu et parili faciat fide connexos: nec in sacerdotibus suis quidquam reperiri patiatur, quod cujuslibet aut odii proprii, aut inanius intentionibus, aut hominibus in injuriam Dei, quod nefas est, velle placere; et non magis universa, secundum beatum apostolum, sæcularia contemnentem a spe non possit exorbitare futura. Hortor pro, ter commune remedium, invito pro salute fidelium, propter generale suadeo medicinam. Quis namque contentus est hos videre divisos, quorum potest unitate gloriarum? Unde opus est labore communi, ut hoc quod a Patribus nostris accepimus, conservantes secunde nisi in illo, possimus divino astare iudicio.

EPISTOLA

ANASTASII AUGUSTI AD HORMISDAM PONTIFICEM.

Concilium Heracleæ ad componendas in Scythia de fidelibus quæstiones esse congregandum, ipsumque pontificem, ut ad illud accedat, precatur.

Anastasius Augustus Hormisdæ papæ.

Omnibus negotiis divinæ res præponendæ sunt: Deo etenim omnipotente propitio, rempublicam et conservandam et meliorandam esse confidimus. Quia igitur dubitationes quædam de orthodoxa religione in Scythiæ partibus videntur esse commotæ, id specialiter clementiæ nostræ placuit, ut venerabilis synodus in Heracleotana civitate provinciæ Europæ celebretur, quatenus concordantibus animis, et omni veritate discussa vera fides nostra omni orbi terrarum manifestius innotescat, ut deinceps nulla possit esse dubitatio, vel discordia. Quapropter sanctitas tua cum quibus sibi placuerit reverendissimis episcopis, quod de Ecclesiis sub sui sacerdotii cura constitutis idoneos et instruitos erga orthodoxam re-

* Quatuor legatos in sequentis indiculi inscriptione nominatos nisi, non ad concilium celebrandum, sed tantum ad explorandum qua intentione synodum fieri postulasset; an fidem catholicam, prout promiserat, profiteri, epistolam sancti Leonis recipere, et hæreticos anathematizare paratus esset: ne scilicet

igionem esse probaverit, ad præfatam Heracleotanam civitatem intra diem calendarum Juliarum venire dignetur. Data v. cal. Januarii Constantinopoli, Senatore V. C. consule: Accepta pridie idus Maii, Florentio V. C. consule (Data anno Domini 514, accepta sequenti).

EPISTOLA IV.

AD ANASTASIUM IMPERATOREM AUGUSTUM.

Imperatoris zelum commendat: quoad concilium, per legatos se responsurum pollicetur.

Hormisdæ Anastasio Augusto per Severianum.

Bene clementia vestra confidit, sicut datis ad me gloriosis designa it affatibus, quod reipublicæ vestræ specialiter proficiat, si negotiis omnibus orthodoxæ fidei causa præponatur. Hæc est enim, venerabilis B imperator, de suscepto moderamine rectoris cura salubrior, ut ejus sibi favorem per opera bona conciliet, qui universum et tribuit, et regit imperium. Proinde me quoque et Domino nostro Jesu Christo convenit supplicare, ut qui de Ecclesiæ suæ concordia vestram pietatem cogitare voluit, hunc super hæc parte concedere dignetur effectum; quatenus temporibus vestris orthodoxa fide præditus universus terrarum orbis exsultet. De his vero quæ pro synodali congregatione præcepistis, quid fieri oporteat, per fratres et coepiscopos meos, qui prope et subsequuntur, gloriæ vestræ insinuanda mandavi: quorum suggestionem, si divinus favor mea vota prosequitur, comitentius poteritis universa cognoscere. Data viii idus Julii (anno Domini 515), Florentio consule.

INDICULUS

QUI DATUS EST ENNOBIO ET FORTUNATO EPISCOPIS, VENANTIO PRESBYTERO, VITALI DIACONO, ET HILARIO NOTARIO, LEGATIS APOSTOLICÆ SEDIS CONSTANTINOPOLIM, AB HORMISDA PAPA.

Cum Dei adjutorio et orationibus apostolorum venientes in partes Græciarum, si episcopi voluerint occurrere, in qua decet eos veneratione suscipite. Et si voluerint secessionem parare, nolite spernere, ne iudicetur a laicis nullam vos cum illis velle habere concordiam. Si vero vos ad convivium rogare voluerint, blanda excusatione eos declinate, dicentes: Orate, ut primum mysticam illam mensam mereamur habere communem, et tunc erit nobis ista jucundior. Victualia vero et quæ alia offerre voluerint, excepta tamen subvectione, si causa poposcit, nolite suscipere: sed taliter excusate, nihil deesse dicentes, sperantes etiam ut animos suos vobis accommodent, ubi sunt dona et divitiæ, et caritas et unitas, et quidquid ad gaudium religiosum certum est pertinere.

Cum ista ordinatione, Deo propitio, Constantinopolim pervenientes, ibi secedite, ubi ordinaverit elementissimus imperator; et antequam ipsum videam-

majestas sedis apostolicæ eludere:ur ab ipso, dum non ad fidem catholicam stabilendam, sed ad regnum, confirmandum, Vitalianumque avertendum p. nificia auctoritate abuteretur. Quoniam modo apud imperatorem se gerere deberent, sequens indiculus et comonitorium refert. Sev. Bixius.

tis, nulli detis ad vos veniendi licentiam, præter quos pietas ejus miserit. Postea tamen quam principem videritis, si qui orthodoxi et nostræ communionis, aut zelum habentes unitatis vos videre voluerint, eos sub omni cautela suscipite; per quos forte et quid agitur deprehendere poteritis. Præsentati itaque imperatori litteras porrigite cum tali allocutione: Salutem vos pater vester; Deum quotidie rogans, et intercessionibus sanctorum apostolorum Petri et Pauli vestrum regnum commendans, ut Deus, qui vobis tale desiderium dedit, ut pro causa Ecclesiæ mitti et consulere beatitudinem ipsius eligeretis, ipse et perfectionem tribuat vultatis.

Et si voluerit, antequam chartas suscipiat, ordinem legationis agnoscere, his verbis utimini: Jubete scripta suscipere. Si dixerit: Quid habent chartæ? Respondete: Salutes ad pietatem vestram continent, et Deo gratias agunt, quod vos sollicitos de unitate cognoscunt Ecclesiæ: legite, et agnoscetis. Et nullius causæ mentionem penitus faciatis, nisi prius acceptæ litteræ relegantur. Et post susceptas litteras e relectas, adjicite: Nam et ad Vitalianum famulum vestrum misit litteras qui accepta a pietate vestra (icut ipse scripsit) licentia, suos ad patrem vestrum sanctum papam homines destinavit. Sed quia justum erat ut prius ad clementiam vestram dirigeret, hoc fecit, ut vobis jubentibus atque ordinantibus, ad eum scripta, quæ detulimus, Deo propitio perferamus.

Si imperator petierit epistolam a nobis ad Vitalianum directas, sic respondendum est: Non hoc nobis pater vester sanctus papa præcepit: nec sine justificatione illius aliquid possumus facere. Tamen ut sciat simpliciter litterarum, quia nihil aliud habent nisi preces ad pietatem vestram directas, ut accomodetis animum vestrum pro unitate Ecclesiæ: jungite nobiscum personam, qua præsentem traditæ a nobis litteræ relegantur. Si vero dixerit imperator eas se debere legere, respondebitis: Jam vos suggestisse, jussum non fuisse a sancto papa. Si dixerit: Hoc tantum est quod in litteris continetur: possunt enim et mandatis alia nuntiari. Tunc respondetis: Absit a conscientia nostra: Nobis non est consuetudo: Nos pro Dei causa venimus, et in Deum commisuri sumus? Simplex est sancti papæ legatio, et omnibus nota ipsa ejus petitio, ipsæ preces: ut constituta Patrum non corrumpantur: ut hæretici de Ecclesiis removeantur: præter ista, legatio nostra nihil continet.

Si dixerit: Inde et ad synodum invitavi sanctum papam, ut si quid est ambiguum, tollatur de medio, Respondendum est: Agimus Deo gratias, et petitioni (al. pietati) vestræ, quia hunc vos affectum et animum habere cognoscimus, ut ea quæ a Patribus constituta sunt generalitas servet: quia tunc vera et sancta unitas potest esse inter Ecclesias Christi, si Deo adjuvante, hoc quod prædecessores vestri Marcianus et Leo custodierunt, elegeritis esse servandum. Si ille dixerit: Quæ sunt ista quæ dicitis? Re-

(a) Edit. Rom., *persequutionem facere ab eo?*

A spondete: Ut synodus Chalcedonensis et epistolæ sancti Leonis papæ quæ scriptæ sunt contra hæreticos Nestorium et Eutychetem et Dioscorum, nullatenus corrumpantur. Si dixerit: Nos synodum Chalcedonensem et epistolas papæ Leonis et recepimus et tenemus. Vos mox gratias agite, et peccatus ejus osculamini, dicentes: Modo cognovimus Deum esse vobis propitium, quando facere talia festinatis: quia ista est fides catholica, ista est quam prædicaverunt apostoli, sine qua nullus potest esse orthodoxus: istam debet sacerdotum generalitas tenere, et prædicando servare.

Si dixerit: Orthodoxi sunt episcopi: de constitutis Patrum non recedunt. Respondebitis: Ergo si constituta Patrum servantur, et in nullo corrumpitur quod in sancta Chalcedonensi synodo firmatum est; quæ causa est, tantum inter Ecclesias partium istarum esse discordiæ? Vel quæ causa facit, in uno Orientis episcopos non consentire? Si dixerit: Quietierant episcopi, nulla inter ipsos discordia versabatur: prædecessor sancti papæ animos eorum missis litteris excitavit, et ad confusionem excitandam perduxit. Respondendum: Litteras quas sanctæ memoriæ Symmachus destinavit, præ manibus habemus. Si extra hæc quæ pietas vestra dixit, hoc est, Chalcedonense concilium sequor, epistolas papæ Leonis admitto, aliud nequidquam continent nisi exhortationem ut ista serventur; quomodo verum est quod per ipsum est generata confusio? At si hoc continetur in litteris, quod et pater vester scierat, et pietas vestra consentit; quid ille fecit? quid enim in eo videatur esse culpabile? His adjicite preces et lacrymas: rogantes: Domine imperator, considerate Deum: ponite ante oculos vestros futurum ejus judicium. Sancti Patres, qui ista constituerunt, beati apostoli fidem secuti sunt, per quam ædificata est Ecclesia Christi.

Si imperator dixerit: Quod me vultis (a) per locutionem (prosecutionem, per solutionem) facere, habete: Ecce mihi communicate, qui synodum Chalcedonensem recipio, et epistolas papæ Leonis amplector: Nunc communicate mihi. Respondendum est: Quo ordine pietas vestra communicari sibi desiderat? Nec nos prædicantem ista pietatem vestram vitamus, quod scimus Deum timere, et gaudemus quia gratum vobis est Patrum constituta servare. Fiducialiter ergo rogamus, ut per vos in unitatem revertatur Ecclesia. Sciant omnes episcopi voluntatem vestram, et quia synodum Chalcedonensem et epistolas papæ Leonis servatis, vel apostolica constituta. Si dixerit: Quo ordine facienda sunt hæc ostendere oportere: I eorum preces adhibete cum humilitate, dicentes: Pater vester scripsit episcopis generaliter. Jungite his litteris sacras vestras, significantes hoc vos vindicare (indicare vel judicare) quod se les apostoli a prædicat: et tunc qui sunt orthodoxi, de unitate sedis apostolicæ minime separentur, et qui his sunt contrarii cognoscantur. Quibus ordi-

natu, paratus est pater vester etiam, si opus fuerit, A suam accommodare presentiam, et quicquid expedit, servatis Patrum constitutis, pro integritate Ecclesie non negare.

Si dixerit imperator: Bene ista, suscipite interim nostrae civitatis episcopum. Iterum preces jungite, humiliter dicentes: Domine imperator, pacem venimus cum Dei adjutorio, vobis adniventibus et presentibus, facere, et contentionein (intentionem) suscipere in civitate vestra. De duabus est personis intentio: ista causa proprium cursum habet: Generalitas episcoporum prius ordinetur: fiat una communio catholica: et sequenti loco de istis, vel si qui sunt alii extra Ecclesias suas, tunc diligentius potest causa cognosci. Si dixerit imperator: De Macedonia dicitis: intelligi subtilitatem vestram: haereticus B est: nulla ratione revocari potest. Respondetis: Nos, domine imperator, nullum personaliter indicamus. Et si pietas vestra consideret, magis pro anima vestra et opinione loquimur, ut sit discussio, et si haereticus est, iudicio cognoscatur, ut non sub opinione orthodoxi injuste dicatur oppressus.

Si dixerit imperator: Quid vultis? modo dicite de synodo Chalcedonensi, dicitis et de epistolis papae Leonis: Ecce qui ille est istius civitatis episcopus ad ista consentit. Respondendum est: Si ita custodit, in examinatione causae eum juvare plus poterunt: et quis servo vestro Vitaliano magistro militem talem dedistis licentiam, ut si spera et a beatissimo papa, ut pro causis talibus apud eum discussione causae his periculis, quibus de loco potest esse intentio, integra C universa serventur. Si imperator dixerit: Sine episcopo debet esse civitas mea? Hoc vobis placet, ut ubi ego maneo, episcopus non sit? Respondendum: Praediximus duarum personarum intentionem esse in ista civitate. Quod ad canones pertinet, jam antea suggestimus: canones solvere, irreligionem committere est. Multa sunt remedia, multa inventa, per quae pietas vestra sine communione esse non possit, et integra iudiciorum forma servetur. Si dixerit: Quae sunt ista remedia? Respondetis: Non a nobis noviter inventa: Suspensa causa de aliis episcopis, persona quae consentit confessioni pietatis vestrae et constitutis sedis apostolicae, interim usque ad eventum cognitionis, teneat locum Constantinopolitani sacerdotis, si cum Dei adjutorio episcopi voluerint se accommodare sedi apostolicae. Habetis textum libelli in scriniis Ecclesiae editum, juxta quem debeant profiteri.

Si tamen contra alios episcopos catholicos fuerint datae petitiones, magnopere contra illos, qui sine recundia Chalcedonensem synodum anathematizant, et epistolas non recipiunt sancti Leonis papae, petitiones suscipite, causam tamen in sedis apostolicae reservate iudicio; ut et spem de audientia detis, et tamen nobis debita reservetur auctoritas. Si tamen imperator serenissimus totum se promiserit esse facturum, tantum ut nostram presentiam accommodemus, modis omnibus prius scram ipsius per episcopos et per (Ed. Rom. *vel per*) epistolam vestram, uno

de vestris perferente per provincias, una cum personis quas imperator deputaverit destinatae: ut sic eum servare Chalcedonense concilium et epistolas S. Leonis papae omnibus innotescat. Quibus ita procedentibus, ad nos in Christi signo, ut adventum procuramus, scripta dirigite.

Praeter ea est consuetudo per episcopum Constantinopolitanum omnes imperatori episcopos presentari: si hoc illorum callidis tractatus invenerit, volentium formam legationis agnoscere, ut cum Timotheo, qui modo videtur Constantinopolitanam gubernare Ecclesiam, imperatorem videatis; sic facite, ut si ante agnoveritis, quam ad imperatorem ingrediamini, ista disponi per aliquos, necdum presentati, dicite: Mandata talia nobis dedit et praecipit pater pietatis vestrae, ut sine aliquo episcoporum vestram clementiam videamus. Ergo agite, donec se ab hac consuetudine ipse removerit.

Quod si omnino noluerit, aut si captiose contigerit ut ante imperatorem inopinante Timotheum videatis, ita suggerite: Praecipiat pietas vestra nobis dare secretum, ut causas pro quibus missi sumus, exponamus. Si dixerit: Dicite, ecce an e ipsum, respondetis: Non injuriam facimus: sed quod ad causas pertinet, etiam ipsius continet legatio nostra personam, et suggestionibus nostris praesens esse non potest. Et nulli ratione eo praesente aliquid allegetis, sed egresso, delegationis textum exerite. *Hactenus indiculus, sive quod dicunt commonitorium: sequuntur post eum assertiones singularum causarum, in hunc modum.*

Capitula singularum causarum.

Ut synodus Chalcedonensis et epistolae S. Leonis papae serventur. Utque clementissimus imperator consentiens debeat pietatis suae sacra generalia ad universos episcopos destinare, in quibus significet praedicta se et credere et vindicare.

Consentientes etiam episcopi, in Ecclesia, praesente plebe Christiana, haec praedicare debeant: Amplecti se sanctam fidem Chalcedonensem, et epistolas S. Leonis papae, quas scripsit contra haereticos Nestorium et Eutychetem et Dioscorum, sed et contra sequaces eorum, Timotheum Aetorum, Petrum, vel contra eos qui in ipsa causa tenentur obnoxii, simul etiam et Acacium, qui quondam Constantinopolitanae Ecclesiae fuit episcopus, sed et Petrum etiam Antiochenum anathematizantes cum sociis eorum. Haec manu propria, praesentibus electis venerabilibus viris, scribentes, faciant secundum textum libelli, quem per notarium nostrum edidimus.

In exilium deportatos pro causa ecclesiastica ad audientiam sedis apostolicae revocandos, ut iudicium et vera examinatio de his possit haberi: ita ut causa eorum inquisitione integre reservetur.

Si qui vero sacrae sedi apostolicae communicantes, catholicam fidem praedicantes atque sequentes fugati sunt, vel in exilio delinquentur, hos justum est ante omnia revocari.

Praeterea quae legatis inter reliqua injunximus, ut si contigerit libellos porrigi adversus episcopos qui persecuti sunt catholicos, de his iudicium sedi apo-

apostolicam reservetur, ut circa eos venerandorum Patrum possint constituta servari, per quæ ædificatio generalitati proveniat.

EPISTOLA V.

AD ANASTASIUM IMPERATOREM AUGUSTUM.

Novum esse Romanum pontificem ab imperatore ad concilium vocari, se tamen iturum, si Chalcedonensis concilii decreta non revocentur in dubium.

Hormisda episcopus Anastasio Augusto.

Bene atque utiliter serenitas vestra curam principalis acuminis, non tantum in administrando republicæ exercet officio, sed melioribus eam nobilitat institutis, et per curam redintegrandæ unitatis auctorem venerandi placat imperii. Certi sunt enim de tutela regnante, si ulla iisdem præidentibus Ecclesiæ castitas importuna diaboli commixtione maculetur. Unde enim potest fieri, ut nitidas pro principibus ad Deum nostrum preces dirigat, si sit ethaliter populus perfidia corruptus? Nam sicut ante bona omnia est perfecta juxta Deum in imperatoribus sapientia, ita de sacrario mundorum pectorum pro his supplicatio debet et fidei animarum ubertate procedere. Nulla vobis, sublimissime domine, triumphorum materia poterit esse jucundior, quam de subjugatione perfidiae.

Hoc etiam fiducialiter, et pro commisi nobis officii prærogativa suggerimus; quia prope est ut suum splendorem aliena patiatur nube fuscari, qui cum Deo tribuente amovere possit, in subditis tenebras manere permittit errorum. Ergo quia mansuetudo vestra futuram synodum scriptis sacratissimis indixit, cui nos interesse debere iisdem paginis Deo, ut credimus, sibi imperante commonuit, gaudemus, scientes quoniam directarum mentium est, venerabilis Ecclesiæ magistros expetere. Soli enim declinant examen conscientiae, qui vitæ sunt non continentis. Nam et feriato ore splendorem bonæ voluntatis enuntiat, qui per apostolicam immaculatamque fidem et per competentes prædicatores aut confirmari se optat, aut corrigi. Verumtamen licet in his nullum sæculi præcedentis existat exemplum, neque senioris facti qualitas aut commissa libris, aut memoriis inserta teneatur; nihil ad nos, quibus dulce est beneficio Dei, pietate vestra invitante, inchoare meliora, et hoc quod non accepimus a parentibus tam clari operis institutum nobis ipsis imponere; quia totum pro redintegratione fidei et Ecclesiarum pace facere, libenter amplectimur: si tamen majorum notrorum diffinitio, et sanctorum Patrum in suis radicibus inconcussa permaneat: si anathematizetur Nestorius cum participibus suis, qui evacuans divinæ sacramenta naturæ, beatam virginem Mariam nudi hominis mentitur esse genitricem; oblitus angelicæ annuntiationis, per quam mundo innotuit, quia quod ex ea nasceretur vocandum esset sanctum, Filius Dei. Facessat impiorum tam contumeliosa in Deo honorificentia: quoniam sic est in utero virginis operata divinitas, ut ex ea unitas ibi procederet carnis, animæque humanæ; increata quidem, sed non confusa

connexione substantiæ; et si in utrisque naturis pro nostræ redemptionis dilectione Christi Jesu Domini nostri persona una est. ædificante mysterio..... restitutione mortem subire potuisset et naturæ..... fragilitatem cælestis imperii valuerit virtute reparare, vel ita pro unitate personæ et Dominus majestatis crucifixus, et Filius hominis credatur descendisse de cælo. Eutychetis quoque ignorantia divinorum honorum omnium, et ipso cum sociis detestando jam nomine abdicetur hebetudo, qui Deum et Dominum nostrum Jesum Christum figuram tantum carnis habuisse testatus est, et nostræ veritatem non habuisse substantiæ, nesciens de quo promissum sit: quia videbunt persecutores ejus in quem pugnaverunt. Ita enim in una eademque persona persistit utraque natura, ut Deus atque homo unus Dei Filius Jesus Christus fidelium cordibus apparet. Quid enim quadraginta dierum post resurrectionem Domini cum hominibus conviventis et convalescentis egit præsentia? Nisi in istis negotiis illorum, qui veritatem carnis negaturi erant, seniore faceret ætatem curationis esse quam vulneris. Sic enim dixit ad discipulos: *Quid cogitatis in cordibus vestris? Palpate et videte quia spiritus carnem et ossa non habet, sicut me videtis habere* (Luc. xxiv, Joan. xx). Neque fuisset mysterium, quod ostiis ad eos clausis ingressus est, si in egritatem humani corporis non habebat. Possumus ex hoc dono verbi præcedentem longius proferre sermonem: sed satis esse credimus per Dominum nostrum eruditæ clementiæ vestræ strictis supplicare suggestionibus, sperantes ut laborem curamque pastoralis officii, venerabilium prædecessorum vestrorum Marciani et Leonis formam secuti, etiam principali potentiæ participatione fulciatis. Habebitis Deo propitiæ spem de victoriis non jacentem, si pontificali contra diaboli subreptiones congressione pacifica ad decertandum instructionem munitis. Nunquam insanctarum Ecclesiarum memoria Dioscori participis Eutychetis, Timothei et Petri, parricidarum commemoratio reviviscat: servetur ab omnibus suscipiendæ Chalcedonensis synodi, Deo per vos operante, diffinitio. Acacius Petri tenebrarum filii communionem pollutus habeat participes, quos delegit: qui etiam inter suos excessus, nec de Petro Antiocheno, et complicitibus ejus nitidum se esse perpeus est. Cesent maledicta piis sanctæ recordationis papæ Leonis ingesta dogmatibus, quæ solos quidem illo in suis manente puniunt irrogantes. In his quæ præfati sumus, sollicitudinem vestri advocamus imperii: poterit enim pietas vestra, hoc custodiens, apices et scepra sua post multos annos ad aliud sæculum possidere translata. Suscipite preces nostras per Ennodium atque Fortunatum fratres et coepiscopos nostros, nec non Venantium presbyterum, atque Vitalem diaconum, vel Hilarum notarium, filios nostros, quorum apud nos fides in Dei timore studiumque perclaruit, pro vestro amore transmissas, et placidam vice nostra supplicationibus conscientiam accommodatæ. Speramus enim, et de Deo habentes fiduciam, pollicemur

studia, quæ a vobis veræ religioni impensa fuerint, A sine retributione et præmio non futura. Data III idus Augusti, Florentio V. C. consule.

• EPISTOLA

ANASTASII IMPERATORIS AD HORMISDAM PER LEGATOS
SE:IS APOSTOLICÆ MISSA.

Catholicam fidem proficitur: Chalcedonensis concilii decreta servanda: Acacium ad tollenda scandala non damnandum, et de pace cogitandum.

Exemplum sacræ Anastasii Augusti Hormisdæ papæ per Ennodium et Fortunatum episcopos, Venantium presbyterum, Vitalem diaconum et Hilarum notarium.

Gratias omnipotenti Deo referimus, quod sanctitas vestra disciplinis cœlestibus instituta, sicut poposcimus, legatos fidei, Ennodium et Fortunatum venerabiles episcopos, sed etiam viros religiosos Venantium presbyterum, Vitalem diaconum, et Hilarum notarium, quales posebat causæ sublimitas, destinavit; qui negotii magnitudinem implere possent, ecclesiastici luce sermonis, quique operante Deo omnia subtiliter requirentes quæ ad rectam et veram Christianorum pertinent fidem, et ipsi, sicut decuit, declararunt, et a nobis, sicut oportuit, agnoverunt: quia una est Ecclesia Dei, apostolicis ubique firmata doctrinis. Unde quis audeat de Domini nostri Jesu Christi incarnatione aliter quam habet veritas ipsa sentire, nisi ut confiteatur æqualem et consubstantialem Patris Filium, salutis nostræ causa, juxta annuntiationem archangeli, in utero virginis, carnem ex eadem assumendo, hominem factum? et sicut ait C Apostolus, in servili forma, ut crucem pro nobis carne susciperet. De quo beatus Petrus apostolus Judæis dicit: *Vos petistis vobis dimitti virum homicidam, auctorem vero vitæ interfecistis.* De quo etiam legitur in Paulo apostolo: *Factus obediens usque ad mortem, mortem autem crucis.* Confitemur enim quod genitrix Dei beata virgo Maria in vera carne et anima rationabili et intelligibili nobis Deum peperit salvatorem, quem homousion Deo Patri et Spiritui sancto, ante sæcula eundem nobis quoque homousion, propter peccata nostra in fine temporum credimus et profectum fuisse progenitum, sicut propheta David dicit: *De ventre matris meæ Deus meus es tu (Psal. xxi).* Quæ tamen ita sine defectu vel confusione nostri corporis est assumpta nostra substantia, ut in eadem D carne Dei Filius mundum examinaturus adveniat, oculis omnium vulnerum et clavorum indicia representans, sicut scriptum est: *Et videbunt in quem pupugerunt (Apoc. 1).* Cum omnibus etiam orthodoxis

et impiissimos Nestorium atque Eutychem vitam pariter et horremus. Eorum condemnantes et anathematizantes et personas et dogmata, detestabilibus sacrilegiis comparanda, qui dispensationem divinam et humanæ remedia infirmitatis, similiter aut nescire voluerunt, aut cognita blasphemare. Tale igitur circa fidem clementiæ nostræ propositum summus Deus ab exordio vitæ sensibus nostris immisit: unde et imperium nostrum credimus custodiri. Miramur autem quam obrem de beatissimis Patribus, qui in Chalcedone convenerunt, aliqua nobis scribere voluistis, dum ea quæ ab his fuerant constituta prædecessorum nostrorum multiplicibus decretis confirmata monstrantur. Et cum nec alia synodus facta fuerit, per quam quæ ab illa disposita sunt redderentur infirma, nec lex a nobis processerit, cujus novitate statuta præfati episcopalis concilii solverentur, maxime cum ipsa synodus dixerit anathema esse debere, quicumque aliam fidem quam apud Nicæam trecenti decem et octo venerabiles Patres constituerunt docere vel immutare voluerit, ad hoc etiam eos, quos superius comprehendimus, id est Nestorium et Eutychem damnaverunt, quos nos quoque damnamus. Nam pro hac causa attestantur nobis etiam divinx litteræ ad Alexandriam, non semel, sed multoties destinatæ. Per quas objurgavimus, cur sibi non arbitrentur posse sufficere directam fidei doctrinam, recedentes ab anathemate Chalcedonensis synodi vel venerandæ memoriæ Leonis episcopi. Unde non parvum studium apud nos, et intentio in præsentī quoque perdurat, quatenus a superfluo anathemate eosdem possimus abstrahere, et sanctæ Ecclesiæ universali conjungere. De capitulo vero quod solum videtur esse residuum, nostra voluntas petitioni vestræ fortasse propter unitatem Ecclesiarum convenerat, nisi alia venerabilibus Ecclesiis ex hoc removeri scandala crederemus. Nunc universa quæ sint facienda perpendite, quia grave esse clementia nostra judicat de Ecclesia venerabili propter mortuos vivos expelli, nec sine multa effusione humani sanguinis scimus posse ea quæ super hoc scribitis ordinari: omnia tamen a Deo sperantes, per concilium melius agere poteritis, quam ab his hominibus, qui propter errores suos provincias percurrentes, inimicam Evangelii sanctis et Ecclesiis volunt esse discordiam. Ergo ut sit placens supernæ majestati Ecclesiarum unitas, providete: quia quid nobis in eis quæ præfati sumus obsistit, ignoramus, si bene nos arguit. Per omnia tamen voluntatis nostræ puritatem legatorum nostrorum poteritis narratione cognoscere. Petimus autem ut

• Hæc epistola cum quibusdam sequentibus scripta est ab Anastasio imperatore anno Domini 516, quando edita catholice fidei professione se catholicum esse simulavit, ut scilicet hac arte, populi favore captato, metum Vitaliani excuteret. Addidit reverentibus sedis apostolicæ legatis Theopompum et Severianum, homines laicos, quibuscum de rebus ecclesiasticis ageretur. Anastasium his litteris catholicam fidem veterarie et per summam calliditatem profectum esse, eademque f.lliendi arte Chalcedonense concilium approbasse, ex his quæ superius de ipso scripta ha-

bentur, et quæ de eodem scribentur infra manifeste demonstratur. Legati quos misit fuerunt alieni a catholica religione, defensoresque hæresis Eutychiænæ; idemque præciue Romam venerunt, ut (si fieri potuisset) ipsum Hormisdam ad suas ipsorum partes adducerent. At ubi hæc adeo inexpectata Hormisdæ comperit, legatos re infecta ad imperatorem redire jussit; jam de Anastasii perfidia, diu piorum verborum involucre velata, certior factus. Hæc constant infra ex epistola Hormisdæ ad Avitum. Sev. Rixtus.

pro nobis apostolatus vester orare dignetur: quod vos liberi animo facere, hæc poterimus maxime ratione cognoscere, si perfectam nobis unitatem Ecclesiarum dignatus fuerit Deus, vobis disponentibus, condonare: illam enim vox Dei magnam benedictionem diligentibus se mandavit atque denavit, qua declaravit: *Pacem meam do vobis, pacem meam dimitto vobis* (Joan. xiv).

EPISTOLA

ANASTASII IMPERATORIS AD HORMISDAM P. P. M.

Theopompum et Severianum homines licitos, legatos poni tibi ad salutationis officium, et pacem conciliandam mitti.

Anastasin Augustus Hormisdæ papæ per Theopompum et Severianum viros clarissimos.

Omnia quæ benignitas conceperit animorum, dulci ambitu et festinatione laudabili propagantur; nec sibi requiem putant posse præstari, donec ad effectum saluberrimum desiderata perduxerint. Et tunc quædam ipsius festinationis sit requies, dum contigerit spes votorum. Quod in præsentem nos certa ratione pertulimus, donec cælestis favor et nostræ petitioni audiam, et vestræ promissionis serenam donet effectum. Ergo quia vel maxima itineris longitudo, et ultra solitum morem hiemalis asperitas, quod optabamus, nobis fecit incertum, interim intra animos desideratæ compressimus, beneficia divina captantes, quæ bonæ exitus rei sua interpositione decidunt. Agnoscentes igitur quod ejus primam nobis gratiam condonavit, ut missa ad nos legatio ad beatitudinem tuam feliciter remearet, ad secundam processimus, ut dirigeretur a nobis promissa legatio, per quam et commemoratio fieret eorum quæ cum sanctissimis viris longa deliberatione contulimus, et inde, Deo auspice, tam nostræ petitionis, quam vestræ gratiæ, ad integrum lux serena respicienda, et toti orbi gaudia expectata donentur. Commemorationis itaque loco, et salutationis honorem reddendo, Theopompum virum illustrem, comitem domesticorum, agentem sacri nostri palatii scholam, fidelem nobis vel pro suis moribus, vel pro ipsa affectione gentili nostræ provinciæ, sed et Severianum virum clarissimum comitem sacri nostri consistorii ad vestram direximus sanctitatem, qui ordinem litterarum propria voce testantes, ad celeritatem expectata provocent, quæ etiam cælesti misericordiæ credimus placuisse. Data xvii cal. Augustas Constantinopoli, Pet'o viro clarissimo consule (anno Domini 516).

EPISTOLA VI.

AD ANASTASIIUM AUGUSTUM.

Frustra Anastasii imperatoris nondum detecta, laudat ejus studium de pace concilianda, monetque ut tandem damnatis hæresibus Ecclesiæ unitas sortiatur effectum.

Hormisdæ Anastasio Augusto per Theopompum et Severianum.

Sollicitari animum tuum, clementissime imperator, ambitiosa aviditate commemoras, donec speratæ unitatis redintegratio optata contingat. Bona sunt desideria salutis, et laudabilis quæ se hujusmodi Deo

commendat intentio. Prudentiæ siquidem speciale documentum est, cum id quod sibi utile credit, impatienter inquirat. Nam si in corporum morbis noxia est tarda curatio, quanto magis in salute animæ gravius est ferendus remedium fidelium serior appetitus? cum moveamur spiritualibus institutis, ne quæ prodesse possunt in diem posterum differantur, clamante sapientissimo Salomone: *Ne tardes converti ad Dominum, et ne differas de die in diem* (Eccli. v): quia sicut in incerto vitæ tempora, ita in tuto animæ convenit esse remedia, ut intret in gaudium domini sui, quem veniens dominus ea quæ sibi placent invenit operari. Unde et fateor me fuisse miratum, cur tandem legatio promissa tardaverit, cum faciendæ ista sint, ut regna cælestia rapiantur. Verumtamen instinctus ipse, quem mansuetudinis vestræ declaratio alloquium, spem supernæ misericordiæ perlicetur. Desuper est enim et ipsum velle quod bonum est. Confido autem quoniam qui cepit in vobis opus bonum perficiet usque in finem. Ergo vitæ cui cœpistis insistite, et spretis errantium lubricis, nobiscum supra petram solidam tenete vestigia. Tali crevit Ecclesiæ sancta consensu, quod his verbis apostolicorum actuum testatur historia: *Multitudinis credentium erat cor unum, et anima una* (Act. iv). Nam quemadmodum connecti poterunt gratiæ vinculis, quorum distant corda sententiis? Fac, domine imperator, effectum regni fidei probare verborum. Non enim in sermonibus cognoscuntur hominum corda, sed effectibus. Cum et Abraham pater noster non nuda Deo fide, sed opere fidem commendante placuerit. Unde vel pro dispensatione mihi creata, vel pietatis vestræ circa me beni nitate perpensa, domine filii, hortor et supplico, ut stadium pacis, quod per scripta præfertis, ad componendâ nobiscum, adjutore Deo, ea in his, quibus laborant Ecclesiæ, dirigatis, quia secundum prophetam: *Pax multa diligentibus nomen tuum, et non est illis scandalum* (Psal. cxviii). Non sunt incognita apud mansuetulinem vestram quæ nos ab ea, quam redintegrare cupimus, unitate discernant. Date operam, ut laudando quæ profitemini, compleantur effectum. Et apostoli, cujus communionem creditis experendam, totis viribus sequimini disciplinam. In totum perditâ noxiorum declinate contagia; scientes non habere cum religiosis impiæ portionem, nec ullum fidei cum perfidia esse consortium. Consequens est ut qui errorum detestatur principes, oderit sectatores. Exsecrabile habeatur in fine, quod damnatur in semine. Offerite hæc munus Deo, pro vestris, precor, offerite temporibus: jam diu hæc a vobis hostiam pro talis quæ vobis contulit Christus beneficiis expectat. Quid opus est apud illum, preces adhibere, qui supplicat? Vos senatui urbis Romæ, ut me ad pacem hortaretur, injungitis. Ego non solum cum his ad vos supplicationis verba convertito, sed vestigiis vestris pro universali advolor Ecclesiæ. Audite me pro Christo legatione fungentem: non patiamini ab improbis canibus Christi membra discerpi: quæ insanibilia videtis, absca-

ditæ, et quæ ægra, curate. Cur quæ sana sunt invalidis conjuncta quantuntur? Servate ordinem quem unitas ipsa præfinit, et pacem mundo, quam poscitis, reddite. Hæc et sub præsentis occasione depono, et rursum ac sæpius supplicare curabam, sperans importunitatem hanc meam et Deo esse placituras, et apud vos quoque per assiduas petitiones, quoniam id nos Dominus docuit, vacuam non futuram. Data R mæ (anno Domini 516).

EPISTOLA

ANASTASII AD SENATUM URBIS ROMÆ, PER THEOPOMPUM ET SEVERIANUM VIROS CLARISSIMOS.

Pontificem et regem ad pacem hortandos.

Imperator Cæsar Flavius Anastasius pius, felix, victor, semper augustus, Germanus inclytus, Francicus inclytus, Sarmaticus inclytus, pater patriæ, proconsulibus, consulibus, prætoribus, tribunis plebis, senatuique suo salutem dicat.

Si vos liberi que vestri valetis, bene est: ego exercitusque meus valetis. Quotiens utrisque publicis rebus prospera voluntate consulitur, non solum exhortatio, sed postulatio quoque creditur conveniens, ut duabus in unum concurrentibus causis animus incitatus, quod felix et bonum partibus sit, valeat adipisci. Si etenim Christus Deus et Dominus noster, et per mitissimam voluntatem, et quamdam dispensationis petitionem nos revocavit ad se, et redemptos proprio sanguine libertati restituit, ut salutem mortalitati præstaret, non videtur absurdum, tam apud gloriosissimum regem, quam apud beatissimum papam almæ urbis Romæ, patres conscriptos imperiali petitioni conjunctos, ea sperare, quæ et nobis et sibi Deo annuente in commune proficiant; hoc est, ne fugitivorum audiant concinnatos sermones, mendacio solo compositos, sed satisfactione suscepta, quam et veritas et legatorum qui directi sunt inquisitio potest fecit, ad desideratam pacem acceptabili Deo voluptate concurrat. Indubitatum siquidem est ex longa annorum serie, multam partem reipublicæ vestram vindicare constantiam. Proinde oportet sanctissimum cœtum vestrum solerti studio ac provido labore contendere; tam apud excelsum regem, cui regendi vos potestas et sollicitudo commissa est, quam apud venerabilem papam, cui intercedendi apud Deum facultas est præstita, ut in ea parte animi sui bonitatem dignentur impendere, in qua utriusque reipublicæ membra sperata sanitate salventur. Implentibus enim veterem consuetudinem, et nimis consilio vestro notissimam, si ea quæ publicæ utilitati conveniunt, tractando, sperando, postulando, effectum adipisci Deo auspice feceritis. Data v kalendas Augusti (anno Domini 516), Chalcedone, Petro viro clarissimo consule.

In editioe Rom. epist. Pontif. Romanorum hi tituli ita enuntiantur: *Imperator Cæsar Flavius Anastasius pontifex inclytus, Germanicus inclytus, Alama-*

RESCRIPTUM

SENATUS URBIS ROMÆ AD ANASTASIIUM AUGUSTUM PER THEOPOMPUM ET SEVERIANUM VIROS CLARISSIMOS.

Pontificem semper pacis fuisse studiosum, quam pendere ab Acacii damnatione fatentur.

Si prima semper esset, imperator invicte, a regentibus supplicium spectata devotio, si sola gratia dominorum conciliatur obsequio; indubitanter agnosces sacræ jussionis oracula quanta senatus vestri fuerint gratulatione suscepta, maxime cum ad hos et animus domini nostri invictissimi regis Theodorici filii vestri mandatorum vestrorum obedientiam præcipientibus accederet, et sciamus super omnia beneficia vestra tunc magis nos erigi, cum dignos creditis, quibus debeat imperari. Mox igitur sacræ studio jussionis implendæ, beatissimum papam Hormisdam credidimus deprecandum: de quo parum est dicere, quia vota supplicantium benignitate præcessit; sed et nobiscum suas preces, ut quod hortamini fiat, adjunxit, evangelicis voluntatem suam testimoniis asserendo, ostendens mundum supra multitudinem peccatorum suorum scandalis plus gravatum, dum vox sit ista dominica: *Vox mundo a scandalis* (Math. xviii). Et idem, oportere homines scandalizantium partes membrorum abscindere, quam ut in ignem, non renuntiando scandalis, mittantur æternum. Sed et post hæc divinæ lectionis exemplis, quam boni sint fructus pacis, ostendit cum diceret: Et apostolum Paulum gratia Dei plenum, nihil tamen quibus bene cupiebat, quod optaret melius, invenisse; nisi ut pax Dei, quæ est supra omnem excellentiam, in eorum sensibus abundaret; quodque in Evangelio Domini sit vox ista dicentis: *Quoniam pacifici filii Dei vocantur* (Math. v); et iterum ad ipsum Scripturarum omnium revertendo doctorem, quanto ipsi vel fide, qua et cælestia regna præsumimus, a peccatorum cruciatibus credendo salvamur, caritas sit major, ostendit, testimonium tale subjiciens: *Spes, fides, caritas, major autem omnium caritas* (I Cor. xiii): id est Spiritus, gratia donante divina, caritatem virtutibus omnibus exaltat. Non habentes ergo, si et propter pœnam scandala declinamus, et pacem propter pacis bona sectamur, et ad caritatem nos qui est caritas Christus hortatur; quid est enim quod retinet catholico ardore festinos? quid est quod delinquentis Acacii impedit volentes Christum videre persona? quid est quod a suo liberi, alieno gravantur errore? Hæc cum venerabilis papæ latius fuerint expedita rescriptis, pro nostræ tamen obsequio credidimus devotionis indenda, ne non rogasse putaremur recondendo responsum, quod accepimus deprecantes. Proinde, piissime imperator, hæc suo nomine senatus serenitatis tuæ clementiæ provocatus adjunxit, ut qui animo quambenigno in utraque republica concordanda fuisti, tam esse pio in Ecclesiæ redintegranda unitate noscaris. Nam ut pax illa regnorum tantum scitur prodesse subjectis, sic hæc religionis

nicus inclytus, Francicus inclytus Tribunic. Pot. XXV cos. iii pius, felix, victor, ac triumphator semper augustus, pater patriæ, consulibus, etc.

cum populo suo proficit imperanti. Etenim quis non hæresum perfidarum sequaces plus quam ipsos deliquisse putet auctores? Qui non post patibulum crucis dividentes iterum Christi membra condemnet? Utinam hæc jam vobis regnantibus causa cœpisset, ut facilius mala reprimerentur nascentia, quam provecta. Nam quis ambigat non potuisse ejus existere, cujus corrigi temporibus videret errorem? Per Ennodium et Fortunatum episcopos, ^a Venantium presbyterum, Vitalem diaconum et Hilarum notarium.

EPISTOLA

SIVE EXEMPLUM RELATIONIS JOANNIS EPISCOPI NICOPOLITANI, PER RUFINUM DIACONUM EJUSDEM, AD HORMISDAM.

Catholicam fidem profitetur, et quæ vitanda, quæve servanda, moneri cupit.

Domino meo per cuncta sanctissimo ac beatissimo patri patrum, comministro ac principi episcoporum Hormisdæ, Joannes in Domino salutem.

Cura mihi exstitit semper nihil amplius querere, nisi agere propriam et familiarem conversationem vacuum sollicitudinis et anxietatis mundanæ: sed quia *Dei judicium abyssus multa est* (Psal. xxxv), sicut et vestram cognosco docere beatitudinem, patre nostro quondam atque archiepiscopo Alcysone a Christo ad supernas mansiones evocato, ea ratione qua ipse cognoscit, qui est possibilitium dominus, in me sancta synodus bonorum actuum, ac clerus pastorum transtulit sortem. Ego autem cuncta referens Deo, qui balbutientium linguas liberas facit, decenter ad vestras orationes concuro; ut juxta consuetudinem apostolicæ sedis vestræ, quæ cunctarum Ecclesiarum curam habet, et Nicopolitanorum habere dignemini, secundum antiquam spirituales dispositionem vestram. Petenti etenim mihi dari spiritum ad apertionem oris, sicut docuit Apostolus (Ephes. vi), atque ipse etiam Dominus præcepit, mecum petite horum datorem, et cum querente pariter querite, et pulsantem spirituali manu vestra suscipite. Hoc enim vobis facientibus, poterò, sanctissime, et accipere, et invenire, et aperiente Christo recta per verbum veritatis incedere. Quoniam vero quidam dissimulantes nobiscum credere, atque sectari sanctas synodos quæ Nicææ, Constantinopoli atque Ephesi congregatæ sunt, in qua principes exstiterunt sanctissimæ memoriæ episcopi Cælestinus apostolicæ sedis vestræ, et Cyrillus Alexandrinæ; insuper etiam quæ Chalcedone adversus Eutychetem impium congregata est, quæ omnes prædictas veritates orthodoxa in se ratione firmavit. Tamen audent nos impugnare, tanquam vinculum concordiæ sine ratione vitantes. Votum autem mihi est, vestram sequi doctrinam sicut inter sanctos prædecessor meus Alcyson exstiterat, et anathematizo Dioscorum, Timotheum appellatione Ælurum et Petrum horum successorem; et Petri communionem cum his permixtum Acacium, et Petrum qui Antiochenam perturbavit Ecclesiam, sequens in omnibus synodicas et apostolicas epistolas scriptas

^a In edit. Romana est *Hilarianum*.

A a vero præsule Romanæ Ecclesiæ Leone. Rogo autem plenius atque perfectius, quæ servari oportet, commonete, et a quibus abstinere debeam, vestris custodibus litteris intimare: ut si fortassis adhuc inexercitatus ordini deputor lectionum, seu dixi, sive egi apostolicis doctrinis vestris incongruum, vestris imbutus sermonibus possim hæreticorum obistere machinis. Hoc enim faciente, sanctissime, firmiores nostræ sanctæ synodi invenietis episcopos, et bonorum actuum clerum ac populum confirmabit, tanquam familiarem vobis reddentes sanctam Nicopolitanorum Ecclesiam. Venerabilem vero diaconum Rufinum ad tam necessariam causam directum, pacifice, sicut vos decet, rogati suspicite; et fiduciam tribuentes, celerem ejus recursum ad nos præstare dignemini, portantem spiritualia atque apostolica constituta. Cunctam, sanctissime, omnem in Christo fraternitatem vestræ beatitudinis ego et qui mecum sunt plurimum salutamus in Domino.

EPISTOLA VII.

AD JOANNEM NICOPOLITANUM EPISCOPUM.

Commendat illius religionem: Nestorium et Eutychen damnandum, et quomodo qui ad fidem revertuntur recipiendi sint, per indiculum se significaturum scribit.

Hormisdæ Joanni episcopo Nicopolitano per Rufinum diaconum.

Gavisus sumus in Domino valde, frater carissime, acceptis litteris tuis, in quibus te profiteris sacerdotium Dei gratia suscepisse. Hæc est fides certa, hæc spes sine ambiguitate segura, qua creditur totius boni causa in superna dispensatione consistere. Cujus rei scientiam habens, frater carissime, beneficiorum quæ a Deo nostro consecutus es, religiosi animo gratiam confiteris; licet hoc quoque de eodem clementiæ fonte descendat, ut se auctori suo humana submittat humilitas. Ait enim: *Super quem requiescet spiritus meus, nisi super humilem, et quietum, et trementem sermones meos* (Num. xi)? In his ergo, in quibus hujusmodi probaris, clarius elucescet aliis etiam virtutis hujus futurum exemplum; quando ad hoc etiam Deo institute perductus es, ut et de te catholicorum gloriatur Ecclesia. Nam sicut divinis testimoniis eruditus, et juxta Apostolum sacrarum Litterarum institutione formatus, hoc auspiciu tuæ ordinationis edidisti, ut adversus deviantes cum sedis apostolicæ sententiis convenires. Neque enim remunerare aliter tantorum beneficiorum poteris largitorem, nisi adversus inimicos ejus evidentem zelum apostolicæ confessionis ostenderes.

Notum est enim eos extra religiosa septa consistere, qui et ipsi profitentur conscientiam fidei atque fiduciam, sed infructuosa est apud eos, quamvis cum religiosis congrua sanctæ communionis æqualitas, quia procul dubio qui ea quam mevit libertate non utitur, subjectum se iniquitatibus confitetur. Quid gloriemur his quas non sequimur disciplinis? Falso appellat magistrum, qui se institutionibus ejus non

probat esse discipulum. Sed quia nobis nunc omnia in confessione similia, et libertatis propriæ resumptis affectum; paternæ rursus hæreditatis cupientes esse consortes, amplectimini gratiam traditionis antiquæ: et in illius inconculsi fundamenti stabilitate persistite, non cum temporibus corda mutantes; inconstantis enim mutabilitas ista solet esse propositi: atque ideo bene fundatis oportet inhærere; quando huiusmodi studia clementia scit fovere divina, ut fidei vestræ firmitas vobis de aliorum salute fructificet, et fervore vestri studii aliorum quoque animus ad resumptionem bonorum suorum possit accendi; quatenus et de vobis quoque sanctus apostolus dixisse credatur: *Æmulatio vestra provocavit plurimos (II Cor. ix)*. Ergo Nestorii et Eutycheis impietatibus iuxta synodalia constituta damnatis, sectatores quoque eorum similiter execrantes, cum exultatione dicamus: *Exite de medio eorum, et separamini, et immundum ne tetigeritis, dicit Dominus (Levit. xv)*. Quemadmodum enim quis malarum inventionum detestabitur principes, si non declinat sequaces? aut quemadmodum odit originem, qui non execratur et sobolem? In discipulis prædicatur fama docentium, et donec male jactorum seminum radix per succedentes culta floruerit, tandiu sactorum memoria non peribit. Addatur perditio Eutychei et Acacii discipulus sub communionem Petri, omniumque damnatorum mixtus errori: quos vestra dilectio litteris suis, dum fidem suam asserit, evidenter expressit. Ad instructionem vestræ fidei plenior, quo ordine ad communionem nostram suscipi deceat revertentes, indiculam subter adjecimus, sperantes in Deum honorum omnium largitorem, quod laudabili circa fidem vestræ devotionis instantia, non solum hoc eorum qui vobis vicinitate junguntur saluti prosit, sed eorum quoque, ad quos fidei vestræ et religiosæ voluntatis velox fama pervenerit. Rufinum siquidem diaconum, qui nobis litteras vestras obtulit, in Christi caritate suscepimus, quem apostolorum orationibus commendantes cum pace remittimus, hortantes litteras, a nobis tam ad caritatem tuam quam ad synodum directas populo relegatis, quod et nos pro fidei vestræ commendatione fecisse cognosce. Data xvii calendis Decembris, Petro v. c. consule.

EPISTOLA SYNODICA,

SIVE EXEMPLAR RELATIONIS SYNODI EPIRI VETERIS AD HORMISDAM PAPAN.

Joannis in Nicopolitanum episcopum electi postulanti confirmationem, et in fide catholica instrui cupientem.

Domino nostro per cuncta sanctissimo ac beatissimo patri patrum, comministro ac principi episcoporum Hormisdæ, synodus veteris Epiri, Joannes, Mathæus, Constantinus, Christodorus (Christophorus), Hilarus, Philippus, Julianus et Chrysippus.

Si dignis præmiis uti tentemus, necesse est multis sceleribus horum depromptiones efficere. Plurimi nam-

que ex nobis in regnante fuere Constantino poli; cum vestri sanctissimi vicarii Ennodius et Fortunatus episcopi, Venantius presbyter, Vitalis diaconus, et Hilarus notarius degerent, pietatis agonem susceptum tenentes. Nobiscum autem fuit, inter sanctos factus, pater atque archiepiscopus noster Alcyon, qui cum omni præsumptione supplicibus utens libellis, apud vestram beatitudinem dignus effectus est apostolicæ sedi vestræ communicare nobiscum. Sed quia repente qui cunctorum retinet potestatem hunc ad se evocavit; nos irrefrenabili fletu detenti pervenimus tamen ad patriam, nullo modo errorem propter Dei gratiam sustinentes, sed ubique vestra decreta sectantes.

Flentibus autem nobis et lamentantibus cum his qui nobiscum relecti sunt in parœcia ministris, quis possit de orthodoxis recte Christi oves transigere; qui consolatur humiles, consolatus est etiam nos per vestras orationes, demonstrans metropolitane civitati in cunctis sanctissimum Joannem, qui a pueritia in Ecclesia sine culpa nutritus, imo laudabiliter in ea degens; ita ut neque eum in his quisquam temporibus antecellat; zelo autem circa orthodoxa, juxta apostolicas admonitiones vestras, nulli omnino cedens. Hunc ergo Dei providentia ordinavimus præselem Nicopolitanorum sanctissimæ Ecclesiæ: et rogamus ut juxta antiquam consuetudinem hunc quoque complectamini paternis visceribus vestris, nobisque aut ipsi, Dei gratia, efficiamini arma inexpugnabilia commonitionibus vestris atque doctrinis: et deprecantibus nobis inclinatis aurem, et pietatem concordie reperiat, juxta inspiratam vobis divinitus apostolicam providentiam, ut in pace, quæ est ei amabilis, cunctæ sanctissimæ Ecclesiæ cooptatæ immarcescibilem vobis coronam necentes, in omni pietate atque humilitate comprehendatur in Christo. Venerabilem vero diaconum Rufinum, propter hanc tam necessariam causam directum, libenter rogati respicite, et ad nos sub velocitate remittite portantem doctrinas vestras apostolicas. *Et alia manu: Incolumem me ora, sanctissime pater patrum.*

Ego Joannes episcopus rursus retuli: Incolumem me ora in Domino, sanctissime ac beatissime pater patrum.

Ego Matthæus episcopus Butroti retuli.

Ego Constantinus episcopus Hærianopoleos (Hædrianopoleos) retuli: Incolumem in Domino me ora, sanctissime ac beatissime pater patrum.

Ego Christodorus (Christophorus) episcopus Anchiæsmi retuli.

Ego Hilarus episcopus Photices retuli.

Ego Philippus episcopus Phœnicæ retuli.

Ego Julianus episcopus Dodonæ retuli.

Ego Chrysippus episcopus Congræ retuli.

Eadem hic nomina sedium atque in epistola 59, 3 part. Concil. Chalced., unde nonnulla emendavimus. HÆRDUINUS.

EPISTOLA VIII.

AD SYNODUM EPIRI VETERIS.

Eutychetis errorum sectatores damnat: episcopos Epiri veteris, ut nominatim hæreticos anathematizent, hortatur.

Hormisda synodo Epiri veteris.

Benedictus Deus Ecclesiæ suæ membra consocians. Benedictus Deus, qui maligno instigante divisus, sub eadem qua olim fuerunt, facit soliditate conjunctos. Etiam enim diu perdicis modo vociferavit inimicus, et eos quos non genuit, sicut asseruit propheta, collegit; tamen abyssina ambiguitate desolabitur. Neque enim oves dominicæ sequuntur alienum, aut alterius vocem pastoris exaudiunt. Unde nec vos ad salutis iter rediisse miramur, cum tarditatem magis in hac redintegratione culpemus. Debemus, carissimi fratres, domesticis uti ad hanc quam quærimus stabilitatem documentis: siquidem tunc Timotheus Chersonensis gravis cum disceret, gravior cum doceret. Nam Dioscori sectator, et idem Petri nihilominus iustitator, adversus beatæ recordationis Proterium crudelitatis excessit, religiosi viri cædem inter ipsa operatus altaria, vix faucibus suis ab illo pio cruore suspensis. Tunc excitata universalis Ecclesia, in odium parriedæ, auctorem facinoris tantum non solum communionem, verum etiam ipso quoque Christiano nomine spoliavit, et omnium mentes nova quadam admiratione stupuerunt tantæ præsumptionis audaciam. Tunc beatus Eugenius parœciæ vestræ obtinens principatum, cum subjecta sibi sancta synodo, zelum quemdam, quali fide esse, Deo commendatus ostendit. Cujus rei memoriam non solum non potest tempus abscondere, verum etiam de die in diem magna apud orthodoxos fama multiplicat. Horum studia sic probata negligere, et sententias non amare, idem est in ipsa Domini nostri confessione delinquere. Et nobis quidem nunc post professionem ac litteras vestras, omnia fidei dogmata, Deo suos conjungente, similia orandum est, ut in ea voluntas vestra, qua nostros animos relevavit, confessione permaneat. Sed opus est citra respectum timoris insectari eorum rabiem qui fide diversa nituntur. Quanto enim infidelium error exæsuat, tanto magis se, si resistat, securitas nostra commendat. Neque enim hæc sunt per patientiam negligenda; quando malum hoc vitio prave consuetudinis animatum apud plures sub quodam colore legis inolevit, dum aut prava studia in unum congruunt, aut recta se subtrahunt. Nam ut eam quæ imminet rem loquamur, Eutyches ut nefandæ hæresis inventor excluditur etiam ab his a quibus ejus dogmata diliguntur, apud eos ipsos ita exosus atque fugendus, ut nominis quoque ipsius oderint mentionem. Sed perversi religionum institutionum ministri, quem sicut verum detestantur hæret cum, hunc alia via tanquam verum amplectantur orthodoxum. Siquidem in sancta Chalcedonensi synodo Dioscorus eadem sentiens pari ratione damnatus est: et cum una persecuta (al. *prosecuta*. Hand.)

A sit utrumque sententia, horum alteram si quis sequatur et diligit, dicat aliquis quemadmodum se ea sententia, quæ designatos damnavit, excipiat; cum eos, quos transgressionis aut impietatis connectit æqualitas, sine dubio unum quoque vinculum damnationis astringat. Timotheus et Petrus horum sequaces, homines mente corrupti, et pestis quædam nominis detestanda catholici, quorum communionem in Petro complexus Acacius, similiter (al. *similem*. Hand.) quoque meruit subire sententiam, qui tantum malum quasi parvi æstimans, et propositum nunquam ad meliora convertens, ne ab illis quidem se quæ in Antiochia detestamur abstinuit; ibi quoque transgressori Petro communionem connexus in Apameam nihilominus hostiliter versatus, Ecclesiam Tyriam quoque non ea qua decuit integritate disponens. Propter quæ, dilectissimi fratres, ab eorum innodatione solventes, velut religionem quamdam pestiferam relinquentes, servemus apostolicam disciplinam, salutem nostræ omni diligentia et sollicitudine providentes, ea cura nefandi Nestorii declinemus errores, qua Eutychetis impia inventa persequimur.

Maxime enim nunc religiosa fidei dogmata diverso incursu horum qui prædicti sunt incurantur insidiis, scelestis pro ratione temporis sua argumenta nectantibus, quomodo possint innocentiæ viis fraudem suæ impietatis inserere. Atque ideo sicut docti numeralii, et prudenter instructi, ab improbandis laudanda separantes, talenti vobis crediti poteritis multiplicare substantiam. Hæc, dilectissimi fratres, scripsimus plenæ caritatis impulsu, quia spiritum fidei vestræ primum Dei dono, deinde et fratris nostri Joannis, qui vobis præsidet, professione præsumpsimus; qua nominatim omnes, quos apostolica ac generalis catholicorum condemnat Ecclesia, execrabiles sibi esse declaravit; quos vos quoque in litteris vestris oportuit evidenter exprimere, nec arbitrari posse sufficere sibi, tantis præsertim insidiis callidorum, quos vitium et singulos insectari convenit, atque damnare, sub quadam eos generali damnatione concludere. Diligentem quærent vulnera antiqua medicinam; nec abundans esse creditur quidquid pro integritate fidei et stabilitate religionis adhibetur. Unde libellum cum litteris misimus, cui vos subscriptiones proprias inserite, ut fides vestra, quam directa per Rufinum diaconum scripta testantur, apud nos fiat hujus quoque repetitionis adjectione manifestior. Dat. VII. cal. Dec. (anno Domini 516) Petro v. c. consule.

EPISTOLA IX.

AD JOANNEM NICOPOLITANUM EPISCOPUM.

Cum per litteras Epiri veteris episcopi nominatim hæreticos non damnassent, mittitur libellus, cui debeant subscribere.

Hormisda Joanni episcopo Nicopolitano per Pulsionem.

Litterarum quas direxisti series, et expositio tuæ fidei conveniens sedis apostolicæ judiciis, nostros

animos relevavit. Tot incitati gaudiis contenti non fuimus, nisi per Pulionem (Pollonem), subdiaconum Ecclesiæ Romanæ, quid plenius circa vos ageretur cuperemus agnoscere; magnopere quia in relatione episcoporum sub ordinatione caritatis tuæ degentium, non universa quæ ad ecclesiastica constituta pertinent, sicut in vestra, leguntur evidenter expressa. Unde et pro nostra sollicitudine, et illorum integra nobiscum conjunctione, a libellum direximus, in quo eos oportet debere subscribere, quia et omnes sacerdotis vestrarum partium, qui ad sedis apostolicæ communionem reversi sunt, in eadem professione subscripserunt. Ista caritas, ista communis salutis excitavit ambitio, quod credo et fraternitatem vestram gratanter accipere, quia ubi de animarum salute res agitur, studii tui vel intentionis debes operam commodare, ut antecedendo fructum de tali possis laude percipere. Pulionem prædictum cum re-scriptis caritatis vestræ ad nos, juvante Deo, sub celeritate remittite, quatenus desideria nostra diu suspensa esse non possint. Data xiii cal. Decemb. (anno Domini 516), Petro viro clarissimo consu'e.

REGULA FIDEI.

Prima salus est regulam rectæ fidei custodire, et a constitutis Patrum nullatenus deviare. Et quia non potest Domini nostri Jesu Christi prætermitti sententia dicentis: *Tu es Petrus, et super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam*, etc., hæc quæ dicta sunt rerum probantur effectibus, quia in sede apostolica immaculata est semper servata religio. Ab hac ergo spe et fide separari minime cupientes, et Patrum sequentes in omnibus constituta, anathematizamus omnes hæreticos, præcipue Nestorium hæreticum, qui quondam Constantinopolitanæ fuit urbis episcopus, damnatus in concilio Ephesino a Cœlestino papa urbis Romæ, et a sancto Cyrillo Alexandrinæ civitatis antistite. Una cum ipso anathematizantes Eutychem et Dioscorum Alexandrinum, in sancta synodo, quam sequimur et amplectimur, Chalcedonensi damnatos. His Timotheum adjicientes parricidam, Ælurum cognomento, et discipulum quoque ejus atque sequacem Petrum, vel Acacium, qui in eorum communionis societate permansit; quia quorum se communioni miscuit, illorum similem meruit in damnatione sententiam. Petrum nihilominus Antiochenum damnantes cum sequacibus suis, et omnium supra-scriptorum.

Quapropter suscipimus et approbamus omnes epistolas Leonis papæ, universas quas de religione Christiana conscripsit. Unde, sicut prædiximus, sequentes in omnibus apostolicam sedem, et prædicantes ejus omnia constituta, spero ut in una communionem vobiscum, quam sedes apostolica prædicat, esse merear, in qua est integra et verax Christianæ religionis soliditas. Promittens etiam sequestratos a communionem Ecclesiæ catholicæ, id est, non consen-

ientes sedi apostolicæ, eorum nomina inter sacra non esse recitanda mysteria, Hanc autem professionem meam manu propria subscripsi, et tibi Hormisdæ sancto et venerabili papæ urbis Romæ obtuli. Data xv cal. Aprilis (anno Domini 517), Agapito viro clarissimo consule.

INDICULUS

PER PULIONEM SUBDIACONUM.

Quid in Nicopolitana Ecclesia sit agendum.

Cum Dei adjutorio et orationibus sanctorum apostolorum Petri et Pauli veniens Nicopolim, sic debes agere, ut postquam episcopus Nicopolitanus acceperit litteras nostras, episcopos, quos in sua parœcia habet, colligat, et faciat subscribere libellum quem in epistolis suis habet annexum. Si tamen dixerit prædictus episcopus esse laboriosum episcopos colligere, dirigat tecum personas per singulos episcopos, ut te præsentem subscribant prædictum libellum. Sic tamen cum Dei misericordia facere debes, ut epistolæ quæ a nobis missæ sunt publice legantur; aut si videris præ timore hoc episcopos facere nolle, saltem clericis suis hæc relegant: quæ tamen in ipsorum dimitte potestatem, et scripta episcoporum, et illius episcopi, hoc est Joannis metropolitani, ad nos cum Dei misericordia reportata. Post hoc factum nullas moras te volumus ibidem facere, propter insidias et calliditates inimicorum. *Per Joannem diaconum ejus.*

EPISTOLA

AVITI EPISCOPI VIENNENSIS AD HORMISDAM PAPAM.

Gratulatur de conversione provincialium Dardaniæ et Illyrici, petitque ut certior fiat de successu legationis Constantinopolim missæ.

Domino sanctis meritis præcellentissimo, in Christo gloriosissimo et apostolica sede dignissimo papæ Hormisdæ Avitus.

Dum religionis (Habetur ord. 87 in edit. Sirm. anno 1643) statui et plenis catholicæ fidei regulis perspicias convenire, ut gregem per tota vobis universalis Ecclesiæ membra commissum pervigil cura vestræ adhortationis informet, etc. (Hanc epistolam legere est tomo LIX, col. 288, nostræ Patrologiæ, inter opera Aviti episcopi Viennensis.)

EPISTOLA X.

AD AVITUM VIENNENSEM EPISCOPUM.

Laudat in eo studium cognoscendi de statu Ecclesiæ Orientalis, a legatis autem ob perfidiam Græcorum nihil perfectum fuisse scribit; in animo sibi esse alteram ad illos legationem destinare.

Hormisdæ episcopus Avito episcopo et universis episcopis provinciæ Viennensis, vel sub tua diœcesi consistentibus.

Qui de his quæ ad disciplinam catholicam pertinent maxime sciens instrui capit, quid studii circa mandata divina habeat evidenter ostendit. Non enim potest esse hujusmodi cura, nisi ubi fides fuerit in ex codice Vaticano hic tibi exhibemus. Szv. Binius

* Hunc libellum qui his litteris jungebatur, eundem esse putamus quem xv kalendas Aprilis datum

facata. Atque ideo exultamus in Domino de sinceritate propositi tui, dilectissime frater, dum te secundum directas per Alexium presbyterum atque Venantium omnium litteras intuemur, et de impiis transgressoribus Eutychete atque Nestorio sedis apostolicæ constituta recolere, et si quid adversus eos admonitio nostra promoverit, per quos Orientales Ecclesiæ confunduntur, inquirere. Digna plane sollicitudo fidelibus, ut de miserorum lapsibus lugemiseant, et ipsi ne aliena polluantur contagione provideant. Sed ne nos quidem hoc supersediæ credatis, et ad notitiam vestram, si quid actum fuisset, omnipotens perforret instructio. Verum breviter silentium nostrum, quod dilectio meret vestra, purgamus. Nam quod non aspiciat nostra admonitio vos frequentet, de conscientia vestra et fidei stabilitate confidimus. Sollicitudo impendenda fortasse sit dubiis; satis est vitanda iudicasse perfectis. Legationis vero nostræ, quam semel, non secundo, sicut scribitis, misimus, si volutus contigisset eventus, alacres illico vobiscum fueramus desiderata partituri; scientes hoc rationi, hoc nostro proposito convenire, ut quos participes sollicitudinis fecimus, cum his de integritate unitatis gaudia jungeremus. Sed quantum ad Græcos, ore potius præferunt pacis vota, quam pectore, et loquuntur magis justa, quam faciunt: verbis velle se jactant, quod operibus nolle declarant: quæ fuerint professi, negligunt; et quæ damnaverint, hæc sequuntur. Nam unde est quod, cum per Ennodium fratrem et coepiscopum vestram sacerdotales viros ad confirmanda ea quæ sedes apostolica proposcerat directuros se esse promisissent, multa quoque quæ ad correctionem pravitate suæ a nobis quesita fuerant pollicentes, non solum non religiosos viros, penes quos causæ illius plena esse posset instructio, secundum constituta propria non miserunt; verum etiam, quasi res parva gereretur, laicos et alienos ab ecclesiastico corpore destinantes (Theopompum comitem domesticorum et Severianum comitem sacri consistorii) non se studuerunt de cœno, quo immersi tenentur, evolvere, verum etiam catholicæ fidei claritatem fulgentem sua, quod absit, se posse crediderunt obscuritate fuscare? Hæc fuit nostri causa silentii, quam vos quoque spiritali vobis prudentia revelante vidistis. Quid enim de hac causa poteram directis litteris indicare, quam in statu suo videbam duram pertinaciter custodire perfidiam? Novi exitus sollicitæ diligentiam relationis inquirunt. Qui de rebus cognitis nihil indicat, abunde in statu suo manere priora declarat. Quapropter, dilectissime frater, et vos presentibus hortamur alloquiis, et per vos quoque, quia occasio data est, alios per Gallias, quos fides eadem nobiscum amplectitur, admonemus, promissam et amabilem Deo fidei servare constantiam, et transgressorum societate declinatam, constantiam vestram uni viro virginem castam, sicut spondidistis, exhibere Christo. Et cavete ne, sicut serpens Evam seduxit astutia sua, ita sensu aliquorum corrumpantur a simplicitate et casti-

A late quæ est in Christo Jesu. Perniciosa sunt ornamenta nocentium, atque ideo vigilare vos convenit, quia adversarius salutis humanæ, tanquam leo rugiens, circuit quærens quem devoret, cui resistite fortes in fide: quia hoc speciale habent patris sui de cœli arce dejecti, qui vestigia ejus sequuntur et diligunt, ut illa veritatis luce privati, et alios gaudeant sua obscuritate fuscari; et cum perversitate suæ poenas luituros esse se sciant, exsultent si miseros cum sua damnatione conjungant. Nam unde est quod cum pro magna parte a conterminis suis Thracibus, Dardanis, Illyricis, cognita eorum perversitate deserantur, procul positos ignorantia spe, fraudibus et variis artibus nituntur allicere, nisi ut lucem, quam ipsi non habent, in aliis quoque impia contagione commaculent? Ut autem quæ sint partium earum studia possitis agnoscere; plures Thracum, licet persequentium incursibus atterantur, in nostra tamen communionem persistunt, scientes fieri fidem per adversa clariorem. Dardania et Illyricus vicina Pannoniæ a nobis, quod jam fecimus ubi necessarium fuit, ut sibi episcopi ordinarentur expetunt; in tantum se a communionem perditorum separare gaudentes, ut remedia quærerent, dummodo commune cum transgressoribus nihil haberent. Epiri metropolitanus, hoc est Nicopolitanus episcopus, cum synodo sua nuper segregatus ab impiis, ad apostolicam communionem deprompta quæ efficeret professione se contulit. Quæ ideo scriptis æstinavimus indenda presentibus, ut sicut sortem nos convenit dolere pereuntium, ita lacremur pariter de salute remeantium; et ut fideles constituti ab eis longius instruantur, quæ virus eorum sollicitudine debeat effugi, quos et a suis videant tam justa detestatione vitari. Et nos quidem dispensationis nostræ memores, necesse est eos repetita legationis officio convenire: quo affectu salvationis suæ, si respectu Dei, si rationis intuitu non moventur, saltem pulsantibus importune et pertinaciter acquiescant; et aut ad rectam viam declinatæ erroribus revertantur, aut propter impunitatem cor ab omnibus inexcusabiles judicentur, qui et moniti toties in perfidia obstinatione persistunt. Vos orate, et nobiscum ad Deum preces et vota conjungite, ut per opem misericordiæ ejus nostra actio laborans pro catholicæ fidei stabilitate promoveatur, immaculatos vos et integros ab omni transgressorum societate servantes; ut aut cum correctis sensus et corda jungamus, aut ab eorum venenis intacti esse mereamur. Nam qui, sicut vos quoque conscientiam vestram non latere testamini, novimus Eutychetem atque Nestorium apostolicæ, id est catholicæ sententiæ auctoritate damnatos; quemadmodum salvi esse poterimus, si eorum sectatoribus ac posteris qualibet parte communionis hæreamus, cum Belial cum Christo nostro portionem habere non possit instructionis autem vestræ interesse credimus, ut ea quæ apud nos Nicopolitanis vel Dardanis acta sunt, vel quo in communionem ordine sunt recepti, vobis

nota faceremus ipsarum lectione chartarum. Data **A** xv calendis Martias, Agapito consule.

EPISTOLA XI.

AD ANASTASIUM AUGUSTUM, PER ENNODIUM TICINENSEM, ET PEREGRINUM MISENATIS ECCLESIAE IN CAMPANIA EPISCOPOS, SECUNDÆ LEGATIONIS AD ANASTASIUM DESTINATÆ MUNERE FUNGENTES, TRANSMISSA.

Pacem Ecclesiæ non nisi damnato Acacio posse restitui.

Hormisda Anastasio Augusto per Ennodium et Peregrinum episcopos.

Dudum legatis mansuetudinis vestræ remeantibus, ad litteras vestras et mandata respondi, non quidem universa plene, sicut magnitudo rei postulabat, expediens, et tamen pro tempore certa perstringens. Verum etsi sufficienter me allegare omnia contigisset; nunquid agens apud clementiam vestram causam fidei, poteram repetitis precibus importunitatis incesari? Timeant notam hujus ingravidinis, quibus cura est studium negotiis navare mundanis. Opus non implet Evangelii, qui a prædicatione ejus venialiter putat posse cessari. Perviligem pastorum oportet esse custodiam, et lumbos sine relaxatione præcinctos. Bonæ admonitionis sicut constat dulcem fructum, ita ejus non decet esse fastidium. Et alias, cur postulationis meæ molestam mansuetudini vestræ quisquam dicat esse frequentiam, cum per ea quæ fiunt ex officio meo, per remedia fidei vestro consulatur imperio? Etenim quæ me onerat cura, vos relevat: mihi incumbit, sed vobis proficiet; licet ex diversæ semite unus fructus amborum est. Nam sicut posna est nec dicere Deo accepta, nec facere, ita certa remuneratio vel illi qui spiritalia prædicaverit, vel illi qui audita non sperverit. Dedit quidem clementia vestra veluti obsidem propositi sui sub testimonio imperialis alloquitur, et se quasi pignore quodam bonæ voluntatis astrinxit? sed opus est ceptis adjicere firmitatem: sumant plenum decorem jacta fundamenta: non remittantur propugnantes pro Dei Ecclesiis manus. Toties Israeliticis hostis intercedit, quoties Moyses brachia non remisit. Effectus opera, finis commendat initia. Non prodest cœpisse deserentem, quia sola perseverantia fidei dat salutem. Benedicimus Deum, cujus zelo pietas vestra transgressores impios Nestorium et Eutychetem, vel eos persequitur, qui cum nefandis et sacrilegis dogmatibus præstantur. Probat odisse se vitia, qui condemnat errantes, nec relinquit sibi locum deviandi, qui non percercit excedenti. Primus innocentis gradus est, odisse culpanda: sed veritatis interest, domine fili, et catholicæ disciplinæ, ut sectatores etiam eorum atque participes oderitis, quorum execrandos principes judicatis. Non in damnandis sola, id est certa nomina, sed in his etiam qui damnatos sequuntur, sunt crimina persequenda. Frustra avversari se plures assentit, qui unum de his qui detestatione digni judicantur exceperit: non enim numerus errantium hominum, sed meritum consideratur errorum. Hoc ideo, ne facile putet vestra clementia Acacii prætereundam esse personam. Nonne ille est

Acacius, qui cœno Petri, Dioscori et Eutychetis dogmate et communione pollutus, dum copulatur, immersus est? Illius sustinens in condemnatione supplicium, cujus elegit in communione consortium? Qui viritum propter impietates suas horum singulos odit, et in illis Acacium necesse est oderit, et omnes in Acacio non amarit. Ab illo per Orientales Ecclesias fermentum nefandi erroris inolevit. Inde Alexandrinæ perfidiæ eonsque nutrita superbia, ut non acquiescat, sicut scripsistis, mandatis salutaribus, cujus famulatur Imperiis; et in errore declinando, non sequatur admonitionem, cujus in agenda rebus experitur sibi utilem potestatem. Unde et majore hujusmodi homines convenit detestatione vitari, quia quæ docere debuerunt, nec dum ab aliis instruantur, assumunt; spernentes in his imperantis monita, in quibus tantum non timere jubentur imperia; et immemores devotionis contra salutem animæ, quos contumaces esse oportuit pro salute. Hos mentibus perditis ausus nutritvit Acacii cum perfidis juncta communio: atque ideo æstimandus est auctoris loco, cujus gravior peccator exemplo. Nihil enim vitia magis quam imitatio fovet, dum creduntur non improbanda esse, ad quæ alii quoque videntur accedere. Fragilis est et caduca mortalitas: vix nefariæ cogitationes dum comprimuntur intereunt. Jacet semen noxium sub errore, nec deficit: latum pandit derelinquentibus aditum qui jungit cum improbitate consensum. Utinam, invictissime imperator, inter ipsa apostolicæ distinctionis initia Orientales Ecclesiæ Acacii contagia nefanda vitassent: non per multos error ille noxia venena diffunderet; ipsa quoque erecta tunc fortassis Alexandrinæ Ecclesiæ tunc colla cecidissent, dum percussam perfidiam suam in damnatione imitatoris agnoscerent, et displicere in complicibus se viderent. Sed dum male nutriti foventur errores, et pravorum consensus inutilis æquitate corrigenda dissimulatur, per impunitatem sequacium mala dogmata multiplicavit auctorum. Et vos quidem, si placet, a Deo (adeo) efficaciter impetretis, ut condemnetis vestrum de alieno errore propositum. Sed cogitandum est, clementissime imperator, si ei apud Deum sufficiat errata culpasse, cui dedit posse corrigere: non est differenda curatio: admoveantur medicæ profundis vulneribus manus. Sola ante Acacium Alexandria perfidiæ suæ sceditate sordebat. Respiciet quantas jam partes emendatio neglecta polluerit. Quousque pateris, domine fili, Ecclesiam Dei divisionem suorum incœrere membrorum? anticipent beneficia tua ad Deum perventura suspiria: assume fidelis curam: et vexillum salutis attollens; ad errores ab Israel removendos velut Ezechias alter exsurge: fas tibi laude novorum operum titulos æquare prisorum. Ille dissipavit excelsa, tu superbiam erectæ impietatis inclina: ille simulacra contrivit, tu dura infidelium corda confringe: ille memoriam serpentis ænei sustulit, tu virus præsentis effunde. Offer Deo recta quæ fecit; et spera dona quæ meruit. *Fidelis est enim Dominus, qui reddit singulis secundum opera eorum (Math. xvi).*

In aperto est quanta sit exspectatio fidelium, quanta A
trepidatio perfidorum. Ihi ambiunt gaudere cum angelis de receptis: isti metuunt, ne ab his quos deperant destituti, poenis remaneant præparatis. Pendent anxia corda cunctorum. Ab ultimis ad nos Gallis directa legatio, si quid de unitate redintegrationis sollicitudo nostra promovisset, fama secuta, consuluit. Nec difficile opus clementiæ tuæ. Scit Deus suorum laboribus subvenire. In usu est ad principes suos convertere colla subjectos. Dat specie maximum signum recens religiosæ memoriæ Marciani imperatoris exemplum. Quid egit tunc vulgus, aut populus? Non opus nota revolvere. Adulta est perfidia ista per devios, sopita per justos. Imitare religiosi integritatem propositi, quam studio civilitatis æquasti. Ad hæc nostris lacrymis, nostris precibus alleganda, B
Ennodium atque Peregrinum fratres et coepiscopos nostros vice nostra pro exhibenda etiam honorifica salutatione direximus; ideo maxime designato viro fasce secundæ legationis imposito, ut qui nobis spei bonæ detulit initium, nunc adiutore Deo plenum reportet effectum. Acquiescite, precamur, fidelibus monitis, cujus vos delectatos dudum legimus institutis. Data III nonas Aprilis, Agapito viro clarissimo consule (anno Domini 517).

EPISTOLA XII.

AD TIMOTHEUM CONSTANTINOPOLITANUM EPISCOPUM HÆRETICUM COMMUNTORIA, PER SUPRADICTOS LEGATOS.

Pro unitate Ecclesiæ laborandum.

Hormisda Timotheo episcopo Constantinopolitano.

Non mirabitur dilectio tua rationem præteriti silentii mei, si quæ præcesserint universa consideret: non mirabitur præsens alloquium, si quæ sit vis caritatis expendat. Sustinere enim omnia caritatem, magistro gentium docente (I Cor. XIII), cognovimus; quæ si sua, sicut continet doctrina ipsa, non querit, an incongrue abusus privilegio meo, quod tibi potius prodesse possit, exhibeo? Exspectare enim me decuit ab errantium conjunctione te liberum, et sic amare correctum: videre ab improbandis dividi, atque ita litterario sermone complecti. Sed quem optem reducem, cur differam vocare tardantem? Cur non detur locus moderationi, cum nihil detrahitur æquitati? Impendenda sunt quæ laborantibus prosunt, si nos societatis contagione non polluunt. Hæc causa mihi fuit præsentium litterarum, ut hörter, ut moneam, ne terram nostram jacere patiamur negligentius infecundam. Non diu infructuosam arborem occupare solum diligens permittit agricola: patienter exspectat; sed nunquid sub continuatione perdurat? Vocatus ad salutaria, non moreris. Prope ab innocentia non recedit, qui ad eam sine tarditate revertit. Movere Patrum monitis, et insistens fidelibus sine lapsu aut errore vestigiis, præcedentia dilue per futura. Adjacet tibi modo ad justa populos incitando, modo pro fide principalibus vestigiis supplicando, dirigere quod devium est, solidare quod dubium: magno te convenit labore providere, ut causas trans-

A
acti temporis rectæ legat sedulitas actionis. Præstat quidem animæ suæ, per quem universali aliquid confert Ecclesiæ. Et ita se res habet, ut si studiosus, si indefessus institeris, fiet tibi utilis causa communis. Data ut supra (anno Domini 517).

EPISTOLA XIII.

COMMUNTORIA AD UNIVERBOS HÆRETICOS EPISCOPOS ORIENTIS PER SECUNDAM LEGATIONEM TRANSMISSA.

Unitas catholicæ fidei custodienda.

Hormisda universis episcopis in Orientis partibus constitutis.

Etsi admonitionis meæ cura desideret, vos tamen proprii memores conveniret officii, non negligenter omittite quæ enixe omnes decet pro animæ suæ salute servare, ut mandatorum cœlestium disciplina, non alieno studio, sed ipso vobis clareret inesse proposito. Nam licet laude non careat qui bonis consiliis obsecundat, tanto est tamen potior in honore sapientiæ qui prævenit recta, quam qui sequitur instituta, quanto est illustrius docere quam discere. Recordetur unusquisque in qua vocatione a Domine sit vocatus, et quid ab eo exspectetur advertat. Miserrum est intra meritum jacere propositi, cum id quod præfertur nomine, non ostenditur actione. Magna meruimus, si quod indulta (indicta) postulant implæamus. Qui se ad pascendas dominici gregis oves gaudet adscitum, cogitet de commissa sibi gubernatione judicium. Pervigil adhibenda tutela est, continuanda custodia: non dandus lupis fapacibus locus, non ullius casibus relinquendus: quia neglectus error ovium, culpa pastorum est. Veniet qui rationes creditæ dispensationis examinet. Omnium quidem constat esse justitiam, nec ulli impunitam licentiam patere peccandi. Sed qui gradus nesciat esse meritum, et sicut non æque præmia, ita diversa esse supplicia? Multiplicantur scientibus plagæ: pauca flagella leguntur inscitiz. Quod si ita est, sicuti esse non dubium est, existimandum quid in eo deceat esse propositi, cui alienos quoque errores necesse est imputari. Clamat sanctus Spiritus per prophetam: *O pastores Israel: nunquid semetipsos pascunt pastores (Ezech. xxxiii)?* Certum est plus ab eo, cui plus creditur, exigendum; et tanto magis nos obnoxios fieri, quanto effusiore gratia contigerit honorari. Magister bonus, et docens per obscura lucem, per similitudinum ænigmata veritatem, servum talenti a se traditi, præter augmenta, custodem non arguit infidelem, sed condemnavit inutilem (*Matth. xxv*). Unde in aperto est in quo metu esse deceat eum qui dominicum numisma perdiderit, si culpatus est ille qui acceptum sine imminutione servavit (*Luc. xix*). Nullus contentus sit innocentia sua, quia Deo nostro universa cernenti, per prædicationis assiduitatem, rationem quoque propositi debemus alieni. Largam scientiam decet esse doctorum. Non amat fides Christiana secretum; quam quisquis in aure tantum effundit, abscondit. Per universas gentes verbi prædicatione mandatur apostolis, et quam inexcusabiliter hoc quisquam potest sibi tacere commissum. Quid

prodest cuilibet paternarum reverentiam servare regularum, si concuti hæc ab aliis, si sine honore tractari patienter accipiat? Infirmum ostendit affectum, qui quod diligit non tuetur. Incursantur passim sancta a perfidis constituta, et rediviva subinde de compressis excessibus resurgit improbitas. Quemadmodum, rogo, pietatem in Deum probat, qui tam nefanda dissimulat? Recordemur qua catholicorum frequentia sacerdotum illa quibus nitimur celebrata didicerimus esse concilia: quantos nec debilitas impedivit, nec senectus onerosa tardavit. Exigua visa sunt spatiosarum intervalla regionum, et labores ipsi pro quadam consolatione jucundi, dum spiritu sanctarum congregationum regente sapientiam, sera ætas quod servaret acciperet. Et hæc insectantibus impiis post damnatam in radice perfidiam, tacet, qui scit sibi esse mandatum: *Exalta vocem tuam qui evangelizas Jerusalem: exalta, noli timere (Psal. xl)*. Nonne hoc ante oculos habens, discipulum ita gentium doctor instituit, ut opportune evangelizare non cesset? admonens: *Attende tibi et doctrinæ: insta in illis. Hoc enim faciens, et teipsum salvum facies, et eos qui te audiunt (II Thess. iv)*. Ergo vel propheticis stimulis excitati, vel normis apostolicæ institutionis instructi, curam salutaris prædicationis assumite. Diligite et vindicate sententias probatas piis, infidelibus inimicas. Et ad petram, supra quam est fundata Ecclesia, revertentes, apud illorum etiam vos Patrum spiritus, quorum veneranda constituta improbe labefactantur, absolvite; æstimantes, cum Dominus ad illud quod expectatur examen advenerit; qualis apostolis creditus, qualis aliquorum tentantium dubitatione compertus, qualis angelo prænuntiante promissus; utrum ab illis melius sit argui, an cum eorum cohorte conjungi? utrum talis qualis videbitur, aut qualis ab impiis negatur, Dominum confiteri? Nil vos retrahat a salute: velocibus ad viam redite vestigiis. Lapsus ruentem non gravat, si resurgat. Larga est dominicæ doctrinæ clementiæ: noxia sunt erroris vincula, dum retinent. Odit justitia pertinaces, fovet clementia corrigentes. Data III nonas Aprilis, Agapito V. C. consule (anno Domini 517).

EPISTOLA XIV.

AD EPISCOPOS ORIENTALES ORTHODOXOS EADEM SECUNDA LEGATIONE TRANSMISSA.

Laudat eorum in fide constantiam, et ad pacem conciliandam a se legatos denuo Constantinopolim missos esse scribit.

Hormisda episcopis orthodoxis.

Est quidem fidelium speciale solatium Deus, nec unquam inter quælibet dura deducunt, qui se ad eum toto mentis studio contulerunt. Verumtamen hoc votum proposito vestro debere me fateor, ut sicut exulto de sinceritate fidei vestræ, ita de firmitate merear gaudere constantiæ. Unde et aspectu interiore vos intuens, ad desiderium colloquendi vobiscum promptus assurgo, ut et dilectionem circa Deum vestram litterario sermone remuneret, et spem pagi-

nali adhortatione confirmem; atque ita his cum quibus mihi est consortium sanctæ communionis, jucundum reddam testimonium caritatis. Non enim sufficit animo meo de vobis esse securum, nisi ostendero illum quoque, quo vos complector, affectum. Siquidem declarat se non ex judicio odisse a Dei dilectione divisos, qui potest non amare conjunctos. Benedico igitur Deum, dum fervorem fidei vestræ inter procellas varias, tempestatum adversa considero. Vos quoque, ut super his pietatem ejus glorificetis, uberiore exultatione suadeo; qui electorum suorum mentes quo acceptiores sibi reddat, examinat; et licet cognitos sibi, quibusdam tamen difficultatibus probat, ut justitiam quoque inesse dono quod largitur ostendat. Atque ideo pertinaciter bono vos convenit imminere proposito, nec in via quæ ducit ad cœli regna deficere. Qui intuetur dominica munera non æstimanda promissa, nullius potest respectum habere periculi. Non enim frangit consideratio præsentium malorum, nisi futurorum bonorum vincat oblivio: quando omnem amaritudinem laboris excludit, qui dulcedinem spei, quæ expectatur, amiserit. Quæ enim difficultas beatitudini par est? aut quæ condignæ præmiis passiones ad futuram scilicet gloriam, quæ in nobis Apostolo annuntiante revelabitur (*Rom. viii*)? Absit ne quidquam a Christi caritate nos separet. Quanta est tribulatio, si gloriam parit? Materia prosperorum est quæ putatur adversitas. Dum inclinamur, erigimur. Nemo haberet futuram remunerationem, nisi necessitates præsentium sustineret. Videite quanto opere hominum terræ messis assurgat. Quanto est igitur labore procurandum, ut cœlestia dona non pereant? Quæta est negligentium vita, sed non voti opulenta substantia: *Dignus est operarius, ut fructum mercedis accipiat (Luc. x)*. Indiscrete passim pietas cum impietate languesceret, si examinatio bonos a malis divisura cessaret. Gratium admodum spectaculum Domino in agone justorum: nec quidquam ita supernam gratiam conciliat homini, sicut adversorum impetus patienter excepti. Quis milites sub pacis securitate miretur (a)? Non est arduum in sicco securam fixisse vestigia; nec artem gubernatoris ostendit marina tranquillitas. Satis est intrepidum inter bella procedere, inter lubrica non labare, fluctus in tempestate contemnere. Saviat, et motus suos exerceat mundana tentatio, dum manifesti appareant qui probantur. Hæc scientes, carissimi fratres, fidei vestræ tenete constantiam, et ipsa etiam, si inciderint, militantia meritis vestra amate pericula. Annuntiate quæ colitis, et participate etiam per universum orbem mandata evangelica quæ tenetis: supra stipendia vestra, correctio quoque vobis ascribatur aliena: inter cæterorum enumerationem, quibus sibi divinam gratiam plenus spiritu Dei propheta conciliat (*Psal. l*), inter ea quibus misericordiam, qua conservetur, exorat: docere se iniquos vias Domini, et conversionem per se fieri prædicat impiorum. Beati quibus vita inuocenter

(a) Edit. Rom. habet: *Quis miles sub pacis securitate meretur*

acta dat præmium. Beati per quos aliis quoque præstatatur exemplum. Et nos quidem, quantum in nobis est, nec sollicitudine, nec labore cessamus, ut humilitatem, quam nos Dominus noster docuit, imitati, quæ saluti eorum conveniunt postulemus: ut dispensationis mihi credidit, dum agnoscitur cura, probentur officia. Nam repetita vice Ennodium atque Peregrinum fratres et coepiscopos nostros, mandata legatione, direximus, rationem, adhortationes, preces, lacrymas ingerentes, ut ab impiorum contagione separati, ad veram fidem iisdem quibus vos modis, et apostolica scit sedes, se conferant, aut certe non nos desuisse prædicationi, sed illos propriæ saluti mundus agnoscat (a). Data Agapito viro clarissimo consule (anno Domini 517).

EPISTOLA XV.

^a AD POSSESOREM EPISCOPUM.

In fide catholica perseverandum.

Hormisda Possessori episcopo.

Optimam vestræ caritatis audientes instantiam, et cognoscentes rectæ (b) vitæ tramitem, quem sine strepitu vindicatis, Deo nostro gratias sine cessatione persolvimus: ut et in ea dispositione persistas, et cæteris quod sequantur tribuere possis exemplum. Ista sunt dona cœlestia: ista sunt divinæ retributionis indicia: ista sunt Dei iudicia, quæ te a catholico sacerdotum noluerunt separari consortio. Unde, frater carissime, præsentibus hortamur alloquitis, ut in ea constantia, qua electus es, perseveres, et augmenta probabilibus initiis subministres: quia bonum opus, præcipue quod ad doctrinam fidei pertinet, nisi semper creverit, videtur imminui. Et si tribulatio mundana contigerit, ante oculos vestros, futura præmia ponentes, apostolica vos admonitione consulimus, dicentes: *Non sunt condignæ passionis hujus temporis ad futuram gloriam, quæ revelabitur in nobis (II Cor. x)*. Meliora tamen speramus, quia Deus, qui per beatum Apostolum dixit: *Qui vos non dimisit tentari super quod potestis (Rom. viii)*; ipse pro sua pietate, quos suos elegit esse, et de laqueis adversariorum, sicut semper, eripiet. Libellum dilectionis tuæ de confessione rectæ fidei per legatos nostros remeantes accepimus, et in eo sinceritatem tuæ fraternitatis agnovimus: quia quod recte credit, sub attestatione publica prædicare non distulit. Data III nonas Aprilis, Agapito viro clarissimo consule (anno Domini 517).

^b EPISTOLA XVI.

AD POPULUM ET MONACHOS CONSTANTINOPOLITANOS, PER EOSDEM LEGATOS DIRECTA.

Abstinentium a consortio hæreticorum, et in catholica fide perseverandum.

Hormisda clero, populo et monachis orthodoxis Constantinopoli consistentibus.

^a Possessor episcopus Africanus pro fide catholica Constantinopoli exulabat, fidei catholicæ professionem ibidem edidit coram prima legatione. Magno cum fructu et commodo omnium catholicorum Constantinopoli hoc tempore morabatur. Baronius anno 517, num. 26. Sev. Binius.

(a) Deest data in edit. Rom.

A Si is qui calicem aquæ frigide, manente evangelica secutus, obtulerit, mercedem boni propositi, ipse Domino, qui hoc docuit, restituente, consequitur; nonne qui tanto populo fidelium veritatem annuntiare distulerit, juste poenam damnationis incurrit? Hinc est quod interminationem mandati cœlestis effugiens, (quod decet loquendum est in his quæ ad Deum pertinent, nec tacendum) habens quoque vestræ salutis affectum, admonitionem eorum quæ præsens necessitas poscit assumpsi; omnes, quibus curæ est fide integra Christianam religionem servare, contestans, ut eos qui sanctam Chalcedonensem synodum et beati Leonis de fide catholici a conscriptis epistolis declinant, quibus possunt viribus aversentur et fugiant: quando ipsi sunt, qui Eutychetis et Dioscori Alexandrini, vel potius nefanda Manichæorum contagione polluti, verbo quidem adversus constituta Patrum videntur habere certamen, rebus autem contra incarnationem Domini nostri Jesu Christi evidenter insurgunt. Recordamini, carissimi, quæ fuerunt Basilisco palatinæ aulae incubante tentata; et temporum illorum acta vel visa vel audita recolite. Quam aelesta tunc fuerit Timothei cognomento Æluri, quam impudens et monstrosa præsumptio: quantum etiam per universum orbem fidei se vestræ fervor ostenderit. Probavit tunc Constantinopolitanus populus, quam pure deceat credentes Christiana servare mysteria. Sed transacta utinam studia fuissent, et non nunc similia tempus expeteret. Rursum enim iidem hæretici caput improbum de profundo, quo immersi tenebantur, attollunt. Atque ideo rogo, hortor, admoneo dilectionem vestram, ab eorum vos conciliis et communione secernite. Recordamini zeli prioris, et vivere in vobis lucem, scintillam ignis spiritualis ostendite, ne simplicem in vobis veritatis affectum perditorum astutia expugnasse se gaudeat. Et hæc quidem, quantum ad præsentem necessitatem, et assumendam contra impios cautionem, dixisse sufficiat. Spero tamen quod si admonitio ista promoverit, et mihi et vobis utilis erit; quando et Deus in vestra salute glorificabitur, et fructus nostræ sollicitudinis apparebit. Data III nonas Aprilis, Agapito viro clarissimo consule (anno Domini 517).

EPISTOLA XVII.

AD ENNODIUM ET PEREGRINUM EPISCOPOS.

D A Joanne Nicopolitano, quæ contra eum Thessalonicensis tentaverit, se cognovisse scribit, novamque causam sedi apostolicæ ingestam, hâdem cognoscendam per litteras hæc commisit.

Hormisda Ennodio et Peregrino episcopis.

Posteaquam profecta est caritas vestra, Nicopolitanus diaconus, qui vobis etiam occurrit in itinere, Romam venit; quem præter moram vidimus, cogitantes

^b His omnibus litteris datus adjecit pontifex libellum confessionis catholicæ, quem supra recitavimus, cui subscribendo, quisque se vere catholicum esse probare, Romanæque Ecclesiæ catholicam communionem consequi posset. Sev. Binius.

(b) Ibid., fidei.

ne forte esset quod ad instructionem mandata vobis legationis adjicere deberemus : quod et rationabiliter factum ipsa res evidenter ostendit. Obtulit enim nobis epistolam Joannis episcopi sui, et aliam synodi sibi subjacentis Ecclesiæ Nicopolitanæ, qua queruntur ab episcopo Thessalonicensi excitas adversum se tam principales quam judiciarias potestates : concussionibus et dispendiis se vehementer affligi propter hoc, quia de ordinatione sua ad episcopum relationem secundum prisca exempla non miserit. Pro qua causa speraverunt, ut de remedio cogitare deberemus, consulentes etiam nos, ut daremus eis licentiam relationem ad designatum episcopum secundum consuetudinem destinandi. Unde tractavimus, et episcopum quidem Nicopolitanum admonuimus, ne tale aliquid audere tentaret, si vobiscum velit in communionem persistere ; ne per illum, si ab eo qui a communionem nostra alienus est, confirmationem petiisset, nostra quoque communio contagium sustineret. Hæc vos, ut omnia sciretis, instruximus. Quid autem propitio Deo vobis de hac (a) agendum sit, subjecta declarant. Data pridie idus Aprilis, Agapito consule.

EPISTOLA XVIII.

AD EOSDEM.

Quid in causa Nicopolitana cum Thessalonicensi agendum sit præscribit.

Hormisda Ennodio et Peregrino episcopis.

In nomine Patris, et Filii, et Spiritus sancti, intercedentibus et adjuvantibus sanctis, quid agendum sit de causa Nicopolitana Ecclesiæ. Primum ubi Thessalonicam, Deo juvante, veneritis, epistolas nostras, quas in hac causa misimus, episcopo Thessalonicensi tradite, illum quidem ordinem in ejus salutatione servantes, quem scitis a nobis esse mandatum circa eos qui cum sede apostolica, hoc est Ecclesia catholica non communicant. Traditis autem epistolis, instanter agere debetis ut se ab ejus Ecclesiæ concussionem suspendat : rationem reddentes, quia non potuit reversus ad communionem et ad corpus Ecclesiæ cum illis qui necdum reversi sunt quidquam habere conjunctum, nos non solvere a prædecessoribus nostris concessa privilegia, si ipse ecclesiastica instituta non deserat. Certe redeat ad unitatem, et nos cum eo insistemus, ut omnia privilegia quæcunque consecuta est a sede apostolica Ecclesia ejus, inviolata serventur. Dicite etiam aperte illum ostendere inimicum se esse fidei, si insequitur quos viderit ad catholicam communionem reverti. Quod poteritis causam ibi Deo propitio componere, scriptis ad episcopum Nicopolitanum litteris, quid vestra promoveat opera nuntiate. Si vero obstinatus fuerit, nec ab insecutione ejus cessare voluerit, secundum litteras quas ad clementissimum imperatorem misimus, apud principem causam Ecclesiæ Nicopolitanæ sic agite, ut dicatis : Aleyson episcopus Nicopolitanus sacris fecit Ecclesiæ catholice, susceptus est, et ad communionem reductus : hujus successor Joannes episcopus et Deum ante oculos habens, et de salute sua cogitans,

(a) Edit Rom. addit. causa.

et prædecessoris sui bonum exemplum sequens, condemnatis hæreticis vel transgressoribus ad sedem B. Petri apostoli misit, et susceptus est : huic nunc Thessalonicensis episcopus insidiatur, et eum concutit ; contraria his quæ fecit ab eo exigere volens. Nunc pater vester, et omnes orthodoxi rogant ut jurisdictionibus vestris removeatur ab eo ista molestia ; ne videatur hominibus propter hoc illum persecutionem pati, quia ad communionem sedis apostolicæ rediit ; et qui expectant per vos unitatem fieri, aliud incipiant credere, si pietatem vestram viderint hoc dissimulare, hoc negligenter accipere. Visum est nobis expedire, ut litteras quas ad Thessalonicensem in causa Nicopolitana direximus, quolibet ordine prudentia vestra diversis in locis faciat publicari, magis tamen in civitate Thessalonicensium, quia hoc facto, et a persecutione nostrorum potest cessari, et ad ipsius, si se correxerit, credimus pertinere salutem.

EPISTOLA XIX.

AD ANASTASTUM AUGUSTUM.

Joannem Nicopolitanum ei commendat.

Hormisda Anastasio Augusto, per Ennodium et Peregrinum episcopos.

Dum sapientiæ vestræ, clementissime imperator, profunda considero, providentes salutis propriæ, vobis displicere non æstimo. Neque enim aut divina monita, aut humana continent insuita, ut qui consulit bonæ spei, qualibet debeat reprehensione culpari : cum maxime pietas quoque vestra affectu se unitatis et pacis flagrare fateatur. Quæ res me quoque vel pro fiducia conscientie vestræ, vel pro creditæ quoque mihi dispensationis officio, emergente compellit non supersedere negotio. Joannes frater et coepiscopus meus Nicopolitana civitatis antistes, prædecessoris sui sanctæ recordationis Aleysonis secutus exemplum, beati Petri apostoli communionem cum synodo sua, damnatis his quos Ecclesia detestatur, expetit : Is nunc gravibus fatigatur insidiis. Precor mansuetudinem vestram, iniqua molientibus obviate, et remove te molestias, et correctum fovete, cui, ut corrigeretur, debuisset insisti. Scient enim qui tardaverint, se reos futuros, cum a vobis foveri viderint jam reversos. Fateor, clementissime imperator, miror insidiantium pertinaciam : neque Dei neque vestro intuitu permoveri. Nam qui oderunt in homine studium desiderii boni, quod de se æs imant judicari, insequuntur, ad recta reduces ; jure culpandi, si non converterint deviantes. Date fidei vestræ clara documenta, si adfore cunctis ad unitatem reductis et officio omni et adhortatione cogitetis.

EPISTOLA XXI.

AD JOANNEM EPISCOPUM NICOPOLITANUM.

Æque unitate ærumina pro fide sustinendas, et ideo provinciales episcopos ad fidei unitatem ab eo confirmandos.

Hormisda Joanni episcopo Nicopolitano.

Remeante Pulione subdiacono nostro, litteras caritatis vestræ suscepimus, de constantia fidei, ve. de

intentione, quam circa communionem sedis apostolicæ geritis, gratulantes sed contristati sumus, quod vos aliquas sustinere molestias perhibitis. Ista tamen diuturnam non possunt habere substantiam; quia ubi Deus pure colitur, etsi adversa contigerint, in prospera commutantur, secundum Apostolum dicentem: *Spes non decipit (Rom. v)*. Dubitans apostolorum princeps incedens per pelagus laboravit (*Math. xiv*): mox tamen invocato Domino suo, paratum habuit qui eum porrecta manu non pateretur sustinere discrimen. Ergo auctorum nostrorum sequentes exempla, et in ipsorum fide permanentes, illius poscimus auxilium, de quo scriptum est: *Qui nos non dimittit tentari supra quæ possumus (I Cor. x)*. Igitur salutantes caritatem tuam hortamur ut, quemadmodum prædiximus, in his quæ bene inchoata sunt perseveres: quia *qui perstiterit usque in finem, hic salvus erit (Math. x)*. Frequenter alloquis tuis nostram sollicitudinem relevare non desinas. Parcœciales quoque sacerdotes tuos competenti adhortatione confirma, quia ista faciendo, talentum tibi creditum poteris multiplicare quotidie. De illa quoque parte, quam dilectio tua postulat, cogitamus, ut ad imperatorem clementissimum pro generalitatis quiete preces nostræ perveniant. Tantum est ut votum studiumque nostrum congruis orationibus juvare non cesses, quia nos in his Deo auctore perficiendis vacare minime potuerimus. Data v nonas Martias, Agapito viro clarissimo consule (anno Domini 517).

EPISTOLA XXI.

AD EUMDEM JOANNEM.

Hormisda Joanni episcopo Nicopolitano cum synodo.

Optaremus, dilectissimi fratres, ab omnibus vos molestiarum fluctibus alienos, vitam sub tranquillitatis serenitate transigere, et Deo nostro, remota mundanarum tempestatum mentis perturbatione..... moverunt: quia quæ fieri nolumus, necesse est, ut facta doleamus. Sed abundat mundus incommodis et tentationibus: sæculum istud, in quo peregrinamur, expositum est passim, veluti magna moles, ventorum procellis. Ita fidelium mentes diabolicis pulsantur insidiis, et, sicut dictum est, *qui volunt pie vivere in Christo, persecutiones patiuntur (II Tim. iii)*. Sed consolatur spes a justo retributore promissa: *quia beatus est, qui non fuerit scandalizatus in Domino (Math. xi)*. Non dejiciant milites Dei impetus fragiles et caduci. Qui assistit strenuis, non delectatur ignavis. Facile contemnantur ista quæ transeunt, si illa quæ sunt mansura cogitentur. Amplectenda est probationis occasio: quia licet sint dura onera laborum, præmia tamen majora virtutum. Quemadmodum par erit ei remuneratio, qui se imparem monstrat examini?

Non simus segnes ad fortia, si pervenire cupimus ad promissa. Quis super hoc expectet vocem hominis, cum quotidie nobis insonet sententia veritatis: *Beati qui passiones patiuntur propter justitiam (Math. v)*? Sed ne me, fratres carissimi, (licet apud fideles magna sint) spiritualia tantum vestræ exhibere credatis confirmationis solatia; providendis enim pro-

A vestra tribulatione remediis, quantum in homine esse potuit, non quievi. Nam per legatos ad Orientis principem destinatos, et Thessalonicensem episcopum, ut ab infestatione vestra cessaret, admonui; et prerogatis paginis, ut imperatori supplicaretur, adjunxi.

Hæc quantum ad præsentia sunt provisæ: sed illa quæ ad spem futuram pertinent, hæc sunt potius mentibus intuendæ. Sane hoc me fateor fuisse miratum, quod inter allegationes angustiarum religiosæ prudentiæ vestræ hæc potuit cura subreperere, ut a me sub consolationis colore dirigendi ad Thessalonicensem episcopum solidas litteras licentia posceretur. Egone hujus rei auctor existerem, quam si inscio me cognoscerem factam esse, culparem? Absit ista perversitas. Audite apostolicam vocem, sed personæ meæ convenienter aptandam. *Si quæ destruxi, hæc iterum reedifico, prævaricatorem me constituo (Gal. ii)*. Nolite, obsecro, ad evitata vix redire contagia; nec pedes luto, quo tenebantur, avulsos, patiamini male rursus immergi. Sinite oblitterata esse transacta. *Nemo mittens manum suam in aratrum, et aspiciens retro aptus est regno Dei (Luc. ix)*. Impediuntur a processu propositi itineris, qui reflexis oculis respiciunt quod relinquunt. Non amant ecclesiasticæ disciplinæ eos in quibus remanet memoria illa perfidiæ: totos ab errantiis oportet abscondi: quia in tantum detestabiles existimantur ad spreta redeuntes, ut B. apostolus Petrus (*II Petr. ii*) melius illis esse prædicaverit, ut non cognoscerent viam justitiæ, quam cognoscentes retrorsum reflecti in tradito sibi sancto mandato. In aperto est qua pertinacia traditæ fidei debeat constantia custodiri, si tolerabilis est in errore persistere, quam coinquinationibus rursus, quas quis fugerit, implicari. Data pridie Idus Aprilis, Agapito viro clarissimo consule.

EPISTOLA XXII.

AD DOROTHEUM EPISCOPUM THESSALONICENSEM.

Hormisda episcopus Dorotheo episcopo Thessalonicensi.

Joannes frater et coepiscopus meus Nicopolitanæ urbis antistes cum synodo sua variis se concussionibus atque dispendiis graviter causatur affligi; quod a transgressorum societate divisus, postquam communionem sedis apostolicæ emeruit, ad Thessalonicensium Ecclesiam ordinationis suæ initia non direxit. Potuisset neglectus esse culpabilis, si unum esset inter omnes mysterium caritatis. At cum multi se a petra illius, quæ Christus est, soliditate dividerint; quis non velit ab errantium conjunctione dirimi, ut mereatur cum his qui consistunt in veritate conjugari? Non igitur consuetudo est neglecta, sed vitata contagia. Ergo objicere quis possit errorem, ubi cogitatam salubriter intelligit cautionem? At nos, quod debueras primus assumere, credebamus te sequi saltem post aliena exempla potuisse. Non sufficit in lapsibus mora, nisi ad reprehensionis cumulum, circa eos quoque qui ad viam redeunt accedat invidia? Quid aliud, quam beati Petri (quod sine impietate dici non potest) ipsum quod a Domino datum est nomen

aderunt, qui eos qui ad sedis ipsius altaris confugiunt A insequuntur?

Quo pudore, rogo, privilegia circa te illorum ma-
nere desideras, quorum mandata non servas? et re-
verentiam quam non exhibes fidei, cupis tibi eccle-
sia-tica potestate deferri? Si in hisdem vestigiis,
quibus catholici nituntur, insisteres, insectationem
tamen proximi vitare deberes; sciens secundum Do-
mini nostri et Salvatoris, quem colimus, instituta,
eum qui scandalizaverit unum de minimis, obnoxium
magnis esse peccatis (*Marc. ix*). Ubi est, Domine,
humilitas, quam sub occasione discipulorum tuorum
certantium de loci qualitate docuisti? Tu ostendis
illum esse maximum, qui exhibere studuerit se pu-
sillum, *Respice de cælo, vide: visita vineam istam te*
cultore plantatam (Psal. lxxix): intende circa man-
data tua minimos, et circa ambitum honoris elatos.

Cur recentia cupitis, et prisca deseritis, circa sum-
ma desides et parva curantes? Nonne hoc est rerum
vilia decimare; et legis præcepta contemnere? Serva
illa quæ Deo congruunt; et facile ea quæ sunt ab
hominibus subsequenter. Quin potius curam salutis
assume; et cur te alius prævenierit in veritate, suspi-
ra: ne si insectari eos qui ad Ecclesiæ revertuntur
membra perstiteris, tu quoque cum his quos nomina-
tim condemnat apostolica sententia, copuleris. Data
pridie idus Aprilis, Agapito viro clarissimo consule.

• EPISTOLA

ANASTASII AD HORMISDAM.

Sugg'lat Hormisdæ nimiam durtiam.

Anastasius Augustus Hormisdæ papæ.

Etsi magnum aliquid taciturnitas iudicatur, tamen
necessarium est admirantes Dei misericordiam assi-
due frequentare sermonem. Et quia initium fidei,
quam nos Dominus et Deus Salvator noster Jesus
Christus docuit, in remissione peccatorum præcellit,
nulli habetur ignotum. Ipse enim per propriam pas-
sionem omnia Adam peccata mundavit: et hæc fuit
negotium humilitatis ipsius, ut et præfatum et om-
nes fratres liberaret ex servitute peccati, voluntarie
personam servi suscipiens. Nam beatus Paulus apos-
tolorum docuit nos scribens ad Romanos: *Regnavit*
mors ab Adam usque ad Moysen, et in eos qui non pec-
caverunt (Rom. v): ex quo est universitati quodam-
modo declaratum ex generali dispositione, sive mira-
bilibus, specialia quæque exempla debere (a) semel
(b) tam magnæ legis (c) iussiones, et tam pia bonitate
(d) firmatæ, ut omnis doctrina, quam discipulis suis
tradidit, in hoc firmamento consistit. Fugavit ægri-
tudines, sive multifaria genera passionum: nodum
peccati propria, sicut dictum est, passione resolvit;
et agens, ad implenda similia discipulos factis et ser-
monibus instruebat. Verum, si sicut aliqui nituntur
ostendere, certi ex ipsius apostolus tam piam doctri-

• Hoc tempore contigerunt ea quæ scribit Ana-
stasius Bibliothecarius in Vita Hormisdæ, his verbis:
Item secundo misit Ennodium, etc. Quibus peractis,

(a) Edit. Rom. addit *suscipere*.

(b) Al. *tanta*.

(c) Al. *iussione*.

nam per inobedientiam implere dissimulant; ignora-
mus ubi magisterium misericordiae Domini et magni
Dei nobis possit occurrere. Nos autem non ea cre-
dimus ratione, ut immisericordes esse patemus, qui
misericordiam didicerunt: sed postulationem nostram
a præsentis tempore taciturnitate comprimimus, irra-
tionabile iudicantes illis precum adhibere bonitatem,
qui rogari se nolint, contumaciter respuentes: inju-
riari enim et annulari sustinere possumus, juberi
non possumus. Data v idus Julii Constantinopoli,
Anastasio Augusto iv et Agapito viro clarissimo con-
sulibus (anno Domini 517)

EXEMPLUM RELATIONIS

MINORUM ARCHIMANDRITARUM ET CÆTERORUM MONA-
CHORUM SECUNDÆ SYRIÆ.

B *Scribunt quæ pro fide catholica ab Eutylianistis,*
quos imperator minime coercendos curaverat, pa-
liantur, et quod ab imperatore non auditi, Roma-
num pontificem tanquam communem patrem inter-
pellent.

Sanctissimo et beatissimo universæ orbis terræ
patriarchæ Hormisdæ, continenti sedem principis
apostolorum Petri, deprecatio et supplicatio mini-
morum archimandritarum et cæterorum monacho-
rum secundæ Syriæ provinciæ.

Gratia Salvatoris omnium nostrum Christi nos ad
vestram beatitudinem refugere velut de hieme et
tempestate ad portum tranquillitatis admoniti, mi-
nime circumvallantibus (e) teneri jam credimus.
Nam etsi patimur, gaudentes sustinemus scientes,
quia non sunt condignæ passionis hujus temporis ad
futuram gloriam, quæ revelabitur in nobis (*Rom. viii*).
Quoniam vero Christus Deus noster principem pas-
torum et doctorem et medicum animarum constituit
vos et vestrum sanctum angelum, dignum est pas-
siones, quæ nobis contigerunt, exponere, et immi-
sericordes ostendere lupos, qui dissipant gregem
Christi: ut auctoritatis baculo eos expellat de medio
ovium, verbo autem doctrinæ animam sanet, et ora-
tionis medicamentis mitiget. Qui autem sint isti, et
qui hos adversum nos armaverint, audistis utique,
beatissime: Severus ille et Petrus, qui nunquam in
Christiano numero reputati sunt, qui per singulos
dies sanctam Chalcedonensem synodum, sanctissim-
um patrem nostrum Leonem publico anathemate
impetentes, qui iudicium Dei nihil æstimantes, et
colendos canones sanctorum Patrum conculcantes,
episcopos quidem principali potentia facientes exhiberi,
et nos cogentes illudere prædictam sanctam
synodum, supplicii inæstimabilibus affigentes.
Unde et quidam eorum injectas plagas minime susti-
nentes, de hoc sæculo transierunt, et nostrorum
vero non exigua multitudo perempta est. Euntibus
namque nobis ad mandram domini Simeonis pro
causa Ecclesiæ, insidiati sunt nobis in itinere præ-

quas cædes quasve injuriis orthodoxis Severus An-
tiochenus, cæterique Acephali inulerunt in Syria,
sequens epistola iudicat. Sev. Bisius.

(d) Al. *firmata*.

(e) Al. *ad nos calamitibus*.

dicti coinquinati, et supervenientes occiderunt ex nobis trecentos quinquaginta viros, quosdam autem vulneraverunt; alios vero, qui potuerunt ad colenda altaria confugere, ibidem peremerunt et monasteria incenderunt, per noctem mittentes multitudinem inquietorum hominum redemptorumque omnem paupertatem ecclesiasticam hujusmodi pestiferi homines consumentes. Ad singula autem delatae ad vestram benevolentiam instruunt chartae a venerabilibus fratribus Joanne et Sergio, quos miseramus Constantinopolim, sperantes vindictam fieri de his quae commissa sunt. Sed eos nec verbo dignatus est imperator, sed etiam cum grandi contumelia expulit, comminatus eis qui ista porrigerent. Unde hinc est nos vel sero cognoscere, quoniam tanta pravitas et audacia talium malorum adversus Ecclesias facta, **B** ipsius immixtione composita est. Deprecamur ergo, beatissime pater, supplicantes et rogantes, ut exurgatis, cum fervore et zelo, et condoleatis juste pro corpore laniato (nam caput estis omnium) et vindicetis fidem contemptam, canones conculcatis, Patres blasphematos, et talem synodum anathemate impetitam. Vobis a Deo data est potestas et auctoritas ligare et solvere. *Non opus habent qui sani sunt medicis, sed male habentes (Matth. xvi)*. Exsurgite, Patres sancti, venientes ad salvandos nos; imitatores estote Domini nostri, qui de caelo super terram advenit quaerere errantem ovem: Petrum illum respicite principem apostolorum, cujus sedem ornatis, et Paulum qui est vas electionis, qui circumeuntes, orbem terrarum illuminaverint: nam magna vulnera **C** majoribus indigent adjumentis. Mercenarii videntes lupos venientes adversus oves dimittunt eas dissipari ab illis: vobis autem veris pastoribus et doctoribus, quibus cura pro salute ovium commissa est, occurrit ipse grex cognoscere suum pastorem, ab immittissimis bestis liberatus, et vocem sequens pastoris, sicut Dominus ait: *Oves meae vocem meam audiant, et ego cognosco eas, et sequuntur me (Joan. x)*. Non ergo despiciatis nos, sanctissime, qui a bestis ferocibus quotidie vulneramur. Ad perfectam autem notitiam vestri sancti angeli, anathematizamus in eadem nostra deprecatione virtutem habentis libelli omnes projectos et excommunicatos a vestra apostolica sede. Dicimus autem Nestorium, qui fuit Constantinopolitanus episcopus, Eutychetera, Dioscorum, et Petrum Alexandrinum, qui cognominatus est Balbus, et Petrum, qui dicebatur Fullo, Antiochenum nihilominus et Acacium, qui fuit Constantinopolitanus episcopus, eorum communicatorem, et omnes qui unum illorum haereticorum defendunt.

SUBSCRIPTIONES.

Ego Alexander misericordia Dei presbyter et archimandrita sancti Maronis deprecatus sum.

Simeon misericordia Dei presbyter et archimandrita ut supra.

Joannes misericordia Dei diaconus et dispensator ut supra.

Procopius misericordia Dei presbyter et archimandrita ut supra.

Petrus misericordia Dei presbyter ut supra.

Eugenius misericordia Dei presbyter ut supra.

Geladius misericordia Dei presbyter ut supra.

Bassus misericordia Dei presbyter ut supra.

Romulus misericordia Dei presbyter ut supra.

Eusebius misericordia Dei presbyter ut supra.

Malchus misericordia Dei presbyter ut supra.

Leontius misericordia Dei diaconus ut supra.

Stephanus misericordia Dei presbyter ut supra.

Carufas diaconus ut supra.

Thomas presbyter ut supra.

Samuel diaconus ut supra.

Theodorus presbyter ut supra.

Joannes misericordia Dei presbyter ut supra.

Joannes presbyter ut supra.

Thomas diaconus ut supra.

Joannes diaconus ut supra.

Simeonius diaconus ut supra.

Salinus archimandrita ut supra.

Eusebius presbyter ut supra.

Mucymus presbyter ut supra.

Simeonius presbyter ut supra.

Thomas presbyter ut supra.

Jacobus presbyter ut supra.

Joannes presbyter ut supra.

Paulus presbyter ut supra.

Priscus presbyter ut supra.

Antonius presbyter ut supra.

Joannes presbyter ut supra.

Thomas presbyter ut supra.

Julianus presbyter ut supra.

Simeonius presbyter ut supra.

Thomas presbyter ut supra.

Simeonius presbyter ut supra.

Zachaeus presbyter ut supra.

Thomas presbyter ut supra.

Simeonius presbyter ut supra.

Thomas presbyter ut supra.

Simeonius presbyter ut supra.

Thomas presbyter ut supra.

Sergius presbyter ut supra.

Thomas presbyter ut supra.

Eusebius presbyter ut supra.

Paulus presbyter ut supra.

Joannes presbyter ut supra.

Sergius diaconus ut supra.

Item Sergius diaconus ut supra.

Julianus presbyter ut supra.

Sergius presbyter ut supra.

Acemonius diaconus ut supra.

Thomas presbyter ut supra.

Lucas presbyter ut supra.

Thomas diaconus ut supra.

Simeonius presbyter ut supra.

Flavianus archimandrita ut supra.

Monimus diaconus ut supra.

Joannes diaconus ut supra.

Joannes presbyter ut supra.

Antonius diaconus ut supra.

Thomas diaconus ut supra.
 Eliseus presbyter ut supra.
 Sergius diaconus ut supra.
 Isacius presbyter ut supra.
 Sergius presbyter ut supra.
 Thomas diaconus ut supra.
 Joannes presbyter ut supra.
 Philippus diaconus ut supra.
 Jacobus presbyter ut supra.
 Zenobius presbyter ut supra.
 Maras diaconus ut supra.
 Isacius presbyter ut supra.
 Ananias presbyter ut supra.
 Sergius presbyter ut supra.
 Simeon presbyter ut supra.
 Thomas presbyter ut supra.
 Joannes presbyter ut supra.
 Simeon presbyter ut supra.
 Thomas presbyter ut supra.
 Joannes presbyter ut supra.
 Simeon presbyter ut supra.
 David thos diaconus ut supra.
 Thomas diaconus ut supra.
 Joannes diaconus ut supra.
 Lamneus presbyter ut supra.
 Daniel archimandrita ut supra.
 Simeon archimandrita ut supra.
 Abramius presbyter ut supra.
 David presbyter ut supra.
 Dorotheus presbyter ut supra.
 Antoninus presbyter ut supra.
 Thomas presbyter ut supra.
 Darsumas (Forte Barsumas. HARD.) presbyter ut supra.
 Sergius presbyter ut supra.
 Eusebius presbyter ut supra.
 Simeonius presbyter ut supra.
 Marcellus presbyter ut supra.
 Priscus presbyter ut supra.
 Maras presbyter ut supra.
 Sergius presbyter ut supra.
 Jacobus presbyter ut supra.
 Thomas presbyter ut supra.
 Item Thomas presbyter ut supra.
 Thomas presbyter ut supra.
 Sallius presbyter ut supra.
 Thomas presbyter ut supra.
 Joannes presbyter ut supra.
 Varasaldas presbyter ut supra.
 Joannes diaconus ut supra.
 Marcellus diaconus ut supra.
 Simeonius presbyter ut supra.
 Gennadius presbyter ut supra.
 Thomas presbyter ut supra.
 Simeonius presbyter ut supra.
 Abramius presbyter ut supra.
 Simeonius presbyter ut supra.
 Jacobus presbyter ut supra.
 Joannes presbyter ut supra.

- A** Isidorus archimandrita.
 Julianus presbyter ut supra.
 Joannes et Romanus et Thomas presbyteri ut supra.
 Antoninus diaconus ut supra.
 Abraham presbyter, Maras diaconus et Abraham presbyter ut supra.
 Zenobius et Stephanus presbyteri ut supra.
 Simeonius et Demetrius presbyteri ut supra.
 Thomas et Dominus presbyteri ut supra.
 Simeonius et Elias presbyteri ut supra.
 Abramius et Pelagianus presbyteri ut supra.
 Romanus et Abram presbyteri ut supra.
 Simeonius presbyter et Carufas diaconus ut supra.
 Simeonius et Joannes presbyteri ut supra.
 Simeonius et Julianus presbyteri ut supra.
- B** Eutychianus et Joannes diaconus ut supra.
 Thomas et item Thomas presbyteri ut supra.
 Romanus diaconus et Joannes presbyter ut supra.
 Eusebius archimandrita et Eustasius presbyteri ut supra.
 Jacobus et Eusebius presbyteri ut supra.
 Sergius et Maras presbyteri ut supra.
 Joannes et Julianus presbyteri ut supra.
 Paulus et Isacius presbyteri ut supra.
 Thomas et Dasianus presbyteri ut supra.
 Joannes et Daniel presbyteri ut supra.
 Jevenas presbyter et Azizos diaconus et archimandrita ut supra.
 Antonius diaconus et archimandrita et Cyrillus presbyter ut supra.
- C** Job presbyter et Stephanus diaconus et archimandrita ut supra.
 Bassus diaconus et Basilius presbyter ut supra.
 Simeonius et Joannes presbyteri ut supra.
 Jacobus presbyter et Julianus diaconus et archimandrita ut supra.
 Simeonius et Alpheus presbyteri ut supra.
 Joannes presbyter et Petrus diaconus ut supra.
 Daniel diaconus et Eunus diaconus archimandrita ut supra.
 Alexander et Epiphanius presbyteri ut supra.
 Zoilus et Abramius presbyteri ut supra.
 Julianus presbyter et Joannes diaconus et archimandrita ut supra.
- D** Carufas et Simeonius presbyteri ut supra.
 Timotheus diaconus et Petrus presbyteri ut supra.
 Macedonius presbyter et archimandrita ut supra.
 Dionysius archimandrita ut supra.
 Joannes archimandrita ut supra.
 Simeonius presbyter et archimandrita ut supra.
 Menas diaconus et archimandrita et Darabsabas presbyter ut supra.
 Sergius presbyter et Theodorus archimandrita ut supra.
 Benjamin archimandrita et Isacius presbyteri ut supra.
 Daniel presbyter et archimandrita et Abraham archimandrita ut supra.
 Simeonius archimandrita ut supra.

EPISTOLA XXIII.

AD ARCHIMANDRITAS SYRIÆ.

Illos solatur hortaturque ut in fide catholica perseverent.

Ὁρμισδάς ἐπίσκοπος, πρεσβυτέρους, καὶ ἀρχιμανδρί-
ταις τοῖς ἐν δευτέρᾳ Συρίᾳ οὔσι, καὶ λοιποῖς ὀρθοδόξοις
ἐν οἰκόμενῳ ἀνατολικῷ κλίματι διαίχουσι, καὶ ἐν τῇ τῆς
Ἀποστολικῆς καθέδρας κοινωνίᾳ διαμίνουσιν.

Ἀναγνωσθέντων γραμμάτων τῆς ὑμετέρας ἀγάπης, δε-
ῶν τῶν ἐχθρῶν τοῦ Θεοῦ ἀπροσύνῃ ἐφανέρωθη, καὶ τῶν
ἀπίστων ἢ ἐπίμονος μακρία λυπηρῶς δῆλη γέγονεν, οἵτινες
ἐπιθετὴ τῷ κακῶς ζῶντι πνεύματι ἐμίσησαν τὸν Κύριον,
τὰ μέλη ἐκείνου ἀσεβῶς διώκουσιν, ὅσον ἀπὸ τῆς ὑμετέ-
ρας βεβαιότητος ἐστὶ γινῶναι, ἠλλόγησα τὸν Κύριον, τὸν
τὴν πίστιν τῶν ἑαυτοῦ στρατιωτῶν μεταξὺ τῶν ἐναντιῶν
φυλάττοντα. Καὶ πάλιν τῶν ἐκκλησιῶν τὸν σῶλον, καὶ τῶν
δούλων τοῦ Θεοῦ τὰς ἐπαχθείας, καὶ τοὺς κόπους κατα-
νοήσας στενάξων κατὰ τὸν προφήτην, ἐκέκραξα ἡ Ἀνάστα,
Κύριε, δικάσον τὴν δίκην σου, μενίσθητι τῶν ὀνειδισμῶν
σου, τῶν ὑπὸ ἄφρονος ὄντων τὴν ἡμέραν. Ἡδέως καὶ τὰ
ἐξῆς ὁμοίως ἐπάγω, ἢ μὴ ἐπιλάβῃ τῆς ζωνῆς τῶν ζητούν-
των σε, ἢ ὑπερηφάνεια τῶν μισούντων σε ἀνέβῃ διαπαντός
πρὸς σέ. Καὶ γὰρ ὡσπερ χρηρὴ ἡμᾶς τὸ ἰδραῖον τῆς
πίστεως φυλάττειν, οὕτως οὐχ ἀρμόζει περὶ τῆς δικαιο-
σύνης τῆς θείας κρίσεως ἀπιστεῖν. Οὐκ ἔστι νέος, ἀδελφοί.
τῆς ἐκκλησίας οὗτος ὁ κόπος ὁμοῦ ἐν αὐτῷ τῷ ταπεινοῦ-
σθαι, ὑφούται, καὶ δεῖ ἐκείνων, δεῖ ὧν πτωχεύειν δοκεῖ,
πλουτίζεσθαι. Ἐν πείρᾳ ἐστὶ τοῖς πιστοῖς τοῦ Θεοῦ τὸ διὰ
τοῦ θανάτου τῶν σωμάτων τὴν ζωὴν κερδαίνειν τῶν ψυ-
χῶν ἀποβάλλοντα μὲν τὰ βέροντα, ἀλλ' ἐμπορεύονται τὰ
κίβνια, καὶ ἐν τῷ τὸν διαγωγὸν ὀδοποιοῦν τῇ δοκιμῇ, αἰτία
γίνεται τῆς ἀξίας ἢ δοκιμῆς ἀνόητος καὶ ἐν τῇ τυφλώσει
μανοόμενοι ἄγνωστον, οἱ οὐδ' ἐκ τῆς τῶν ἀνθρώπων
ἀναστροφῆς χωρίζουσιν δύνασθαι νομίζουσι, τούτους εἰς
τὴν βασιλείαν ἄγουσι τοῦ Θεοῦ. ἐντεῦθεν ἐν αὐτοῖς τοῖς
κινδύνοις αἱ εὐφροσύνη, καὶ ἡ περὶ τὸ πάσχειν σπουδὴ
ἐκδέχεται γὰρ τοὺς ἀγῶνας τῶν ἰδίων, ὁ τῶν μεγάλων
δωρεῶν ἀνταποδοτής. Τίς γὰρ οὐκ ἂν ὀκλάσειεν ἐν τοῖς
κακοῖς, εἰ μὴ διὰ τῶν ἐπάθλων παραμυθηθεῖ τὰ ἐναντία;
ἐκείνη ἐστὶν ἡ ἐλπίς ἢ μὴ συγχωροῦσα ἐν τῇ ἀνελπιστίᾳ
ἡμᾶς ἀποκτείνει ἀποκτείνει τῶν θλίψεων τὸ πικρὸν ἢ γλυκίαν
γεῦσις τῶν ἀρετῶν. Τίς γὰρ ἂν οἰσθητὴ τὰ παρόντα με-
γάλα, ἐνοῶν τὰ μέλλοντα; τίς τὸν θάνατον ἀπαρνεῖται,
εἰ τῶν μελλόντων τὴν ἀντίδοσιν κατανοήσειεν; Ἔσθητε,
ἐγκαπητοί μου, καὶ ἀσάλευτον τὴν πίστιν βεβαίῳ λογισμῷ
φυλάττοντες, τῆς ὑπομονῆς τὸν ἔπαινον, ἐν ᾧ ἔστιν ἡ
σωτηρία, καὶ τῶν ἀγαθῶν ἔργων τὸ βραβεῖον, καρπῶ-
σασθε. Μεγάλα εἰσὶν εἰς ἡ καλούμεθα οἱ ἀνάξιοι. Μὴ βρ-
δυνάτω ἡ ἀσθένεια, ὅτι ὁ καλῶν ἀνταποδοτὴς πιστός,
καὶ δυνατὸς βοηθὸς ἐστὶ μὴ τῇ τῶν καταθυμιῶν ἐλπίδι
ἀπατηθῶμεν, μήτε τῶν ἰδίων, μήτε προκρινόμεν τὰ
εὐχερῆ οὐ τρυφλὰ ἡμῖν ὁ Κύριος ἡμῶν, οὐ κολακευτικὰ
ἐπαγγελίᾳτο ἐκείνος ἐπάθλα ὑπέσχετο, οὐκ ἀργίας. Οὐ
συμβαίνουσιν ἔπαινος καὶ ῥαθυμία. Τίς τῆς ἀνταμείψεως
ἔσται τόπος, εἰ οὐδέμια ἐστὶ φροντίς τῆς ἀρετῆς; στυγὴ
ἢ πύλη, ἀλλὰ πλάττει τὰ βασιλεία ὀλίγοις ἢ εἰσοδος,
ἀλλὰ τοῖς δοκιμοῖς. Οὐχ οὗτοι εἰσὶν οἱ πρῶτοι λόγοι πρὸς
ἐκείνους οὐς ἰδίωξε, ἐ δάξουσιν, καὶ ἐν ταῖς συναγωγαῖς

Hormisdas * episcopus presbyteris, diaconis et ar-
chimandritis secundæ Syriæ, et reliquis orthodoxis
in quocunque Orientali climata degentibus, et in
apostolicæ sedis communione permanentibus.

Lectis litteris dilectionis vestræ, quibus infimi-
corum Dei patefacta vesania est, et infidelium per-
tinax furor dolenter expositus, qui dum rediivo
spiritu oderunt Dominum, membra illius impie per-
sequuntur, quantum ad constantiæ vestræ agnitio-
nem benedixi Deum, fidem militum suorum inter
adversa servantem. Sed rursus Ecclesiarum con-
cussionem et servorum Dei molestias, laboresque
considerans, propheta gemitus adjuvante cla-
mavi: *Exsurge, Domine, judica causam tuam: me-
mor esto improperiorum tuorum, eorum quæ ab in-
sapiente sunt tota die (Psal. LXXII)*: libenter ea quoque
quæ sequuntur adjungens: *Ne obliviscaris vocem
quærentium te: superbia eorum, qui te oderunt, ascen-
dit semper ad te.* Nam sicut oportet nos stabilitatem
fidei custodire, ita non convenit de divini iudicii
æquitate diffidere. Non novus hic, fratres, Ecclesiæ
labor, et tamen dum humiliatur, erigitur, ac per ea
quibus atteri creditur, damna vitantur. Ex usu est
fidelibus Dei, ut per mortes corporum vitas lucren-
tur animarum: amittunt quidem caduca, sed mer-
cantur æterna, et dum persecutio viam facit proba-
tioni, probatio causa fit meriti: stulti et in cæcitate
sævientes nesciunt, quia quos conversationi homi-
num subtrahere se posse credunt, ad Dei regna per-
ducunt: hinc in ipsis periculis gaudia, et ambitus
passionum: exspectat enim agones suorum qui ma-
gnorum retributor est munerum. Nam quis non
frangeretur malis, nisi consolarentur adversa de
præmiis? Spes illa est, quæ non sinit in despera-
tione deficere: excludit siquidem amaritudinem tri-
bulationum dulcis sapor virtutum. Quis enim magni
habeat (magna ducat) præsentia, sciens æstimare
ventura? Quis dispendia vitæ renuat, si quæ sunt
recipienda considerat? Persistite, carissimi mihi, et
inconcussam fidem fixa animi virtute servantem, per-
severantiæ laudem, in qua est salus et bonorum homi-
num palma, præsumite. Magna sunt ad quæ vocamur
indigni: non retardet infirmitas, quia qui vocat retri-
butor fidelis, et fortis adjutor est. Non prosperorum
spe decipiamur aut mollium: nec facilia propona-
mus: non deliciosa nobis Dominus noster, non est
blanda pollicitus: præmia promisit ille, non otia.
Non bene laudi convenit et quieti. Quis locus erit re-
munerationi, si nulla est cura virtutis? Angusta por-
ta, sed regna diffusa: paucis aditus, sed probatis.
Nonne hæc sunt ad eos prævia verba, quos docuit:
*Persequentur, et in synagogis flagellabunt vos (Matth.
xv)*? Per patientiam, sicut scriptum est, possidea-
mus animas nostras, ne eas per impatientiam dolea-

* Ex alia Latinitate legitur apud Harduinum.

* Ex veteri codice Vaticano, expressa in editione

μαστυγώσουσιν ὑμᾶς; ἰ διὰ τῆς ὑπομονῆς, καθὼς γί-
 γραπται, κτησώμεθα τὰς ἑαυτῶν ψυχὰς, μήποτε ταύτας
 διὰ τῆς οὐχ' ὑπομονῆς ἀλγήτωμεν ἀπολέσαντες. Πρῶτος
 εἰς τὸν σταυρὸν ὁ Κύριος ἡμῶν, καὶ τῆς ὑπομονῆς ἑαυτοῦ
 δοδάσκαλος, ἀνήλθεν ἐν τῷ ἰδίῳ τυπῶν ὑποδείγματι· ἐκεί-
 νους, οἷς ἐμίλλα βοῦθῆναι. Αὐτὸς μεταξὺ τῶν ἀρετῶν, καὶ
 τῶν κόπων, τὸν ζυγὸν κατέχει, ἰστάμενος μετὰ τῶν δη-
 λαταρίων τῶν μεμνημένων, ἵνα κατὰ τὴν ὀργὴν τοῦ διωγ-
 μοῦ, αὐτὸς, καὶ τῆς αἰωνίου βασιλείας τοὺς στεφάνους
 παράσχη. Ἀναλογισασθε, ποία τῶν Μακαβαίων ἡ ἔξοδος,
 τοῖς καρτερικοῖς ἢ πάλιν, ἰστορία τῶν ἑπαίων ἐφέπεται,
 ποία Ἰούδας, κίκαϊνη τῶν ἀδελφῶν ἢ φάλαξ, θανάτου
 τιμῇ ἀναγορεύεται; ἐν ποίῳ ἰστί στόμασιν ὁ λαὸς ὁ ἐν
 τῷ ὄρει ἀναλωθεῖς· καὶ αὐτὰι πᾶσαι αἱ δυνάμεις ὑπὲρ
 τῆς τοῦ νόμου φυλακῆς, ὁμοιώματα, καὶ σκιαὶ τῶν μελ-
 λόντων οὔσαι, ἠξιώθησαν καρποειργμάτων τοσούτων, ἡμεῖς
 ἐν τοῖς πατράσιν ἐωράκαμεν, ἐψηλαφήσαμεν, ἰδοκμάσα-
 μεν ἐν τινὶ ἀκολουθήσομεν. Τί οὐκ ἐφαρμύζει τῇ ὑποθείσει;
 τί ἀπάθει τῆς ἀληθείας; τί οὐκ ὀφίλλεται τῷ λυτρωτῇ;
 καταθυμῶς κοινωνοῦμεν ἐν τοῖσι τοῖς ὑμῖν τοῖς δόγμασι.
 Λέγει γάρ ποῦ ὁ σοφώτατος Σολομὼν, « Μακάριος ὁ καρ-
 ρύσων λόγον εἰς ἀκὴν ὑπακούοντος »· εὐφροσμίῃ μὲν
 οὖν ἰστί τὸ διαλέγεσθαι τοῖς θέλουσιν, καὶ πρὸς τὴν ὀρθὴν
 ἴδὸν τοὺς μὴ ἀντιπαλαίοντας προτρέπεισθαι. Κατέχομεν
 γὰρ ἐνεχυροῦν τῆς πίστεως τῆς ὑμετέρας, τὴν ἀπὸ τῶν
 γραμμάτων ὁμολογηθείσαν ἔνστασιν, δι' ἧς ἐκ τῆς τῶν
 παραβατῶν λύμας χωρισθέντες εἰς τὰ τῆς Ἀποστολικῆς
 ἀειθέρας δόγματα, καὶ ἐντολὰς ἐκπνέριχθε, ὄψι μὲν
 οὖν ἐπιβάντες τῆς ὁδοῦ τῆς ἀληθείας· ἀλλ' εὐλογητὸς ὁ
 Θεὸς οὐκ εἰς τέλος ἐπιλανθάνεται, ὃς παιδεύει, καὶ ἰάται,
 καὶ οὐδέ τῆς ἠνωμένης αὐτοῦ ποιήμας τὰ πρόβατα καρτε-
 ρεῖ τῶν ἐπιβουλεύοντων λύκων τῇ ἀρπαγῇ διασπᾶσθαι,
 ὃς διὰ τῆς κεραιμένης αὐστηρίας οὐδέ τῆς ἀσφαλείας τῶν
 ἰδίων ὑπερορᾷ, οὐδέ τῆς σωτηρίας. Ἀλλὰ τί θυμαστὸν,
 εἰ τὰ πρόβατα καταλειφθέντος ἐκίνου τοῦ ἐνὸς καὶ ἀλη-
 θινῶ ποιμήνος διασκορπισθέντα ὁ πανούργος, ὁ αἵμασι
 πεφυρμένος, καὶ ἀρπαξ, ταῖς ἐνέδραις ἐτάραξεν; Οἱ τὴν
 ἀσφάλειαν τὴν ἰδίαν καταλιμπάνοντες, αὐτοὶ ἑαυτοὺς τοῖς
 κενόνοις ὑφ' ὧν σπαράττονται ἐμβάλλουσιν. Ὅστι καὶ
 τὴν γοῦν στερεοῖς βήμασιν ἐν τῇ ὁδῷ τῶν πατέρων πρὸς
 ἡν ἀνεδράμετε, ἔνστασι· δύνανται γὰρ τὸ τοῦ Θεοῦ ἔλεος
 καὶ τὴν τῶν ἄλλων ὁμοίως διόρθωσιν τῷ ὑμετέρῳ μισθῷ,
 εἰ κατ' ὑμῶν πρὸς τὸ εὐθὺς ὀδηγηθεῖν, λογισασθαι. Ἀλλ'
 ἑαυτοὺς καθόλου ἀπὸ τοῦ βορβόρου, ἐν ᾧ οἱ αἰρετικοὶ
 καταποθέντες κερράττονται, ἀποσπάσατε, καὶ ἐκτινάξαντες
 τὴν ἀκαθαρσίαν τοῦ κοινοῦ τοῦ κολληθέντος, γενικῶς
 ἅπαντας τοὺς ἀπὸ τῶν Ἀποστολικῶν δογμάτων ἀποκλί-
 νοντας, εὐσιβεῖ ἀποκηρύξει κατακρίνατε. « Οὐδεμία τῆ
 σκότι πρὸς τὸ φῶς κοινωνία, » οὔτε οἱ διὰ τῶν εὐθειῶν
 ὁδῶν βαδιζόντες τὰ ἑαυτῶν ἴχνη μετὰ τῶν ἀποκλιόντων
 πλάτης συνάπτουσι. Κατασχέτιος ἰστί τῆς πίστεως σύν-
 δεσμος, καὶ παραιτήτια ἡ ἐκ τῆς ἀπίστου κοινωνίας
 λύμα, ὅτι κατὰ τὸν Ἀπόστολον, « ἐν τρόπον ὁ ἑαυτὸν
 προσκολλῶν τῷ Κυρίῳ ἐν πνευμά ἰστων, οὕτως ὁ κολλώ-
 μενος τῇ πόρῃ ἐν γίνεται σῶμα »· ἀγκαψῶν αἱ ἀρεταὶ
 τὰς ἀλλήλων κοινωνίας, καὶ τοὺς κολλωμένους αὐτῇ μεθ'
 ἑαυτῆς ἡ ἀσέβεια ἐν τῷ βυθῷ καταποντίζει. Ἐν ὀφθαλμοῖς,
 ἐν τῷ στόματι, ἐν αὐταῖς ταῖς χερσὶν ἰστί τῶν πατέρων
 τὰ δόγματα, ἃ φυλάττειν ἰντελλόμεθα· καθ' ἑκάστην πρὸς

mus amissas. Primus crucem Dominus noster et pa-
 tientia ipsius magister ascendit, suo informaturus
 exemplo, quos erat adiuturus auxilio. Ipse inter vir-
 tutes lancem retinet et labores, stans contra venena
 furentium, ut secundum persecutionis iras, illis
 æterni imperii det coronas. Revolvite, quas Macha-
 bezorum exitus pertinaces velus historia laudes per-
 sequitur: quo Judas et illa suprema fidei phalanx
 mortis honore referatur: in quanto ore sit
 constans populus in monte consumptus: et hæc om-
 nes pro custodienda lege virtutis species et umbra
 futurorum tanta exempla meruerunt: nos in Patri-
 bus vidimus, palpavimus, probavimus quem sequamur.
 Quid non referendum est rei, quod denegandum
 est veritati: quid non debitum Redemptoris?
 B libenter communicavimus dogmata ista vobiscum.
 Dicit enim sapientissimus Salomon, *Beatus qui præ-
 dicat verbum in aurem obedientis (Eccli. xxv)*: gau-
 dium est siquidem volentes alloqui, et ad rectam
 viam eos, qui non reluctentur, hortari. Tenemus
 enim obsidem fidei vestrae, sub litterarum profes-
 sione constantiam, qua a transgressorum contagione
 divisi, ad apostolicæ sedis dogmata et mandata re-
 curritis, sero quidem viam veritatis ingressi; sed
 benedictus Deus, qui non in sinem obliviscitur, qui
 corripit, et medetur, nec continue gregis sui oves
 patitur insidiantium luporum rapacitate discerpi,
 qui per distractionis temperantiam, nec coercionem
 suorum negligit, nec salutem. Sed quid mirum si
 oves relicto uli uno, et vero pastore dispersas, cal-
 lidus, cruentus et rapax turbavit insidiis? Qui tute-
 lam suam deserunt, ipsi se periculis, quibus lanien-
 tur, exponunt. Ergo nunc saltem solidis passibus in
 viam Patrum, ad quam recurristis, insistite: potens
 erit misericordia Dei, aliorum quoque correctione-
 nem mercedi vestrae, si a vobis ad rectam dedu-
 cantur, ascribere. Sed in totum vos a cæno, quo
 immersi hæretici tenentur, avellite, et excutentes
 immunditiam pulveris in hærentis, generaliter univer-
 sos ab apostolicis dogmatibus declinantes religiosa
 detestatione damnate. *Nulla tenebris cum luce com-
 munitio (I Cor. vi)*; nec qui per recta itinera gradiun-
 tur, vestigia sua cum deviantium errore conjungunt.
 Tenendum est fidei vinculum, et vitandum de per-
 fida societate contagium: quia secundum Apostolum,
 D quemadmodum qui adheret Domino unus spiritus est:
 ita qui adheret meretrici, unum corpus efficitur (Ibid.):
 amant virtutes collegia sua: et adhærentes sibi se-
 cum impietas in profunda demergit: in conspectu,
 in oculis, in ore, in ipsis manibus sunt Patrum do-
 gmata quæ custodienda mandamus: quotidie nos ad
 conservationem sui concilia veneranda constringunt.
 Longum est sigillatim universa retexere: Chal-
 cedonensem synodum, in qua omnium reverentia
 continetur, seu et venerandi Leonis prolata de ipsis
 apostolorum præcordiis instituta et nosse nos con-
 venit, et tueri: in his vexillum fidei, in his propu-
 gnaculum veritatis: in his Christus agnoscitur; in
 his redemptionis nostræ spes et causa servatur. Hoc

τῶν φυλακῶν ταυτῶν αἰσθάσμαι σύνοδοι περιεφύγουσι. Μακρογῆρια ἰστί καὶ ἑκαστον πάντα φανεροῦν· τὰ τῆς ἐν Καλκηδόνε συνόδου, ἐν ᾗ πασῶν τὸ σίβας περιχέεται, ἀλλὰ καὶ τὰ παρὰ τοῦ σεβασμωτάτου Λέοντος προνεχθίνα ἐξ αὐτῆς τῶν Ἀποστόλων τῆς καρδίας ὀρίσματα, καὶ γνώσειν ἡμᾶς προσέει, καὶ ταρεῖν. Ἐν τούτοις τὸ σεβασμω τῆς πίστεως, ἐν τούτοις οἱ προμαχῶνες τῆς ἀλαθείας, ἐν τούτοις ὁ Χριστὸς γινώσκεται, ἐν τούτοις τῆς λυτρώσεως τῆς ἡμετέρας ἢ ἑλπίς, καὶ ὑπόθεσις φυλάττεται. Οὗτός ἐστιν ἑαίνος, ὅν ἐν τῷ Ἀποστόλῳ ἀνέγνωμεν, θεμιτός, ἐν ᾗ ἑαυτὸν τις παραλογίζεται, εἰ τις εὐλα, χόρτον, καλῆμιν καταναλωσόμενα τῷ πυρὶ ἑποικοδομησῶν περασθῆ· ἐν ταύταις ἀνρηθῆ τὰ Ἐδνυχούς καὶ Νισοτηρῶν ταῖς συνόδοις δηλητήρα, αἰταῖς ἐξ ἑκατοντίας τῆς διαποταφῆς τοῦ σωτηριώδους μυσταρίου οἰκονομίας, ἐν ὅσῳ ἑκατοντία μεταξὺ ταυτῶν συλλογισμῶ φλονακούσεν, ὑπὸ τινε τῆς ἱεροσυλίας ἰσότητι συμπαρονοῦσιν, ἀνισοταῖς γνώμας, καὶ ὁμῶφυχοι τῇ ἀσεθείᾳ· ὅν ὁ ἕτερος μὴ θῶαν τῆν καρδίνον Μαρίας Θεοῦ εἶναι γυνήτριας, ἄπαρ ἐν τῷ κυρίῳ ἡμῶν ἰσὶν ἠνωμένη δικαίει, ὁ δὲ ἕτερος, ἐν ὅσῳ ἴδια τῶν συνελθουσῶν φύσει, καὶ τὰ ἀληθῆ συγγεί, τὸ μυστήριον τῆς ἡμετέρας λυτρώσεως σεβένυσιν· ἄλλοι φασικεῖν τὴν θεοσκείαν, ἕτεροι τοῦ Μάνι·κος τὴν ἀπροσῶνον ἀσεθεὶ συγγενεία συνάπτων. Κατὰ τούτων, ἀδελφοὶ ἀγαπητοὶ, προνοηθήσαν λατρεῖαι, ἐκλινῶς τῇ τοῦ λογισμοῦ δυνάμει διακδικήσατε, ἐπειδὴ εἰς ἐνατροπῆν αὐτῶν ὄρατε τοὺς ἀίρετικούς διὰ τῆς ἀσεθείας μαχομένους. Μὴ ἴστω ἐν ὅσῳ τῆς διδασκαλίας ἢ ἀληθείας· ποῖα χρῆ σπουδῆ τὴν σωτηρίαν ἀγαπῆσθαι, ὅποτε ὄρατε τὴν θανατηφόρον ἀπάλειαν οὕτω στεργόμενῃ; Διδεσθῶμεν νωχελῶς σαφηνίσεσθαι τῆς ἀληθείας τοὺς νόμους, ὅποτε ἑπιρῶνας διαπδύονται αἰ πλάσι. Καὶ τοὺς ἀρχηγούς μὲν τῶν κακῶν ἑφρησέων, ἢ προσέπομεν συνοδικῶ θεοπισματα, δικαίως κατακρίσειτε μετέρχονται· ἀλλ' ἡμᾶς καὶ τούτων τοὺς ἀπολοθῶνους ὅπως ἐκλινῶντε, ὁμοίως ὑπομνησόμεν, ὡς ἡ Ἀποστολικῆ καθέδρα, καὶ κατὰθε παρακλησίους ὄντας τοῖς θονῶν διδασκαλίοις, καὶ τοῖς κατακρίσειτε συνίζιυθε Τιμόθεον τὸν πατραλοῖαν, καὶ Δόσπορον, καὶ Πέτρον, τοὺς Ἀλεξανδρεῖς, Ἀνάκειν τὸν Κωνσταντινουπολίτην, μετὰ τῶν ταυτοῦ ἀκολουθῶν, Δσαύτως Πέτρον τὸν Ἀντιοχείας, τῷ φρολεχθῆτι ὁμοίον τῇ τε πλάσῃ, καὶ τῷ ὁνόματι, ἀλλὰ καὶ Σινῆρον τοῦ αὐτοῦ τόπου οὐδὲν ἦρτον καὶ τοῦ ἰσῦ, Κενίαν τὸν Ἱεραπολίτην, Κύρον τὸν Ἐδέσης, Πέτρον τὸν Ἀπαμείας, οὐ μόνον ὑπὲρ τῆς οἰκείας, ἀλλὰ καὶ ὑπὲρ τῆς τῶν ἄλλων ὁμοίως ἀπάλειας, κατακρίτους, εἰ τως ἐν ὅσῳ ἑαυτοὺς τοῖς ῥύποις τῆς ἰδίας δόξης ἀπαύσως ἑγκλύουσιν, ἄλλους ὁμοίως ἐν τῷ διδάσκειν, τοὺς κακῶς αὐτοῖς ἀκολουθησαντας ἐμβόλυαν, διὰ γενικῆς σωτηριώδους ἐντολῆς ὑμῶν παρατιν. Πᾶν ὅτι οὐν ἔξισαντίας τῶν πατριαῶν κανούων, ἐξ οἰωνθήποτε ὑπομνημάτων προνεχθῆν, ἀπάσασθε. Μηδεὶς ὑμᾶς ἀπροσφόροις προτάγμασιν, ἢ νεωτέροις ὄρτμασι καινεσάτω. εἰ μὲν γὰρ εἰσι κοσμικοὶ, καὶ οὐ δύνανται τὰς ἐκκλησίας κατέχειν, ἐπειδὴ τούτοις ἀρμόζει τὸ διδάσκεισθαι, μᾶλλον ἢ διδάσκων· ἀδίμτων γὰρ τοῖς σεβασμίοις θυσιασθηίοις ξίνας προσφέρειν σπονδάς, ἐπειδὴ σαφεῖς εὐσεβείαν ἐπιστήμιας ὄρους ἐν αὐτοῖς ὁμοίως τῆς ἰδίας τιμῆς τοῖς προοιμίοις

A est illud quod in Apostolo (I Cor. v) legitur fundamentum, in quo seipsum decipit, quisquis ligna, fenum, stipulas consumendas ignibus superedificare tentaverit. His interfecta sunt Eutychetis et Nestorii venena conciliis : quia adversum dominicam dispensationis salubre mysterium. dum contraria inter se disputatione nituntur, sub quadam sacrilegii æqualitate consentiunt, sententiis dispares, et impietate concordantes : quorum alter nolens beatam Mariam virginem Dei esse genitricem, in Domino nostro quæ unita sunt, dividit, alter dum convenientium naturalium propria et certa confundit, mysterium nostræ redemptionis exstinguit : alter Photini sectam, alter Manetis insaniam impia contagione contingens. Adversum hos, dilectissimi fratres, provisæ remedia

B Illa animi virtute defendite, qua in labefactionem eorum videtis hæreticos impietate pugnare. Non sit pigra veritatis assertio. Quo studio oportet salutem diligi, cum videatis perditionem mortiferam sic amari? pudeat segniter asserti veritatis leges : cum tam pertinaciter defendantur errores. Et auctores quidem inventionum malarum, quæ prædiximus synodica constituta justis condemnationibus insequuntur : sed vos etiam sequaces eorum ut declinetis, pariter admonemus, quos apostolica sedes et deprehendit pares auctoribus suis, et conjunxit addictis (damnatis) Timotheum parricidam, et Dioscorum et Petrum Alexandrinos, Acacium Constantinopolitanum, cum sequacibus suis. Antiochenum quoque Petrum prædicto similem sicut errore sic nomine : sed et Severum ejusdem loci, nihilominus et veneni, Xenaiam (Xeneam) item Hieropolitem, Cyrum Edessensem (Edessenum), Petrum Apameæ, non jam pro sua tantum, sed pro aliorum quoque damnatione damnandos : qui cum se opinionum suarum sordibus indesinenter involvunt, alios quoque docendo, quæ male assecuti sunt, polluerunt, generalis mandati salubritate vos moneo : Quidquid adversus regulas Patrum de quibuslibet commentariis profertur, abjicite. Nullus vos incongruentibus præceptis, aut novis moveat institutis. Si enim mundani sunt, et Ecclesias tenere non possunt : quia eis convenit magis discere, quam docere. Nefas est enim altaribus piis peregrina inferre libamina : quia certos religiosis disciplinis terminos Deus inter ipsa quoque cultus sui præscripsit initia ; inter levitas et populum suum divisit officium. Alia est potestas hominum, alia ministerii sacerdotum (Luc. x) : incitavit potius Dominum, quam placavit, qui externum ignem divinis adytis sacrarum temerato invehit. Quis est qui sibi in alienis institutis jubendi auctoritatem possit assumere, cum non sit ambiguum offerentis honorem debitum pro sola officii præsumptione positum? In regia Ozias reverentia et administratione permansisset (II Par. xxvi), si monitus tantæ destructionis exemplo ac religiosis institutis, timendo quam hæc assumendo meliora temperasset (melius imperasset) : sed dum nec prohibentibus cultoribus templi perti-

1 Facundus, pag. 105, meminit hujus Cyri, et Nestorianum facit. Meminit et Ennodius distinct. 6

Victor Tun. et Evagr. lib. III, cap. 31.

προφράσει, μεταξὺ Λευιτῶν, καὶ τοῦ ἰδίου λαοῦ διεῖλε τὴν λειτουργίαν. Ἄλλη ἴστιν ἡ τῶν ἀνθρώπων ἐξουσία, ἄλλαι αἱ τῶν ἱερέων ὑπηρεσίαι· παρῴζουσι μᾶλλον τὸν Κύριον, ἢ περ ἐξελείωσατο, ὃς ἄλλοτριον πῦρ ἐν τοῖς θείοις ἀδούτοις τὰ ἱερὰ μολύνει ἐπεισήνεγκε. Τίς ἴστιν, ὃς ἑαυτῶ ἐν ἄλλοτριῶς θεοπίσμασι τοῦ κελύειν τὴν αὐθεντίαν δύναται προσλαβεῖν; καὶ γὰρ οὐκ ἔστιν ἀμυβόλον τι προσφύροντα τιμῆν χειρωσθημένον ὑπὲρ μόνης τῆς ἐγχειρήσεως τῆς λειτουργίας τετιμωρῆσθαι ἐν τῷ ναῷ. Ὁσίας ἐν τῇ εὐλαθείᾳ, καὶ τῇ ὑπηρεσίᾳ διέμεινεν. εἰ δὲ νοουθηθεῖς τῷ ὑποδείγματι τῆς τσαυτῆς ἐπιπλήξεως ἀπὸ τῶν ἱερέων διατάξεων ἐροθήθῃ μᾶλλον ἢ κατετόλμησε τούτων, ὅμιονον ἐν ἑσασθίωσεν· ἀλλ' ἐπειδὴ μηδὲ κωλύοντων τῶν ἐπιμελητῶν τοῦ ναοῦ ὁ ἐπίμονος παραβάτης ἀπέστη. Ἐν αὐτοῖς βδελύγμεται λίτρας πληγῆς τοῖς θυσιαστικοῖς τὴν λειτουργίαν τῆς βασιλείας ἀποδείσας, τῇ ὑπηρεσίᾳ τοῦ ἱερέως ἐπέδωκεν· Ἐνώσκειτοσαν τοιγαροῦν μὴ εἶναι Θεῷ προσδεδεῖται, ἀπερ ἐκ τῶν αὐτοῦ ἐντολῶν παρὰ τῶν τολμηρῶν ὑφαρπάξεται, ὅποτε ἐνὸς ἐπίδειξεν τῆς ἀποφάσεως τῆ τῆς μεγάλης ἀκομίας τιμωρῆν ἐβουλάειν, ἄλλους ταχυνὴ φρόξ κατηνάλωσι. Διὸ δὴ ἢ περ τινὰ εἰσὶ τινα σχήματα θρησκείας δεδευμένα, ἰσχὺν ἔχον οὐ δύναται τσαυτῆς αὐθεντίας κατ. παλαιόμεινα. Βοῶ Παῦλος ὁ Ἀπόστολος· « κἀν ἡμεῖς, ἡ ἀγγελος ἐξ οὐρανοῦ εὐαγγελίζηται ὑμᾶς, παρ' ὁ εὐαγγελισμέμεθα, ἀνάθεμα ἔστω· οὐχ ἄπαξ εἰρηκῶς τοῦτο ἠρέκισθη ἐπακέλαθε δὲ τὴν ὑμαιοῦσαν ἐντολήν, ὡς προέκουμεν, καὶ ἔρτι πάλιν λέγω, εἰ τις ὑμᾶς εὐαγγελιστάται, παρ' ὁ παρελάβετε, ἀνάθεμα ἔστω. ἰ φυλάττει γὰρ τὴν προειχθεῖσαν ὑπὸ τῆς φυλακῆς τῆς πίστεως ἀπίφασιν, εἰ τις τῇ Ἀποστολικῇ ἀκολουθεῖ διδασκαλίᾳ· καὶ ἡμῖν μὲν ὄν φροντί· ἐνίλειψι. Καὶ γὰρ τῆ τῆδε διπλῆς ὑπηρεσίᾳ προσειας, εἰ τι ἐν ταῖς δεῖξεσι ταπεινόν, εἰ τι ἐν ταῖς δεκαλογίαις εὐλογον, εἰ τι ἐν ταῖς ἐντολαῖς ὑγίαις ὑπηνέγκμεν. Ἄλλὰ μὴ διὰ τοῦτο ἀμελητέα ἴστιν ἡ ὁδὸς τῆς δικαιοσύνης; ἐπειδὴ τὰ· ἰδίας πλάνας ἀγαπᾷ μετὰ ἀπονοίας ἢ ἀπιστίας, οὐκ ἔστι συνέπτεσθαι μετὰ τοῦ τῶν πικτόντων ὀλισθήματος, ὅνιυ τῆς ἡμετέρας λύμης ἀπολλύσθωσαν οἱ ἀπὸ τῶν οικίων ἀσεβειῶν μηδὲ μαστιγοῦμένους τῆς πλάνης ἐκλείουτες. Καὶ ἑτέρα χριεῖ· Ὁ Θεὸς ὑμῶς ὑγιοῖνοντας διαφυλάξῃ, τίκνα ἀγαπητά.

Ἐδόθη προτεσσάρων εἰδῶν θευρονυρίων μετὰ τὴν ὑπαταίαν Ἀγαπητοῦ τοῦ λαμπροτάτου

• EPISTOLA XXIV.

AD JOANNEM TARRACONENSEM EPISCOPUM.

Isenter de ejus in Italiam adventu audivisse, litteris ad Hispanienses de ecclesiasticis institutis ab eo datus probat, eique vices suas committit
Dilectissimo fratri Joanni Hormisdæ.

Fecit dilectio tua rem caritati et fidei congruentem, ut adventum tuum ad Italiam nobis directis litteris indicaret, et quæ in te sit summa religiose voluntatis ostenderet. Atque utinam ad plenioris affectus satisfactem presentie tue nobis gaudia contigerent, ut gratulemur nos et colloquio et presentia frui, quam sumus ante per scripta complexi. Verum tamen probasti, dilectissime frater, quo Christianam fidem veneratis affectu, dum ea quæ ad regulas Pa-

* Has sequentes epistolas collector decretalium epistolaram, Surium imitatus, retulit ad consulatum Agapiti sceleratum, et ad annum Domini 541. Quod si verum esset, oporteret Hormisdam viginti et pluribus annis pontificatum administrasse, qui communi omnium scriptorum sententia, non ultra novem annos sodem apostolicam tenuit. Quamobrem lectori pergratum me facturum judicavi, si hasce epistolas Hormisdæ, consulatu Agapiti consignatas, præcedentibus eadem nota consulari insignitis subjungo.

nax temerator absistit, inter ipsam lepræ abominationem percussus, altaria et officia regni perdidit, dum ministeria sacerdotis invadit. Sciant ergo non esse accepta a Deo, quæ de mandatis ejus a præsumptoribus assumuntur, quando unum ad ostensionem sententiæ vivacis dedecoris (magnæ deformitatis) pœna servavit, alios velox flamma consumpsit. Quod si sunt, quæ religionis aliquo colore contexta sint, vires habere nequeunt, quæ tantis auctoribus reluctantur. Clamat Paulus apostolus, *Licet nos, aut angelus de celo evangelizet vobis, præterquam quod evangelizavimus vobis, anathema sit (Gal. 1)*. Nec semel hoc dixisse sufficit, repetit salubre mandatum: *Sicut prædiximus, et nunc iterum dico, Si quis vobis evangelizaverit, præter id quod accepistis, anathema sit.* Servet ergo latam pro fidei conservatione sententiam, quisquis apostolicam sequitur disciplinam: et quidem nobis cura non deficit; nam gemino legislationis officio quidquid in precibus humile, quidquid in allegationibus rationale, quidquid in mandatis salubre detulimus. Sed nunquid ideo negligenda est justitiæ via? Qui errores suos diligit (quoniam instellas suos errores amat, etc.) cum obstinatione perfidiae, non sunt jungendi cum cadentibus lapsus. Sine nostra contagione pereant, qui ab impietatibus suis nec castigato errore declinant. Et alia manu: *Deus vos sanos custodiat, filii dilectissimi.* Data iv idus Feb. (anno Christi 515) post consulatum Agapiti V. C.

trum pertinent, et ad mandata catholica, sine alia cupis transgressione servare; sperans, ut prerogatis generalibus ad Hispanienses Ecclesias constitutis, quæ aut negligentius aut irreligiosius sunt, ecclesiasticis disciplinis congruentia sanciamus: quod amplexi sumus, captata istius desiderii facultate. Quid enim aut vobis dulcius, quam eum fidelibus loqui? aut Deo aptius (beatus), quam deviantes ab errore revocare? Salutantes igitur caritatem qua jungimur, per Cassianum diaconum tuum significamus, nos direxisse generalia constituta, quibus vel ea quæ juxta canones servari debeant competenter ediximus, vel circa eos qui ex clero Græcorum veniunt, quam habere oporteat cautionem, sufficienter iasurimus. Sed et causæ ipsius ordinem instructionemque rem.

SEN. BINIUS.

Erravit Binius cum errasse credidit collectorem decretalium, qui hasce epistolas ad annum 521 referre voluit, quo nempe consulatum ordinariam gerebant Valerius et Justinianus, extraordinarium vero Agapitus, ut ipsemet collector annotat. Mendum itaque fuit in editione, cum, pro anno 521, 541 in margine positus esset inquit R. C.

* Sentiamus. Amplexi sumus cupitam istius desiderii facultatem.

abunde decretis ecclesiasticis vos docebunt, ut agnoscantes et impiorum transgressionem, et apostolicæ sedis curam, pro Patrum regulis excubantem, ostendatis vos perosos (perosa habere) damnatorum consortia, et amare fidelium. Et quia per insinuationem dilectionis tuæ hujus nobis est viæ patefacta providentia (at. prudentia. Hæb.), remuneramus sollicitudinem tuam, et servatis privilegiis metropolitanorum vices vobis apostolicæ sedis eatenus delegamus, ut inspectis istis, sive ea quæ ad canones pertinent, sive ea quæ a nobis sunt nuper mandata, servantur, sive ea quæ de ecclesiasticis causis tuæ revelationi contigerint, sub tua nobis insinuatione pandantur. Erit hoc studii ac sollicitudinis tuæ, ut talem te in his quæ injunguntur exhibeas, ut fidem integritatemque ejus, cujus curam suscipis, imiteris. Data IV nonas Aprilis, Agapito V. C. consule (Æra DLV. Anno Chr. 517 in ms. codice).

EPISTOLA XXV.

AD UNIVERSOS EPISCOPOS HISPANIÆ.

I. De sacerdotibus juxta statuta canonum ordinandis.

II. Ut pro episcopatu præmium non accipiatur.

III. De concilio per annos singulos celebrando.

Dilectissimis fratribus universis episcopis per Hispaniam constitutis Hormisdæ.

Benedicta Trinitas Deus noster, qui per misericordiam suam Romanæ reipublicæ per universas partes suæ pacis tranquillitate diffusa, nobis quoque viam demonstrandæ circa nos invicem caritatis indulsit, ut qui cohærens firmitate fidei, jungamur quoque votivæ jucunditate colloquii, quo facilius, dum per litterarum ministeria ad vos usque pertendimus, etiam corda vestra ad religiosum cultum apostolicis admonitionibus incitemus: et dum dilectionis nostræ pignus reddimus velut quoddam debitum, plenum circa Deum monstremus affectum. Jungamus igitur, dilectissimi fratres, continuas et humiles preces, et Dominum nostrum oris et cordis lacrymis supplicantes jugi deprecatione poscimus; ut et institutione et opere illi cujus esse membra cupimus hæreamus: nec unquam ab illa via quæ Christus est devio tramite declinemus, ne ab eo juste quem nos imple relinquimus deseramus. Quod cum superni favoris auxilio ea nobis potest ratione contingere, si apostolica dogmata, si Patrum mandata servemus. Dicit enim Dominus noster: *Qui diligit me, sermonem meum servabit, et Pater meus diliget eum, et ad eum veniemus, et mansionem apud eum faciemus* (Joan. xiv). Et licet hæc possint generaliter dicta sufficere ut vel declinemus errata, vel custodiamus catholica constituta, tamen quia Joannis fratris et coepiscopi nostri nobis insinuatione vulgatum est, contra canonum reverentiam nonnulla præsumi, periculum, quod doctoribus imminet de taciturnitate declinans, et prophetica voce compunctus, qua dicitur: *Loquere, ne taceas* (Isai. lviii), generalibus edicendum credidi constitutis.

I.

Ut in sacerdotibus ordinandis, quæ sunt a Patribus præscripta et definita cogitetis: quia sicut est ca-

put Ecclesiæ Christus, Christi autem vicarii sacerdotes, sic et in eligendis his curam oportet esse perspicuam. Irreprehensibiles enim esse convenit, quos præesse necesse est corrigendis: nec quidquid illi deesse personæ, penes quam est religioni summa et substantia disciplinæ. Æstimet quis pretium domini gregis, ut sciat quod meritum constituendi decesset esse pastoris. Hoc ita fiet, si non sacerdotii gradus saltu quodam passim laicis transferantur. Longa debet vitam suam probatione monstrare, cui gubernacula committuntur Ecclesiæ. Non negamus esse in laicis Deo placitos mores, sed milites suos probatos sibi quærunt instituta fidelia. Discere prius quisque debet antequam doceat; et exemplum religiosæ conversationis de se potius aliis præstare, quam sumere. B Emendationem esse convenit populo, quem necesse est orare pro populo. Longa observatione religiosus cultus tradatur, ut liceat, et clericalibus obsequiis erudiendus inserviat, ut ad venerandi gradus summa perductus, qui sit fructus humilitatis ostendat. Nec leve nec vacuum fuit, quod nec apud veteres quidem, nisi Levitici generis viri, ad sancta admittebantur altaria, ne pessime, meritis contemptis, aut pretio, aut præsumptione ad sacros cultus impar accederet. Tunc migrabant per illam prærogativam familiarum ad instituta cultorum: nunc est doctrina pro genere. Quod illis fuit nasci, hoc nobis imbuti. Illos tabernaculo dabat natura, nos altaribus parturit disciplina. Nec tantum de laicis consecrari inhibemus, sed nec de penitentibus quidem quisquam ad hujusmodi gradum profanus temerator aspiret. Satis illi postulanti sit venia. Qua conscientia absolvat reum, qui se peccata sua populo scit teste confessum? Quis (cum) enim, quem paulo ante vidit jacentem, veneret antistitem? Præferens (preferens) miserandi criminis labem, non habet lucidam sacerdotii dignitatem.

II.

Hoc quoque ad præmissa adjungimus, ne benedictionem, quæ divina esse creditur per impositionem manus, quis pretio comparet: quoniam ante oculos esse convenit, quod Simon Spiritum sanctum volens redemptione mercari, apostoli fuerit detestatione percussus (Act. viii). Tunc deinde quis non vile putat esse quod venditur? Istam sacerdotibus ordinandis D reverentiam servet electio, ut in gravi murmure populorum divinum credatur esse iudicium. Ibi enim Deus, ubi simplex sine pravitate consensus. Verum nec hanc quidem partem sollicitudinis et admonitionis omittimus, ne vel ille se a culpa æstimet alienum, qui, etsi ipse quidem a redemptione liber, initiaverit benedictione mystica sacerdotem, et tamen ad alterius redempti voluntatem vel sponte in hoc vel necessitate consenserit. Quid prodest illi suo errore non pollui, qui consensum præstat erranti? Procul dubio contra mandata committit et qui habet peccatum proprium, et qui peccatum sequitur alienum. Lucas animus resistit cupiditati, si non resistit et timori. Adversus hæc facilius, Deo adjuvante, providebitur, si circa metropolitanos privilegia a

sanctis Paribus constituta permaneant; si metropolitani circa parochias suas ordinem suum ea qua decet veneratione custodiant, ut nec electio præsulis empta detur pretiis, et nec obsequentis sit quaesita operibus, sed ita fixa habeantur in cordibus, quemadmodum releguntur in Scripturis. Si nulla sint in templis emptionum semina, nulla erunt fomenta discordiæ; sed, regnante caritate, sub illa quam nobis promisit Deus et retribuit pace vivatur.

III.

Ob hoc Patres Providentia quæ a Spiritu sancto cultores suos compungere dignatus est incitati, his in anno per parochias singulas concilia haberi debere docuerunt, ut in unum juxta salubris institutionis dogmata congregati, pro ecclesiasticis causis tractandis libere convenirent, ut si juxta votum universa consistunt, Deum junctis vocibus, qui præstat desiderata, collaudent. Difficile est enim ut cujusquam cor pravis sic cogitationibus induretur, ut a se patiantur culpanda fieri, cum noverit (sibi subeundum) se judicium subiturum esse concilii. Præcinctos ad hanc viam semper lumbos habeant, scientes rationem actuum suorum esse reddendam. Suspendantur ab illicitis per formidinem, et qui nequiverint per pudorem. De conveniendis his in anno notum est canones sanctos constituisse; et præfinitum quidem, si possibile est, inviolabiliter convenit custodiri. Sed si aut temporum necessitates, aut emergentes causæ hoc non patiuntur impleri, semel saltem (quævis non licuerit) sine ulla excusatione præcipimus convenire. Hæc, fratres carissimi, et alia quæ Patrum regulis continentur, in labiis et in cordibus nostris invisa retractatione meditemur; et, sicut scriptum est, *warremus ea filiis nostris, ut ea meditentur in cordibus suis, sedentes in domo, ambulantes in itinere, dormientes atque suæ gentes (Deut. vi) : quia beatus in Domino, qui in lege ejus meditabitur die ac nocte (Psal. i)*. Hoc et magister gentium, discipulum suum secutus instituit, admonens: *Hæc meditare, in his esto (1 Thes. iii)*; et subjiciens plenitudinem, *Attende tibi et doctrinæ*, inquit, quia si fidelibus sine intermissione incombimus institutis, separamur a vitiis dum impensa cura divino operi humano locum non relinquit errori. Dat. iv nonas Aprilis, Agapito viro clarissimo consule (anno Domini 517).

EPISTOLA XXVI.

AD SALLUSTIUM *.

Sallustius apostolicæ sedis vicarius constituitur per Bæticam et Lusitaniam (provincias).

Carissimo (Dilectissimo) fratri Sallustio Hormisdæ.

Suscipientes plena fraternitatis tuæ votiva gratulatione colloquia, quæ nos geminæ salutis tuæ lætificaverunt indicio (siquidem retulerunt te corporali cum spiritualibus officiis incolumitate subnixum), congruum esse perspeximus hanc ipsam quam nunc gerimus (a) expellere (aperire) lætitiâ. Edi-

(a) Edit. Romana, *verbis expedire*.

(b) Edit. Rom. addit *sacras*.

* Spalensem episc.: ita ms. c. Just.

PATROL. LXIII.

A disti enim boni documenta pontificis, dum et prædicanda facis, et ea suadere non differs. Prærogativam de nostri sumpsimus electione judicii, quam id te sponte amplecti (operari) didicimus quod cæteris imperamus. Oramus siquidem divinam clementiam (divina beneficia), cunctos et hæc ad studia ecclesiasticæ pacis instrumenta transmisimus. Tu vota nostra et fideli intelligentia percipisti, et officii protinus devotione complecti, cunctis fratribus innotescens quæ per cælestem gratiam cunctis profutura cognoveras. Suffragantibus igitur tibi tot meritis pie sollicitudinibus et laboribus, certe jam delectat inungere quæ ad nostri curam constat officii pertinere, ut provinciis tanta longinquitate disjunctis, et nostram possis exhibere personam, et Patrum regulis adhibere custodiam. Vices itaque nostras per Bæticam Lusitaniamque provincias, salvis privilegiis quæ metropolitanis episcopis decrevit antiquitas, præsentis tibi auctoritate committimus, augentes tuam hujus participatione ministerii dignitatem, relevantes nostras ejuſdem remedio dispensationis excubias. Et licet de singulis non indigeas edoceri, quem jam probavimus cautius universa servare, gratius tamen esse solet, si iterum trames ostendatur, et laboris injunctio superius formata monstretur. Paternæ igitur regulas et decreta a sanctis definita conciliis omnibus servanda mandamus. In his vigilantiam tuam, in his curam fraternæ monitu exhortationis extendimus. His ea qua dignum est reverentia custoditis, nullum relinquit culpæ locum, nec sanctæ observationis obstaculum. Ibi fas nefasque præscriptum est, ibi prohibitum ad quod nullus audeat aspirare, ibi concessum quid debeat mens Deo placitura præsumere. Quoties universalis poscit religionis causa, ad concilium de cuncti fratres evocante conveniant; et si quos eorum specialis negotii pulsant contentio (intentio), jurgia inter eos oborta compeſce, discussa sacris legibus determinando certamina. Quidquid autem illis pro fide et veteribus constitutis vel provida dispositione præcipies, vel personæ nostræ auctoritate formabis (firmabis), totum ad scientiam nostram instructæ relationis attestacione perveniat, ut noster animus officii caritate dati, et tuus securitate perfruat accepti. Deus te incolumem custodiat, frater carissime.

EPISTOLA

JUSTINI IMPERATORIS AD HORMISDAM.

Se imperatorem electum esse significat.

Justinus Augustus Hormisdæ papæ.

Dei beneficia licet multis, maxime tamen summis pontificibus convenit indicari. Proinde sanctitati vestræ per has (b) declaramus epistolas quod primum quidem, inseparabilis Trinitatis favore, deinde amplissimorum procerum sacri nostri palatii et sanctissimi senatus, nec non electione firmissimi exercitus, ad imperium nos, licet nolentes ac recusantes, ele-

** Voluntarie tuus animus officii caritate datis et ex hujus decreti securitate perfruat acceptis.

ctos fuisse atque firmatos. Precamur proinde ut A sanctis orationibus vestris divinæ potentiae supplicetis, quatenus initia nostri roborentur imperii. Hoc enim et nos sperare, et vos docet implere. Data calend. Augusti, Constantinopoli, Magno viro clarissimo consule (anno Domini 518).

EPISTOLA XXVII.

AD JUSTINUM.

Illo imperante sperat fore ut Ecclesie pax restitatur.

Hormisda Justino Augusto.

Venerabilis regni vestri primitiis, filii gloriosissime, loco muneris gratulationem suam catholica transmittit Ecclesia, per quas se post tantam discordiæ fatigationem requiem pacis invenire confidit. Nec est dubium ideo ad rerum summam cœlesti vos providentia pervenisse, ut vestris temporibus impacta religioni in Orientis partibus aboleatur injuria. Debitas beato Petro apostolo imperii vestri primitias reddidistis, quas hac ratione devoti suscepimus, quia Ecclesiarum per vos proxime futuram credimus sine dubitatione concordiam. Deus qui pietatis vestræ sensibus alloquendi nos vota concessit, ipse circa sincerum religionis suæ cultum præstabit, sicut optamus, effectum. Significastis nolentibus et recusantibus vobis imperii pondus impositum, qua ratione electos vos cœlesti constat esse iudicio, secundum Apostolum dicentem: *Non est potestas nisi a Deo: quæ autem sunt, a Deo ordinata sunt* (Rom. xiii). Superest ut a Deo electi, sicut et credimus, Ecclesiæ, quam laborare cernitis, manus vestræ solatia porrigatis. Cessent qui paci ejus obsistunt, obtutescant qui in forma pastorum conantur gregem Christi disperdere. Istorum correctio vires vestri firmat imperii; quia ubi Deus recolitur, adversitas non habet effectum. Hanc gratulationis paginam per Alexandrum virum clarissimum non omisimus destinare, sperantes cum Dei nostri adjutorio per (Ed. Rom. ad Gratum) virum clarissimum filium nostrum de singulis quæ ad unitatem Ecclesiæ pertinent nos clementiæ vestræ præbiturus esse responsum (anno Domini 518).

EPISTOLA

JUSTINI AD HORMISDAM.

Ad petitionem concilii Constantinopolitani Justinus per Gratum comitem petit, ut pontifex ad pacem Orientali Ecclesiæ reconciliandam, et ad lapsos recipiendos legatos Constantinopolim mittere dignetur.

Justinus Augustus Hormisdæ papæ.

Joannes vir beatissimus, hujus regni urbis antistes, et ceteri viri religiosi episcopi de diversis locis et civitatibus hic reperti, nostram serenitatem docuerunt pro concordia veram et orthodoxam fidem

Postquam præcedente epistola Justinus imperator, antiquum morem orthodoxorum imperatorum imitatus, de sui electione ad Romanum pontificem, quem ut parentem venerabatur, litteras dedisset, ea intentione, ut aperte profiteretur nulla fortiore potentia, quam communione cum totius Ecclesiæ primario antistite, populorum fidelium voluntatem cou-

colentium, proque unitate venerabilium ejus Ecclesiarum litteras tuæ sanctitati offerendas confecisse, ac magnopere postularunt, nostras etiam epistolares paginas super hoc ad eam emanare. Quorum petitiones, utpote semper unitatis amatores, libenter amplexi, hos divinos apices ad tuam beatitudinem censuimus prorogandos. Quibus scriptis, desiderii supradictorum reverendissimorum antistitem subvenire, proque nobis et republica, cujus gubernatio nostræ pietati cœlitus credita est, supernam majestatem suis orationibus placare dignetur. Ut autem tuæ sanctitatis pacis et unitatis atque concordie jura plenius patelliant, quosdam religiosissimos sacerdotes pacem amplectentes et desiderantes ad sacratissimum nostrum pervenire disponat comitatum. Ob hanc enim causam Gratum virum clarissimum sacri nostri consistorii comitem, et magistrum scrinii et memoriæ direximus, cujus præclaram opinionem multis antea notam habebamus temporibus. Data vii idu. Septembris, Constantinopoli, Magno viro clarissimo consule (anno Domini 518).

EPISTOLA XXVIII.

AD JUSTINUM AUGUSTUM RESPONSORIA.

Commendat ejus de concilianda pace sollicitudinem, et cœptis monet insistendum, nomenque Acacii abolendum esse.

Hormisda Justino Augusto.

Sumptam de imperii vestri ortu lætitiâ, quamvis apud nos polleant merito præcedenti, quoque geminastis alloquio, reciproca devotione testati. Jam tunc secutura prævidimus, quæ nunc de ecclesiasticæ unitatis affectu cœlestis gratiæ inspiratione significastis. Habes ergo, clementissime imperator, præsentem de tali voto jam gloriam, sed exspectatur de perfectione perpetua. Hæ sunt validissima imperii vestri fundamenta, quæ in ipso nascentis regni principio divinam universis præferunt sancta dispositione culturam. Tenete itaque hanc piæ sollicitudinis curam, et pro catholicorum pace, sicut cœpistis, insistite: quia Deus noster, qui vobis hunc tribuit animum, elegit etiam per quos præstet effectum. Nam et episcoporum vota precesque nobis effusas grate amplectimur: qui tamen loci sui consideratione communiti, ea desiderant quæ dudum ut sequi vellent sedis apostolicæ exhortatio crebra non defuit. Et quoniam clementiam vestram id cupere, illos etiam hæc didicimus postulare, quæ res hactenus Ecclesiarum pacem sub contentiosa obstinatione diviserit, nec pietatis vestræ, nec illorum refugit, velut latentis causa, notitiam. Quid igitur facere debeant, et litteris nostris, et libelli, quem direximus, serie continetur. Hæc si, Deo nostro et clementia vestra adjuvante, suscipiant et sequuntur, poterit ad eam quam maxi-

ciliari posse, respondit illi Hormisda pontifex præstitum esse id ad quod omnes orthodoxi imperatores jure sunt obligati. Unde vides antiquitus observatum fuisse ut de electo imperatore Romanus pontifex certior reddatur, electique consecratio et confirmatio petatur. Sev. Bixio.

mo desideramus ardore perveniri concordiam. Filii præterea noster vir clarissimus Gratus sacri consistorii comes et magister scrinii memoriæ ostendit in se vestrum allegationis suæ maturitate iudicium : cujus mora sensibus vestris, eo referente, melius asseretur (anno Domini 518).

EXEMPLUM RELATIONIS

JOANNIS EPISCOPI CONSTANTINOPOLITANI PER GRATUM MISSE.

Ut communionem Romanæ Ecclesiæ impetret mittit l. bellum quo fidem catholicam profitetur; et ipsius pontificis a se nomen in diptychis descriptum esse; legatos per quos pax constituatur destinandos.

Domino et per omnia Dei amatore sanctissimo fratri et communiistro Hormisdæ Joannes in Domino salutem.

Saluto vestram sanctitatem, carissime in Christo frater, et salvans prædico, quoniam recta fides salva est, caritas fraternitatis firmata est. Hoc Deus solus potens per studium Christianorum et piissimorum imperatorum fieri voluit. Scribere igitur apostolice et rescripta suscipere fraterne Dei amore dignemini. Ego enim inquisibili ratione doctrinam sanctissimorum apostolorum secundum traditionem sanctorum Patrum tenens, similiter honorem consubstantiali et per omnia sanctæ Trinitati offero, sicut in Nicæa cccxviii cœtus promulgavit, et in Constantinopoli cc. conventus firmavit, et in Ephesina cc firmavit, et in Chalcedone conveniens ccxxx Patrum firmavit. Hanc ergo fidem usque ad ultimum anhelitum per gratiam Dei custodiens, spiritualibus amplexibus, tam vestram sanctitatem quam etiam orthodoxas Ecclesias ex animo amplector, una tecum in veritate sentiens, et una tecum sperans illo die per hanc fidem salvari bona voluntate Patris, et Filii, et Spiritus sancti. Consubstantiali enim Trinitati omnis gloria debetur nunc et in sæcula sæculorum. Omnem in Christo fraternitatem, quæ cum vestra est sanctitate, ego et qui mecum plurimum in Domino salutamus. Tantum ad satisfaciendum scripsimus, ut et venerabile nomen sanctæ recordationis Leonis, quondam urbis Romæ archiepiscopi, in sacris diptychis tempore consecrationis propter concordiam affligeretur, et vestrum benedictum nomen similiter in diptychis prædicetur. Ut de omnibus autem satisfaciat vestræ sanctitati (quoniam pacem vestram amplectimur, et de unitate sanctarum Dei Ecclesiarum curamus), rogamus vos pacificos viros destinare, et vestræ dignos apostolicæ sedis, qui debeant satisfacere, et satisfactionem nostram suscipere, ut et in hac parte Christus Deus noster glorificetur, qui per vos pacem hanc mundo servavit. Accepta xiii kalendas Januarii (anno Domini 518), post consulatum Agapiti.

EPISTOLA XXIX.

AD JOANNEM CONSTANTINOPOLITANUM EPISCOPUM
RESPONSORIA.

Commendat Joannem episcopum, et gaudet concilium Chalcedonense et divi Leonis epistolam ab eo completas. Ad Ecclesiæ communionem admittendum pol-

licetur, si nomen Acacii s diptychis sacris expunxerit. Hormisdæ Joanni episcopo Constantinopolitano.

Spirituale gaudium directis caritas tua significavit affatibus, docendo ut catholicæ religionis disciplinam ordine suo vestri pastores, Deo nostro juvante, reciperint. Hæc esse beneficia misericordiæ supernæ quis dubitet? Hæc quis dubitet venerabilis principis tropæis adjungi? Qui ambigat quia major ei de hac parte quam de quibuslibet præliis triumphus acquiritur? Istius laboris gloria nescit occasum : quia ubi Deus recte colitur, nunquam adversariorum crescit iniquitas. Dilectionis tuæ confessionem gratanter accepimus, per quam sanctæ synodi comprobantur, inter quas instauratione constitutorum omnium Chalcedonense concilium prædicastis, et catholicorum numero adjungi desiderans sancti papæ Leonis in diptychis nomen asseveras scriptum. Ista laudanda sunt, si perfectionis subsequatur effectus : quia recipere Chalcedonense concilium, et sequi sancti Leonis epistolam, et adhuc nomen Acacii defendere, hoc est inter se discrepantia vindicare. Quis Dioscorum et Eutychetem condemnans, innocentem ostendere possit Acacium? Quis Timotheum et Petrum Alexandrinum, et alium Petrum Antiochenum, et sequaces eorum declinans, sicut diximus, non abominetur Acacium, qui eorum communionem secutus est? De caritate siquidem tua meliora Dei omnipotentis expectamus auxilio, habentes optinæ promissionis spem, sicut ad nos quæ direxisti tua scripta ostendunt, tecum in veritate sentiens, et ipsa defendens, sperans in illo iudicio per ipsa te posse salvari. Post hæc quid restat, nisi ut sedis apostolicæ, cujus fidem te dicis amplecti, sequaris etiam sine trepidatione iudicia? Igitur partibus Orientalibus ostende per te quod sequantur exemplum, ut omnium laus, qui correcti fuerint, tuis laboribus applicetur. Ergo cum magna denunties, et fidem beati apostoli Petri te amplecti significes, recte credens in ea salutem nostram posse subsistere, libellum, cujus contentia subter annexa est, a caritate tua subscriptum ad nos dirige, ut sine conscientie formidine unam communionem, sicut oramus, habere possimus. Pro persona quoque filii nostri Grati viri clarissimi Deo nostro gratias sine cessatione persolvimus, cujus fides et recta credulitas nostrum circa se excitavit affectum; dignus re vera qui tantæ curam susciperet actionis, et maximi principis ad nos mandata perferret.

EPISTOLA

JUSTINIANI AD HORMISDAM MISSE PER EUNDEM GRATUM
IMPERATORIS LEGATUM.

Pro pace et unitate Orientalis Ecclesiæ pontificem rogat, ut si minus se Constantinopolim vellet conferre, legatos mittat.

Justinianus comes Hormisdæ papæ.

Desiderabile tempus, quod summis votis optavimus, divina clementia, doloris generis humani respiciens, largiri dignata est, quo omnes catholici et Deo perfecti fideles majestati ejus se valent commendare. Idcirco has ad apostolatum vestrum, libera licentia jam mihi

beneficio cœlesti indulta, direxi. Dominus etenim noster invictissimus imperator orthodoxam religionem semper amplectens ardentissima fide, cupiensque sacrosanctas Ecclesias ad concordiam revocare; innox ut adeptus est cœlesti iudicio infulus principales, sacerdotibus hic positus denunciavit ut pro regulis apostolicis unirentur Ecclesiæ: et magna quidem pars fidei est composita Deo auctore. De nomine tantummodo Acacii vestræ beatitudinis convenit audire consensus. Quam ob causam dominus noster serenissimus princeps Gratum virum sublimem, unanimem mihi amicum, cum paginis Augustis ad sanctitatem tuam transmisit, ut modis omnibus dignetur Constantinopolim ad reliqua concordia componenda venire: sed absque quadam dilatione vestrum expectamus adventum, quem si qua tarditas, quod fieri non debet, forsitan retinuerit, interim vel sacerdotes idoneos destinare festinet; quia totus mundus partium nostrarum conversus ad unitatem nostras non patitur. Accelerate ergo, domine sanctissime, ne volis absentibus, quæ debent presidentibus, ordinari. . . . Scimus etenim litteras vestræ beatitudinis et antecessorum vestrorum ad Orientem directas quid super hac eadem causa contineant. Ut autem nihil prætermittatur, propter causam sæpius memoratam, ab invictissimo rege religionis quoque negotium filio vestro viro sublimi Grato est injunctum, favente Domino nostro Jesu Christo.

EPISTOLA XXX.

AD CÆSARIUM ARELATENSEM.

Docet Dardaniæ et Illyrici episcopos ad sedis apostolicæ communionem, Eutylichiana hæresi damnata, rediisse, et de legatione in Orientem missa.

Dilectissimo fratri Caesario, vel his qui sub dilectionis tuæ ordinatione consistunt, Hormisda.

Justum est ut qui catholica communione lætaminī, nobiscum de Ecclesiæ, si qua provēnit, concordia gaudeatis; ut quemadmodum unus nobis consensus est fidei, ita sit individua gratulatio prosperorum. Nostis qualiter detestabilis Eutylichiana hæresis per Orientales serpat Ecclesias, et quoties præfata superstitionis virus synodus generalis exstinxerit, vel quoties ejus sequaces salubria monita apostolicæ sedis spreverint, et, quasi erubescētes manus dare veritati, aut apostolicæ sedis prædicationibus obedire, in hac tamen obstinatione perstiterunt. Elatio enim semper affert saluti periculum, per quam ipsius inventor diabolus angelica potestate privatus est. Pro his nobiscum sæpiissime fraternitas vestra condoluit, apostolicæ non inmemor lectionis, qua monstratur: *Si patitur unum membrum, compatiuntur omnia membra (I Cor. xii)*. Sed Dominus, qui vult omnes homines salvos fieri et ad cognitionem veritatis venire, nunc multorum sensus illuminans, eis desiderium apostolicæ communionis infundit, ut quod dudum intentione prædicabant, hoc nunc correctionis professione condemnent. Quorum reditum ideo absque suspicionis morsu recipimus, quia dum peccatum sine aliquo excusationis velamine continentur,

A manifestum desiderium correctionis ostendunt. Ergo episcopi tam Dardani, quam Illyrici pene omnes, ne sint errore condemnandi præterito, petentes beati Petri apostolorum principis communionem, et scriptis et legationibus destinatis se apostolicæ sedis regulis obedire confirmant. Pro quibus quantum nos oporteat gratulari, soli quorum fides fervet intelligunt. Sciendum vobis est igitur anathematizari nunc ab ipsis quoque Nestorium, qui dividit incarnationem Domini nostri Jesu Christi, et per hoc duos filios conatur asserere. Eutyches, carnis negans veritatem, et duas naturas in una persona non prædicans, ut Manichæam phantasiam Ecclesiis Christi quemadmodum putavit insereret, simili ratione damnatur. His adjungitur Dioscorus Alexandrinus, qui malitiæ præfate consentiens, in sancto Chalcedonensi concilio particeps damnationis effectus, et malorum seminum æquales fructus inveniens, in eam cecidit fossam quam fidelibus parabat. Facti sunt istorum successores Timotheus Ælurus et Petrus: quorum sibi ubique consensus iniquitas, et mentientes magistros in nullo deserunt, sed in omnibus pravitatibus antecedunt. Hi approbati sunt generalis læsionis, quorum et manus sacerdotalis sanguinis maculavit effusio, et vitam innocentium peremit interitus. Habent per universum mundum a catholicis inflata æternæ damnationis stigmata, quos orthodoxi non solum fecerunt communionis expertes, verum etiam eos Christianorum spoliavere vocabulo. Petrum Antiochenum cum suis, sicuti ab his de quibus ne sermonum prolixitas nasceretur hoc tantum dixisse sufficiat, Petrum et ejus socios in nullo ab eorum qui damnati sunt dogmate discrepare. Quos Acacius aliquando condemnans, in laudes suas omnium Christianorum ora converterat, et eos impugnans qui Eutylichianam hæresin vindicabant, fidem colentibus gratissimus apparuerat. Sed huic solitis insidiator fraudibus quod fraudabatur invidit. Nam postea hos suos complices habere desiderans, et in catholicos arma convertens, cum ipsis invenit sortem quos optavit habere participes. Longum est epistolæ brevitate per universa discurrere. Unde ex totius summa negotii partem aliquam pro instructione direximus, judicantes quod tanta res vestram non possit latere notitiam; præcipue cum hoc per prædecessorum nostrorum litteras vestris fuerit regionibus nuntiatum. Quod et nos pro his quæ nuper acciderunt fraternitatem vestram curavimus instruendam, ne alicubi per ignorantiam fidelium locum invenire possit subreptio prædictorum (perditorum); sed qui nituntur talia vindicare sacræ consortio communionis arceri evidentius innotescant. Igitur ubi interest fidei, quidquid ad gratiam hujus pertinet sæculi respuatur; cum nec naturalis affectio rebus debeat cœlestibus anteponi, ut illud præceptum Domini compleatur: *Qui amat patrem aut matrem plus quam me, non est me dignus (Matth. x)*. De cæteris quæ in religionis causa, confidentes divinis beneficiis, præsentī tempore iterum de Orientis partibus

speramus, et legatos direximus Domino Jesu Christo supplicare [F. supplicato], ut ipse qui pro pietate sua prosperum donavit initium, similem concedere dignetur effectum. Urbanum sedis apostolicæ defensorem, etiam huic aptum negotio, ad caritatem tuam direximus: per quem de universarum effectuum causarum responso congruo cupimus quæ sunt votiva cognoscere. Deus vos incolumes custodiat, fratres carissimi. Data vi idus Septembres, Florentio viro clarissimo consule.

OBSERVATIO P. ANTONII PAGI AD ANNUM CHRISTI 515, N. 5.

Ad annum Christi 515 revocandæ litteræ Hormisdæ ad Cæsarium Arelatensem episcopum scriptæ, in quibus docet Hormisdæ Dardaniæ et Illyrici episcopos ad sedis apostolicæ communionem rediisse, significatque se legatos in Orientem misisse. Ea enim epistola dicitur data vi idus Sept mbres, Florentio V. C. cos. Baronius et collectores conciliorum autumnante annum Christi 518 Magni et Florentii consulari notatum fuisse, easdem retulere ad eum Christi annum. Verum eo anno Magnus solus consul processit, ideoque eæ litteræ, cum quibus aliqua annis sequentibus datæ connexionem habent, ad annum 515 omnino retrahendæ, et in nova Conciliorum editione in suum ordinem restituendæ erunt.

Æ EPISTOLA XXXI.

AD JUSTINIANUM AUGUSTUM.

Ad pacem assequendam Acacium, damnandum, legatos mitti significat.

Hormisdæ episcopo Justiniano Augustus o.

Litterarum vestrarum serie religionis ope pollente, devotionis optatissima gratulatione suscepta, gratias divinitati retulimus, quia dedistis indicium facile a vobis fieri quod potuissemus hortari. Hinc est quod quia sponte laudabilia cupitis, digne ad principatus apicem generis vestri stemmata pervenerunt. Quapropter insistite et religiosæ vivacitatis animis imminete, ut quemadmodum pro bonæ voluntatis initio genus vestrum meruit culmen imperii, in æterna vobis de perfectione gloria sint triumphi. Videte quo desiderio ad pacis gaudia ludificatus diu mundus exhortet (exsultet). Respicite generalitatis animos, vestri præsumptione beneficii, certa spe quietis attolli; non est quod se dubietas inserat, non est quod aliquid ambiguitatis accedat, cum testamini, quod et nos quidem bene novimus, accedere ad Ecclesiarum concordiam religionis (religiosi) principis vota. Quapropter tantæ magnanimitati gratias agentes, quanta possumus petitione deprecamur ut Acacii nomen cum sequacibus suis, quod plene unitatis Ecclesiarum impedit gaudium, damnationis ordine sit remotum. Nos enim convenientes causæ qualitati direximus legatos, quibus præsentibus initium quod dedisti gaudii possit secundum quæ mandatis continentur impleri (anno Domini 517).

INDICULUS

QUEM ACCEPERUNT LEGATI APOSTOLICÆ SEDIS.

Legatos instruit.

Cum Deo propitio partes Orientales fueri is ingressi,

Æ Hanc epistolam cum novè sequentibus de pace et unitate Orientalis Ecclesiæ scripsit Hormisdæ pontifex anno Domini 519. Curavit eas deferri per legationem sedi apostolicæ, qua Germanus et Joannes

A si qui episcopi vobis occurrerint, et libellum, cuius continentiam percepistis, a se subscriptum offerre voluerint, suscipite, eisque præbete sanctæ communionis consortium. Si vero occurrentes ipsi eo quo superius diximus ordine profiteri noluerint, a vobis equidem sub sacerdotali affectione tractentur: sed neque vobis sit cum his mensa communis, neque ab his vel victualia præsumatis accipere, nisi tantum subvectionem, si causa poposcerit, et hospitalitatem, ne credant se omnino fastidiose despectos. Cum autem Constantinopolim Deo adjuvante veneritis, in eam secedite quam imperator præbuerit mansionem; et nullum ad salutationem vestram prius permittatis accedere, exceptis his quos ipse mi erit imperator, aut quos nostræ communionis esse cognoscitis, donec ipsam principem videatis; cui præsentati, salutantes, litteras nostras offerte, suggerentes magnum nos de ejus imperio gaudium percepisse, et nimium gratulari quod eum Deus omnipotens ad hoc evexit, juxta ejus sacras litteras, ut secundum ea quæ sunt ab apostolicæ sedis constituta præsulibus, Deo auctore et regno ejus adnitente, Ecclesiarum et pax et unitas his temporibus desiderata proveniat. Qui si vos hortatus fuerit ut Constantinopolitanum videatis episcopum, intimare vos prædinita habere, quæ etiam ab eis sæpe sunt cognita, quæ ab universis episcopis catholicam communionem amplectentibus professio debeat celebrari. Hæc si episcopus Constantinopolitanus implere paratus est, ei gratanter occurrimus; si vero sedis apostolicæ adhortationem sequi contemnit, quid necesse est ut ad occasionem contentionis salutatio nostra proficiat, quibus non est disputationis aut certaminis causa in mandatis? Si vero imperator sibi aperiri voluerit quid sit quod ab episcopo fieri potest, formam libelli quam portatis ostendite. Quod si de anathemate Acacii consentiens, successores ejus dixerit recitandos, ob hoc quod propter defensionem Chalcedonensis synodi aliqui eorum (nempe Euphemius et Macedonius) fuerint exsilio deportati, insinuabitis nihil vos de libelli posse formam decerpere, in qua sequaces damnatorum pariter continentur. Sed si eos ab hæc non potueritis intentione deflectere; saltem hoc acquiescite, ut anathematizate specialiter per libellum, quem vobis dedimus, Acacio, de prædecessorum ejus nominibus taceatur, D ab rasis eorum de diptychorum inscriptione vocabulis. Quo facto episcopum Constantinopolitanum in vestram communionem accipite. Libellum vero vel episcopi Constantinopolitani, vel aliorum, quos vos suscipere Deo volente contigerit, primo agite, ut præsentem populo recitetur. Quod si hoc fieri non poterit, saltem in secretario præsentibus clericis et archimandritis recitatur. Hæc omnia si Deo fuerint volente completa, imperatorem rogatu[F. imperator rogatur], ut destinatis sacris per metropolitanos episcopos, adjunctis ipsius episcopi Constantinopolitani litteris, in episcopi, Blandus presbyter, Felix et Dioscorus diaconi fungebantur, quique sequentem indiculum rerum agendarum a pontifice acceperunt. Sev. Binius.

notescat episcopum Constantinopolitanum, suo quoque consensu celebrata professione quam sedes apostolica destinavit, in unitatem communionis fuisse susceptum, quibus litteris etiam ipso hortetur similia profiteri. Quod si in hæc parte imperator aliquid difficultatis attulerit, episcopus Constantinopolitanus, directis præceptionibus episcopis suis parœcialibus, vel cæteris metropolitanis, eis præsentibus qui a vobis pariter directi fuerint, quid ipse fecerit, innotescat: quod ab eo molis omnibus vos oportet exigere, ut facti hujus testimonio peragrante, etiam universos, vel qui longe sunt positi, latere non possit.

EPISTOLA XXXII.

AD JUSTINUM AUGUSTUM.

Ab iis qui, admissis Chalcedonensis concilii decretis Acacium damnare recusabunt, e vendum; legatosque ob pacem et unionem Orientalis Ecclesiæ missos commendat.

Hormisdæ Justino Augusto.

In tantum pro gratia Divinitatis gloriæ vestræ famam constat extensam, et ita vos suffragante vitæ merito laudabiliter mundo contigit imitescere, probatissimorum hominum opinione vulgante, ut super vos potius credatur delatum culmen imperii, quam per imperium vos aliquis dicat agnoscere. Certum est quidem hujusmodi profectione vestra pristino splendori accessisse decoris cumulū; sed sicut tennis olim moribus principatum, sic cum vos per orationem impatiens secreti magnitudo detulerit, ad nos quoque, sicut mystice loquuntur Scripturæ, testimoniis suavitate vestræ odor advenit. Et certe cum late prudentium hominum sententia religiosæ vitæ vestræ fuerint instituta dispersa, habere non potuimus incognitum quidquid de vobis fuerat mundi attestatione vulgatum: quia sicut mediocri laude digna in immensum sibi nequeunt vindicare præconia, ita sine fine prædicandum rapitur in populum quidquid bono fuerit admirationis ornatum. Vindicat enim sibi quantitatis suæ jure magnitudo famæ testimonia, quia nesciunt latere miranda. Hinc est quod principatus vobis ac honores (*Ed. Rom. adorea*) publica jura commiserunt: nam quod meritum insignia generalitatis facta sunt vota, nemo ita rerum arbiter iniquus existit, qui passim vos æstimet arches inclytæ accepisse titulos, cum negari nequeat digne vos meruisse imperii culmen, quorum probitatem mundus agnovit. Sed parum est, quamvis judicio universalis, suscipere loco pæmii jura regnandi. Illud magis est admirabile quod ita vos hominum laudabilitate firmatos suscipiunt imperia, ut judicia sint divina. Non est dubium electos suos venerabili prædestinatione Divinitatis ad tantæ potestatis ornamenta venire, quos sinceræ fidei documenta circumvallant. Vere vobis prophetici spiritus convenire verba dixerimus: *Priusquam te formarem in utero, xori te (Jer. 1)*. Ad hanc vos gloriam, incomprehensibili supernæ majestatis dispositione procurante, obsequium naturæ mundo protulit, sub custodia fidei transactæ vitæ probitas instituit, atque ad imperia clementia divina provexit; ob hoc scilicet ut tan-

dem aliquando divisores dominici corporis fidei vestræ executione compressi, Ecclesiarum concordia diabolica impedimenta succideret, et universitas de alunatione gauderet. Hoc religioni, hoc fidei, hoc serenitati vestræ specialiter cœlitus mandatur officium, quibus et posse omnia, et perficere videmus indultum. Itaque sicut instituitis facere, navite suscepit operis munus quod superna vobis Providentia videtis injunctum. Et vere sic decuit ut per principem pax debeat fieri, quam reverentia Divinitatis exposcit. Date has assumpti Deo nostro vestri oblationes imperii, ut per vos possit pacis fructus impleri. Sine dubio quidquid tali facto animæ vestræ fuerit præstitum, a vobis mundo judicatur impensum. Magnum et inestimabile est, venerabilis imperator, propter quod adsciti estis judicio Divinitatis: extenduntur ecce vota pacem desiderantium; diuturni temporis tractu mœret Ecclesiarum indivisibilis discissa communio; est in gemitu discepta fraternitas, cum circa Patrum dogmata varia sit voluntas. Accingite ergo lumbos viribus fidei, videte cui vos regi Divinitas velit obsequi, quantum sit quod per vos procurat impleri. Ecclesiæ venerandæ corpus, quod propria Christus noster passione fundavit, gloriæ vestræ adunare factis instituit. Non est quo magis circa vos gratia supernæ majestatis eluceat, quam si Ecclesiæ corpus per vestrum reparatur officium, sanguinis Domini redemptione formatum. Est quidem causæ hujus vetustissima calamitas, sed pro inimicitate sui recentissimus dolor, et tanto Christianis animis fortior gemitus, quanto temporibus est dilatus. Videndum vobis est in quantum quotidie antiqui hostis fervescat insania, et, cum olim causa sit decisa sine sententiâ, pacis faciat tarditatem: et cum Chalcedonensis synodus, et B. papæ Leonis constituta placeant, quo ad caritatem reverti volumus a certamine non desistas. Sequuntur quæ dogmatibus prædictis ascripta sunt, et eorum sequacibus, quos prædicta auctoritate damnatos intelligunt, non recedunt. Tenent adhuc in complexibus nomen Acacii, quem vident judicio sedis apostolicæ merito penam subjecisse damnari. Quis non intelligat simulate dici: Sanctorum Patrum sequimur dogmata, sed non diligenter facta? Quæ a sancta synodo Chalcedonensi constituta sunt, et quæ beati Leonis epistola continet, invenimus, veneramur, amplectimur, sed Acacio, qui damnatorum communionem secutus est, impendimus vota. Sed quid opus est de judicatis rebus verbâ facere, cum nos hortari tantummodo deceat ut, expressa superius simulatione submotâ, sub omni puritate pacem debeant a quibus hæc dicuntur optare. Apud vos mihi est omnis deprecationis causa, imperator egregie: vos his ac talibus religiosi operis resistite viva caritate; vobis imminet, ut qui ecclesiasticæ concordie habuistis sub privata vita desiderium, sub principatu delis effectum. Non fuit quo magis gratiæ vestræ cumulus accederet, quam quod vobis divinitus datum est, ut quod semper voluistis fieri, per vos ad terminum possit adduci. Nec breve specimen circa

vos gratiæ Divinitatis effulsit, quibus datur posse A
facere quod semper optastis. Quapropter quoniam
vobis tantæ causæ titulum videtis esse servatum, re-
moveo quicquid ambiguum remansisse creditur ad
plenitudinem gaudiorum. Nos enim qua decuit affe-
ctione per Gratum virum clarissimum, cui pro mo-
deratione sui congrue sensitus officium legationis in-
junctum, litteris vestri principatus acceptis, causæ
magnitudini convenientes, ^a destinavimus viros Ger-
manum et Joannem episcopos, et Blandum presbyte-
rum, nec non et Felicem diaconum, per quos si,
quemadmodum præsumimus, serenitatis vestræ favor
ariserit, secundum quæ mandata sunt, Ecclesiarum
adunatione generalitatis possit vota firmari (anno
Domini 519).

EPISTOLA XXXIII.

^b AD EUPHEMIAM AUGUSTAM.

Augustum ad pacem Ecclesiæ restituendam cohortandum.

Hormisda Euphemix Augustæ.

Ecclesiarum pax jam cælesti ordinatione compo-
nitur, cum vos ad imperium Deus elegit, apud quos
esse integrum semper religionis suæ cognovit affe-
ctum. Nam sicut in privata vita Deum semper recto
dogmate coluistis, ut de religionis concordia cogita-
retis, et multa quidem inter ipsa imperii vestri pri-
mordia facta sunt, quæ spem nobis correctionis inte-
græ pollicentur. Unde quia in vobis amorem fervere
fidei gratulamur, agentes Deo gratias, quotidie pro
vobis beato Petro apostolo supplicamus, ut votis ves-
tris apud Dominum suffragetur, et cursum bonæ
voluntatis adimpleat. Nec dubium est divinis vos
auxiliis adjuvari, quia tanto religionis studio manda-
tis cælestibus obeditis. Hinc est quod quia sanctum
conjugii vestri constat esse propositum, has fiducia-
liter ad vestram clementiam litteras destinamus, ut
per vos ad perficiendam Ecclesiæ pacem mariti vestri
pietas amplius incitetur. Magnum opus arripistis,
magna vobis causa commissa est. Per vos etiam po-
pulos Christus vult ad Ecclesiæ fœdera revocare,
quos per se voluit a morte redimere. Magna etiam
vestro sexui parata est laudis occasio, si vobis instan-
tibus Ecclesiæ suæ Christus quæ divisa fuerant mem-
bra conjungat. Nec ejus major est gloria, quæ huma-
næ salutis lignum scrutata est, et solam crucem
quam omnis veneratur mundus invenit. Superabitis
quinimo illius merita, quia Ecclesiæ unitas per illam
suum invenit signum, per vos est habitura remedium.
Agat igitur jugalis vestri religiosa clementia, ut fra-
tres et coepiscopi nostri sub eo libelli tenore, quem
dudum misimus, fidem suam dignentur asserere;
quatenus perfecta possit esse quæ est inchoata cor-

^a Hoc loco desideratur nomen Dioscori dæconi, quod in epistolis sequentibus expressum invenitur, licet non hoc ordine. Nam in ipsis post nomina episcoporum legatorum mox nominati reperiuntur ambo legati dæconi et novissime Blandus presbyter. Sed hujus epistolæ auctoritate dici potest errore librarium accidisse quod ibi series nominum sit inversa, et dæconi ante presbyterum positi reperiuntur.

SEV. BINUS.

A recto: quia irri a est quælibet in cultura Dei conf-
fessio, cui deest fidei plenitudo. Hoc enim quod a re-
liquis fieri poposcimus, a multis jam sacerdotibus
constat effectum: et unitas esse justa in communione
non poterit, si non fuerit in reversione servata (anno
Domini 519).

EPISTOLA XXXIV.

AD JOANNEM CONSTANTINOPOLITANUM EPISCOPUM.

Acacium damnandum, et in legatorum manibus fidei professionem emittendam.

Hormisda Joanni episcopo Constantinopolitano.

Reddidimus quidem, frater, congruum litteris tuis
sub ecclesiastica libertate responsum; et quid in his
congratulati fuimus insertum, qui taciturnitate
præteritum, evidenter expressimus. Ac licet cuncta
B sensibus tuis nunc crebra legatio, nunc usu in Ec-
clesia diuturnæ conversationis tuæ vetustas infuderit,
juvat tamen adhuc latius aperire nostrum repetita
ratione consilium: quia tunc bene de fidei firmitate
disseritur, quando simplicibus verbis conciliandæ
pacis cupiditas explicatur. Desideria quippe tua, quibus
te ad ecclesiasticam testaris festinare concor-
diam, ut haberent partes illæ semper optavimus; nec
sola votorum ambitione contenti, usi etiam precibus
sumus. Vestro sunt hæc et mundi testimonio roborata
quæ loquimur: quia ut catholicæ unitatis reparatiu
fiat, auctoritatem nostram integritate submitimus.
Inclinet orationibus nostris aurem suam divina mi-
seratio, ut quod creditis postulandam, sequamini, et
ameis oblatum. Nobis una causæ sollicitudo, una
C custodia est, ita pacem cupere, ut sic religionis, sic
venerabilium Patrum constituta serventur: quoniam
quæ inter se consona credulitate non discrepant,
æquum est ut simili observatione subsistant. Sed cur
diutius immoramur? Scis ipse unitatis causa quid
exigat, scis ipse qua via ad beati Petri apostoli de-
beas venire consortium. Habes itineris tui ducem,
quem te jam sequi asseris, Chalcedone habitum pro-
religione conventum. Jam te quoque, quod idem
amplecti testatus es, beati Leonis redeuntem dogma-
comitabitur. Hæc si placent, Acacii defensio damnati
non placeat: hoc est quod boni studii a perfectione
vota suspendit. Si sunt enim illa adversum Dei et
legis ejus inimicos venerabilium Patrum congrega-
tione disposita, ut qui quis eos in communione se-
queretur, jam tunc latam subiret in sua damnatione
sententiam; non sunt igitur nova quæ constanter
exsequimur, sed temporibus illis facta judicia justa
Patrum constitutione servamus. Hortamur itaque,
frater, et mentem tuam Dei nostri misericordia adju-
vante pulsamus, ut ab omni te hæreticorum conta-
gione, Acacium cum sequacibus suis condemnando,

^b Euphemia, conjux Justinii imperatoris, insignis pietate femina, antea Lupicina nominata fuit. Quando vero Justinus imperator factus est, nomine Euphemix illustris martyris, in cujus basilica Chalcedonense concilium celebratum fuerat, conjugem suam pietatis ergo appellari voluit, antequam illam Augustæ titulo decoraret. Zonaras et Cedrenus in Justinio. SEV. BINUS.

^c Helena, Constantini mater, Christi crucem invenit.

disjungens, una nobiscum dominici corporis participatione pascaris. Si nobiscum universa prædicas, cur nobiscum non universa condemnas? Tunc enim nobiscum quæ veneramur amplecteris, si nobiscum quæ detestamur horrueris. Pax integra nescit aliquam habere distantiam, et unius Dei vera esse non potest nisi in confessionis unitate cultura. Quapropter salutantes te fraternæ caritatis affectu, petitionem tuam, missis, sicut sperasti, religiosissimis viris Germano ac Joanne episcopis, a Felice diacono, Dioscuro diacono, atque Blando presbytero, significamus esse completam. Hi vero quibus fuerint mandatis instructi ante allegationes eorum, si cogites, evidenter agnosces. Illi pacem tuam sub ea quæ sæpe scripsimus professione suscipient. Imple ergo, frater carissime, gaudium nostrum, et tuum ad nos per eos rectæ fidei tuæ remitte præconium, ut per te universis detur exemplum (anno Domini 519).

EPISTOLA XXXV.

AD EUMDEM.

Cum jam fidem catholicam profiteatur, illi potissimum de stabilienda pace cogitandum, pro qua ipse legatos destinavit.

Hormisda Joanni episcopo Constantinopolitano.

Ea quæ caritas tua destinatis litteris significavit agnovimus, et gratulamur ad conscientiam nostram fidei tuæ indicia pervenisse: optantes ut intentioni tuæ, quam rectam esse cupimus, plenum Deus noster circa ecclesiasticam pacem concedere dignetur effectum, cujus spem animo supernæ majestatis assumpsimus: quia imperatorem serenissimum ad hoc providentia divina judicamus electum, ut per eum Ecclesiarum redintegratio tantis temporibus desiderata proveniat. Quapropter licet quæ pro fidei unitate faciendæ sunt tuæ caritatis notitiam latere non possit, legatos tamen direximus, quos ratio causæ poscebat: quibus hortantibus, et quæ jam pridem a nobis significata, et quæ nuper iterata sunt, ad effectum. Domino nostro auctore, perveniant.

EPISTOLA XXXVI.

AD ARCHIDIACONUM ET CLERUM CONSTANTINOPOLITANUM.
Catholicis hereticorum molestia liberatis, legati ad pacem confirmandam mittuntur.

Hormisda Theodosio archidiacono Constantinopolitano, et universis catholicis a pari.

Gratias misericordiæ divinæ competenter exsolvimus, quæ fidem vestram diu laborare non passa est: et nam tempus oblatum est, quo fidos milites suos catholica recuperare possit Ecclesia. Quæ enim major animum vestræ potest obtinere jucunditas, quam malorum commemorata depulsio? Gaudiis præsentibus compensata afflictionis incommoda: quia Deus noster, qui remedio fuit, adversis opprimi caritatem vestram noluit, sed probari. Nam si transacti temporis mala cum præsentibus, quæ divina esse non ambigitur, retributione compensetis, quis dubitat ampliora vos præmia consecuturos quam nocere potuisset adversitas? Et quamvis pro statu fidei catholicæ nun-

Ex epistola trigesima secunda præcedente patet quod hoc loco nomina legatorum diaconorum ante

A quam sollicitudo vestra cessaverit, tam serenissimi principis sacris affatibus incitati, legatos destinare curavimus, quorum officio, Deo auctore, in his quæ sæpe mandavimus sui sequi non dubitamus effectum. Et ideo competenter exopto, ut Ecclesiæ catholice hoc præcipuum vestræ liberationis munus possitis offerre, quatenus, repulsis omnibus quæ hactenus nocuerunt, in una quam semper optavimus communi gratulatione, Deo nostro laudes referre sine cessatione possimus.

EPISTOLA XXXVII.

AD JUSTINIANUM DOMESTICORUM COMITEM POSTEA JUSTINI SUCCESSOREM.

Sperat fore ut ejus opera pacem Ecclesia adipiscatur, et missa ab eo munera se ac episse nuntiat.

Hormisda Justiniano viro illustri.

Magnitudinis vestræ litteras sanctæ fidei plenas amore suscepimus, quibus, ad exercendam apud vos prædicationis apostolicæ firmitatem, opportunitatem nobis provenisse divinitus nuntiastis. Unde indesinenter Domino nostro agimus gratias, qui ad tam præclara remedia et tempus vobis et animum dedit. Et nos quidem desuper ista agnovimus ordinari, postquam ei detulit divina majestas imperium, qui se ad componendam Ecclesiarum pacem indicat ordinatum. Ergo restat ut universi episcopi partis Orientalis, juxta libelli seriem, ad correctionis pervenisse se testentur effectum. Patet venerandæ via concordie: nota (notata) sunt optatæ remedia sanitatis. Sacerdotes qui catholicam pacem desiderant, professionem catholicam non recusent; non enim opus est partibus errorem corrigi, sed radicitus amputari. Insistite igitur, sicut cœpistis, ut merces apud Deum vestra, quæ de boni operis inchoatione habet initium, de perfectione consequatur effectum. Animum quidem vestrum talem missa ad nos testantur alloquia, ut ad plenitudinem boni propositi non multum indigeatis hortatu: nostri tamen desiderii ea quæ spem dedit ratio (oratio) amplius accendit ardorem; et avidius gaudia impleri cupimus, quæ instare jam divinitus arbitramur. Hinc est quod beatum Petrum apostolum quotidie suppliciter obsecramus, ut vobis, per quos integrari membra sua sancta jam sperat Ecclesia, et effectum Deus celerem, et salutem tribuat longiorem. Nos quidem vestris animis obsequentes viros direximus, ad solidandam sub apostolicæ dispositionis ordinatione concordiam. Vestrum est, ut sicut nos bonæ intentioni desesse nolumus, ita eos apud nos optatum referre faciatis effectum. Munus vestrum veneranda sacraria susceperunt; quod amplius beato Petro apostolo faciatis acceptum, si per vos optatum Ecclesiæ receperint unitatem (anno Domini 519).

EPISTOLA XXXVIII.

AD CELEREM ET PATRICIUM CLARISSIMOS AULICOS.

Legatos in causa pacis coadjuvandos.

Hormisda Celeri et Patricio a pari.

Quamvis pro loci nostri consideratione de causa presbyteri nomen posita reperiantur, ut dixi supra in notis ejusdem epistolæ. Sev. BINUS.

idei catholicæ minime tacere possimus, tamen ad hanc partem serenissimus princeps magnopere directis affectibus nostram incitavit studium, pro cuius legatos voluntate direximus. Et quia huiusmodi causa filiorum Ecclesiæ sublevari debeat auxilio, salutantes vos cultu atque honorificentia competenti, poscimus ut pro ecclesiastica pace allegationes eorum qui directi sunt apud animos serenissimi principis adjuvetis: siquidem vestræ celsitudinis laborem non parva retributio subsequitur, cum omnipotenti Deo nos gratias persolvere de vestris operibus feceritis (anno Domini 519).

EPISTOLA XXXIX.

AD PRÆFECTUM PRÆTORIO THESSALONICENSEM.

Eadem quæ in superiori.

Hormisda præfecto prætorio Thessalonicensi et cæteris illustribus a pari.

Licet pro causa ecclesiastica nunquam sollicitudo nostra cessaverit, tamen imperatoris serenissimi sacris affectibus promptius incitati, legatos cum cælestis misericordiæ favore direximus, quorum officio bona, quæ de principis mente præsumimus, impleantur. Et ideo salutantes amplitudinem vestram, cultu et honore quo dignum est, poscimus ut pro redintegratione fidei vestrum commodetis studium, nec tantis fidelium tardari vota temporibus permitatis: quia non est dubium celsitudinem vestram fructum tantæ laudis acquirere, si per eam quæ ab omnibus bonis optantur, Dei nostri misericordia operante, prove-niant (anno Domini 519).

EPISTOLA XL.

AD ANASTASIAM ET PALMATIAM CLARISSIMAS FEMINAS SENATORIAS, QUÆ TEMPORE PERSECUTIONIS ANASTASII PRO FIDE CATHOLICA INCONCUSÆ STETERANT.

Eadem quæ in superiori.

Hormisda Anastasiæ et Palmatiæ a pari.

Bonæ voluntatis studium divinæ semper comitatur prosperitatis effectus. Dei nostri providentia temporis facultas oblata est, in qua pro fidei vestræ præmio debeat annui. De superna primitus misericordia, deinceps de conscientia clementissimi principis præsumentes, legatos pro religionis catholicæ causa direximus, per quos amplitudinem vestram debitæ venerationis salutamus officio; postulantes ut pro ecclesiasticæ redintegratione concordiam vestrum laborem atque operam non negetis, quatenus cum, repulsis remotisque iis quos apostolicæ sedis damnavit auctoritas, ad unam, quæ recta est, communionem plebs Christiana redierit, beatum Petrum apostolum, pro cuius fide nitimur, in vestris possitis habere actibus adjuvorem (anno Domini 519).

EXEMPLUM SUGGESTIONIS SECUNDÆ

GERMANI ET JOANNIS, EPISCOPI, FELICIS ET DIOSCORI DIACONORUM, ET BLANDI PRESBYTERI.

Quanto cum honore Scampii fuerint accepti.

In civitate Aulonitana quo ordine cum Dei adjutorio pervenimus, et quomodo sumus suscepti ab episcopo civitatis ipsius, et quid est actum, vel quale responsum dederunt, et quia hæc promisit, ut cum metropolitano suo faceret libellum, in alia epistola

beatitudini vestræ significavimus: quod in Scampina civitate factum est vestris orationibus tacere non pernisi-mus. Antequam nos ingrederemur in civitatem ipsam, venerabilis Trojus (Troilus) episcopus cum suo clero vel plebe in occursum nobis egressus est. Et quomodo Deus in ipsa die benedictus est, et quæ festivitas per ipsius pietatem est subsequuta, ad notitiam apostolatus vestri referimus. Nobis præsentibus, vel suo clero et nobilibus viris ipsius civitatis, libellum subscripsit, porrexit: suscepimus, et præ-sente omni clero vel plebe, in gradu suo a servo vestro Petro notario sanctæ Ecclesiæ Romanæ est relectus. Erat conventus in basilica Sancti Petri. Constemur beatitudini vestræ, tantam devotionem, tantas Deo laudes, tantas lacrymas, tanta gaudia difficile in alio populo vidimus. Prope omnes cum cæ-reis viri cum mulieribus, milites cum crucibus in civitate nos susceperunt. Celebratæ sunt missæ, nullius nomen obnoxium religionis est recitatum, nisi tantum beatitudinis vestræ. Noster episcopus venerabilis Germanus missam celebravit. Et promiserunt nec postea recitari, nisi quos sedes apostolica suscepit. Quanta a nobis operata sunt, Deus propitius in vobis conservet. Istam epistolam ante triginta millia-ria a Lignido fecimus, sperantes ipsa die in eadem civitate cum Dei adjutorio pervenire. Et quomodo ad nos pervenit Scampinus episcopus, speramus et ipsius civitatis Lignidi episcopum similia facere. Quod si factum fuerit, data occasione rescribemus. Scampis nobis positus, post missas, hora cœnatoria, Stephanus et Leontius vv. cc. ab imperatore missi in occursum nobis venerunt, adhuc nescientes nos in partibus Græciarum positos, quia talia mandata fuerunt comiti Stephano data, ut ad partes Italiæ transirent in occursum nostrum. Est Stephanus iste, qui modo dicitur, de parentela filii vestri magistri militum Vitaliani. Hi nobis nuntiaverunt Patricium senatorem proscriptionem et in exilium missum. Pro qua tamen causa, nisi quomodo ad nos pervenerit, non possumus dicere, quia non est de talibus rebus facile deliberare. Dicitur tamen et apocrisarios Thessalonicensis Ecclesiæ teneri, apud quos dicunt epistolas inventas; pro qua causa, nescimus: cum ipsis et Philumenum, Demetrium, Magistranium, et alias personas, quarum nomina ignoramus. Ista sunt, quomodo prædiximus, quæ audivimus. De causa tamen ecclesiastica cum Dei misericordia prospera nuntiantur. Cosinatem tamen medicum pro qua causa in Italia venit, penitus intelligere non potuimus, nisi hoc, quia fortiter quæritur, de quo debetis esse solliciti, ut sciatis, pro qua causa ibidem venit.

ITEM TERTIA SUGGESTIO

LEGATORUM SUPRANOMINATORUM.

Lignidum pervenisse, et juxta ejus mandata omnia peracta.

In alia epistola significavimus beatitudini vestræ de Scampina civitate de venerabili Trojo episcopo, quo ordine libellum dedit, et qualis festivitas est celebrata in ipsa civitate. Cum Dei misericordia venimus Li-

guidum, Theodoritus episcopus venerabilis vir ipsius civitatis simili ter libellum dedit, qui libellus in Ecclesia est relictus, et omnia secundum constitutionem vestram sunt facta. Rogate Deum; sperate ab apostolis ejus beatissimo Petro et Paulo, ut Deus, qui initia talia donavit orationibus vestris, similiter sequantur [sic] et prospera, ut tempora coronæ vestre incorrectione Ecclesiarum semper prædicentur. Quam epistolam ad apostolatam vestram direximus die nonarum Martiarum.

EXEMPLUM RELATIONIS

ANDRÆ EPISCOPI PRÆVALITANI.

Continet simulationem episcoporum in synodo Epiri novi, et quæ Scampis et Lignidi in adventu legatorum acta sunt.

Domino semper meo beatissimo, et apostolica sede intima veneratione præferendo, atque angelicis meritis cœquando patri patrum papæ Hormisdæ Andreas.

Commendans me humillime vestigiis vestris piissimis, indico propter synodum Epiri novi, quoniam fluxerunt anathematizare intra semetipsos aliquas personas. Hoc tantummodo ingenio usi sunt, ut os in sua malitia caperent: quibus restitit divina Trinitas per vestras sanctas preces; et cum deprehensi fuissent in sua malitia, nunquam potuimus archiepiscopo suadere ut ad viam veritatis et ad vestra præcepta verteretur. Sed modo cum advenerunt beatissimi atque sanctissimi domini episcopi vel diaconi directi a sancta corona vestra, occurrerunt illis Scampinus episcopus vir beatissimus Trojus cum omni gaudio et luminaribus: et, porrecto libello secundum vestram præceptionem, statim recepti sunt in pace Christi, et missas celebrare cum episcopo in Scampina civitate. Et videntes Ligidoneuses quod fecit Scampinus, simili modo et ipsi secuti sunt. Nunc dum istas litteras ordi aremus, supervenit Magistrianus de orbe Constantinopolitana, qui nuntiavit quia Deo propitio precibus sanctis vestris et Constantinopolitani miserunt anathema Acacio, et cum pace Pascha celebraverunt. Jam quod sequatur, vestra intercessio apud Deum laboret, ut ad perfectum servi sedis apostolicæ inveniamur. Epistolas vero quas destinaverunt ad meam humilitatem supra me orati viri beatissimi episcopi pietati vestræ junctas transmissi. Accepta die quo supra.

* EXEMPLUM LIBELLI

JOANNIS EPISCOPI CONSTANTINOPOLITANI.

Catholicam fidem profitetur. Hæreticos omnes et præcipue Acacium detestatur.

Domino meo per omnia sanctissimo et beatissimo fratri et comministro Hormisdæ Joannes episcopus in Domino salutem,

Redditis mihi litteris vestræ sanctitatis, in Christo frater carissime, per Gratian clarissimum comitem, et nunc per Germanum et Joannem reverendissimos episcopos, Felicem et Dioscorum sanctissimos diaconos, et Blandum presbyterum, lætatus sum de spi

* Epistola sive libellus.

A rituali caritate vestræ sanctitatis, quod unitatem sanctissimarum Dei Ecclesiarum secundum veterem Patrum requiris traditionem, et laceratores rationabilis gregis Christi animo repulsare (amora pulsare) festinas. Certus igitur scito, per omnia sanctissime, quia, secundum quod vobis scripsi, una tecum cum veritate satiens, omnes a te repudiatos hæreticos tenui et ego, pacem diligens. Sanctissimas enim Dei Ecclesias, id est superioris vestræ et novellæ civitatis Romæ: unam esse accipio illam eodem apostoli Petri, et istius Augustæ civitatis unam esse definitio. Omnibus actis a sanctis illis quatuor synodis, id est Nicæna, Constantinopolitana, Ephesina, et Chalcedonensi, de confirmatione fidei et statu Ecclesiæ assentior, et nihil titubare de bene judicatis patior: sed et conatos aut exicos (scissas) usque ad unum apicem placitorum perturbare, lapsos esse a sancta Dei generali et apostolica Ecclesia scio. Et tuis verbis recte dictis evidenter utens, per præsentia scripta hæc dico: Prima solus est, rectæ fidei regulam custodire, et a Patrum traditione nullatenus deviare; quia non potest Domini nostri Jesu Christi prætermitti sententia, dicentis: *Tu es Petrus, et super hæc petram ædificabo Ecclesiam meam (Matth. xvi)*. Hæc quæ dicta sunt rerum probantur effectibus: quia in sede apostolica inviolabilis semper catholica custoditur religio. De hac igitur fide non cadere cupientes, et Patrum sequentes in omnibus constituta, anathematizamus omnes hæreses, præcipue vero Nestorium hæreticum, qui, quondam Constantinopolitanæ urbis episcopus, damnatus in concilio Ephesino a beato Cælestino papa urbis Romæ, et a venerabili viro Cyrillo episcopo Alexandrinæ civitatis: et una cum illo anathematizamus Eutychetem et Dioscorum Alexandrinæ civitatis episcopum, damnatos in sancta synodo Chalcedonensi, quam venerantes sequimur et amplectimur, quæ sequens sanctam synodum Nicænam, apostolicam fidem prædicavit: his conjungentes Timotheum parricidam, Aëtarum cognominatum, anathematizamus, et hujus discipulum et sequacem in omnibus Petrum Alexandrinum similiter condemnantes. Anathematizamus similiter Acacium quondam Constantinopolitanæ urbis episcopum complicem eorum, et sequacem factum, nec non et perseverantes eorum communioni et participationi: quorum enim quis communionem complectitur, eorum et similem adjudicationem in condemnatione conequitur. Simili modo et Petrum Antiochenum condemnantes, anathematizamus cum sequacibus suis, et in omnibus suis (omnibus supradictis). Unde: probamus et amplectimur epistolas omnes B. Leonis papæ urbis Romæ, quas con-crispit de recta fide. Quapropter, sicut prædicimus, sequentes in omnibus selem apostolicam, et prædicamus omnia quæ ab ipsa decreta sunt, et propterea spero in una communionem vobiscum, quam apostolica sedes prædicat, me futurum, in qua est integra Christianæ religionis et perfecta soliditas. Promittentes in sequenti tempore e-

** Al. nisos HARD.

questratos a communione Ecclesiæ catholicæ, id est in omnibus non consentientes sedi apostolicæ, eorum nomina inter sacra non recitanda esse mysteria. Quod si in aliquo a professione mea dubitare tentaverit, his quos condemnavi, per condemnationem propriam consortem me esse profiteor. Illic vero professioni subscripsi mea manu, et direxi per scripta tibi Hormisdæ sancto et beatissimo fratri et papæ magnæ Romæ, per suprascriptos Germanum et Joannem venerabiles episcopos, et Felicem et Dioscorum diaconos, et Blandum presbyterum. *Et alia manu*: Joannes misericordia Dei episcopus Constantinopolitanæ novellæ Romæ hæc mea professione consentiens, omnibus suprascriptis subscripsi sanus in Domino. Data mense Martio die 27 (28), indictione duodecima, (consulibus domino Justinio imperatore Augusto et Eraclo [Eutharico] v. c. æra DLVII), consensu domini Justinii imperatoris Augusti, Eutharico viro clarissimo consule (anno Domini 519).

ITEM SUGGESTIO

GERMANI ET JOANNIS EPISCOPORUM, FELICIS ET DIOSCORI, DIACONORUM, ET BLANDI PRESBYTERI.

Quanto cum honore ab imperatore sint accepti: a Joanne episcopo fidei (Ed. Rom. addit libellum) subscriptum, et Acacio ceterisque sectatoribus damnatis, pacem Ecclesiæ redditam.

Non mirari apostolatus vestri precibus cuncta nobis prospera successisse, scientes quod amplius nostro ministerio vestra pro nobis elaboraret oratio. Ita enim totus se ecclesiastici negotii tulit eventus, et dubitari non potest beati Petri per singula provenisse miraculum; primam quod tantum in ipsis qui dignitate funguntur iavenerimus religionis ardorem, ut Vitalianus, Pompeius et Justinianus nobis occurrerent in decem millibus, et de adventu nostro cum vestra gratiarum actione gloriari non arbitrarentur indignum. Deinde quod tanta fuit etiam in plebe devotio, ut pars maxima populorum cum coris simul et laudibus vestris nostrum præstolaretur adventum. Sub hac itaque celebritate secunda feria hebdomadæ majoris Constantinopolim sospites hilaresque convenimus: posteroque die piissimo principi præsentati, tanto ejus relevati sumus affectu, ut si alia minime præcederent, sola nobis ad solatium piissimi principis gratia sufficisset: sed orationibus vestris majora secuta sunt. Nam eo die sub senatus cuncti præsentia episcopi quoque quatuor adfuerunt, quos Joannes Constantinopolitanus antistes pro partis suæ defensione transierat, quibus apostolicæ sedis libellum ostendimus, omniaque in eo recta canonicaque esse probavimus. Postremo quinta feria, hoc est, in cœna Domini ad palatium in generali conventu venit episcopus, et perlecto libello consentiens, cum summa devotione subscripsit. Quis explicet quanta illic principis pariter ac senatus lætitia fuerit, quas ibi lacrymas gaudia pepererint, quas voces vel in laudem principis, vel in sedis vestræ, totius cœtus et cleri favor emisit? Explicari hæc relatione non possumus, sed

considerationi vestræ portitorique reliquimus quod eloqui non volumus. A palatio in ecclesiam summa cum celebritate pervenimus, ut fidei animorumque concordiam (a) solemnissimam quoque celebritas roboraret. Vix credi potest quis fletus lætantium, quæ immensitas fuerit exundatioque populorum: ipsa suam lætitiâ turba mirabitur: nec dubitari poterat manum adfuisse cœlestem, quæ talem mundo contulit unitatem. Acacii prævaricatoris anathematizati nomen de dyptichis ecclesiasticis, sed et cæterorum episcoporum, qui cum in communione secuti sunt, sub nostro conspectu significamus erasos. Anastasii quoque ac Zenonis nomina similiter ab altaris recitatione submota: pax est orationibus vestris Christianorum mentibus reddita: una totius et Ecclesiæ anima, una lætitia: solus luget humani generis inimicus, vestræ precis expugnatione collisus. Orate ut Antiochenam quoque similis felicitas illustret Ecclesiam, de cujus antistite adhuc tractatus nutare conspicitur; quoniam inter diversa vota populorum de personæ electione non constat. Credimus tamen quod precibus beatitudinis vestræ de ipsa quoque velociter ordinatio digna proveniat, ut cœpta pax temporibus vestris per omnem mundum pariter dirigatur, et cunctis in apostolicam partibus communionem fidemque convenientibus perfecte, sicut pridem fuerat, omnibus membris capiti suo connectatur Ecclesia.

SUGGESTIO

DIOSCORI DIACONI PER PULIONEM (Pollianem) SUBDIACONUM.

Nuntiat quæ Thessaloniciæ et Constantinopoli acta fuerant.

Ineffabilis Dei omnipotentis misericordia, et pietas ejus, quam super humanum genus clementer effundit, humanis viribus æstimari non potest, nec sermonibus explicari; sed sufficit ejus tantum consilia devotis sensibus admirari, et scire omnia bona de ejus tantum gratiæ pendere remediis. Est ista quotidianâ probatio: audacter tamen præsumo dicere, domine meus beatissime papa, quia præsens causa præterita cuncta transcendit, quam Deus vestris temporibus et meritis reservavit. Quid in Aulone sit actum, quid Scampis, quid Lignidi fuerit subsecutum, anteriore significatione suggesti. Ad Thessaloniciam pervenimus; quas intentiones (contentiones) habuerimus cum episcopo Thessalonicensi, et quæ dicta fuerint vel etiam constituta, harum portitoris viva insinuatione discetis. Quod tamen non oportet præterire silentio, mutinare non differo. Post multa certamina præfatus episcopus ratione convictus libellum subscribere voluit: sed quia episcopi qui sub ejus sunt ordinatione constituti omnes non aderant, in præenti hoc convenit, hoc promisit, ut post dies sanctos, uno ex nobis a sede Constantinopolitanæ urbis directo, episcopis congregatis, qui in ejus sunt diocesi constituti, libellum subscriberent: quod cum Dei adjutorio credimus esse complendum. Hæc sunt Thessaloniciæ consilia. Vestris orationibus commendati ad Constantinopolitanam pervenimus civitatem feria secunda hebdomadæ authenticæ. Decimo ab urbe prædicta

(a) Ed. Rom. addit *communio*nis.

milliario sublimes et magnifici viri nobis occurrerunt, inter quos sunt magister militum Vitalianus, Pompeius et Justinianus, et alii senatores, cunctique (inultique) catholicæ fidei ardore ac desiderio redintegrandæ pariter ardebant. Quod plura? Cum summis pene omnium gaudiis ingredimur civitatem. Alia die, quæ est tertia feria, piissimi principis præsentamur aspectibus: cunctus illic aderat senatus, in quo conventu erant et episcopi quatuor, quos episcopus Constantinopolitanus pro sua persona direxerat. Obtulimus beatitudinis vestræ litteras, quas clementissimus princeps cum grandi reverentia suscepit. Dicta sunt quæ ante examinationem causæ oportuit intimare: mox causa cæpta est. Hortabatur nos clementissimus imperator, hoc dicens: Videte civitatis hujus episcopum, et invicem vobis pacifico ordine reddite rationem. Nos e contra respondimus: Quid inus ad episcopum certamina facere? dominus noster beatissimus papa Hormisdæ, qui nos direxit, non nobis præcepit certare: sed præ manibus habemus libellum quem omnes episcopi volentes sedi apostolicæ reconciliari fecerunt; si præcipit pietas vestra, legatur; et si est in ipso quod ignoretur, aut verum esse non credatur, dicant, et tunc ostendemus nihil extra iudicium ecclesiasticum in eodem libello esse conscriptum; aut si illi possunt docere quia non convenit regioni catholicæ, tunc nobis incumbit probare. Relectus est libellus sub conspectu principis et senatus. Nos statim subjunximus: Dicant præses quatuor episcopi qui adsunt pro persona Constantinopolitani episcopi si hæc quæ in libello leguntur gestis ecclesiasticis minime continentur? Responderunt omnia vera esse. Post quæ nos subjunximus: Domine imperator, et nobis grandem laborem episcopi abstulerunt, et sibi convenientem rem fecerunt dicere veritatem. Mox clementissimus imperator his qui aderat dixit episcopis: Et si vera sunt, quare non facitis? Similiter et aliquanti de ordine senatorio dixerunt: Nos laici sumus; dicitis hæc vera esse: facite, et nos sequemur. Intermissa quarta feria episcopus Constantinopolitanus in palatio suscepit a nobis libellum, et imprimis quasi tentavit epistolam potius facere quam libellum. Sed non post multa certamina hoc convenit, præmium modicum facere, et subungere mox libellum, quemadmodum vestra beatitudo dictavit. Subscriptio ab eodem facta est, libello conveniens, similiter et datarum, cujus exemplaria et Græce et Latine apostolatu vestro direximus. Post factum libellum nomen Acacii de diptychis est deletum, similiter et Phravitæ, Euphemii, Macedonii et Timothei: et non solum hoc in ipsa sola ecclesia, in qua episcopus manet, verum etiam per omnes ecclesias cum grandi diligentia, Deo adiutore, suggerimus fuisse factum. Similiter deleta sunt de diptychis Zenonis et Anastasii nomina. Episcopi diversarum civitatum, quanti inventi sunt, libellum similiter obtulerunt: et cum grandi cautela suggerimus custoditum, ne quis nobiscum commu-

* Sacra imperatoris.

nicaret episcopus, qui libellum primitus non dedisset. Pari modo et omnes archimandritæ fecerunt: apud quos archimandritæ et certamina nos habuisse suggerimus, diceantibus illis: Sufficit quia archiepiscopus noster fecit; nos factum ejus sequimur. Quid amplius? Post multa certamina, ipsi quoque ratione convicti, libellos modis omnibus obtulerunt. Post hæc omnia, Deo iuvante, in ecclesiam processimus: et qualia gaudia facta sint unitatis, et quemadmodum Deus benedictus sit, quæ laudes quoque beato Petro apostolo, et vobis relatæ sunt, ipsius actionis consideratione perspiciatis, quod mea lingua non valet explicare. Nihil est subsecutum secundum vota inimicorum, non seditio, non effusio sanguinis, non tumultus, quod veluti terrentes inimici antea prædicebant. Ipsi quoque ecclesiastici Constantinopolitani admirantes, et Deo gratias referentes, dicunt nunquam se meminisse ullis temporibus tantam multitudinem communicasse. Hæc adimpletis etiam clementissimus imperator ad beatitudinem vestram sua scripta subjunxit, ordinem rei gestæ significans, similiter et vir reverendissimus Joannes Constantinopolitanæ civitatis antistes. Noveris etiam et sacra generalia esse edita, atque credimus Deo propitio et vestris sanctis orationibus per universas provincias quantocius destinari. Hæc Constantinopoli gesta sunt, et nunc de Antiochena Ecclesia tractatur; et ideo adhuc laboratur, quia nondum persona congrua est electa. Oret ergo beatitudo vestra intentius, ut Deus, qui vestris precibus exoratus Constantinopolitanam Ecclesiam apostolicæ sedi restituit, ipse et dignam personam donet in Antiochia ordinandam, et assiduam adnet Ecclesiam. Rescribite episcopo Constantinopolitano. Si videtur beatitudini vestræ facite mentionem damnationum Severi et illorum quos nominastis in epistola illa quam scripsistis ad secundam Syriam per Joannem et Sergium monachos, hoc ipsum det ad imperatorem rescribentes. Si feceritis, videtur mihi necessarium esse.

* EPISTOLA

JUSTINI AD HORMISDAM.

Joannem episcopum catholicam fidem amplexum hæreticos anathematizasse, atque nomen Acacii, cum aliorum schismaticorum nominibus, e sacris tabulis expunctum esse.

D Victor Justinus, pius, felix, inclytus, triumphator semper Augustus, Hormisdæ sanctissimo (sacratissimo) ac beatissimo archiepiscopo et patriarchæ (almæ urbis Romæ).

Scias effectum nobis, pater religiosissime, et quod diu summis studiis quærebatur, noveris patefactum, et antequam advenerint qui a vobis destinati sunt: quod Joannes vir beatissimus antistes novæ vestræ (nostræ) Romæ una cum clero ejus vobiscum sentiunt, nullis variantes ambiguitatibus, nullis divisi discordiis; scias libellum ab eo subscriptum, quem offerendum indicaveras, sanctissimorum Patrum concilio congruentem. Omnes concurrunt alacri opere ad suscipienda vota tam vestra quam Constantino-

politianæ sedis, quos veritatis coruscus fulgor illuminat; omnes accelerant libentissime, quos oblectat via dilucida; sequuntur scita Patrum sanctissima, leges probatissimas: et conciliis quorundam firmatis qui rectum tenebant tramitem, aliorum correctis qui vagabantur incerti, in eo res colligitur, ut unitatem individuae Trinitatis ipsi quoque unitate colant mentium. Negatum est inter divina mysteria memoriam in posterum fieri (pro tenore libelli quem diximus) Acacii prævaricatoris quondam hujus (regiæ) urbis episcopi, nec non aliorum sacerdotum, qui vel primi contra constituta venerunt apostolica, vel successores erroris facti sunt, nulla usque ad ultimum diem suum poenitentia correcti. Et quoniam omnes nostræ regiones admonendæ (religionis admonendi) sunt, ut exemplum imitentur civitatis regiæ, destinanda ubique principalia præcepta duximus, tanto flagramus religionis officio, tanto affectamus studio pacem catholicæ fidei pro remuneranda cœlitus pace nostræ reipublicæ, pro conciliando subjectis meis superno præsidio. Quid autem (enim) gratius reperiri potest? quid justius? quid illustrius? quam quos ideum regnum continet, ejusdemque fidei cultus irradiat, eos non diversa contendere, sed collectis in eodem sensibus, instituta venerari non humana mente lata, sed divini prudentia Spiritus? Oret igitur vestræ religionis sanctitas, ut quod pervigili studio pro concordia Ecclesiarum catholicæ fidei procuratur divini muneris opitulatio, jugi perpetuitate servari annuat.

Datum x cal. Maii Constantinopoli *.

EXEMPLUM RELATIONIS

EPISCOPI CONSTANTINOPOLITANI AD HORMISDAM.

Ecce enim pacem in vitam esse nuntiat, ideoque plurimum eum quodere movet.

Domino meo per omnia sancto et Deo amabili fratri et coministro Hormisdæ Joannes in Domino salutem.

Quando Deus propria mirabilia in suis operatur, tunc oportet ea quæ divinis litteris continentur ipsius Scripturæ vocibus fiducialiter exclamare: *Quis loquetur potentias Domini aut auditas faciet omnes laudes ejus in omni tempore (Psal. cv)?* Ecce enim talem pium principem Romanæ reipublicæ suscitavit, quali multo ante et catholica indigebat Ecclesia, et omne genus hominum videre cupiebat. Ideoque ita etiam cornu (coronam) gratiæ super eum cœlitus declinavit, ut a fluenter in sacrum ejus caput misericordia funderetur: omnique annuntiationis ejus tempore cum magna voce Deum omnium principem glorificaverant, quoniam talem verticem meis manibus tali coronâ decoravit. Is vero maximus imperator primam suorum certaminum palmam, devicto inimico, evidenter ostendit; secundum virtutis ejus meritum, adunationem sanctissimis Ecclesiis sapientissime comparavit: regnum ejus tertium bonum, dissipata conjunxit, et pacem mundi sapientissime

* Anno Domini 519, cum legati essent adhuc Constantinopoli.

A procuravit. Idcirco in omnibus Deo magno gratias referens cuncta sapientissime gubernanti, annuntiare tibi pacem pacis filio nuntiavi, in omnibus Deo amantissime; ut illud gaudium salias, quo David quidem secundum legem in arcæ Dei revocatione figuraliter exultabat (*II Reg. viii*), apostoli vero per gratiam veraciter lætabantur. Gaude itaque in Domino gaudium tuæ conveniens sanctitati, et scribe ea quæ vestrum benignum animum decent, homo Dei: nam quæ fuerant divisa conjuncta sunt, et dispersa collecta sunt; et quæ longe erant sibi invicem adunata sunt; et, sicut oportet dicere et olim scripsi, utrasque Ecclesias, tam senioris quam novæ Romæ, unam esse evidenter intelligens, et utriusque earum unam sedem recte esse diffiniens, indivisibilem adunationem, et utriusque nostrorum consonam confirmationem cum judicii integritate cognosco. Unde rogo Deum semper eam inseparabilem permanere orationibus sanctorum apostolorum et tuæ precibus sanctitatis, per quas donari nobis et universo mundo clementissimum et Christianissimum principem Justinum, et piissimam ejus conjugem, nostram autem filiam Euphrosiniam, in pace multis temporibus comparetur, per omnia beatissime fratris. Gavisi igitur de præsentibus reverendissimorum episcoporum, nec non et clericorum vestrorum, gratias agimus, quoniam secundum petitionem nostram tales pacificos viros et vestræ dignos sedis apostolicæ destinasti, regulam Patrum si cœ confusi ne servantes, fidemque indivisam custodientes. Quorum amplectentes in omnibus mentem, cuncta per eos ad satisfactionem vestræ egimus sanctitatis. Omnem in Christo fraternitatem, quæ cum vestra est sanctitate, ego quoque et mei plurimum salutamus **.

EXEMPLUM EPISTOLÆ

JUSTINIANI AD HORMISDAM, CUI DE PROSTRATA PERFIDIA ET INITA PACE CONGRATULATUR.

Cum jam Ecclesia pace fruatur, pro imperatore ad Deum preces fundendæ.

Domino meo sanctissimo Hormisdæ primo archipontifici et papæ urbis Romæ Justinianus comes salutem.

Venerandæ sanctitatis vestræ prædicatio regularum, quæ Christo Deo pro Ecclesiarum pace et pro plebis concordia jugiter supplicat, quidquid nunc per beatissimos tuos sacerdotes annuit peragendum, propitia divinitate cuncta effectui sociata sunt, nulla prorsus quorundam valente discordia. Igitur vestris sacris orationibus ac præceptionibus orthodoxorum fide muniti, supplices petimus ut hi pro sanctissimo Augusto nostro, totius fidei fautore, proque ejus reipublica, pro nobis quoque mandatorum vestrorum custodibus, æterno Regi consueti impetrabiles preces offerre dignemini, nosque vobis fideliter supplices vestris sanctiferis rescriptionibus visitare (anno Domini 519).

** Anno Domini 519. Huc refer relationem Joannis supra recensitam.

EXEMPLUM EPISTOLÆ

POMPEII AD HORMISDAM.

De prostrata perfidia, et pace Orientalis Ecclesiæ inita, pontifici congratulatur.

Domino meo beatissimo et apostolico patri Hormisdæ archiepiscopo universalis Ecclesiæ Pompeius.

Sanctis beatitudinis vestræ precibus omnipotentis Dei pietas exorata tantæ nobis fidei principem condonare digna est, ut religiosissimis clementiæ ejus meritis redintegratio pacis ecclesiasticæ, quæ votis omnium fidelium posecebatur, jure videatur esse collata; in cujus regis proventu solidissima principatus sui fundamenta sancti Spiritus operatione constituit, quæ tantum robar obtinent stabilitatis invictæ, quantum actionis excellentia unica et admirabilis æstimatur. Et ideo reverendam vestri pontificatus beatitudinem cultu recipocantis alloqui salutantes, quæsumus ut magis magisque pro clementissimi atque invictissimi domini nostri principis prosperitate orare dignemini, quatenus ineffabilis omnipotentis Dei pietas sua dona, in quibus etiam fructus vestræ agricolationi exuberat, justis gratiæ opitulatione custodiat: nobis quoque filiis vestris spirituali vobis conglutinatis affectu, quos hujus operis maxime semper sollicitudo perstrinxit, suffragatrix intercessio sanctimonice pontificalis assistat (anno Domini 519).

EXEMPLUM EPISTOLÆ

JULIANÆ ANICIÆ AD HORMISDAM.

Præsentia legatorum omnes Ecclesiæ dissensiones compositas esse nuntiat; hos non nisi firmata pace discedere permittendum.

Domino beatissimo patri Hormisdæ Juliana Anicia.

Precibus vestræ beatitudinis, adventu legatorum principalis sedis apostolicæ elisis erroribus hæreticorum, in unitatem fidei catholicæ convenimus congregati simul ad ubera materna Ecclesiæ in die sanctæ resurrectionis. Quapropter stylo venerationis alloquentes sanctitatem vestram, admonemus ut timetis, destinatis a vobis reverendissimis viris, nullo modo abscedere, antequam, sicut prævideritis, ut oportet, firmentur ea quæ bene disposita sunt ab eis: ut, amputatis omnibus reliquiis transacti erroris, impendiis vestræ beatitudinis roborata unitas ad effectum perpetuum deducatur (anno Domini 519).

EXEMPLUM EPISTOLÆ

ANASTASIE AD HORMISDAM

Ut pro piissimi imperatoris salute preces ad Deum fundat, precatur.

Domino sancto et beatissimo patri patrum Hormisdæ archiepiscopo universalis Ecclesiæ Anastasia.

Divini luminis illuxisse nobis gratiam merito profitemur, apostolatus vestri reverentiam in sancto corde nostri tenere memoriam paginali assertionem noscentes; veraci namque spe confidimus supernæ misericordiæ propitiationem de pontificali intercessione subsistere, domine beatissime et apostolice honore suscipiende pater. Pervigiles vestrarum orationum excubiæ, et miranda victoriosissimi principis fides splendore catholico semper irradians, diu

A expectatam sacrosanctis Ecclesiis concordiam pacis restituit, quam omnibus triumphis suis solidissime firmatis invictum jure exultat præcoluisse vexillum. Ideoque illibata vestræ paternitatis sanctimonia pro incolomitate atque prosperitate prædicti domini nostri Augusti vota processque omnipotenti Deo offerre indesinenti continuatione persistat, ut ineffabilem tantorum honorum gratiam, quam ipse piis ejus sensibus inspiravit, ad futuræ quoque beatitudinis profectum conservare dignetur. Domino etiam jugali filio vestro, et mihi peculiari cultrici vestræ, cum sobole, quam nobis Dominus donare dignatus est, a vestro pontificatu oratio benigniter impendatur, cujus suffragio divini favoris protectio nobis clementer aspi-ret (anno Domini 519).

EXEMPLUM EPISTOLÆ

THEODORITI EPISCOPI LIGNIDENSIS AD HORMISDAM PAPAM.

Gratulatur pontifici de unione Ecclesiarum.

Domino sancto beato prædicabili et adorando apostolico patri Hormisdæ papæ urbis Romæ humilis famulus tuus Theodoritus.

Meæ quidem exiguitatis non esse tam magna præsumere, et ad vestrum piæ sanctum apostolatam pusilli sermone præsentem parvulam destinare paginam. Sed quia, pro insita vobis humanitate, pio propitiationis animo omnia nutu Divinitatis protegere consuevistis, lucidum diem et totius festivi atis repletum omni reddidistis mundo, et vestris prædicandis precibus ad pristinum veritatis (unitatis) revocastis statu, et in unum concordare vel subjungere vestris prædicabilibus et adorandis meritis auctistis. Ideoque etsi meis obrutus iniquitatibus, et ab eis undique oppressus, ex ipsius (F. ipsi-) recreatus infernis, recurrente ad religiosa vestigia vestra famulo tuo viro religioso Pullione (Pollione), usurpavi me tam per eum, quam etiam his parvulis et exiguis chartis, vestris prædicandis et adorandis præsentare vestigiis, divinum omnibus viribus exhortans favorem, et clara voce cum omnibus omnino canens: *Gloria in excelsis Deo, et in terra pax hominibus bonæ voluntatis (Luc. 11)*, qui pro sua incomprehensibili pietate vestris mirificis operibus omnia illuminavit et liberavit, et lucidum et totius festivitatis repletum diem in toto orbe vestris Deo dignis precibus præstitit, et ab omni iniquitate eripuit, et omnem nodum colligationis absolvit, et omnem semitam aperuit. Hanc itaque gratulationis repletam pio vestro pronius offerens apostolatus, deprecor uti pro meæ infirmitatis exiguitate vestris piis precibus memores esse dignemini, domine sancte beate apostolice pater. Accepta xiii kalendas Julii, domino Eutharico viro clarissimo consule (anno Domini 519).

EPISTOLA XLI.

AD GERMANUM CÆTEROSQUE LEGATOS.

De eorum incolomitate et rebus gestis certior fieri cupit.

Hormisda Germano et (ad. Joanni) episcopis, Felici et Dioscoro diaconis, et Blando presbytero.

Opinionum diversitas diu nos facit de prosperitate vestra vel de susceptæ actionis qualitate sollici os:

præcipue cum nihil certum tam diuturno tempore vestræ dilectionis potuissemus rescriptione cognoscere. Nos tamen reperta latoris occasione hæc ipsa significare maluimus. Quapropter salutantes cum Dei omnipotentis auxilio incolumes nos esse cognoscite, quod et de vobis audire desideramus. Sed ut de omnibus quæ gesta sunt nostram plenius possitis instruere notionem, a quibus personis, vel in quibus locis bene, sicut credimus, suscepti fueritis, vel ubi aut sub qua festivitate resurrectionis dominicæ caritas vestra tenuerit diem. Et quid deinceps egeritis, per omnia rescriptis currentibus declarate, quatenus vestram [F. no. tram] cogitationem de vestra et actuum prosperitate relevare possitis, et si quid instructioni quam suscepistis causæ defuerit, subjungere cum Dei nostri solatio valeamus. Data v. i. calendæ Maias Eutharico viro clarissimo consule (anno Domini 519).

EPISTOLA XLII.

AD EOSDEM LEGATOS.

Dolet illos non scribere : se Paulinum ad imperatorem misisse ait.

Hormisda quibus supra.

Animus noster diuturna redditur expectatione sollicitus : præcipue ad tantum principem destinari, sub celeritate nos certiores debueritis efficere. Nam ante diem Ascensionis dominicæ litteras vestras credebamus nos posse suscipere. Idcirco tam vestræ sospitatis iudicia, quam profectum causæ, quam peragendam cum Dei nostri iuvamine suscepistis, desideramus agnoscere. Paulinum Ecclesie Romanæ defensorem cum scriptis præsentibus destinare curavimus, tam principi litteras, quam singulis, quibus oportuit, dirigentes. Quapropter Deum nostrum congruis precibus oramus, ut ipse salutem vestram sua propitiatione custodiat, et causæ qualem desideramus concedere dignetur effectum. Qui [F. quia] nihil majus inter titulos optimi imperatoris ascribitur, quam si eum Ecclesia Græca, præsens et futura, prædicare mereatur pacis auctorem. Data iii. calendæ Maias, Eutharico viro clarissimo consule (anno Domini 519).

EPISTOLA XLIII.

AD EOSDEM LEGATOS

De his quæ agant vult se moneri : Stephanum commendat.

Hormisda legatis nostris quibus supra.

Necesse est ut vel de injunctæ actionis statu vel de vestræ dilectionis cogitemus absentia, et pro his rebus sollicitudo nostra non patitur scribendi quaslibet occasiones omittere. Antehac per Magistrianum, qui in Symmachi patricii remeavit obsequium, litteras caritati vestræ direximus, hortantes ut nos de universis quæ in causa ecclesiastica gesta sunt vel geruntur non omitteretis instruere, quod et facere pro vestræ cogitationis revelatione debetis. Nostri enim voti est ut labori vestro Deus omnipotens desideratum concedere dignetur effectum. Stephanum negotiatorem per quem vobis nostra contradentur

A alloquia, in quo ratio poposcerit, competentibus solitiis adjuvate, quia hunc semper nostrum fuisse recollitis. Data eodem die (anno Domini 519).

* EPISTOLA XLIV.

AD JUSTINUM AUGUSTUM.

Gratulatur cum ejus opera Constantinopoli pax vigeret, hoc ipsam Antiochiæ et Alexandriæ faciendum curat.

Hormisda episcopus Justino Augusto.

Lectis clementiæ vestræ paginis, quæ resistentiam fidei concordiam nuntiabant, in divinæ laudis canticum mens totius Ecclesie læta prorupit, quo caniter : *Gloria in excelsis Deo, et in terra pax hominibus bonæ voluntatis* (Luc. ii). Hujus igitur fiducia hymni dignam fidelibus meritis gloriam felicitatemque præsumite. Neque enim te ita Deo placitum principem ad imperii verticem humanus tantum consensus evexit, te sibi divinus favor ante formaverat. Tradidit enim tibi Orientis imperium ut ejus operum fides instrumentum; atque ideo ut hoc in te propheticum dictum jure conveniat efficiatis : *Constitues eos principes super omnem terram; memores erunt nominis tui, Domine, in omni prole et generatione* (Psal. xlii). Etenim cum tibi sit Christianam pacem servare propositum, quis te dubitet a Christo esse dilectum (delectum)? Hæc prima sunt vestri fundamenta principatus, Deum plane vestigia, et acivisse vobis excellentissimæ majestatis auxilia, dum adversarios ejus velut proprios comprimitis inimicos. Hæc nimirum maxima reipublicæ fundamenta sunt, hoc solidum invictumque robur. Neque enim humanis viribus potest esse pervium quod est divinæ gratiæ firmitate vallatum. Testis est huic prophetica Scriptura; ait enim : *Elegi David servum meum, oleo sancto meo unxi eum; manus enim meæ auxiliabitur ei, et brachium meum confortabit eum* (Psal. lxxxviii). Contra autem frustra arma, frustra sibi copias querit, quem gratia superna destituit. Etenim veraciter scriptum est : *Nisi Dominum custodierit civitatem, in vanum vigilant qui custodiunt eam* (Psal. cxxvi). Bellabis tu quidem divino tutus auxilio, excellentissime princeps, et tuæ reipublicæ jugo ferocissimarum gentium colla submittes; sed nulla victoria potest esse præstantior, quam quod humani generis hostem post quesita tam longi temporis firmitate subvertis. Enimvero cæterorum natura præriorum distincta gentibus, regionibus terminata, cruore polluta; hæc omne genus humanum palma complectitur, hunc omnibus regionibus imputabilis (importabilis) triumphum; et quod divinæ proximum pietati est, qui paulo ante ductu diaboli grassabantur, nunc ad propriæ salutis effectum sine sanguinis effusione vincuntur. Durabit igitur hujus Christianæ victoriæ per ævum triumphus. Neque enim poterunt labe temporis aboleri, quæ in sempiterna fidei stabilitate fundata sunt. Permanebit longe lateque vestrorum fama factorum, et sicut divinis designatur eloquiis, *in omnem terram exivit sonus eorum, et in fines*

* Hæc epistola cum quinque sequentibus scripta est post pacem nuntiatam, anno Domini 519.

terræ verba eorum (Psal. xviii). Et cæteris quidem bellis agros, urbes, oppida et, quod supremum est, subjectorum libertatem tueris, quæ, mortalium usibus comparata, simili quadam mortalitate solvenda sunt. In hoc certamine vita ipsa defenditur, et quodammodo pro sempiternæ beatitudinis arce pugnatur. Quocirca continuam tanti operis apparatus clementiæ vestræ intentionem requirit. Facite ut nullum prorsus receptaculum eo quo rursus immanissimus hostis emergat inveniat; cunctis eum nudate præsidis, et si quid usquam vestigiolorum ejus reliquum est, id omne elementi remedio purgate: omne nequitia germen funditus erenatur; adversa Deo stirps ad vivum usque rescecatur, ne minus compressa (quod absit) iniquitatis radix venenata latius iterum virgulta diffundat. Quorsum hæc? Quia superest adhuc vobis Alexandrinæ atque Antiochenæ et aliarum Ecclesiarum nullo modo negligenda correctio, in qua si sua cura clementia vestra immiserit, spes est quo auctore bona cuncta credimus incipi, eodem celeriter auxiliatore compleri. Commendamus præterea legatos ab apostolica sede directos, et apud vestram fidem religionemque deponimus; quos ita perfectis omnibus pietas vestra dimittat, ut divinis vestrisque beneficiis ad apostolicam sedem plenam referant de Ecclesiarum omnium pace lætitiã. Quæ scripta per Paulinum Romanæ Ecclesiæ defensorem famulum vestræ pietatis ingerenda transmisimus. Data vii idus Julii, Eutharico viro clarissimo consule (anno Domini 519).

EPISTOLA XLV.

AD JOANNEM EPISCOPUM CONSTANTINOPOLITANUM.

Laudat Joannem ad unitatem Ecclesiæ rediisse; hortatur ut Alexandrinæ et Antiochenæ Ecclesiæ unionem procurent, legatosque ei commendat.

Hormisdæ Joanni episcopo Constantinopolitano.

Consideranti mihi tuæ scripta caritatis, in quibus eam sede beati apostoli Petri unam tibi esse fidei professus es; prophetica libet exclamare licentia: *Ecce quam bonum et quam jucundum habitare fratres in unum (Psal. xxxii).* Neque enim refert quam longinquis locorum spatiis dividamur, quando jam Deo auctore una fidei cohabitatione jungimur; nunc enim misericordia procurante divina in unius corporis vultum dissipata olim Christi membra conveniunt, et ab iniquissimis direpta latronibus annuntiata a prophetis vocibus Domini nostri redintegratur hæreditas, et vere in hujus petreæ fide, id est apostolorum principis firmitate, Orientalis Ecclesiæ fundamenta solidantur, quæ, cum facta tuis litteris indicentur, tempestiva exsultatione dicendum est: *Quam speciosi pedes evangelizantium pacem, evangelizantium bona (Rom. x).* Gratias igitur excellentissimæ Trinitati, quæ consentientis in Christum Ecclesiæ ac reipublicæ dedit esse rectores: enimvero rerum salus est, quotiens in fidei catholice veritate sacerdotes ac principes mens una connectit. Hoc firmum pacis vinculum est, hæc cælitus dimissa societas; neque fas est enim in quo vident concordari præpositos, aliud sentire subjectos. An dubium est

cuncta hæc providentiam disposuisse divinam? Primum eum principem esse delectum, qui cum se hominum suscepisse videret imperium, non se oblitus est Deo esse subjectum. Uthinc quod talem fraternitatem tuam Ecclesiæ suæ præselem dedit, quem non esset ambiguum cum sede nostra, id est apostolica, certam mansuramque fidei subiturum esse concordiam. Et enim libello a nobis fidei libenter accepto, cum redintegrationis in Christo fueris avidus, nunquam in prædestinatione divina fuisse a nobis cognoscoris alienus. Itaque, dilectissime frater, Dei nostri sponte currentibus instate beneficiis, sparsi olim gregis plenius membra colligite, et custodite collecta. Memento nunc clementer assignate a Christo navis esse te rectorem: fac cogites diabolicæ contumaciæ spiritus, quietem itineris et curam turbantes; nec te latent fluctus tempestatis incertæ, quos evigilante prospicias, et erecta in Deum ratione compenses. Nulla tibi commissi negotii negligentia clavum dominicæ ratis extorqueat. Illud unicum recti itineris signum fixis semper obtutibus in vere, quo certius perfiant diaboli turbata contumacia, et ad promissi portus tranquillâ pervenias. Hæc est Christiani palestra certaminis, tali Christi militiæ sempiternæ vite palma proponitur. Hæc tibi rectissime cogitanti non de rit suo militi præsidium ducis; et quanto hostium multiplicantur insidiæ, tanto summi gratia rectoris adversantis venena misericordiæ suæ facit esse matrem, sicut sermo apostolicæ veritatis asseruit, dicens: *Ubi abundavit iniquitas, superabundavit et gratia (Rom. v).* Tu tantum divinis rectisimisque iuhærens institutis, ecclesiasticam fovendo concordiam, veluti quodam pacificæ voluntatis signatus indicio, illius esse discipulum approberis qui ait: *Pacem meam do vobis, pacem meam relinquo vobis (Joan. xiv).* Hortare etiam, quanquam sponte ad recta tendentem, filium nostrum clementissimum principem Justinum, Christiano sæculo divinitus comparatum, ea perficere quæ regalibus litteris dignatus est polliceri, ut missis ad eos edictis quos ab Ecclesiæ matris uberibus etiam nunc devius error abducit, diabolicam fraudem et auctoritate religionis et moderata potestate compescat imperii, eamque sibi contra communem totius humanitatis hostem maximam ducat esse victoriam, si supernæ auxilio Divinitatis vetusti serpentis venena compresserit. De Antiochenæ quoque atque Alexandrinæ Ecclesiarum statu non supersedeas esse sollicitus, et elementissimo subinde supplicato ut in his quoque pacem religio ordinatone restituat, quatenus bonis cœptis plenæ cumulum perfectionis adjungat. Frustra enim bonum opus incipitur, si non in totum perfectio subseqnatur. Commendamus præterea legatos a sede apostolica destinatos, quos ita faciat ad nos tua dilectio remeare, ut nobis plenam referre queant de restituta universis Ecclesiis pace lætitiã. Data vii idus Julii (anno Domini 519), Eutharico v. c. consule.

EPISTOLA XLVI.

AD JUSTINIANUM.

Commendat eum, quod Justino adjumento fuerit in pace Ecclesie reddenda, ad quam perfecte inmundam hortatur.

Hormisda illustri viro Justiniano.

Benedicimus ineffabile Divinitatis auxilium, quia de Ecclesiarum pace universitatis desiderium sub tranquillitate agnovimus suisque completum. Quod quidem non præter opinionem nostram contigit fieri: quia religiosissimi Augusti præsumpti genere spem semper gessimus de quiete, et quod credidimus faciendum sub principe Christiano de adunatione, erat in votum. Quare habebit gloriosus imperator de hac causa triumphorum titulos, non quibus se oblivio mortalitatis interserat, sed quos Divinitatis gratia super perpetuitate confirmet: et vobis quoque cælestis remunerationis non deerit præmium, qui adjuvistis boni principis institutum, atque obsequio convenienti desiderio horrorem segregationis fecistis excludi. *Benedictus Dominus Deus noster, qui visitavit et fecit redemptionem plebis suæ (Luc. 1).* Superest nunc ut, quia vobis hujusmodi officium certum est providentia Divinitatis injunctum, accingatis, ut sit, lumbos, et pacificæ adhortationis viribus persequamini, a quibus pacem non videtis agnosci, maxime quia gratiæ gloriæ vestræ detrahatur, si quid in hac causa fuerit minus impletum. Circumspicite omnia fide qua vivitis, et diligentia qua vigetis occurrите omnibus incuris quibus religionis Christianæ reverentiam videtis esse vexatam, ut instantia vestra bene possimus cum exultatione dicere: *Reminiscentur, et convertentur ad Dominum omnes fines terræ (Psal. xxi).* Quæ cum ita sint, vos qui Ecclesie catholice tranquillitati fecistis initium, procurare decet effectum: non deerit Salvatoris nostri favor in perfectione, qui vobis hoc opus inspiravit incipere. Data consule suprascripto (anno Domini 519.)

(Post hanc epistolam in collectione Avellana altera hæc succedit quam ex eadem collectione vulgaverunt Ballerini oper. S. Leonis, tom. III, pag. 466.)

Hormisda.

Cum necesse fuerit scripta domine filio nostro clementissimo principi destinari, amplitudinem vestram silentio præterire nequivimus. Et ideo salutationis honorificentiam præloquentes eos qui in rem destinati sunt commendamus, postulantes ut domino nostro auctore sub vestra dispositione celeriter ut (*leg. ad*) destinata perveniant, ut sacratissimus et religiosissimus imperator meritorum suorum gloriam possit sine dilatione cognoscere.

EPISTOLA XLVII.

AD POMPÉIUM.

Laudat Pompeium quod se pacis studiosum ostenderit: hortatur ad operam navandam, ut perfecta Ecclesie tranquillitas reddatur.

Hormisda Pompeio.

Ita devotionis nostræ animum gaudio concordie fatemur impletum, ut nulla credamus verba sufficere quibus fidei vestræ puritatem valeamus explere,

PATROL. LXIII.

A Magna profecto memoria felicitatis transibitis ad posteros, quia vos in facienda pace sollicitudine certum est fuisse constrictos. Habetis apud Divinitatem meritum, cujus religioni persolvitis affectum. Operati quidem estis generalitatis desideria, sed et vestra pariter completa sunt vota; et cum animæ vestræ paraveritis præmium, universitas sibi gaudet beneficium impensum. Quapropter debita honorificentia salutantes hortamur, et petimus, ut vivacitate qua quietis ecclesiasticæ cœpistis initium, procuretis effectum; et quocumque contentionis alicujus videritis remansisse vestigia, curetis modis omnibus inse-quenda. Adeste Ecclesiarum Dei plenissimæ tranquillitati, insistite labori, quem fidei vestræ munere Domino curastis offerre. Facitis enim, ut majore a vobis fiducia exigamus plenitudinem, quos gratulamur desideratæ dulcissimæ adunationis initia votiva fundasse. Data consule suprascripto (anno Domini 519.)

EPISTOLA XLVIII.

AD JULIANAM ANICIAM.

Eadem quæ in superiore

Hormisda Julianæ Aniciæ.

Litteris amplitudinis vestræ perceptis, gratias Deo nostro de catholice fidei redintegratione persolvimus; optantes ut ipse vestris sensibus, pro religione sua, quod concessit longa ætate conservare dignetur studium: ut sicut personam vestram imperialis sanguinis vena nobilitat, ita conscientie honorum meritorum luce præfulgeat. Unde salutantes cultu atque honorificentia competenti, poscimus ut in eo quo cœpistis permanere proposito debeatis, et dare operam, ut ad effectum conatus tantæ causæ perveniat, ne aliquid in posterum semen hujus mali remaneat, unde posthac sub qualibet occasione inimicus quilibet fidei revirescat (anno Domini 519.)

EPISTOLA XLIX.

AD ANASTASIAN.

Eadem quæ in superiori

Hormisda Anastasiæ.

Postquam Deus noster Ecclesie suæ membra in pacem pristinam redeuntis solidavit, diu vos desiderasse certamina... Quod provenisse gaudentes, et nos quidem indesinenter divinam clementiam deprecamur ut, sicut has regni primitias gratanter accepit, ita fidem boni principis omni semper adjuvet prosperitatis affectu, et tam ipsum quam vos omnes in sacrosancto religionis amore custodiât, ut quorum fides errorem pessimæ dissensionis abjecit, et tu ita in terris floreas, ut æternæ salutis remuneratio subsequatur. Nunc igitur vos quoque vota nobis conjungite, et omnibus a Deo viribus implorate: ut hujus correctionis exemplum omnes sequantur Ecclesie, ut nihil sibi diabolus remansisse gaudeat, quem in totum pene nostra concordia gratulatur exclusum (anno Domini 519.)

EPISTOLA L.

AD GRATUM.

Gratum substat, ab eoque certior fieri de ejus salute postulat.

(π) Hormisda Grato viro sublimi

Contristavit nos amplitudinis vestræ silentium, quia inter quaslibet occupationes nostri esse non debuistis immemores. Et ideo ne quod in vobis reprehendimus incurrere videamur, necesse fuit operam styli præsentis assumere, per quam nobilitatem tuam honorifice salutamus, postulantes ut sollicitudinem nostram de bono vestræ prosperitatis non desinat efficere certiores, quia incolumitatis vestræ bona quibuslibet indicis Deo nostro cupimus propitiantie cognoscere.

EPISTOLA LI.

AD OMNES EPISCOPOS HISPANIÆ.

Joannis Constantino politani episcopi professionem dirigit, propter orientales episcopos (clericos), qui eorum communionem poposcerint.

Dilectissimis fratribus universis episcopis per Hispaniam constitutis Hormisda.

Inter ea quæ notitiæ nostræ Joannes frater et coepiscopus noster studio ecclesiasticæ utilitatis ingessit, hoc quoque pro affectu catholice fidei et apostolicæ sedis veneratione consuluit, quo ordine ex clero Græcorum venientibus tribui deberet sancta communio, propter causam scilicet Acacii, a prædecessoribus nostris pro hæreticorum communione damnati, in qua, qui se ab ejus contagione non dividunt, a nostra communione habeantur excepti. Laudo propositum viri hoc zelo circa fidem et apostolica instituta ferventis, ut nec per ignorantiam quidem quemquam oculo erroris alieni pateretur immergi. Digna hæc cura fidelibus, ut sollicito studio semper invigilent, et inculpato se ab omni perversitate conservent. Ipsa est enim fidei innocentia, ut prævideat, ne vel casu possit errare (prævidere vel cavere possit errores). Satisfacientes igitur et laudabilibus desideriis memorati viri, et memores nostri (sicut oportet) officii, documenta quæque de Ecclesiæ scriniis assumentes, ad concilium vestrum pro generalitatis instructione direximus, ut ex illis plenius quæ sunt acta discerent, ab omni vos errantium communione (contagione) separatis. Neque enim est personalis odii causa in impios transgressores dicta (Deo inspirante) sententia, in qua quidem causa nequaquam (neque) a prædicatione cessavimus, et principi supplicando, et sacerdotes et populos admonendo, ut transgressores absoluti, ad rectam se fidem et affectu Dei et judicii timore converterent. Sed obstinatio miseranda eo perduxerat illos, ut nullis modis mortifera venena vincantur, sed mala semina fixis in deterius pullulent radicibus. Ergo, dilectissimi fratres, ad omnia competenter instructi, servate vos et Ecclesiam Dei apostoli exhortatione compuncti (Act. xx). Nos autem libellum misimus, sub quo si quis communionem vestram de Orientibus clericis po-

poscerit, ad eam possit admitti, secundum quam et de Thraciæ et Scythiæ, Ilyricique partibus, vel Epiri veteris, sed et secundum quod (quem) de Syria multos jam constat esse susceptos, gaudentes ad recta confluere, et devia declinasse. Unde pro subreptione mandamus, ut omnis cura et sollicitudo omnis invigilet, et ut jam nullus sit ignorantie locus, nullus utatur simplicitatis excusatione præterita (præteritis). Scienti peccare necessaria confessio est. Necesse (Et necesse) est ut errorem sibi scribat, qui monstratur instituisse pravo itinere. Bonifacius notarius sanctæ Ecclesiæ Romanæ ex scrinio editi exemplaria libelli exsequitur

Prima salus est, rectæ fidei regulam custodire et a constitutis Patrum nullatenus deviare. Et quia non potest Domini nostri Jesu Christi prætermitti sententia dicentis: *Tu es Petrus et super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam* (Math. xvi), etc., hæc quæ dicta sunt rerum probantur effectibus, quia in sede apostolica extra maculam semper est catholica servata religio. De qua spe et fide minime separari cupientes, et Patrum sequentes constituta, anathematizamus omnes hæreses, et præcipue Nestorium hæreticum, qui quondam Constantinopolitanæ fuit urbis episcopus, damnatus in concilio Ephesino a beato Cælestino papa urbis Romæ, et a venerabili viro Cyrillo Alexandrinæ civitatis antistite. Similiter et anathematizamus Eutychem et Dioscorum Alexandrinum in sancta synodo, quam sequimur et amplectimur, Chalcedonensi damnatos, quæ secuta sanctum concilium Nicænum fidem apostolicam prædicavit. Detestamur et Timotheum parricidam, Ælurum cognomento, discipulum quoque ipsius, et sequacem in omnibus Petrum Alexandrinum condemnamus. Et etiam anathematizamus Acacium Constantinopolitanum quondam episcopum ab apostolica sede damnatum, eorum complicem et sequacem, vel qui in eorum communione aut societate permanserint. Qui Acacius quorum se communioni miscuit, ipsorum similem habere meruit in damnatione sententiam. Petrum nihilominus Antiochenum damnamus cum sequacibus suis et omnibus soprascriptis. Suscipimus autem et probamus epistolas beati Leonis pape universas, quas de religione Christiana conscripsit, sicut prædiximus, sequentes in omnibus apostolicam sedem, et prædicantes ejus omnia constituta. Et per omnia spero, ut in una communione vobiscum, quam sedes apostolica prædicat, esse merear, in qua est integra et vera Christianæ religionis et perfecta soliditas: promittens in sequenti tempore sequestratos a communione Ecclesiæ catholicæ, id est non consentientes sedi apostolicæ, eorum nomina inter sacra non recitanda esse mysteria. Quod si in aliquo a mea professione deviare tenuerit, his quos damnavi complicem me meam (hac) sententia esse profiteor. Hanc autem professionem meam ego manu mea subscripsi, et tibi Hormisdæ sancto ac venerabili papæ urbis Romæ direxi.

(α) In Collectione Avellana Cod. Vatic. 4061 iste titulus sic enuntiatur: *Grato iu l. Hormisda.*

EPISTOLA LII.

AD GERMANUM CÆTEROSQUE LEGATOS.

Monet ut cum imperatore ejusque conjuge agant, ut omnes Ecclesiæ, præcipue vero Alexandrina et Antiochena, ad apostolicæ sedis communionem revocentur.

Hormisda Germano et Joanni episcopis, Felici et Dioscoro diaconis, et Blando presbytero.

De his quæ acta caritatis vestræ relatio comprehendit, gratias Deo nostro referimus, qui laborem vestrum juvare dignatus est, et hortamur ut clementissimo principi et piissimæ Augustæ conjugii ejus officis imminere competentibus debeatis, et agere, auxiliante Christo nostro universis sub ecclesiastica observatione dispositis, ut omnes Ecclesiæ, quæ in qualibet mundi parte sunt positæ, ad communionem sedis apostolicæ revocentur. De Alexandrina vero atque Antiochena Ecclesiis laborate ut nostræ fidei sub observatione rationabili connectantur, quia tantæ rei perfectio, tam clementissimo principi, quam vobis, gratiam divinæ propitiationis acquirit. Data Eutharico viro clarissimo consule (anno Domini 519).

EPISTOLA LIII.

AD DIOSCORUM DIACONUM.

Ut cogitet quomodo ii qui Chalcedonense concilium scripto damnaverant, et ad Ecclesiam redire cupiebant, recipiendi sint. Thomam, Nicostratum et Joannem episcopos et commendat.

Hormisda Dioscoro diacono.

De laboris tui, quem cum Dei omnipotentis juveni suscepisti, pro ea parte quæ acta est, gratulamur effectu; et indicamus ut quemadmodum revocandi sunt hi qui ex scripto Chalcedonensis concilii constituta damnaverunt debeas cogitare. Forsitan tales non schismatici, sed magis hæretici videantur. An certe una sit causa tam eorum qui sermonibus quam eorum qui convincuntur scripto damnasse, quia per hanc distantiam filius noster vir illustris Albinus religiosus videtur facere quæstionem, et cogita utrum et scribentes contra Chalcedonense concilium, per illum generalem libellum tantum suscipi debeant, an certe aliquid amplius addicere. De Alexandrina et Antiochena Ecclesiis solatio Dei nostri adjutus episcopo, ut omnibus recte dispositis communioni catholicæ socientur. Thomæ quoque et Nicostrati fratrum et coepiscoporum nostrorum observatio nos longa contristat; et miramur cur apud catholicum principem rectæ fidei laborare videantur episcopi, quorum desideria tua debet caritas sublevare, agendo quatenus optata consequendo rueror converti possit in gaudium. Joannes Nicopolitanus episcopus per Ammonium diaconum nobis scripsit, quod ei aliqui malevoli apud principem nituntur generare calumniam: quem dilectioni tuæ commendamus, hortantes, ut labores ne ejus quieti inimicorum possit nocere subreptio. Quem Ammonium diaconum ad nos venientem in sedis apostolicæ nolumus communionem suscipere, tandiu donec, habito cum Sergio diacono tractatu, quid ordinari debuerit

A quæreremus, et hoc deliberatio nostra de supradicto diacono probabilis invenit, ut per testimonium libelli communioni catholicæ jungeretur; quem libellum solemniter oblatum, et nostræ offerentem communioni significamus adjunctum. Data consule supra-scripto (anno Domini 519).

EPISTOLA LIV.

AD EUMDEM.

Laudat ejus de firmando pace sollicitudinem. Ad imperatorem se litteras daturum, ut cum Alexandrinæ Ecclesiæ præficiendum curet. Thomam et alias ei commendat, et hortatur ne pro reductis festinatione quidquam indispositum relinquat.

Hormisda Dioscoro diacono.

De laboris tui quidem, quem Dei omnipotentis juveni suscepisti, pro ea parte quæ acta est, gratulamur effectu; indicantes omnibus Italiæ populis quæ auctore Deo (per te acta sunt placuisse; et gratias Deo) nostro sine cessatione persolvimus, qui te fecit agnoscere, quia non pro odio, sed pro causæ magis fueris amplitudine destinatus. Unde quoniam supplicem et puram cogitationem nostram per te misericordia divinæ propitiationis adjuvit, necesse est ut de industriæ vel fatigationis tuæ præmio et vicissitudine cogitemus. Nam sequenti tempore scribere domino et filio nostro imperatori disponimus ut te Alexandrinum episcopum debeat ordinare. Justum est enim ut ea doctrina et moderatione tua corrigatur Ecclesia, in qua præcipue ab ipsis ætatis tuæ principiis militasti; nam displicuit nobis quod caritatem tuam amplissimus imperator Antiochenæ præponere nitentur Ecclesiæ. Melius enim in solo patria accipies sacerdotii dignitatem, ut Ægyptios populos doceas, quam inter Syros, novos et incognitos homines, in alia orbis parte progenitus errare videaris. Thomæ quoque et Nicostrati fratrum et coepiscoporum nostrorum observatio longa nos contristat, et miramur cur apud catholicum principem rectæ fidei laborare videantur episcopi, quorum desideria tua debet caritas sublevare, agendo quatenus optata consequendo rueror converti possit in gaudium. Joannes Nicopolitanus episcopus per Ammonium diaconum nobis scripsit, quod ei aliqui malevoli apud principem nituntur generare calumniam: quem dilectioni tuæ commendamus, hortantes, ut labores ne ejus quieti inimicorum possit nocere subreptio. Quem Ammonium diaconum ad nos venientem in sedis apostolicæ nolumus communionem suscipere, tandiu donec, habito cum Sergio diacono tractatu, quid ordinari debuerit quæreremus; et hoc deliberatio nostra de supradicto diacono probabilis invenit, ut per testimonium libelli communioni catholicæ jungeretur; quo libello solemniter oblato nostræ offerentem communioni significamus adjunctum. Paulinum Ecclesiæ Romanæ defensorem commendamus et hortamur, ut nihil indispositum pro festinatione vestri reductus relinquantis: quia melius cuncta sub prolixitate temporis cum Dei nostri juveni disponuntur, et gratius est, ut sub mora omnium Ecclesia-

* Ansulis inclusa supplevimus ex editione Romana per incuriam in Labbeo omnia.

rum ordinetur status, quam cum per festinationem A aliquid imperfectum remaneat, unde iterum et labor nobis generetur et nostris afferatur ordinationibus difficultas. Data supradicto consule (anno Domini 519).

EPISTOLA LV.

AD THOMAM ET NICOSTRATUM.

Se de eorum salute esse sollicitum. Joanni et Dioscoro per litteras eos commendasse.

Hormisda Thomæ et Nicostrato episcopis.

Animum nostrum pro negotio vestro otiosum aut desidem non putetis, nam non aliter de vestra fatigatione quam de propria cogitamus. Mena siquidem Ecclesiæ nostræ notario insinuante, cognovimus caritatem vestram adhuc observationum molestias sustinere: et ideo in istis adversitatibus Deus omnipotens dignetur præstare remedium, tam ad Joannem fratrem et coepiscopum nostrum scripta direximus, quam dilectissimo filio nostro Dioscoro diacono per litteras nostras injunximus, ut domino et filio nostro Justino principi necessitatem et causam nostræ dilectionis insinuet, et instanter agat, quatenus desiderii vestris dominus noster congruum dignetur præstare effectum: cum quo Dioscoro diacono debet loqui vestra fraternitas, quia necesse est ut intentioni vestræ, vel intuitu catholicæ communionis vel consideratione nostræ adhortationis, studeat. Data quo supra consule (anno Domini 519).

EPISTOLA LVI.

AD JOANNEM ET DIOSCORUM LEGATOS.

Thomam et Nicostratum Constantinopoli congruo honore dolet non fuisse receptos.

Hormisda Joanni episcopo et Dioscoro diacono.

Reperimus Thomatem et Nicostratum fratres et coepiscopos nostros Constantinopolim non ita susceptos sicuti nostra fuere desideria, et ipsi semper optabant: non solum enim loca eis debita dicuntur ablata, sed a communione quoque eos cognovimus fuisse suspensos. Quod quam acerbè ferat animus noster, etiam fraternitatem et dilectionem tuam credimus æstimare: et ideo quantum diligentiam causæ videtis magnitudinem poscere, tantam vos efficaciam debetis sine mora præstare; et agere, ne nos magis, apud quos fuerunt, videamur esse contempti, cum illis, contra quam desiderium commune habuit, sollicitudinis molestia fuerit indecenter injecta, in tantum ut nec de facultatibus eorum (quæ eis dicuntur invasæ a fratre et coepiscopo nostro Joanne) dicatur aliquid ordinatum, nec litteras nostras, quas per eos misimus, fuisse susceptas. De quibus omnibus ita vos agere desideramus instanter, ut ad nos caritas vestra de effectu hujus causæ valeat sub celeritate rescribere. Data quo supra consule. (anno Domini 519).

EPISTOLA LVII.

AD JUSTINUM AUGUSTUM.

Ut suis sedibus Helium, Thomatem et Nicostratum restituerendos curet!

Hormisda Justo Augusto.

Gloriosis clementiæ vestræ laboribus ecclesiasticæ palma concordiæ et orbis pacati votiva tranquillitas generali prædicatione respondent. Quæ res nostrum parcum reddit ac retinet ad agendas gratias sermonis officium. Illud tamen, quod pro vobis indesinenter Domino nostro preces effundimus, non taceamus, quia in votis infinitus affectus est, finitum esse potest in prædicatione judicium. Verum inter hæc pietatis vestræ beneficia, uno [F. una] nos, quæ etiam vehementer afficit, cura non deserit, quod Helium, Thomatem, atque Nicostratum fratres et coepiscopos meos, qui primi ecclesiasticam festina secuti sunt devotione concordiam, non solum magni frustratur palma principii, verum etiam mali miseria comitatur exempli. Quare clementiam vestram, mixto etiam B precibus fletu, deprecamur, ne gaudia nostra, quæ de hæreticorum quotidie conversione præstatis, præfatorum abjectio intoleranda conturbet, quia non sola personarum nos causa sollicitat, quibus et boni facti simul sufficere gloria posset et meriti: sed quod venerabilium constituta canonum contemnuntur, et quod non parvam eorum abjectio apostolicæ sedis tangit injuriam, nec Christianitatis vestræ sinceritas, qua et magnum patrocinium veteribus constitutis impenditis, et sedis apostolicæ principatum acta noviter veneratione sancitis, uno inexpugnabilem relinquat posteris negotii quæstionem.

EPISTOLA LVIII.

AD EUPHEMIAM AUGUSTAM

Perpetuas pro Euphemiæ et ejus viri salute ad Deum se preces effundere. Thomam et alios commendat.

Hormisda Euphemiæ Augustæ.

Orare nos et pro vestra incolumitate Deo nostro vota persolvere, cum catholicorum etiam cætu sine cessatione pontificum, non vestræ studium exorationis invitat, sed devotum atque persistens in ecclesiastica stimulat reconciliatione propositum. Quis enim ab hæretica segregatus conspiratione se teneat, quis aliis in sua utatur deprecatione principiis, nisi ut vobis serenissimoque principi jugali vestro et vita sit longior, et ad prosperitatis augmentum gratia divina proximior, qui initia felicis imperii plectendi execrationibus consecrastis erroris, et anicam diabolo pacifica expulstis intentione discordiam? Unde nunc decet vos laudabilibus cœptis insistere, et per totum orbem perfectam spargere medicinam; quia Christo major numerus gregis oblatus mercedem confidenter exigit largiorem; inter quæ curæ vestræ sit ut nullo Satanæ jamdudum prostratus vulnus efficiat, sed communionis unitas magnum sit justitiæ inextrandæ suffragium. Quæsumus namque ut tandem de venerabilibus fratribus et coepiscopis nostris, Helia, Thomate atque Nicostrato, quod sacratissimorum canonum dictat auctoritas vobis decernentibus impleatur, ne videantur, ut auctores alicujus mali, quod primi ad unitatem sedis apostolicæ festinarunt, in communi omnium gaudio soli meruisse percelli, et in facto laudabili victam personali odio cessasse justitiam. Nostris ergo precibus apud clementissi

mum Augustum vestras adjungite, ut fructum, quem illis Patrum regulæ tribui et conservari præcipiunt, inimica tergiversatio auferre non possit.

EPISTOLA LIX.

AD JUSTINIANUM.

Justiniani studium erga ecclesiasticam pacem laudat, cique Heliam, Thomatem et Nicostratum episcopos commendat.

Hormisda Justiniano viro illustri.

Studium vestrum erga ecclesiasticam pacem et damnatos hæreticæ contentionis errores, ipsis rerum effectibus approbamus; cujus vos operis magna immensaque sine dubio merces exspectat. Hinc est quod quidquid pro canonum firmitate et pro apostolicæ sedis reverentia necessarium duxerimus, magnitudo vestræ securæ peragendum protinus præsumptione mandamus, quia cum magno vos gaudio pro causis talibus sperata suscipere, multiplicia hujusmodi exempla testantur. Quare omnis in longa circuituione principiis, ad rem ipsam præsentis paginæ verba convertimus. Mæret Ecclesia, et magno votivæ unitatis exordio frui præstita non potest pro unius causæ afflictione lætitia: hanc ut nobis sollicitudinem beneficia vestra submoveant, non parvis precibus exoramus. Angit nos enim et præsens dolor, et futurorum occasio procurata certaminum, per quam et venerabilium Patrum regulæ negliguntur, et apostolicæ sedis putatur auctoritas posse contemni. Nam cum divino clementissimique principis beneficio, sed et vestro simul adnixu hi soli credantur esse pontifices, et jure Ecclesias continere, qui ad communionem nostram damnatis erroribus redire consentiunt; Helix, Thomati atque Nicostrato fratribus et coepiscopis nostris, qui bonum causæ etiam sub adverso imperatore dedere principium non solum nihil ad provectam bona studia profuerunt, verum e iam collatæ sibi a domino obtinere nequeunt officia dignitatis, et extorres a commissis sibi gregibus subire coguntur miseras damnatorum. Quapropter quæsumus et per divinam vos misericordiam obtestamur ut eorum causæ (quæ justa est) summum patrocinium et probatæ vivacitatis impendatis affectum, piissimi principis hærendo vestigiis, quatenus eos tandem suis Ecclesiis et pietatis intuitu et justitiæ contemplatione restituat; quia in illorum contumeliam ab inimicis asseritur optatum nostræ communionis displicuisse consortium.

EPISTOLA LX.

AD GERMANUM VIRUM ILLUSTRUM.

Eadem quæ in superiori.

Hormisda Germano viro illustrissimo.

Excubantibus vobis probabili pro ecclesiastica pace proposito, et tanto fidei calore ferventibus gratiarum actio sola non sufficit; quia nec vos humanæ laudis prærogativa sollicitat, sed divinæ expectatio retributionis inflammat. Quod igitur maxime debemus exsolvimus, et Deum nostrum, cujus vos causis impenditis, pro incolumitate vestra quotidie deprecamur, rogantes ut studium vestrum in omni pro ec-

clesiasticæ unitatis affectu parte sic serveat, ut nullus boni relinquatur locus officii, ubi non paternis regulis vestræ patrocinium defensionis assistat. Præcipue tamen Helix, Thomæ atque Nicostrati fratrum et coepiscoporum nostrorum causa nos commovet, qui primo mundo [sic] necessariam secuti concordiam, Ecclesiarum suarum privatione percussi, cum venerabilium quoque canonum contumelia deprimuntur, fitque illis propriæ reconcliationis gloria causa difficilis, quasi ipsi magis pertinaci mente restiterint, et aliis ad sedis apostolicæ redeuntibus unitatem ipsi Ecclesiæ magis membra discerpserint; quod quam nobis durum sit, quamque clementissimi temporibus imperatoris indignum, prudentiam vestram convenit æstimare, et tandem præstare remedium, quo et illorum labores, et nostram grato possit solamine auferre mœstítiam.

(In collectione Avellana post hanc epistolam subditur et alia primo vulgata a Ballerinis oper. S. Leonis, tom. III, pag. 167).

Justinus Augustus Hormisdæ.

Illustrem virum episcopum R. grato suscepimus animo non pro honore tantum qui debetur sacerdotibus, verum etiam pro affectu vestræ sanctitudinis. Nam quicumque tuo comprobatus judicio fuerit est apud nos etiam judicatus probatissimus. De opera tamen et favore qui sacrosanctis inferendus est Ecclesiis tunc demum opportunus statuatur cum legati quos nuper ad regem magnificum Trasamundum destinasse noscimus reversi propitia Divinitate responsum nobis detulerint. Vestra autem beatitudo supremum nobis præsidium indefessis orationibus postulare dignetur. Data xv cal. Decembris Constantino- poli domino Justino perpetuo Augusto. Accepta xi cal. Junii Rustico eos.

EPISTOLA LXI.

AD HELIAM, THOMAM ET NICOSTRATUM.

Ad imperatorem et alios se pro illorum causa scripsisse significat.

Hormisda Helix, Thomæ et Nicostrato episcopis.

Quanto mens nostra doloris vestri participatione fatigetur supervacuum est apud probantes mutuam caritatem verbis astruere: sed ille qui et nostrum animum et vestros labores scrutator præsciis intuetur, mœrorem nostrum vestra in gaudium prosperitate convertat. Verum ne unquam pro vestro negotio sub allegatione justissima et blanda intercessione cessemus, noveritis nos tam ad clementissimum principem, quam ad præcellentissimam Augustam, nec non ad illustres et magnificos viros Justinianum atque Germanum filios nostros litteras destinasse, vestrum specialiter negotium continentes, quas viro sublimi Eulogio ita tradidimus, ut in vestro primum ponat arbitrio utrum per vos eas eligatis offerre, an per ipsum potius perlatores tam principi porrigantur quam cæteris, quas designavimus supra, personis.

EPISTOLA LXII

AD LEGATOS.

De iis quæ Thessalonica ab Eutychianis gesta per sa-

nam audiverat, Dorotheum et Aristidem Romam venire compellendos. A ascribi. Data iii Idus Octobris, Eutharico viro clarissimo consule (anno Domini 519).

Hormisda Germano et Joanni episcopis, Felici et Dioscoro diaconis, et Blando presbytero.

Cum nos ecclesiasticæ prosperitatis gaudia sublevent, et prope plenum laboris vestri fructum quotidie carperemus, repente nos inimica universi, quæ repente successerat, fama confundit: cujus opinionis ordinem, etsi vobis necdum referentibus suspicamur incertum, pro ipsius rei tamen magnitudine credimus non tacendum. Itaque perlatum est fratrem et coepiscopum nostrum Joannem, dum ad Thessalonicam pro suscipiendis tantum libellis qui promittebantur accederet, ita plebis irrationabili seditione concussum, ut extincto primum eo qui hospitium venienti præbuerat, ipse quoque non dissimili cæde mactatus, et vix sacrosancti fontis reverentia vindicatus evaserit: cujus seditionis initium, sub interrogationis dolosæ commento ab Aristide presbytero narratur exortum. Verum nos, si hæc manifesta sunt, adeo de plebe non querimus. Erit in potestate venerandi principis, temporis sui et catholici sacerdotis injuriam, quæ jubeat resecare censura. Sed quod ad nos attinet, cura pervigili per vos (Deo propitio) desideramus impleri, quia nullum volumus, aut non reddita ratione converti, aut sic rectam viam fidei profiteri, ut sibi a principe aliquid sine doctrinæ remedio cause tur imponi. Hæc igitur suggestionem vestræ supplicationis peragite, ut Thessalonicensis episcopus, qui sub interrogationis obtentu ecclesiasticam pacem protrahere in longum nititur dissipare negotio, quoniam a vobis suscipere moluit a principe ad urbem directus, ab apostolica percipiat sede doctrinam, et quidquid sibi dubium putet, huc veniens præsentem a nobis inquisitione condiscat: sic enim probare potest se catholice professionis servare cautelam, non malitiose concepta vindicare certamina. Sciat nos paratos esse, et bene inquirentes instruere, et errantes ad fidei rectum tramitem scientia duce revocare: quia si dubitans paratam non vult experiri doctrinam, nec rursus in simplicitate cordis quæ pacis et religionis causa jubentur admittere, in aperto est qua mente vel Dei nostri præceptis obsista, vel orthodoxi principis exempla contempnat. In hac ergo parte totus suggestionis vestræ actus immineat, quia nec illi alia possunt ratione salvari, et incitata plebis aub hoc melius moderamine causa sedatur; cum quo etiam Aristidem presbyterum elementissimus princeps ad nos venire præcipiat, quia, sicut præfati sumus, omnes quorum pax ecclesiastica ambiguitate dividitur, simul ad communionem nostram, depulsa mali erroris agritudine, catholice scientiæ cupimus sentire medicinam. Præterea mox ut præsentia vos contigerit scripta suscipere, debetis ad nos de vestris aliquem destinare cum relatione quæ universa contineat, unde his quæ gesta sunt vel geruntur sollicitudinem nostram relevare debeatis. Datarium quoque literis vestris adjungite, ne vobis porritoris tarditas possit

SUGGESTIO

GERMANI EPISCOPI, FELICIS ET DIOSCORI DIACONORUM,
ET BLANDI PRESBYTERI.

Quæ Thessalonicæ a Dorotheo contra Joannem episcopum acta fuerint.

Magna misericordia Dei est, et inestimabilia ejus judicia, qui nihil occultum dimittit, ut probetur uniuscujusque conscientia. Dorotheus Thessalonicensis episcopus non novus apparuit, nec ad præsens factus, sed se demonstravit quem olim vera prædicabat opinio. Iste semper in malis desideriis suis involutus, data occasione exercuit quod contra fidem catholicam semper parturibat scelus. In aliis litteris significavimus beatitudini vestræ quo ordine transeuntes Thessalonica libellos non potuimus suscipere. Erat tamen constitutum post ordinationem sanctæ Ecclesiæ Constantinopolitanæ unum ex nobis ad ipsum dirigere, quia hoc sperabat prædictus, ut unus ex nobis post susceptos libellos cum ipso missas celebraret, quasi testimonio habens in generalitate se ad unitatem sedis apostolicæ esse conjunctum. Etsi tarde, factum est tamen: et venerabilem Joannem episcopum ad ipsum dirigentes, directus est cum ipso ex communi electione Epiphanius presbyter. Germanus venerabilis et illustris episcopus erat cum eis, et Licinius comes scholæ ex ordinatione clementissimi imperatoris. Qui Licinius tamen cum prius pro alia causa esset Thessalonicam directus, congregata synodo de parœcia Ecclesiæ Thessalonicensis, ibi est inventus, exspectans secundum promissionem unum ex nobis. Voluerunt ipso præsentem libellos facere et subscribere: quod factum est; signavit ipsos libellos prædictus vir, et veniens Constantinopolim, factum nuntiavit. Dicebatur nobis ab apocrisario Dorothei: Jubete dirigere qui libellos suscipiat. Deliberatum est, sicut prædiximus, venerabilem Joannem episcopum ambulare, ut haberet testimonium subscriptionis illorum. Rogavimus piissimum imperatorem ut comes Licinius ambularet cum eo: quod et factum est. Et quia pervenerunt in civitatem, nuntiatum est Dorotheo per comitem Licinium præsentiam adesse nostrorum. Qui direxit Aristidem presbyterum cum aliis duobus episcopis, quos solos sciebat adversarios esse negotii, ut nostros videret: cum quibus voluerunt facere primum certamen de libellis, dicentes: Sunt capitula quæ debent emendari. Dixerunt nostri non esse in potestate ipsorum hoc facere: si vultis facere, Deo gratias; si non vultis facere, venimus, salutavimus vos, perambulavimus. Discesserunt post ista verba. Ad aliam diem convenerunt, iterum ista loquentes; et antequam propositionem verborum fecissent, ibi non est intentio generata, non injuria secuta est: subito populus insanus irruit super ipsum, et duos pneros occiderunt episcopi, caput etiam frægerunt episcopo in duabus partibus, et renes ejus dissipaverunt, et nisi misericordia Dei, et defensio Sancti Marci basilicæ cruisset

eos de manibus eorum, sibi perierant: liberati sunt tamen, quomodo dicitur, quia manus publica super-venit, quæ eos eruere potuit. Ista et istorum concinnamenta Dorothei malitia fabricavit, qui ante biduum quam pervenirent nostri Thessalonicam super duo millia baptizavit: sacramenta tanta erogavit in populo, quæ possint ipsis ad tempora sufficere, significans plebi quia fides recta mutatur. Ista quomodo non habuerant excitare populum? Ista quem non invitabant ad seditionem? Post hoc ipsum libellum quem fecerat cum episcopis ante populum scidit, dicens: Ego istud usque ad mortem meam nunquam facio, nec facientibus consentio. Occiderunt et hominem (Joannem) venerabilem catholicum, qui nos venientes susceperat in domo sua, qui semper separatus fuit a communione Dorothei propter synodum Chalcedonensem: in quo talem mortem exercuerunt, qualem illi qui sanctum Proterium occiderunt. Ista ad clementissimum imperatorem pervenerunt, et prope in tota civitate catholicus luctus est propter talia quæ contigerunt scelera. Promittit sancta clementia vindicare et citare Dorotheum, quia nos contestati sumus pietatem ejus, dicentes: Nulla ratione Dorotheum inter episcopos aut in communione sedis apostolicæ potest beatissimus papa recipere, et contra qui voluerit eum in sua communione recipere, scire se esse reos auctoritate ecclesiastica. Ista ad notitiam beatitudinis vestræ festinavimus referre, ut nihil vos lateat, quod in istis partibus agitur. Accepta iv calendas Decembris, Eutharico consule (anno Domini 519).

EPISTOLA LXIII.

AD LEGATOS.

Dolet Joannem occisum: et Dorotheo ab episcopatu remoto, alium, Aristide excepto, in ejus locum substitui præcipit. Thomam et Nicostratum suis Ecclesiis restituendas. Monachos Scythas Romæ usque ad legatorum adventum detineri.

Hormisda Germano et Joanni episcopis et Blando presbytero.

Graviter nos Joannis catholici afflixit interitus, quem hæretici Dorothei vasania perhibetis extinctum. Nam eundem Dorotheum Constantinopolim jussu principis didicimus evocatum. Adversus quem domino et filio nostro clementissimo principi debetis insistere, ne in eandem civitatem denuo revertatur: sed, episcopatus, quem nunquam bene gessit, honore deposito, ab eodem loco ac Ecclesia longius relegatur, vel certe huc ad urbem sub prosecutione congrua dirigatur. Ad hanc etiam partem evigilare debetis, ne in locum ejus Aristides totius mali incentor et conscius quibuslibet subreptionibus ordinetur: nam nulli prodest mutari personam, si ejusdem forma nequitiae perseveret: sed talem virum debetis eligere, ut de judicio vestro cuncta catholicorum congregatio gratuletur. Iis igitur observatis, pro Thomæ et Nicostrati fratrum et coepiscoporum nostrorum per-

sonis intentio dilectionis vestræ vehementer debet incumbere. Nam quid prodest Ecclesiam redintegrasse, si ab ejus corpore sacerdotes videamus extraneos, quos in nostram communionem vos caute aut rationabiliter non ignorastis esse susceptos? Unde non leviter nos res ista contristat, si ab his qui sedis apostolicæ prædicationem sequuntur, negligantur qui in ejus fide et consensu recepti sunt. Idcirco, sicut hortati sumus, pro eorum communione atque loco, serenissimo principi vehementer insistere: nam in eadem causa domino et filio nostro clementissimo principi et viro illustri Justiniano filio nostro scripta direximus, hortantes eum ut eum vestra, quantum ad Ecclesiarum suarum receptionem pertinet, debeant caritate tractare. De eo vos articulo nostræ admonitionis suspicamur non inmemores. Diximus enim quemadmodum, exclusis occupatoribus, hi, de quibus loquimur, ad proprias revertantur Ecclesias, ut illi alibi (si tamen rectæ sunt fidei) ordinentur. De personis Scytharum monachorum Justinianus vir illustris nobis scripsit, quarum exemplaria litterarum fraternitati vestræ direximus, qui eum nolent sustinere vestræ dilectionis adventum, et observationum moras se dicere non posse, tentaverunt clam de urbe discedere; quos tum nos factenus sollicitudine custodiri, ea quæ de vobis contraria dixerunt valenter agnoscere, ut eum reversi, Deo propitio, fueritis, eorum error rationabilibus adhortationibus corrigatur. Data iii nonas Decembris, Eutharico viro clarissimo consule (anno Domini 519).

C

EPISTOLA LXIV.

AD JOANNEM MELICITANUM (MILITANÆ ECCLESIE) EPISCOPUM.

Constantinopolitanam Ecclesiam ad sedis apostolicæ communionem rediisse

Hormisda Joanni episcopo Melicitano¹ (Nîcopolitano).

Vota nostra caritatem tuam latere nolumus, ne qui particeps fuit sollicitudinis, gaudiorum fructu reddatur extorris. Et ideo Constantinopolitanam Ecclesiam ad communionem nostram rediisse, Domino propitiante, tradentibus significamus alloquiis; et mandatorum, quæ legatis nostris dedimus, in omnibus seriem fuisse completam. De qua parte, ut ad dilectionem tuam plenius perfectum gaudium perveniret, libelli Joannis fratris et consacerdotis nostri episcopi Constantinopolitani, et Justini clementissimi principis Orientis sacrarum litterarum exemplaria pariter credidimus destinanda; indicantes nihilominus per Orientis partes plurimos episcopos sic fecisse. Superest ut a nobis competentibus precibus Divinitas exorata concedat quatenus de aliarum quoque Ecclesiarum redintegratione gratulemur. Ea vero quæ significare curavimus in eorum sacerdotum qui fraternitati tuæ vicini sunt curabis perferre notitiam, ut et ipsi de effectu tantæ rei gratias nobiscum cœlestis

¹ Forte Malacitano, in Hispania. Nam et sequens epistola est ad Hispanos episcopos. HARBUINUS.

² Fragmenta, minus bene, ut ex seq. indiculo patebit.

² Ubi communioni Constantinopolitanæ Ecclesie subscribens ei gratulatur.

misericordiæ beneficiis referre non cessent. Deus te incolumentem custodiat, frater carissime.

EPISTOLA LXV.

AD EPISCOPOS HISPANIÆ (BÆTICÆ PROVINCIÆ).

Gratulatur de pace Orientalis Ecclesiæ.

Fratribus dilectissimis universis episcopis per Bæticam provinciam constitutis Hormisda episcopus.

Quid tam dulce sollicito quam quod (quum) mihi de vobis innotescunt illa quæ cupio? Quid tam religio-is conveniens institutis quam ut inter sacerdotes pacem, quam eos necesse est aliis pro officio annuntiare, conservent? Plena, fateor, gratulatione suscepi, quod votiva mihi caritate (quæ inter vos est) Ecclesiarum et pace litteris indicastis. Sponte mihi, quidquid hortari poteram, quidquid monere, delatum est. *Confirmet hoc Deus, quod operatus est in nobis (Psal. LXVII):* et quæ præcepit pro animarum salute faciendâ, hæc ipse qui præcepit, pro ea qua nos redemisti pietate faciat. Et his tam bonis nuntiis nos quoque religiosorum vicem reddimus nuntiorum. Quidquid cum Orientalibus, quos ad Ecclesiæ corpus unitatemque revocatos dudum Dei nostri ope litteris significavimus destinatis, denuo, cum aptum fuerit, repetitis vobiscum participabimus indicis. Mox post nostrorum reditum (pro nostro edicto) ab Orientalibus missa legatio est. Certa speravit, certa consuluit. Sed facimus de his quæ fuerant dicenda compendium, ipsi potius, ad instruendam notitiam vestram, quæ a nobis sunt responsa dirigentes, ne quid sibi sub spatio prolixiore terrarum aut opinio vindicet, aut error assumat, cum ad rerum fidem ipsam teneri sufficit veritatem. Quod autem ad continentiam vestrarum pertinet litterarum, oportuit quidem desideria plenius expedire, ut testimonis omnibus responsum rationi congruum redderetur. Sed quia privilegiorum veterum et statutorum paternorum indidistis iisdem litteris mentionem, ad Sallustium fratrem et coepiscopum nostrum sub hac parte rescripsimus, vobis quoque strictim quæ dicta sunt illis latius indicantes, ne privilegia nobis (a nobis) indulta convellerent, et nihil tam conveniens fidei iudicare, quam ut in honore suo a Patribus decreta serventur. Deus autem vos incolumentes custodiat, fratres carissimi (anno Domini 519)

SUGGESTIO

DIOSCORI DIACONI.

Paulum Antiochiæ episcopum ordinatum. Scythas monachos tumultus excitasse, dicentes unum de Trinitate fuisse crucifixum.

Verum est nulla esse gaudia magnopere spirituatia, a quibus ex toto tribulatio possit esse separata. Gaudemus de unitate Constantinopolitanæ Ecclesiæ, quæ facta est cum sede apostolica: lætamur quotidie diversorum episcoporum libellos vobis satisfactionis offerri. Modicum in Ephesina civitate contigit scandalum, ubi contempta est et injuriata synodus Chalcedonensis. Est invocatus clementissimus imperator hoc corrigere, quod et sperat cum Dei adiutorio

* Eadem fere est Marcellini papæ epistola.

feri. Nunc, etsi post labores, etsi post intentiones plures, Antiochena Ecclesia ordinata est; electus est quidam Paulus nomine presbyter Constantinopolitanæ Ecclesiæ, quem huic honori aptissimum imperatoris testimonio comprobatum voluerunt et tentaverunt hic ordinare. Ego jussionis vestræ non immemor contradixi, dicens: Jussit dominus noster beatissimus papa, secundum antiquam consuetudinem, ibi eum episcopum ordinari. Hoc obtinuit quod præcepistis. Orate ut Deus precibus apostoli Petri et ipsam civitatem cum pace faciat electum suscipere sacerdotem. Et quia ista aguntur, et in his quotidie proficit Ecclesia, insidiator antiquus suscitavit monachos de Scythia, qui de domo magistri militum Vitaliani sunt, omnium Christianorum votis adversarii, quorum inquietudo non parvas moras generavit unitati Ecclesiarum, et magnopere de prædictæ Ecclesiæ Antiochenæ ordinatione. Isti monachi, inter quos est Leontius, qui se dicit esse parentem magistri militum, Romam festinant, sperantes aliqua capitula a beatitudine vestra confirmari. Est in ipsis inter cætera ubi volunt dicere unum de Trinitate crucifixum: quod est nec in sanctis synodis dictum, nec in epistolis sancti papæ Leonis, nec in consuetudine ecclesiastica. Quod si permittuntur fieri, mihi videtur dissensiones et scandala non mediocria nasci inter Ecclesias. Istud Anastasius imperator magnopere catholicis imponere festinavit: istud et Eutycheis discipuli in synodo Chalcedonensi proposuerunt. Quia quotiescunque Patres de Dei Filio Domino nostro Jesu Christo disputaverunt, Filium Dei Verbum, consubstantialem Patris, homousion Patri dixerunt. Isti autem sermo ideo nunquam est in synodis a Patribus introductus, quia procul dubio catholicæ fidei minime poterat convenire. Cujus sermonis si subtiliter attendatur intentio, ad quantas hæreses patet, et quæ mala per eum possunt disputationibus ecclesiasticis introduci, quoniam longum est per præsentem insinuare, præterimus. Unde sanum mihi videtur et utile, et ad pacem Ecclesiarum conveniens, nihil aliud responsum dari, nisi: Sufficit sanctum Chalcedonense concilium, in quo et aliæ synodi continentur: sufficiunt epistolæ papæ Leonis, quas synodus confirmavit: novitatem in Ecclesia introducere nec volumus, nec debemus. Est in propositione eorum callida et hæc dicere. Nos synodum Chalcedonensem suscepimus: hoc speramus, ut jubeatis nobis eam exponere, quia non sufficit sic quomodo est exposita contra hæresim Nestorianam: non quasi non intelligentes, nisi conantes per subtilitatem ad hoc nos adducere, ut disputetur de synodo Chalcedonensi. Quod si factum fuerit, dubia et infirma ostenditur, et hæreticorum omnium patuit errori. Inter alia si post synodum Chalcedonensem, si post epistolas papæ Leonis, si post libellos quos dederunt et dant episcopi, et per ipsos satisfecerunt sedi apostolicæ, iterum aliquid novum addatur, sic mihi videtur, quia quidquid factum est destruitur. Data III calendas Junias, Constantinopoli.

SUGGESTIO

GERMANI ET JOANNIS EPISCOPORUM, FELICIS ET DIOSCORI
DIACONORUM, ET BLANDI PRESBITERI.

Eadem quæ in superiori.

Cam Dei misericordia, quo ordine et qua cautela communicavimus in Ecclesia Constantinopolitana, jam aliis litteris per ærvum vestrum Pollionem directis vestra beatitudo cognovit. Et similiter in aliis litteris non semel, sed secundo, qualla æmuli homines religionis tentant significare curavimus: ut nihil sit actum, aut cogitatum faciendum, quod lateat beatitudinem vestram. Stat nobiscum cum Dei adjutorio quidquid in Constantinopolitana Ecclesia est ordinatum. Non titubant gaudia spiritalia, quæ celebrant et celebrant catholici. Causa Antiochensæ Ecclesiæ ordinationis non solum nobis labores fecit, sed grandes tribulationes: quia homines festinantes impedimentum facere generali unitati, diversis modis diversa impedimenta fecerunt. Nostra erat propositio de his qui se suspenderant de anathemate in prædicta Ecclesia ordinare sacerdotem. Non proposuerunt ante oculos suos futurum judicium palam dicentes: Omnes qui sedi apostolicæ communicabant Nestoriani sunt: et magis illis non debere credere, qui modo videntur ad communionem sedis apostolicæ revocati. Post multas afflictiones, et pene in tres menses a Patribus protracta certamina, piissimus imperator sua auctoritate Paulum nomine presbyterum de Ecclesia Constantinopolitana elegit episcopum fieri in Ecclesia Antiochena, dicens inter alia et hoc testimonium de ipso, quia duobus annis in Antiochia positus non mediocriter resistebat Severo hæretico: similia et omnes catholici consonabant. Et omnia læta de persona prædicti imperator se promisit ad vestram beatitudinem relatorum. Harum tamen tribulationum provisosores et socii et unitati Ecclesiarum impedimento monachi de Scythia fuerunt, qui postea hic defecerunt (hinc discesserunt), assignati ab omnibus nihil pacificum cogitare, ad beatitudinem vestram cucurrerunt, sperantes subreperere, et per litteras vestræ sedis suas intentiones confirmare. Isti de sua provincia episcopos accusant, inter quos est Paternus Tomitanæ civitatis antistes. Petitiones obtulerunt, et coacti piissimi principis et domini Vitaliani magistri militum jussione, frequenter ad audientiam causæ convenimus, non quasi volentes nos in his negotiis occupare: quia nobis sunt ante oculos beatitudinis vestræ præcepta, quibus præcepistis ut causæ tantum cui veneramus intenti nullis aliis negotiis misceremur, sed sperantes posse intentione eorum pacari, ad hoc descendimus. Et quia nobis diu laborantibus, et illis nullam suscipientibus rationem, nihil proficiebat in eo quo tenebamus, clementissimus imperator in conventu publico, ubi et nos interfuimus, Paternum, prædictum episcopum, et magnificum virum Vitalianum reduxit ad gratiam: accusatoris quoque ejus suo præcepit episcopo supplicare. Monachi vero cum similiter ad concordiam quærerentur, fuga lapsi maluerunt de civitate disce-

A dere, quam ad concordiam pervenire. Prædicti monachi ad Italiam venientes, aliquanta capitula proponere habent, inter quæ et unum de Trinitate crucifixum continetur, sperantes ita confirmari ex auctoritate beatitudinis vestræ, sicut et in aliis litteris significavimus, et modo hoc dicimus, ut nulla novitas a sede apostolica scribatur: quia et nos ante imperatorem, et ante senatum hæc indicavimus, dicentes: Extra synodos quatuor, extra epistolas papæ Leonis, nec dicimus nec admittimus quidquid non continetur in prædictis synodis, aut quod non est scriptum a papa Leone non suscipimus: quia si voluerit dominus noster qualemvis novitatem scribere, pejus erit istud initium (vitium) quam illud quod factum est per Eutychetem. Sufficere debet Ecclesiæ quod per sexaginta annos ab Eutychete usque modo sustinuit. Nobis quod visum est scripsimus: in vestra potestate est deliberare quod vobis Deus imperaverit: quoniam hæc illi nituntur asserere, eo modo sibi satisfacere cupientes, ita ut profiteamur et dicamus unum de Trinitate passum esse; quod nec Patres nec synodi dixerunt. Ista ideo per singula exposuimus, ne illorum subtilitas gloriatur in nostra simplicitate propter istas novas suas intentiones. Vitaliano magnifico viro subreperunt, ut et talia vindicare pro talibus rebus, et contra nos quæcunque potuit impedimenta afferret; cujus immutationem omnis nobiscum deslet Ecclesia. Quapropter rogamus, ut consueta cautela, et qua solet dominus noster vigilantia, cogitetis, et quomodo suspendendi sunt, qui a nobis taliter recesserunt, et a nostra communi-
C nione fuerunt sejuncti; et quid eis respondeatur, vel quomodo eorum capitula repellantur; quia eos omnes Constantinopolitana catholica exhorret Ecclesia. Data III kalendas Julias, Constantinopoli

SUGGESTIO

LEGATORUM AD HORMISDAN PAPAM.

Reliquias S. Laurentii et sanctuaria apostolorum Justiniano concedi petunt, qui illa in basilica Avostolorum collocare cupiebat.

Filius vester magnificus vir Justinianus, res convenientes fidei suæ faciens, basilicam sanctorum Apostolorum, in qua desiderat et beati Laurentii martyris reliquias esse, constituit, sperat per parvitatem nostram, ut prædictorum sanctorum reliquias celeriter concedatis. Habuit quidem petitio prædicti viri secundum morem Græcorum, et nos contra consuetudinem sedis apostolicæ exposuimus. Accepit rationem. Et quia talis est fervor fidelis ejus, qui meretur quidquid de apostolica sede deponerit, et talis est qui sperat unde et salus animæ et fidelis effectus accrescat, talibus desideriis postulata competit non negare. Unde si et beatitudini vestræ videretur, sanctuaria beatorum apostolorum Petri et Pauli, secundum morem, ei largiri præcipite: et si fieri potest, ad secundam cataractam ipsa sanctuaria deponere, vestrum est deliberare. Petit et de catenis sanctorum apostolorum, si possibile est, et de craticula beati Laurentii martyris. Ista sunt desideria

prædicti viri : in nec fides ipsius est incitata. Propter hoc in urbem vestram virum spectabilem Eulogium in g'rianum direxit, hæc sibi satisfacere iudicans, si de ipso fonte, de quo per omnem terram sanctuaria apostolorum sunt data, inde et ipso reliquias suscipere mereatur. Et bene facitis causam ecclesiasticam magnopere in contestatione Dei tali homini commendare, cujus sinceritas et integritas circa religionem catholicam nota est omnibus hominibus. Hæc voluerunt capsellas argenteas sacre et dirigere; sed postea cogitaverunt ut et hoc quoque a vestra sede pro benedictione suscipiat. Singulas tamen capsellas per singulorum apostolorum reliquias fieri debere suggerimus. Data III kalendas Julias, Constantinopoli.

EXEMPLUM EPISTOLÆ

JUSTINIANI AD HORMISDAM.

Dissensiones a monachis Scythis excitatas ab eo compescendas. Apostolorum reliquias se cupere.

Domino sancto meritis beatissimo et apostolico domino patri papæ Hormisdæ Justinianus vir clarissimus.

Propitia Divinitate, quæ semper Ecclesiam catholicam per incrementa fidei instituit, unitas sanctarum Ecclesiarum per doctrinam et auctoritatem apostolatus vestri provenit. Sed quoniam comperimus quosdam nomine monachos, quibus magis discordia in studio est quam caritas et pax Dei, cupientes quædam perturbare, ad angelum vestrum hinc discedentes iter arripuisse: quos beatitudo vestra, præsentibus scriptis causam livoris eorum cognoscens, ita ut merentur, suscipere et a se longe pellere dignetur: quoniam vaniloquia ipsorum festinantium novitates intrudere in Ecclesia, quod neque quatuor synodi venerabiles, neque sancti Leonis papæ epistolæ continere noscuntur, in omni loco turbas excitare videntur. Quamobrem etiam et a viris reverendissimis episcopis et diaconibus directis ab apostolatu vestro ad nos angelus vester destinare dignetur, et ipsos digna correctione percussos, ut superius dictum est, pellere jubeat. Ergo hæc petimus ut (sicut supradictum est) ipsas hujusmodi litteras per eundem portitorem ad nos dirigere magnopere festinet. Sunt autem nomina eorum, Achilles, Joannes, Leontius et Mauritius (Maxentius). Hæc nostra est maxima sollicitudinis causa, ne unitas, quam vester labor oratione perfecti, per inquietos homines dissipetur, sperantes in Domino Deo, quia si quid est quod adhuc a totius orbis pace dissentiat, hoc quoque orationibus vestris apostolicæ sedis communioni societur. Præsumentes autem de beatitudinis vestræ benevolentia, paternam dilectionem nimium petimus, quatenus reliquiis sanctorum apostolorum tam nos quam basilicam eorum hic in domo nostra sub nomine prædictorum venerabilium constructam illustrare et illuminare large dignemini; cognoscentes quod nullum nobis majus beneficium nec munus præstare potestis, domine beatissime pater, quam si hanc nostram petitionem adimpleveritis. Subito autem iter arripiente

prædicto agente in rebus, etiam duo pallia serica ad ornamentum altaris sanctorum apostolorum direximus, quæ suscipientes, efficacissimis precibus vestris, nostri jubete jugiter facere memoriam.

EXEMPLUM EPISTOLÆ

JUSTINIANI PER FRATREM PROEMPTORIS AD HORMISDAM PAPAM.

Petit ut expedito monachorum negotio Joannem et Leontium ad se remittat.

Quidquid est cautius, quidquid firmitus, ut pro sancta fide et concordia sacrarum Ecclesiarum geratur, optamus. Unde ad beatitudinem vestram et frater noster gloriosissimus Vitalianus per Paulinum virum sublimem defensorem vestræ Ecclesiæ rescripsit, et nos per eundem significare curavimus illa debere beatitudinem vestram perficere, quæ pacem et concordiam sanctis concedat Ecclesiis. Subinde tamen, qui certius responsum ad sanctitatem vestram referat, cum litteris piissimi nostri imperatoris destinavimus. Nam quanta questio in partibus nostris orta est, potest etiam antelatus vir religiosus defensor sanctitatem vestram instruere. Unde petimus ut, si est possibile, celerrimo dato responso et satisfactis religiosi monachis, Joannem et Leontium ad nos remittatis: nisi enim precibus et diligentia vestra ista questio soluta fuerit, veremur ne non possit Ecclesiarum sanctarum pax provenire. Ergo cognoscentes quia et morsus et periculum hujus rei vobis servatur, diligenter tractate, et firmissimum responsum per antelatos religiosos monachos, si est possibile, antequam legatus noster ad beatitudinem vestram perveniat, nobis remittatis; in hoc enim sole omnis pendet intentio.

EXEMPLUM EPISTOLÆ

JUSTINIANI AD HORMISDAM.

An dicendum sit unum de Trinitate fuisse crucifixum.

Ut plenissima fidei perfectio doctrina beatitudinis vestræ nobis proveniat, iterum Eulogium virum strenuum agentem in rebus juxta alias causas, etiam hanc propter direximus, per quem valde petimus ut per omnia responso apostolatus vestri circumsperto et cautissimo in confessione catholicæ fidei confirmetur. Post semel enim divina misericordia donatam Ecclesiæ catholicæ unitatem, quidam asserunt Christum Filium Dei Dominum nostrum pro nostra salute carne crucifixum unum de Trinitate debere prædicari: quod si suscipiendum sit, paterna provisione reverentia vestra cautissimo suo scripto, quid sequi, quidve super hoc evitare debeamus, nos certiorare dignetur: quoniam verba videntur facere dissensionem: nam sensus inter catholicos omnes unus esse probatur. Imponite igitur vobis semel susceptum laborem, sancte ac venerabilis Pater, etiam in hoc prædecessores vestros sequentes, quorum memoriam et amplectimini, et consortio pontificatus ornatis, et de hac intentione liberos nos properate reddere et securos. Hoc enim credimus esse catholicum, quod vestro religioso responso nobis fuerit intimatum. Quia vero dictum est Scythicos monachos hæc ratione

ad sedem vestram accessisse pro traditione Patrum et ordine regularum, præbito eis responso, nihil formidante, ad nos cum vestris litteris jubete remittere. Quarum etiam exemplaria consignata prædicto viro strenuo Eulogio dari præcipite. Hæc enim omnia ideo petimus vos disponere cautius, ut ne locus mendacæ vel insidias detur: quoniam summo cum desiderio fidem catholicam amplectentes, vestra doctrina unitatem universo orbi petimus condonare.

EPISTOLA LXVI.

AD JUSTINIANUM.

Monachos Scythas ante legatorum adventum Roma non discessuros. Apostolorum sanctuaria transmittit.

Hormisda Justiniano viro illustri.

Ita magnificentiæ vestræ animum vigere novimus religionis affectu, ut beneficium a vobis in perfectione pacis Ecclesiæ velitis magis exigi quam rogari, judicantes meritis excellentiæ vestræ proficere, quod vos generalitatis desiderio contingit offerre. Unde et nos a vobis præsumpte querimus tanquam debitum quod meritis vestris novimus esse profuturum: et ideo, domine filii, sub omni caritate salutantes, speramus ut immineatis operi quod Domino adjuvante fundastis, memores divini testimonii: *Qui perseveraverit usque in finem, hic salvus erit (Matth. x)*. Præterea monachos, quos venisse Romam significastis litteris vestris, ad propria mox volumus reverti. Sed quia sub testificatione potentiæ divinæ dicebant per insidias in itinere paratas vitæ sustinere se posse discrimen, volentes redire Constantinopolim, passi non sumus violenter expelli. Quapropter necesse habuimus venientibus legatis nostris inquirere qua revera faciente causa inter eos fuerit commota discordia. Beatissimorum vero apostolorum Petri et Pauli sanctuaria, sicut religiosissimo quæsitis affectu, per harum portitorem sub omni veneratione transmisimus; optantes orationibus eorum ut mentis vestræ oblatio et desideria gratiæ sint Divinitatis accepta. Petimus itaque ut tam de his quæ geruntur pro concordia quam etiam de incolumitatis vestræ bono nuntietis sollicitudini nostræ gaudium, currente pagina litterarum. Data iv nonas Septembris, Eutharico viro clarissimo consule (anno Domini 120).

EPISTOLA LXVII.

AD EUMDEM

Scythas monachos ante legatorum adventum Roma non discessuros.

Hormisda Justiniano illustri.

Eulogio viro clarissimo filio nostro deferente, litteras celsitudinis vestræ suscepimus, eoque remeante, debitum persolventes salutationis officium, significamus Scythas monachos allegasse plurima quæ nos relinquere indiscussa non possumus: sed legatorum nostrorum Deo jurante festinemus adventum: pro qua re eos in Urbe credimus retinendos, a qua nec ipsi ordinatione dissentiunt. Amplitudinem vestram tamen retinere confidimus, quod de ipsis nobis præterito tempore litteris destinatis scripserint. In quo-

(a) V. C. Ita legit Collectio Avellana ms.

rum allegationibus cum legatis remeantibus competenter fuerimus instructi, si quid reprehensione dignum cognitio nostra repererit, necesse est ut circa eos teneamus ecclesiasticam disciplinam. Victorem præterea, qui diaconi habere perhibetur officium, cujus fidem hi ipsi monachi vehementer accusant, vel alios qui perversas forsitan obijciunt quæstiones, ordinatione domini filii nostri clementissimi imperatoris ad urbem vobis suggerentibus dirigantur [sic], ut universas allegationes de quibus contendunt nos possimus agnoscere.

SUGGESTIO

DIOSCORI DIACONI AD HORMISDAM PAPAM.

Ab hæreticorum se consortio cavere. Victorem diaconum catholicam fidem professum. Scythas monachos Chalcedonense concilium damnasse. Suam fidem exponit, quam pontificis iudicio submittit.

Per Eulogium (a) virum sublimem litteras beatitudinis vestræ suscepimus, in quibus significastis intentionem monachorum Scytharum, et quomodo visum fuerit apostolatu vestro episcopo Constantinopolitano causam delegare, ut ipse inter eos, et qui ab eis impetuntur audiret: mihi quidem non displicerat, quia ubi conscientia cum Dei adiutorio nulla formidine terretur, a nullo debet declinare; imo magis festinare, ut per examen quod verum est omnibus manifestetur. Significastis mihi ab illis contestationem datam, ut non mihi hæretici jungerentur. Quos dicunt hæreticos ego ignoro, nisi illos forte qui synodum Chalcedonensem suscipiunt, quos ego catholicos dico. Victor diaconus dicitur: quidam cum isto, antequam nos Constantinopolim ingrederemur, habuerunt intentionem (contentionem) de uno de Trinitate crucifixo, et de Christo composito, et de aliis capitulis (b) nobis hic positis: obtulerunt contra ipsum libellum tam nobis quam episcopo Constantinopolitano. Convenimus in domum episcopi, ut inter eos intentionem, quæ vertebatur, agnosceremus. Prædictus episcopus synodum Chalcedonensem protulit: legit ante omnes omnia quæ sunt in eodem concilio constituta, dicens: Præter ista nihil mihi aliud dicatur. Qui sequitur ista potest inter catholicos esse. Victor respondit: Suscipio similiter et epistolas papæ Leonis, et sancti Cyrilli epistolam synodales, quæ sunt in Chalcedonensi concilio allegatæ: et manu subscribo, et sacramenti confirmo ista me suscipere, et præter ista nihil aliud prædicare: etsi inventus fuero aliquando extra ista aliud prædicans, nullam circa me peto misericordiam. Scythas e contra inchoaverunt dicere: Addatur et unus de Trinitate. Nos e contra diximus: Quod non est in quatuor conciliis definitum, nec in epistolis beati papæ Leonis, nos nec dicere possumus nec addere. Displicuit hoc dictum. Victor autem utrum sincero animo hæc diceret an dolose, quis nosse potest nisi qui corda cognoscit? Verba ista nos audivimus; Dei est animum judicare. Postea sine nobis magnificus vir Vitalianus magister militum inter se et episcopum Constantino-

b) Edit. Rom., nobis hinc positus.

politano vocaverunt prædictum Victorem, locuti sunt cum eo: quid definiierint inter se, nescimus. Postea nec Victor ad nos venit, nec est causa dicta. Isti tamen Scythæ (sciat beatitudo vestra) omnes qui accipiunt synodum Chalcedonensem Nestorianos dicunt, dicentes: Non sufficit synodus contra Nestorium, et sic debere synodum suscipere quo modo ipsi exposuerint: qui homines quales sunt, et quales intentiones habent, et quid volunt in fide catholica introducere, cum Dei adiutorio manifestatum est omnibus catholicis: nec indiget causa meo labore, quam pro sua misericordia Deus produxit ad lucem. Ego quod a Patribus didici, quod semper Ecclesia catholica servavit, non tacui, non abscondi. Unus est Deus, de quo Moyses loquitur, dicens: *Audi, Israel, Dominus Deus tuus, Deus unus est (Deut. vi)*; et in alio loco ait: *Dominus solus docebat eos*. Unius substantiæ credimus Trinitatem, quomodo prædixi unam deitatem; tres personas, quia nec plures deos dicimus, credentes unum Deum esse, id est Patrem, et Filium, et Spiritum sanctum, nec tres personas negamus, ne Sabellii dogma videamur sequi. Verum est personam Filii, id est Verbi Dei, consubstantialem Patri, et ipsa caro facta est; ipsa in utero Mariæ habitavit; ipsa naturam humanam suscepit sine peccato; ipse Filius Dei homo factus natus est de virgine Mariæ; propter quod eam Dei genitricem dicimus et credimus, quia unitas divinitatis et humanitatis, quæ fieri cœpta est ex quo Mariæ angelus Gabriel annuntiavit dicens: *Ave, Mariæ, gratia plena, Spiritus sanctus superveniet in te (Luc. 1)*, etc., non tantum in utero non est divisa, sed nec in partu, nec in nutrimento, nec in passione, nec in sepulcro, nec in resurrectione, nec in cœlo separata est: quia unus est Filius Dei Dominus noster Jesus Christus, non in personis divisus, non in naturis separatus, neque in potentia diversus. Idem est namque et sustinens passionem, quia omnes homines, aut dividens quemadmodum Nestorius, aut negans quomodo Eutyches, aut minus incarnationem credens quomodo Apollinæris, aut phantasiam introducens quomodo Manes, a fide catholica sunt incisi; homines operarii iniquitatis, et hostes doctrinæ apostolorum. Ista didici, ista audivi a majoribus nostris: et si forte extra ista quid debeamus sequi ignoro, exponente beatitudine vestra necesse est me sequi. Maxentius tamen, qui sub abbatis vocabulo dixit se congregationem habere, si interrogetur, aut cum quibus monachis vixit, aut in quo monasterio, aut sub quo abbate monachus factus est, dicere non potest. Similiter et si de Achille dicere voluerit, rem facio supervacua: cui sufficit semper latere propter conscientiam suam ab omnibus catholicis damnatam. Data idibus Octobris Eutharico consule (anno Domini 519). Accepta xv kalendas Decembris, Rustico viro clarissimo consule (anno Domini 520).

EPISTOLA

JUSTINI AD HORMISDAM.

*Preces de fide questiones continentes sibi oblatas, eas**Dioscorum non probasse. Se aliquem ad pontificem destinaturum ut questiones terminet.*

Justinus Augustus Hormisdæ papæ.

Quanto flagramus studio pro colligendis concordia sacratissimis Ecclesiis, jamdudum nos palam fecisse dignoscitur: qui et ineunte nostro imperio sanctitudinem vestram admonendam duximus, quo certos dirigeret, ut interventu eorum remedium aliquod his rebus inveniri possit. Et antequam advenerint qui destinati sunt, cuncta præparavimus, quo facilius transigerentur quæ per hanc florentissimam urbem disponenda fuerant. Verum quoniam preces nostro numini porrectæ sunt ex diversis Eois provinciis, certa quædam dissonantibus pro fide catholica, secretaque suæ mentis declarationibus, quæ apud se pro individua Trinitate constituta testantur, quæque firmiter sese recepturos ostenditur (ostendunt): hisque relectis, Dioscorus aliqua asseruit non convenienti ordine inserta fuisse: merito duximus aperienda vobis ea quæ sumus edocti. Non multo itaque post a nobis quidam destinabitur ad certiore faciendam habitudinem tuam super omnibus, et insinuandas vobis supplicationes quæ nobis oblatæ sunt, et responsum pietatis vestræ referendum, quo possint resecari tandem dubitationes incongruæ. Securi igitur de nostro concilio, sollicitis orationibus placare nobis Divinitatem summam dignemini. Data xiv kalendas Februarii, Constantinopoli, Vitaliano et Rustico consulibus (anno Domini 520).

RELATIO

JOANNIS EPISCOPI CONSTANTINOPOLITANI.

Instantem dominicæ passionis diem recte celebrari xiii kalendas Maias.

Domino per omnia amabili Deo, sanctissimoque fratri comministratori Hormisdæ, in Domino salutem.

Quemadmodum puro corde et caritate spirituali apud nosmetipsos habemus te, frater carissime, et quemadmodum te per omnia ducimus venerandum, ex operibus his satisfactum esse vestræ reverentiæ judicamus, dominicæ obsequentes voci manifeste clamanti: *Quæ vultis ut faciant vobis homines: sic et vos facite eis (Matth. vii)*, et apostolicam doctrinam amplectentes docentem: *Vos invicem honore prævenientes (Rom. xii)*. Hæc operibus ostendere festinamus, vinculum insolubile spirituali caritate ad unitatem (adunationem) sanctarum Ecclesiarum continentes, quo nec contrariorum spirituum icibus, nec fluctuationibus malorum principis, vel veritatis inimici titubare possimus, auxiliante nobis sancta et consubstantiali Trinitate, intercessione gloriosæ et veræ Dei genitricis Mariæ: per quæ præcipue nobis, domine atque sanctissime, immobilem permanere oramus nostrarum vestrarumque sanctarum Ecclesiarum statum, nihilominus et inseparabilem custodire fidei unitatem: potens est enim Deus victoriæ palmam sperantibus in eum sine certamine condonare. Instantis autem dominicæ passionis numerum, qui vestris continetur litteris, ex repositis apud nos diei pascha-

lis annalibus recte habere significamus * (et ante quidem scientes), et nunc scrupulosus requirentes, sine dubitatione mundi festivitatem incolumes nos celebrare xiiii calendarum Maiarum die optamus: qui est proprie nonus decimus dies futuri mensis Aprilis. Orate igitur, et circa nostram memoriam nullam oblivionem vester animus, sanctissime, habere dignetur. Omnem quæ cum vestra est sanctitate in Christo fraternitatem ego quoque et mei plurimum salutamus. *Alia manu*: Incolumis in Domino ora pro nobis, amabilis Dei et sanctissime frater. Data Constantino- poli, xiv kalendas Februarii, Vitaliano et Rustico vv. cc. consulibus (anno Domini 520).

SUGGESTIO

GERMANI EPISCOPI, FELICIS ET DIOSCORI DIACONORUM, ET
BLANDI PRESBYTERI.

Dorotheum Heracleam fuisse perductum, nec imperatorem permisisse ut Romam duceretur: inde autem a quibus fuerit dimissus ignorari. De paschali die Orientalem Ecclesiam cum Romana convenire.

Reverenda vestri apostolatus alloquia per filios vestros Leonem atque Eulogium desiderabili hilaritate suscepimus; quorum prius præceptum, cur quæ Thessalonicæ contigerunt non insinuavimus, arguebat. Sed longe ante ejus adventum, occasione comparata, curavimus significare quæcumque vel rumore venientiam, vel eorum qui pertulerant scriptis, quorum exempla subter adjunximus, vel piissimi principis narratione comperimus. Secuta est vindictæ promissio: adeo ut Dorotheus Thessalonicensis episcopus ad Heracleam deduceretur civitatem, donec causa terminum reperiret. Inter hæc, secundum ea quæ præcepistis, auctoritatem apostolatus vestri principi insinuare curavimus, ut ad percipiendam doctrinam catholicæ puritatis Romam præfatus Dorotheus una cum Aristide mitteretur. Qui respondit causam non esse pro qua Romam delegarentur audiendi, ubi sine accusatorum controversia se possent liberius excusare. Sed repente, dum hæc geruntur, ab Heracliensi, quantum agnovimus, in qua tenebatur, dimissus est civitate: quam ob causam, vel qua ratione, aut conditione, vel quibus agentibus ignoramus. De paschali die vestra beatitudo cognoscat concordare Orientalium cum apostolica sede sententiam, ut xiii calendarum Maiarum die festivitas celebranda speretur, sicut Joannis quoque Constantinopolitani antistitis relatione clarebit. Superest ut orationis beatitudinis vestræ adminiculo celeriter, sicut cupimus, vestris mereamur præsentari vestigiis.

INDICULUS

QUI DIRECTUS EST A JOANNE, EPISCOPO, VEL AB EPIPHANIO PRESBYTERO DE THESSALONICA.

Thessalonicensium crimina narrantur.

Si pro peccatis nostris isti qui hinc adducti sunt episcopi Constantinopolim fuerint ingressi, non dicamus quod imperatorem visuri sunt modis omnibus, sed quod et suis locis restituentur. Tantas enim pecunias secum detulerunt, ut non homines, sed possint angelos excæcare. Si ergo (quod absit) ingressi

fuerint, tanta falsa per nostram absentiam dicturi sunt, quanta potest diabolus invenire. Nam si hic in conspectu nostro plura tentaverunt, et domino nobiscum stante confusi sunt, quanta facient per absentiam nostri? Ut ergo eorum possit dissipari malignitas, jubete nobis presentibus, si ad audientiam pro peccatis ventum fuerit, ut constet apud homines nos immerito mortuos esse, et illos patrocini pecuniæ laborare. Nos enim eos in omnibus in conspectu senatus convincere possumus, quod hæretici perfecti sunt; tunc demum eorum potest monstrari fallacia. Item dicendum: Si hæretici non sunt, quomodo ante duas hebdomadas quam nos venissemus staterunt omnes in unum episcopi ne quis missas foras civitatem teneret. Sed hinc omnes, ut et multitudo esset futuræ seditioni congregata, et doceri possit secundum errores eorum. Qui postquam senserunt nos venisse publicaverunt, festinandum esse cum parvulis, ne persecutione veniente pagani morerentur infantes: et tunc velut ad alterum Pascha tantos baptizaverunt, ut consuetam festivitatem superarent. Item dicendum: Si hæretici non sunt, quomodo tanta sacramenta confecerunt, ut canistra plena omnibus erogarent, ne imminente (sicut dicebant) persecutione communicare non possent? Item si hæretici non sunt, postea quare accusati sunt gestis a Candido, viro sublimi, vicario magistri militum prætorianorum in judicio præfectorum? Et si maturum periculum cognoscent adfuturum, quare denuo, tanquam damnandi, velint subvenire iterum parvulis cupientes; tanta rursum et confutati exercuerunt baptismata, ut vere cunctis se hæreticos ostendissent: ad quam rem satis et magna potestas præfectorum gravissime indignata est. Item si hæretici non sunt, quomodo cum in baptisterio absconditi essemus, consilium inter se habitum per noctem, veluti de periculo liberare nos volentes, in navi mittere voluerunt, ut hac occasione mari præcipites darentur? Cumque nos respondissemus per Demetrium et Andream diaconos: Omnes nos apud vos esse cognoscunt; quomodo per noctem navigare possumus; sed si vos vere pro nostra salute consulistis, crastina die secreta quinque vel sex senatores, qui periculum substantiæ vel salutis suæ metuunt, una cum magistris militum et vicario Candido comite jubete advocare; cognoscant et ipsi ubi transferimur, et facimus quod jubent; sin autem soli secretum, hoc non facimus; tunc illi non invenientes effectum, ad horam tacuerunt, et alia die iterum seditionem populi commoverunt: unde vix, Deo volente evasimus.

SUGGESTIO

DIOSCORI DIACONI AD HORMISDAM PAPAM.

Epiphanium in locum Joannis Constantinopolitani suggestum.

Erat optabile et voto nostro conveniens consonantia præteritis annuntiare, scilicet pontificem Constantinopolitanæ Ecclesiæ Joannem esse superstitem, et confessionem libello editam; cujus merita non est dubium Deo placere, qui inter catholicos et

* Annullis inclusa in Labbeo omnia supplevimus ex edit. Rom.

communicatores sedis apostolicæ meruit ad aliam ex hac vita discedere. In cuius locum Epiphanius quidam presbyter quondam syncellus ejus successit, cujus initia bona videntur: nam rationabilia loquitur, et promittit Patrum se regulas servaturum, pacem unitatemque ordinatam non dissipare, sed magis augere. Ista sunt quæ promittit. Quid tamen opere possit implere, adhuc ignoramus. Illas siquidem litteras, quarta post ordinationem ejusdem die, reperta occasione transmisimus: necdum cum eo communicavimus; non quasi resistentes, sed quia adhuc ab eo non sumus invitati. Superest ut beatitudinis vestræ insistat oratio, quatenus divinæ gratiæ adjutorio talis erumpat, per quem de perfecta possimus unitate gaudere. Accepta VII idus Aprilis, Rustico viro clarissimo consule (anno Domini 520).

RELATIO

SYNODI CONSTANTINOPOLITANÆ DE ORDINATIONE EPIPHANII
EPISCOPI.

Epiphaniam episcopum electum significat.

Domino nostro sancto ac beatissimo patri patrum archiepiscopo et patriarchæ Hormisdæ Theophilus, Basiliscus, Isaias, Anastasius, Paternus, Martinus et cætera, sancta synodus quæ in Constantinopolitana est civitate congregata.

Innumerabilem et ininvestigatam magni Dei et Salvatoris nostri Jesu Christi sapientiam, quantum hominibus datur intelligi, considerantes, caritatem ejus immensam juxta miramur, et cum magna clamamus voce: *Quis loquetur potentias Domini, auditas faciet omnes laudes ejus (Psal. cv)?* Ecce enim per bonam voluntatem sanctæ et unius essentiæ Trinitatis, et intercessione gloriosæ Mariæ virginis, studio quoque et vigilantia Christianissimi et fidelissimi imperatoris et piissimæ reginæ, olim quæ fuerant membra divisa, per Spiritus sancti gratiam ad unitatem et caritatem perfectam sunt redacta: et sicut Moyses et Aaron duces Dei vere culturæ Israeliticæ nominati, nunc ita et nos gaudentes clamamus: *Cantemus Domino: gloriose enim honorificatus est. Adjutor et protector factus est mihi in salutem (Exod. xv).* Et hæc sentire et prædicare cum fiducia sumus edocti. Considerantes autem caritatem et Deo amabilem vestræ beatitudinis vitam etiam ex his qui a vobis sunt destinati reverendissimi legati, similiter et pacem sanctarum Dei Ecclesiarum tam senioris quam novellæ Romæ, cui nos ipsi participes fuisse monstramur, bono pastori et principi omnium Christo Deo nostro consue gratias referimus. Nam post obitum sanctæ recordationis quondam archiepiscopi et patriarchæ Joannis Constantinopolitanæ civitatis, Deus, qui propriam sanctam Ecclesiam in petra rectæ fidei incorrupta fundavit, et portas inferni non prævalere ei decrevit (*Matth. xvi*), dedit nobis sanctum pastorem et patriarcham Epiphanium, virtutibus, et correctionibus, et meditatione divinarum florentem Scripturarum, rectam quoque tenentem fidem, et orbatorum paternam regentem sollicitudinem: et, quid amplius

A dicam? omnem præconiorum fontem transcendentem. His ergo virtutibus pollens, non immerito proprias et creditas sibi maximas Ecclesiæ curas sapienter et honorifice gessisse dignoscitur, habens in mente illud quod a sacri cantici auctore relatum est: *Os meum loquetur sapientiam, et meditatio cordis mei prudentiam (Psal. lxxxviii)*. Unde secundum rectam et probabilem fidelissimi et Christianissimi nostri principis, et piissimæ reginæ, et gloriosissimorum communis reipublicæ procerum sententiam, nostra quoque etiam omnium in hæc urbe habitantium testificatione, Judicium Pauli mirabilis communis Ecclesiæ doctoris non est in eo fraudatum, qui irreprehensibilem debere esse episcopum denuntiat (*I Tim. iii*): ita et nostram pontificem virtutibus

B undique coronatum esse videmus. Igitur ecclesiasticam legem implentes, apostolatui vestro salutationis debitum persolventes officium, speramus ut amplius caritatis vinculum et paternum affectum circa nos caritas vestra custodire dignetur, et sapienti gubernatione et humilitate, quæ Christianum decet, et mansuetudine, quæ ad rationabilis traditii vobis ovilibus salutem pertinet, peragatis, commune luerum existimantes, quod per vos et vestram germanam et comministratorem, nostrum autem dominum et patriarcham, pacem totius orbis Ecclesiarum esse provisam. *Frater enim a fratre adjuvari spiritualiter, murus est inexpugnabilis, et civitas munita, ex divinis est accipere Scripturis.* Nam (a) in intercessionibus vestræ beatitudinis generalis tranquillitas Ecclesiis orthodoxorum fuerit redonata, gloria quidem in excelsis Deo omnium Salvatori per angelos cum lætitia referetur, pax vero in terra confirmabitur: bona autem voluntas fidelibus (in fidelibus) communis Domini et Salvatoris nostri Jesu Christi servis fundetur. Adjicient igitur nostris supplicationibus, quod minus dictum est, Joannes sanctissimus episcopus Claudiopolitanæ civitatis noster comministrator; et Heraclianus reverendissimus presbyter Sanctæ Majoris ecclesiæ et cohabitator prædicti sanctissimi archiepiscopi et patriarchæ Epiphanii, et Constantinus vir reverendissimus diaconus ejusdem sanctæ ecclesiæ, qui probationem suæ rectæ fidei, et bonæ voluntatis olim his, qui a vestra apostolica sede fuerant directi, dedisse cognoscuntur: digni autem et vestram sanctitatis, et administratione [F. administrationis] pacis, et gratiæ Domini nostri Jesu Christi Dei nostri, et unionis sanctarum Ecclesiarum monstrabuntur. Quos speramus lætantes in Domino, et pacem desideratam nuntiantes, ad nos citius vestris Deo amabilibus correctionibus edoctos remeare dignemini. Omnem in Christo fraternitatem nos quoque et qui nobiscum sunt plurimum salutamus (anno Domini 540).

SUBSCRIPTIONES.

Theophilus misericordia Dei episcopus Heraclien-sis civitatis, metropolitani subscribens in synodali-bus, saluto vos in Domino, domine.

(a) Edit. Rom., si quæ intercess.

Basiliscus misericordia Dei episcopus, qui ¹ Zolmentium metropolitani ut supra.

Stephanus misericordia Dei episcopus Nicomedien-
sium metropolitani ut supra.

Isaias misericordia Dei episcopus Rhodiæ civitatis
metropolitani ut supra.

Anastasius misericordia Dei episcopus Nicænsis
metropolitani ut supra.

Joannes misericordia Dei episcopus Claudiopoll-
tanæ civitatis provincie Isauriæ ut supra.

Paternus misericordia Dei episcopus provincie
Scythiæ metropolitani ut supra.

Martianus misericordia Dei episcopus Chalcedo-
nensis civitatis metropolitani ut supra.

Patricius misericordia Dei episcopus Eudziopo-
litani civitatis metropolitani ut supra.

Polydecius misericordia Dei episcopus Antiochena
civitatis metropolitani ut supra.

Eulogius misericordia Dei episcopus Melitana civi-
tatis metropolitani ut supra.

Stephanus misericordia Dei episcopus (α) Philo-
mediensis civitatis provincie Pisidiæ ut supra.

Christodorus misericordia Dei episcopus Methym-
nensis civitatis ut supra.

Palmantius minimus episcopus Genandæ civitatis
provincie Lyciæ ut supra.

Joannes misericordia Dei episcopus Attaliensis
civitatis ut supra.

Joannes misericordia Dei episcopus Olymptæ civi-
tatis provincie Lyciæ ut supra.

Martianus minimus episcopus Martiana civitatis
provincie Lyciæ ut supra.

Phocas minimus episcopus Dardana civitatis pro-
vincie Hellesponti ut supra.

Zoticus misericordia Dei episcopus Carpatiensis
civitatis provincie Insularum ut supra.

Sabbatius misericordia Dei episcopus Stratonicæ
civitatis provincie Lydiæ ut supra.

EPISTOLA

JUSTINIANI AD HORMISDAM.

*Etiam Ecclesiæ suæ non posse restitui vivente eo qui
in illius locum successit fuerat. Thomam et Nico-
stratum pace firmata suis sedibus se restitutum.*

Justinianus Augustus Hormisdæ papæ.

Cum in animo nobis sit, pater religiosissime, ut in
omni re nostra inter se concurrant consilia, tum et
in Elia viro reverendissimo episcopo id constituen-
dum credimus, legatis admonentibus vestris, quod
inter varias utrasque rationes expeditius esse per-
spectum est. Nam et in præsentis pontificem Cæsa-
riensium urbis favor tutatur omnium, quem ob insti-
tuta pulcherrima non solum incolæ validissime reti-
nendum arbitrantur, sed prope cunctus Oriens sine
dubio veneratur, et qui prior in eodem fuit sacerdo-
tio, injuria esse remotum queritur. Visum est itaque
convenire ut nec faciamus impetum contra infinita-
rum vota multitudinum, aut homo integritate nobilis

¹ *Lege Ciscensium.* Sic in mss. saepe *Quiriacus* pro
Cyriacus. HARD.

A sede deficiatur, qua se dignum exhibet, nec anteriori
spem proventus adimi patiamur, repetendi locum de-
mo, quo se spoliatum sine causa confirmat; sed in
re dubia temperantiam versor, ita ut interim qui-
dem hic idem Elias vir reverendissimus episcopus
in quiete permanent; verum postquam successor ejus
vitam deposuerit, tum deum ad sedem revertatur,
quia destitit adhibendis prius omnibus quæ ad im-
petrandam reditiois licentiam sacratissimarum re-
gularum postulanti definita, interponendo etiam con-
sensu tam tum sedis apostolicæ, quam florentissimæ
hujus urbis, nec non aliarum quarum hoc interest.
De Thoma etiam et Nicostrato viris religiosissimis
episcopis omnia mancipabuntur effectui. Postquam
ceteræ etiam vobis copulatæ fuerint; sed et ad uni-
tatem venerabiles Ecclesiæ, quæ præcedente superuo
præsidio statuenda dixerimus pro sacratissimarum
regularum eidem ordine. Quoniam itaque vestrum
quoque sanctitudini deliberationem nostram oportue-
rat declarare, ut ex hac etiam patefiat desiderium
in quo omnem operam intendimus ad compescendas
atque temporandas controversias, et optatam inter
omnes concordiam prorogandam, præsentibus quoque
litteras duximus destinandas, moventes præcipue ut
pro incolumi statu reipublicæ numen supernum ve-
stis exoretur precibus. Data VII Idus Junias, Con-
stantinopoli, Vitaliano et Rustico consultibus (anno
Domini 519).

EPISTOLA

JUSTINI AD HORMISDAM.

C *Diligentia legatorum Constantinopoli et aliis civitati-
bus pacem restitutam. In damnandis episcoporum
nominibus mitius agendum.*

Justinus Augustus Hormisdæ papæ per legato
Germanum et Joannem episcopos, Felicem et Dia-
scorum diaconos, et Blandum presbyterum.

Summa quidem habenda vobis est gratia, quod
alacrem operam non dubitatis impendere ad colli-
gendas adonandasque venerabiles ecclesias, verum
in ea præluet maxime perfecta solertia, quod homi-
nes adoptatis qui vero benevole iuxta sanctitudinis
sincero et integro possint animo deservire. Germanus
siquidem reverendissimus episcopus, nec non Felix,
et Dioscorus, et Blandus viri religiosissimi tanta semet
præbuerunt attentos industria, ac in tanta sapientia
versati sunt, ut quantum ad officium eorum pertinet,
transitis in plenum et elaboratis omnibus, nihil
altercationis superesset ulterius; sed cum ea condi-
tione sit mortalis fragilitas, ut remissius circa se agi
desideret, et interrogationibus suis plenum præberi
responsum, maxime cum aliqua causa in immensa
hominum fuerit multitudine devoluta, factum est ut
in hac quidem urbe florentissima quidquid ordinatum
est de causa religionis, deque unitate celebranda
cum apostolica sede sub temporibus Joannis religio-
sissimæ memoriæ, cum in sacerdote regis esset
hujus urbis, id favente Deo servetur immobile; quin
et in aliis compluribus civitatibus probata sit vestra

(a) Al. *Philomelensis*

ordinaatio atque suscepta. Cætera vero clementiore A quodam indigeant moderamine in nominibus antistitum, non eorum qui specialiter numerati sunt in epistola quam sanctitudo tua nobis destinasse noscitur, sed aliorum quorum memoriam maximæ civitatis diligunt, in quibus floruisse noscuntur superstites. Quapropter legatis quidem tuæ sanctitudinis nulla fuit licentia mandati tenorem egrediendi, cum quo directi sunt. Omnis autem finis negotii vestro jam tantum pendet arbitrio, ut solus pacem concludere debeat qui prima rei commovit exordia : sed ea quidem, nec non quædam, commemorabuntur apertius per legatum nostrum, qui paulo post destinabitur. In præsentem vero redeuntibus viris religiosissimis, tam appellandam vestram reverentiam credidimus, quam commonendam, ut suis orationibus pro nostro utatur B imperio, proque incolomi statu reipublicæ. Data vii idus Julii, Constantinopoli, Vitaliano et Rustico viris clarissimis consulibus (anno Domini 519).

EPISTOLA

EUPHEMIÆ AUGUSTÆ AD HORMISDAM.

Sanctissimi pontificis orationibus se et virum suum commendat.

Euphemia Augusta Hormisdæ papæ.

Beatitudinis vestræ litteras grato jucundoque suscepimus animo : quem etenim non solum apostolicæ sedis auctoritas celebrat, sed vitæ quoque commendat integritas, et studiosa rectæ fidei solertia, hujus verba quis non libentissimis suscipiet auribus ? Igitur poscimus ac monemus ut orationibus vestris nunquam excedat nomen meum, ac præcipue serenissimi conjugis nostri, sed tam utrique nostrorum, quam reipublicæ supernum precibus vestris placetur præsidium.

EPISTOLA

CELERIS AD HORMISDAM.

Legatorum opera Constantinopoli omnes pacifice vivere, quod et in aliis civitatibus brevi futurum sperat.

Domino beatissimo et apostolico patri Hormisdæ Celer vir illustris.

Maxima nobis gratulationis causa præstat, quod tiens ad apostolatam vestrum scribendi tempus emerit. Nunc igitur remeante beatissimo Germano episcopo, vel reverendissimis viris, qui a vobis pro conjungendi sanctis Ecclesiis fuerunt destinati, necessarium duximus sanctitatem vestram debere venerari, indicantes antedictos habuisse quidem studium ut voluntatem vestram plenus sequeretur effectus ; sed quia totum corpus erat infirmum, interim caput, quod prius necessarium judicatur, adhibito medicamine vestro sanatum est, et dissensio quæ erat inter venerabiles Ecclesias Romanam et Constantinopolitanam unitate interveniente sepulta est, et alia non parva membra similis Divinitatis gratia purgata atque conjuncta. Hanc etiam spem gerimus universi, quod gratia Dei, quæ semper sedi vestræ permansit et permanet, hujusmodi vobis inspirationem bonitatis præbeat, et mansuetudine et dispensatione vestra reliquum adhuc corpus, quod habetur infirmum (sicut superius a nobis dictum), vestro medicamine

unitate recepta jungatur. Specialiter autem deprecamur pontificum vestrum ut pro nobis benigno patris animo orare jubeatis.

EPISTOLA

JULIANÆ AD HORMISDAM.

Pontificem salutat.

Domino beatissimo atque apostolicæ sedis probatissimo pontifici Hormisdæ papæ patri Juliana Anicia.

Quæ prima sunt tuæ beatitudinis salutationis obsequia persolvimus, optantes ut hanc paginam tuis venerandis obtutibus Divinitas faciat recenseri, et pro suæ Ecclesiæ vigore augmenta salutaria vestræ vitæ suffragari dignetur, quatenus te pervigili possit contra adversos et rabidos canes status Ecclesiæ vindicari. Etenim, venerabilis pater, quod de nostræ fidei integritate curam geris, vicariis gloriosi Petri apostoli ista conveniant, cui Dominus pascendarum ovium injunxit officium. Cognoscat ergo tua pro nobis sancta sollicitudo, nos firmius tenere rectæ fidei firmitatem immobilem : pro qua ne ejus violaretur sanctimonia hactenus repugnavimus. Quod vero tuus apostolatus pro tantæ pietatis causa curam ferre præcepit, in quantum potuimus pro nostris viribus non desivimus spiritu lenitatis adversos admonere, et Dei nobis gratia cooperante.... deest reliquum.

EPISTOLA LXVIII.

AD LEGATOS SUOS.

De eorum salute et rebis gestis certior fieri cupit.

Hormisda legatis suis.

Ita nos incolumitatis et actuum vestrorum cura sollicitat, ut quamvis frequentibus occasionibus non prætermittamus hortari, certiores nos de his quæ circa vos aguntur fieri sùteris destinatis. Nam et cum per hominem illustris viri atque magnifici patricii filii nostri Agapiti desideriis vestris congruos miserimus affatus, et nunc quoque anxietatis vestræ credidimus solatium, si ad vos præsentia scripta mitteremus : tantum est ut de actibus atque sospitate vestra, nec non et de mora per quam vos detineri plurimum dolemus, reveletis nos alloquiis sub occasione idonea portitoris. Data iv idus Julias, Rustico viro clarissimo consule (anno Domini 520).

EPISTOLA LXIX.

AD EOSDEM.

Cum eorum litteras non acceperit, monet ut scribant.

Hormisda Germano episcopo, Felici et Dioscore diaconi, et Blando presbytero.

Animos nostros tam diuturnum dilectionis vestræ silentium, ut tantorum temporum contristat absentia, præcipue cum vir magnificus patricius Symmachus, et vir illustris Romanus magister militum filii nostri reditum apud nos caritatis vestræ sine dilatione promiserint, et ignoramus utrum illic causarum qualitas, an certe fraus aliqua simulata sub necessitate detineat ; quia nobis sollicitudinem sine cessatione gerentibus, et pene universos homines illarum partium percontantibus, diversa et dissimilia nuntiantur : et ideo, quoniam vos causas tantæ tarditatis

melius deprehendere et intelligere potestis atque cognoscere, significare nobis ista, de quibus noster cruciatur animus, debuistis; vel si est causa dilationis idonea, sicut constitutum est, aliquem de vestris ad nos oportuerat destinari, unde ne forsitan per versutias, aut aliquam concinnationem vobis dilatio et impedimenta generentur, sub celeritate nobis scribite, ut sub rationabili ordinatione pro vestra repetitione ad filium nostrum clementissimum imperatorem dirigamus. Ergo tam circa personas quam de causa fidei, pro qua diu moramini, quid geratur instruite, atque plenissima nobis universa rescribite, ut omnibus cognitis, Deo nostro favente, tractemus quemadmodum personis vestris et causæ ipsius cuius res agitur possit misericordia subvenire. Data idibus Julii, Rustico viro clarissimo consule (anno Domini 520).

RELATIO

POSSESSORIS EPISCOPI AFRI PER JUSTINUM DIACONUM EJUS.

Consultit pontificem de Fausti episcopi libro.

Domino beatissimo et ineffabiliter mirabili, et in Christi gratia præferendo papæ Hormisdæ Possessor episcopus in Domino æternam salutem.

Decet et expedit ad capitis recurrere medicamentum, quoties agitur de sanitate membrorum. Qui enim majorem circa subjectos sollicitudinem gerit, aut a quo magis est nutantis fidei stabilitas expectanda, quam ab ejus sedis præside, cuius primus a Christo rector audivit: *Tu es Petrus, et super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam* (Matth. xvi)? Arbitror vestram beatitudinem non latere quantis in Constantinopolitana urbe Ecclesia laborets insidiis, et ad morem veteris morbi in saniam vulnus ierum quærat erumpere, quod obductum creditur cicatrice. Unde cum quorundam fratrum animus de codice Fausti cujusdam natione * Galli ** Reginæ civitatis episcopi, qui de diversis rebus et frequentius de gratia Dei diserte visus est disputare, in scandalum moveretur,

* Joannes Maxentius hæreticus et mendax scriptor primus est qui hanc epistolam Hormisdæ esse negavit; quam ipsa tamen conexio rerum gestarum, sententiarum atque verborum proprietates, ipse denique stylus Hormisdæ manifeste adjudicant. Joannem Cochleam, virum fama celebrem, et hæreticorum nostri temporis acerrimum impugnatores, idem cum Maxentio sensisse fatemur, sed errore et boni opinionione lapsus fuit. Apologiam enim Maxentii in quam incidit, a catholico scriptam esse putavit, quam hæreticus pestilentissimus ediderat. Caruit vir doctus harum epistolarum Hormisdæ nunc recens editarum subsidio. Quo si instructus fuisset, fraudem et dolum hæretici animadvertere potuisset. Vide Baronium anno 520, numero vigesimo secundo et sequentibus; Possevinum in Apparatu sacro, verbo *Joannes Maxentius*. Sev. Binius. — Vaferrimi hujusce hæretici, atque ut minimum loquar, Eutychna fuligine tincti, patrocini nuper susceperunt procaces quidam atque infraniti novatores Jansenii assecræ, sed infelici plane atque irritò successu, ut pluribus alias docebimus. Neque enim in questionem vocatur, utrum tolerari possit hæc assertio, *Unus de Trinitate passus est*, sed quo sensu, quibusve adblandientis vulpeculæ subtiliorum subtiliorum hæreticorum more eam protulerit defenderitque cum suis Scythis monachis Joannes Maxentius, hoc uno patrocini Janseniano-

A allis (ut se habent humana studia) in contrarium remittentibus, me crediderunt de hoc ambiguo consulendum. Dixi quidem ea quæ a tractatoribus pro captu proprii ingenii disputantur, non ut canonica recipi, aut ad synodalia vicem pro lege servari; sed habere nos certa scilicet, quæ veteri lege vel nova conscripta, et generalibus Patrum sunt decreta judiciis ad fundamentum fidei, ac religionis integram firmitatem; hæc autem, quæ antistites diversi conscripserunt, pro qualitate sui sine præjudicio fidei solere censi. Sed cum hæc (quantum in eorum frequenti postulatione persensimus) magis eis excusatio videretur: vel pro eorum prece, vel pro obsequii occasione reddendi apostolatui vestro, per Justinum diaconum meum præsumpsi apices parvitas meæ ingerere; quibus principaliter orationum vestrarum munimen exposcens, quæso ut consulentes quid de præfati auctoris dictis videatur, auctoritate apostolicæ responsionis agnoscant: maxime quod filii quoque vestri magistri militum Vitalianus et Justinianus præcipue super hac re rescripto beatitudinis vestræ similiter informari desiderant. Codicem quoque tractandum (tractatum) antehac direxisse meminî, continentem beati Pauli apostoli epistolarum explanationes; pro quo rescripto gratulari non merui. Unde simili prece deposco ut prærogativam benedictionis vestræ competenti responsione merear adipisci. Accepta xv kalendas Augusti, Rustico viro clarissimo consule.

* EPISTOLA LXX.

AD POSSESSOREM EPISCOPI.

Scythas monachos, suos errores damnare nolentes, ut hæreticos ab urbe expulsos. Fausti librum a Romana Ecclesia non recipi.

Hormisdæ Possessori episcopo.

Sicut rationi congruit ut consulant ambigentes, ita par est respondere consultos, quia ipse impellit in errorem qui non instruit ignorantem; nec quidquam

rum rite promeritus, quod, in apostolicam sedem injurios, et in Hormisdæ Romanum pontificem impudentissimus calumniator, illorum in eandem sedem conviciis et in summos Ecclesiæ antistites calumniis præluserit. Hæreamus in calumniis Joannis Maxentii ac ne evagemur latius, unam ex omnibus seligamus: Dixerat Hormisdæ: *Proficiemus inter adversantes propriis bonis, si erroribus non involvamus alienis*: quo nihil sanius, nihil verius dici potuit. Quid ad hæc perditissimus sycophanta? *Callide*, inquit, *tuam niteris occultare perfidiam*? *Pelagianæ perfidiæ involutum erroribus cunctorum oculis anteponit, qui inter adversantes non Dei munere, sed propriis bonis proficere se posse tumida elatione confidis*, etc. Calumniaris, impudens nebulo, dum Christi vicarium hæreticum et inimicum veritatis blasphemio ore deblateras, et egregiis defensoribus tuis magnifice præluces. Propria bona, non Dei donis, sanctissimus pontifex Hormisdæ, sed bonis opponit alienis. Cætera non patiuntur hujus observationis angustie: recte enim monuit vir eruditus, suspensio pede et acri judicio hæretici hujus, eo perniciosioris quo cultioris, legenda esse tironibus scripta, ne impingant. PHILIP. LABBE, S. J.

* Errat: commoratione quidem Callus, at natione Britannus fuit, ut vel ipsemet testatur pluribus locis, .. Reiens in Narbonensi II.

aptius est studioso religionis, quam imposito (*Edit. Rom.*, inquisitio) veritatis; quando facilis devium vitat, qui iter per quod graditur rogat. Sed priusquam respondendi curam de his quæ dilectio tua percunctatur aggrediar, libenter in litteris tuis fidei tuæ me fateor invenisse fervorem, cujus calore succensus, reddivam in illis partibus infidelium perversitatem vigere aspiras. Dignissimus dolor, qui dedita Deo corda contristat: nec enim est apud eos lapsus inlamentabilis, quibus est igniculus caritatis; quia unum spiritualium votum est salus inconcussa cunctorum. Sed non est ignota Ecclesiæ Dei de huiusmodi procellis aut insueta tempestas: et quamvis rectoria sui gubernaculo inconcussa persistat, variis tamen insurgentium fluctuum laborat vexata turbinibus. Nam unde est psalmidici vox prophetæ, qui ipsius Ecclesiæ personam spiritu quo impellebatur assumens: *Sæpe, inquit, expugnaverunt me a juventute mea: etenim non potuerunt mihi?* Contumiant, sed in nihilo prævalebunt: adhuc in arca sumus, mixta sunt frumenta cum paleis, gemunt boni consortia malorum, sed superest flamma non necessariis, et parata sunt horrea jam probatis. Ubi terrarum non est ista permixtio? Nos fixis decet instare (*insistere*) vestigiis: proficiemus inter adversantes* propriis bonis, si erroribus non involvamus alienis. Probat enim virtutis suæ validum robur, qui cum impellitur non movetur.

Ubi non variæ tentationis aculei? Quales per humere jugem annum quorundam Scytharum, qui monachos præ se ferebant specie, non veritate; professione, non opere, subtili tectas calliditate versutias, et sub religionis obtentu famulantia odiis suis venena pertulimus, studentes eos ab interno vulnere medicabilis patientiæ moderamine sanare, beati Pauli monita non tacentes: *Noli verbis contendere; ad nihil enim utile est, nisi ad subversionem audientium* (*II Tim. II*). Sed quando virus quod viscera penetravit evellit? Quando corda male sibi credula veritatis obtemperant institutis? Quando induit obedientiæ humilitatem opinionibus suis vallata superbia? Quando acquiescunt paci contentionum studiis assueti, sola certamina amantes de religione captare, et mandata negligere? Nunquam apud eos caritas novo commendata præcepto, nunquam pax dominico relicta discessu; una pertinacis cura propositi, rationi velle imperare, non credere; contemptores auctoritatum veterum, novarum cupidi quæstionum; solam putantes scientiæ rectam viam, qualibet facilitate sententiam: eoque tumoris elati, ut arbitrium suum utriusque orbis putent inclinandum esse iudicium: nec in numero fidelium deputantes sequaces traditionis paternæ, si suæ viderint cedere nolle sententiæ: docti crimina serere, obtreccionum venena componere, integrum Ecclesiæ corpus odiseo, seditiones instruere, invidiam concitare, et pro obedientia, quæ in cænobii principatum regularis obtinet

(a) Decet recipi in *edit. Rom.*

(b) *Al. profusos.*

* Super hæc verba calumniam struxit Hormisdæ

A disciplinæ, obstinationem pertinacis amare superbiæ.

Non illos potamus monitis, non mansuetudine, non auctoritate comprimere. In publicum usque prodire conveniam, ad concursione quietis circa regem etiam statuas inclamantes: et nisi fidelis populi constantia restitisset, per diabolicæ semina nefanda zizanias apud illos disensionem et discordiam commovissent (*I Tim. III*), per quos adiutorio Dei de religione eorum est pulsa dissensio. De eis sero probavimus prophetica apostolum voce dixisse, in novissimis diebus instare tempora periculosa, et fore homines sui tantum amatres, habentes formam pietatis, virtutem autem ejus abnegantes; itaque esse vitandos. Hæc ideo dilectionis vestræ indicanda sub occasione credidimus, ne, si illuc fuerint forte delati, B ignorantem quemadmodum se in urbe Romana tractaverint, sub aliqua verborum simulatione deciperent.

Hi vero, quos vos de Faustis cujusdam** Galli antistitis, dictis consuluisse, litteris indicastis, id sibi responsum habeant. Neque illum (a) recipi, neque quemquam, quos in auctoritate Patrum non recipit examen catholicæ fidei, aut ecclesiasticæ disciplinæ ambiguitatem posse gignere, aut religiosi præjudicium comparare. Fixa sunt a Patribus quæ fidei sectari debeant instituta: sive interpretatio, sive prædicatio, seu verbum populi ædificatione compositum, si cum fide recta et doctrina sana concordat, admittitur, si discordat, aboletur.

C Unum est fundamentum extra quod quælibet fabrica si consurgit, infirma est, super illud quisquis ædificat, sive vilis, sive pretiosa, consideret. Errat autem a via, qui ab eo quod Patrum electio monstravit exorbitat, nec tamen improbat diligentia per multa discurrens, sed animus a veritate declinans. Sæpe de his necessaria providetur, de quibus ipsi æmuli convincantur, instructio. Nec vitio dari potest nosse quod fugias; atque ideo non legentes incongrua in culpam veniant, sed sequentes. Quod si ita non esset, nunquam doctor ille gentium acquiescisset nuntiare fidelibus: *Omnia probate; quod bonum est tenete* (*I Thes. V*). Non abs re est, etsi mundanum, non tamen a ratione discretum miscere sermonem. Fertur quidam nobilis arte pingendi, cum equum penicillo vellet explicare perfectum, æsellum sibi (b) proposuisse pingenti, asserens non ut iumentum imitaretur informe, sed ne in alicujus informis lineamenti similitudinem lapsus incidere.

Non improvide veneranda Patrum sapientia fidei potestati quæ essent catholica dogmata definit; certa librorum etiam veterum in auctoritatem recipienda, sancto Spiritu instructe, præfigens: ne opinioni suæ lector indulgens, non quod ædificationi ecclesiasticæ conveniret, sed quod voluptas sua concepisset, assereret. Quid ergo calumniaribus opus erat extra constitutos Ecclesiæ terminos porrigere quæstiones, et Joan. Maxentius.

** In Gallia Reicensis episc.

de his quæ habentur dicta, quasi dicta non sint, movere certamina, cum Christiana fides canonicis libris, et synodalibus præceptis, et Patrum regularibus constitutis stabili et inconcusso termino (tramite) limitetur?

De arbitrio tamen libero, et gratia Dei, quod Romana (hoc est catholica) sequatur et asseveret Ecclesia, licet in variis libris beati Augustini, et maxime ad Hilarium et Prosperum, possit cognosci, tamen in sermionibus ecclesiasticis expressa capitula continentur, quæ si tibi desunt, et necessaria creditis, destinabimus, quanquam qui diligenter apostoli dicta considerat, quid æqui debeat evidenter cognoscere. Data idibus Augusti.

EPISTOLA LXXI.

AD EPIPHANIAM CONSTANTINOPOLITANUM EPISCOPUM.

Epiphanium episcopum ordinatum nec scripsisse nec legatos misisse nuntiat.

Hormisdæ Epiphanio Constantinopolitano episcopo.

Diu nos non nuntiata tuæ primordia dignitatis tenere suspensos, et in ipsa communis gratulatione lætitiæ, mirati admodum sumus pristinum fuisse neglectum; quia reparata Ecclesiarum, Deo annuente, concordia, plenum fraternæ pacis id flagitabat officium: præsertim quod illud sibi non arrogantia personalis, sed regularum observantia vindicabat. Decuerat siquidem, frater carissime, te legatos ad apostolicam sedem inter ipsa tui pontificatus initia destinasse*, ut et quem tibi debeamus affectum bene cognosceres, et vetustæ consuetudinis formam rite compleres. Sed licet his omissis, paginalia tantum sufficere judicasses ex occasione colloquia; nos tamen gratia stipulante (stimulante) compulsi, interrim justè constantiam expectationis abruptimus, reciproca mutua caritatis verba reddentes; quia et noster animus amoris impatiens, et legatorum nostrorum viva relatio exclusum quod imperabat causa silentium ad officia benigna traxerunt, quibus ad præsens gaudii nostri signa monstramus, et privatæ quodammodo amicitiaæ votiva persolvimus. Legationem autem tuam et ea qua dudum gratia sustinemus, et fulti veteribus constitutis exigimus, ut quantum gaudii fructum, vel de tui pontificatus honore capiamus, vel quas tibi gratias referri conveniat pro impensis in negotio propagandæ unitatis officii (sicut nostrorum multipliciter astruxit legatorum narratio) evidentiùs exprimamus.

EPISTOLA LXXII.

AD EUNDEM.

Queritur Eliam, Thomam et Nicostratum suis sedibus non restitutos: ad Epiphanium spectare at hæc executioni mandantur.

Hormisdæ Epiphanio episcopo Constantinopolitano.

Opportuerat quidem fraternitatem tuam divini contemplationis iudicii, atque caritatis nostræ respectu, Eliam, Thomam atque Nicostratum fratres et coepiscopos nostros, postquam in consortiâ communionis

(a) Edit. Rom. addit tecum.

(b) Al. deest divulgata.

(c) Al. inserere.

nostræ recepimus, ad divina (a) mysteria incunctanter admittere, atque ad Ecclesias suas, a quibus eorū discordiæ error excluserat, pro pacis nostræ plenitudine revocare; ut unitas, quam post annorum multa curricula per totum orbem suis Deus restauravit Ecclesie, nulla voluntatum nostrarum distantia læderetur. Sed quia rem tam gratam, et Patrum statutis venerabilibus congruentem quibusdam tarditatibus contigit nunc usque differri, unde etiam ad decedentem fraternitatis tuæ nos scripsisse meminimus; hortamur ut lætitiâ, quam de damnato præteritæ dissensionis errore percipimus: in nullo iterum discordantium animorum causa contribuet. Etenim nulli videtur vos nobiscum pleno communicare mentis affectu, si eos qui nobiscum communicant a vestro consortio segregatis. Incassum certe videntur pacem recipere qui pacis differunt præcepta complere. Quidquid enim in illorum suscipienda communionem miramini, quodammodo de nostra reconciliatione detrahitis. Et providendum est, frater carissime, ne si Ecclesiarum nostrarum tandem desuper indulta concordia ab his exordium sumat exemplis, et religionis veneranda regula, et apostolicæ sedis auctoritas imminuta (quod absit) per Orientem potius (b) divulgata quam restituta videatur.

RELATIO

EPIPHANII EPISCOPI CONSTANTINOPOLITANI.

De sua electione. Fidem catholicam profitetur, et de omnibus cum Ecclesia Romana sentit.

Sanctissimo ac beatissimo domino fratri et comministratori Hormisdæ Epiphanium episcopus in Domino salutem.

Deus qui in alto habitat, et humilia respicit (Psalm. cxii), et omnia pro salute hominum affluenter providet, pro sua bonitate et misericordia meam respectu parvitatem, et post obitum sanctæ memoriæ quondam archiepiscopi et patriarchæ Joannis sedem sacerdotalem sanctæ Ecclesiæ catholicæ regis urbis mihi conferre dignatus est, sententia, et electione Christianissimi et justissimi principis nostri Justini, et piissimæ reginæ, quæ ei ad omne studium communicat divinum, sequentiumque eorum his quibus esse bona conversatio, et qui regis honoribus sunt sublimiores, simul et sacerdotum, et monachorum, et fideiissimæ plebis consensus accessit. Quapropter necessarium duxi hoc primum indicium meis (c) inferre litteris, ut ostendam quam circa vestram apostolicam sedem habeo voluntatem. Est mihi oratio (ratio) magnopere, beatissime, uniri me vobis, et divina amplecti dogmata quæ ex beatis et sanctis discipulis et apostolis Dei præcipue summi Petri apostolorum sedi sanctæ vestræ sunt tradita, et mihi esse pretiosius existimare. Neque enim extra affunde ventem sanctæ Ecclesiæ constituta ignoro, sed nuntius per Dei voluntatem ex tenentis unguibus in sancta catholica Ecclesia, parvi per tempora sanctissimis sacer-

* Episcopus Constantinopolitanus initio sui episcopatus legatos Romam mittebat.

dotibus et patriarchis. Nam sæpius præpositus his qui per sacratissimum et ineffabile baptismum sua exuunt peccata, et veram unius essentiae Trinitatis docui fidem, quam (sicut præfatus sum) ex discipulis Dei magni et Salvatoris nostri Jesu Christi procedentem omnium sacerdotum et omnium laicorum amplectitur cœtus. Divinum enim revera sanctum et a Deo datum symbolum trecentorum decem et octo sanctorum Patrum in Nicæa congregatorum adoro et prædico, et Christiani splendoris manifestum iudicium esse annuntio: et quinquaginta et centum sanctorum sacerdotum in hac urbe regia factam venerabilem synodum: similiter et ducentorum Dei amatorum Patrum conventum in Ephesina factum: triginta et sexcentorum reverendissimorum Patrum et sacerdotum synodum factam Chalcedone unam (veram) esse et convenientem, et compaginatam prædictis sanctis conciliis, ipse ego didici, aliosque docere cognovi. In his ergo quatuor synodis sanctis et sacris magnum pietatis prædicatum mysterium, et omnium hominum est reposita salus. Eos enim qui fuerunt vel sunt ejusdem sententiæ et suscipio et amplector, et unire me eis diligo. E contra autem eos qui præter istas quid sentiunt aut prædicant, præterito tempore aliquid conati sunt, a cœtu orthodoxorum extorres esse existimo. Similiter rectas et revera religiosissimas epistolas venerabilis papæ Leonis pro recta fide conscriptas circumamplector et suscipio. Habeat igitur hanc sententiam circa me vestræ beatitudinis sancta fraternitas. Vobis enim manifestum feci, et sub me Ecclesiis hæc prædico, festinans per omnia eas mihi et vestræ beatitudini vinculo caritatis adunari, quas omnino oportet esse unitas et inviolabiles, et corpus unum communis apostolicæ Ecclesiæ idemque perpetuo custodire. Quantus enim circa vestram venerabilem fraternitatem in omnibus sit amor jubeat perpendere; quia quos vestra apostolica sedes condemnans in sacris diptychis non recitare jussit, eos nec ego inter sacra facio nominari mysteria. Hoc autem et his notum est qui a vobis sunt directi viri reverendissimi, id est Germano sanctissimo et (a) Joanni episcopis, Felici et Dioscoro diaconibus, et Blando presbytero, qui efficaciter secuti sunt ea quæ eis sunt a vobis injuncta. Oret igitur vestra sanctitas tam pro me quam pro subjectis meis sacerdotibus ut perpetue custodiamur, rectam Dei tenentes confessionem; similiter et pro serenissimo principe nostro, et pro Christianissima Augusta, quia eorum salus communis sanctarum ubique est Ecclesiarum profuturum firmamentum. Istam igitur vobis habentibus intentionem nullo modo jam licebit sanctam Dei dilacerari Ecclesiam, per gratiam sancti Spiritus, et intercessionem sanctæ gloriosæ Dei genitricis virginis Mariæ. Omnem quamcumque vestram fraternitatem ego quoque et mei plurimum salutamus. *Alia manu*: Incolumis in Domino ora pro nobis, Dei amator sanctissime frater. Accepta xv kalendas Octobris, Ru-

(a) In edit. Rom. deest Joanni, et pro episcopis est episcopo.

Asstico viro clarissimo consule (anno Domini 520).

EXEMPLUM EPISTOLÆ

JUSTINIANI VIRI ILLUSTRIS AD HORMISDAM PAPAM.

Acacio damnato Constantinopoli pacem vigere: cum Orientalibus pacem quoquo modo ineundam: et de sanctissima Trinitate.

Domino N. Jesu Christo favente regnat in sæculo qui sacra religione suum fundat imperium; quoniam bene gubernat humana, cui prius divina placuerint: quod præsentibus evenisse temporibus gratulamur. Filius etenim vester clementissimus Imperator æternitatis beneficio sceptrum sortitus, fidei causas arripuit explicandas, et ad tuam sanctitatem missa legatione sedis apostolicæ promeruimus sacerdotes, quorum adventu non mediocriter adolevit Ecclesiarum concordia sacrosanctarum, vobis instantibus, ut decebat. Acacii namque, quod dissidium gerebat, nomine stirpitum amputato, pro tenore libellorum quos direxistis, in hac urbe regia multisque civitatibus unitas optata provenit, quam summo inventam laboribus venerari convenit: in perpetuumque custodiri necesse est. Hæc quibuslibet argumentis retractari quispiam patietur, quæ sempiterna majestas rite composuit? Sed quia prosperos cursus frequenter impedire festinat humani generis inimicus, pars Orientalium non (b) exilis, nec ferro flammisque compelli potest, ut episcoporum nomina post Acacium defunctorum condemnent: quæ difficultas generali concordiæ moras necit. Sanctitas itaque vestra cœlestis inspirata, temporum rerumque qualitatem consideret, et condemnatis hujus erroris auctoribus, id est Acacio Constantinopolitano, Petro, et Timotheo Æluro, et Dioscoro Alexandrinis, Petroque Antiocheno, finire dignetur inveteratum certamen, de cæterorum nominibus quæstione sopita: ut redimatis plebem de sanguine, quam Deus noster regendam commisit; ac non persecutionibus ac cruore, sed patientia sacerdotali populum Domino nostro conciliatis: nec, dum volumus animas lucrari, et corpora multorum perdamus et animas. Errores etenim diuturnos lenitate clementiæ convenit emendari, præcipue quia vestræ beatitudinis prædecessores sæpissime voluerunt reipublicæ nostræ antistites ad suam revocare communionem, si tantummodo taceretur Acacius cæterique prædicti. Non est ergo grave quod suasit vestra sedes ut præstet: illud etiam magis magisque deposcimus, ut tua sanctitas concepta gratia cœlesti quæ prætendunt Orientales episcopi tractare dignetur, eorumque fidei competentem præbere consensum. Nobis etenim videtur, quoniam Filius Dei vivi Dominus noster Jesus Christus ex virgine Maria natus, quem prædicat summus apostolorum carne passum, recte dicitur unus in Trinitate cum Patre Spirituque sancto regnare: sicut enim videtur ambiguum dicere simpliciter unum de Trinitate, non præmisso nomine Domini nostri Jesu Christi; sic ejus personam in Trinitate cum Patre Spirituque sancti personis non dubitamus esse: sine Christi namque persona nec

(b) Al. exilitis.

eredit Trinitas religiose potest, nec adorari fideliter, A quemadmodum S. Augustinus ait : An aliqua ex Trinitate persona ; et alio loco : Solus in Trinitate corpus accepit ; et iterum : Unus trium. Rogamus igitur, reverendissime salutantes, ut futuri iudicii memores, causam taliter ordinatis, ne quid dubitationis relinquatur in posterum, quatenus omni scrupulo discordiarum sublato, pacis desideratæ per orbem totum vincula renoventur, et venerandarum floreat Ecclesiarum concordia, corporisque unius in pristinum statum membra recolligantur. Ille namque medicus jure laudatur, qui veteres ægitudines ita sanare depererat, ut ex his nova vulnera non nascantur. Specialiter ergo cognoscat vestor apostolatus, compositis eisdem duobus capitulis, unversos sacerdotes istius reipublicæ libenter amplecti vestram communionem. Accepta xv kalendas Octobris, Rustico viro clarissimo consule (anno Domini 520).

RELATIO

EPIPHANII EPISCOPI CONSTANTINOPOLITANI.

Imperatoris ejusque conjugis, suamque de Ecclesiarum unione animi alacritatem demonstrat. Ponti et Asiæ, et maxime Orientis sacerdotes suorum episcoporum nomina damnare volentes in unionem admittendos. Calicem et alia pontifici munera mittit.

Domino per omnia sancto ac beatissimo fratri et comministratori Hormisdæ Epiphanius episcopus in Domino salutem.

Quantam habuimus alacritatem nos quoque et piissimus et Christianissimus imperator una cum fidelissima et in omnibus bonis florente conjuge sua circa C rectam et puram sanctarum Ecclesiarum unionem, et quemadmodum cum caritate Dei qua nos decebat destinatos a vobis sanctos episcopos et religiosos suscepimus, et venerandos habuimus clericos, existimamus quidem et ante ex his quæ acta sunt satisfactum vestræ beatitudini : credidimus tamen quod si Dominus Salvator Jesus Christus Deus noster idem ipse reverendissimos comministratores nostros incolumis vestris obtutibus præsentavit, omnia quæ excitata sunt vobis sanctissimis manifesta fieri, et laborem, quem potuimus sustinere, per hos ipsos manifestius cognoscetis. Quemadmodum per Dei gratiam et fidelissimorum principum nostrorum, Constantinopolitanæ civitatis nostra Ecclesia pacifice est gubernata : et nomina eorum inter sacra non sunt D recitata mysteria, quæ sedi vestræ profana cognovimus, sed quatuor conciliorum pro recta fide consonantia prædicatur et hoc ipsum omnibus sacrorum diptychorum recitatione manifestum est. Annuntient igitur vobis quia non pauci nobis subjecti sacerdotes, nec rursus sub eorum ordinatione episcoporum parva est subdita multitudo, quæ bonum hujus cœptæ unionis amplectitur : vestra etiam sanctitas cognoscat istius se generalis boni et principem et inceptorem nihilominus constitutum. Unde fortiter ad vigilantium beatitudo vestra laudum est stimulis excitanda, ne id quod divina in honorem vestri cœperat ordinare misericordia, non ad plenum ita ut concedet

communis unitas pervenire videatur. Diligentius autem de his fidelissimi et piissimi nostri principes de sanctarum Dei Ecclesiarum unitate et concordia gaudentes, ad vestra mandaverunt beatitudinẽm supplicationes a plurimis sanctis sacerdotibus suscipientes, tam Ponti quam Asiæ provinciæ, et maxime Orientis, apud quos nomina quondam sacerdotum suorum tacere difficile et impossibile esse videtur, tantaque eorum obstinatio est, ut omnes periculum pro tali facto parati sint sustinere. Igitur præcedentes omnes circa pacis studium necessarium causas considerantes, quia per solam istam humilitatis viam communem omnibus unionem et salutem invenimus interrogantes sicut dictum est, et satisfacientes vobis ab illis qui a nobis in hoc negotio sunt destinati, causam cum pacifica, qua vos decet, gubernatione dispensetis : nam dum una utraque sit Ecclesia, procul dubio et bona, quæ per vigilantiam eveniunt, communis exinde laudis gloria utriusque patriarchalibus sedibus rimatur, ut consuete omnium Dominus et conditor Christus verus Deus noster magnificetur. De his autem omnibus summo vobis supplicentur affectu Joannes sanctissimus episcopus, multos nobiscum sudores in præsentem deponens certamine, et Heraclianus reverendissimus presbyter sanctæ nostræ majoris ecclesiæ, et cohabitator noster, et Constantinus reverendissimus diaconus ejusdem majoris ecclesiæ, per quos et nostra synodalia secundum ecclesiasticas vestræ beatitudinis destinavimus leges. Nunc igitur piissimi nostri imperatoris studium circa sanctarum Ecclesiarum unionem ostendentis, pacificis ad vestram beatitudinem de his causis utendo litteris, et oblatas sibi ab Hierosolymitanis et Orientalibus petitiones destinavit. Nos ergo occasionem salutationis invenire volentes, hanc ad vos fecimus epistolam, per quam supplicamus, proponentes vobis sanctissimis hanc vocem divinam : *Ecce tempus acceptabile, ecce nunc dies salutis (II Cor. vi)*. Ecce credidit nobis omnium Dominus talentum, quod augmentatum possit restitui boni operis fructu, et salvari per laudabilem vestram dispensationem tantas quidem sanctas Ecclesias, tantosque eorum sacerdotes, et multitudinem innumerabilem, nunc quidem unitam sanctæ Ecclesiæ, periclitantem autem et errantem : si vestræ beatitudinis gubernaculum commoretur (commemoretur), et maxime his, qui in sanctis locis habitant Christi Dei nostri, ita ubique sanctis adhærentes ecclesiis, ut eorum respui non debeat multitudo. Nam omnes per suggestionem eorum ita in obstinationis suæ malo perdurant, ut velint ante e vita recedere, quam excogitata relinquere : ut si Deus hos, per vestram beatitudinem adunari præceperit, vestræ laudis meritum, et præsentibus, et futuris ascribatur temporibus. Oret igitur vestra sanctitas tam pro piissimis et Christianissimis principibus, quam pro nostra parvitate et universali unione, ut gratia sanctæ et unius essentiæ Trinitatis, et intercessionibus dominæ nostræ sanctæ et gloriosæ virginis et Dei genitricis Mariæ, omnia

ad unitatem indivisam conveniat, et fundamentum A
 inconcussum catholice fidei confirmetur, per omnia,
 sanctissime frater. Indicia autem nostræ secundum
 Christum Dominum nostram caritatis per viros re-
 verendissimos destinavimus, ad administrationem
 divinæ culturæ, et sanctæ apostolicæ vestræ Eccle-
 siæ, calicem autem gemmis circumdatum, patenam
 auream, et alium calicem argenteum, vela serica
 duo; quæ suscipere vestram beatitudinem supplica-
 mus cum illa caritate quam vos habere secundum
 Deum non dubitamus. Omnia in Christo fraternita-
 tem, quæ cum vestra est sanctitate nos quoque et
 qui nobiscum sunt plurimum salutamus. Accepta pri-
 die calendæ Decembris, Rustico viro clarissimo
 consule (anno Domini 520).

SACRA

JUSTINI AUGUSTI.

Joannem episcopum ad tractandam Ecclesiam pacem de-
stinatum, quamprimum convocaverit, profecturam.

Justinus Augustus Hormisdæ papæ.

Dum beatissimum Germanum episcopum, vel eos
 qui cum eo a vobis fuerant destinati, de hac dimi-
 teremus regia civitate, hujusmodi illis mandata tra-
 didimus, quod capitula quæ ad perfectam unitatem
 Ecclesiarum pertinebant apostolatui vestro per reve-
 rendissimum Joannem episcopum sequenter manife-
 sta faceremus; quæ tamen ipsis hic presentibus
 fuerant declarata. Sed evenit præfatum Joannem an-
 tistitem longe ægritudine detineri. Ne qua igitur ve-
 stram reverentiam ingrediatur adversa sententia,
 quasi vobis promissa nostra desidia quadam ultroque
 minus ad effectum perducentibus, necessarium esse
 perperamus dilationis causam vobis exponere per
 Eulogium V. S. tribunum et notarium, quem ad præ-
 celsam regem Theodoricum super negotiis quibus-
 dam transmisimus: hoc quoque adjicientes quod
 dum propitia Domini et Dei nostri majestatis eundem
 virum religiosissimum Joannem pristinae voluerit
 reddere sanitati, sicut semel promiseramus, statim
 illum ad tuam sanctitatem transmittemus. Superest
 ut sanctitudo tua divinum nobis præsidium orationi-
 bus suis dignetur acquirere. Data pridie calendæ
 Septembris, Constantinopoli. Accepta Romæ calen-
 dæ Octobris, Rustico viro clarissimo consule (anno
 Domini 520).

RELATIO

DOROTHEI EPISCOPI THESSALONICENSIS.

Objectum sibi crimen refellit.

Sanctissimo ac beatissimo patri ac administra-
 tori Hormisdæ Dorotheus in Domino salutem.

Propositi nostri et orationis est summum studium,
 per omnia beatissime et ter beate Pater, et scribens
 frequenter ad vos sanctissimos, et multa mereri collo-
 quia; et nullo tempore extorrem me ab hujusmodi
 lætitia esse condacet. Quoniam igitur manifeste co-
 gnovi quosdam sanctas aures vestras perturbare, et
 scio procul dubio vos in omnibus esse perfectos, et
 quia nihil sine judicio audire possitis, nec ulli peni-
 tus vestrum animum commodare, et ut non amplius

A per tacturnitatem largiri tempus videar illis qui ni-
 hil quidem a nobis læsi sunt, sed sine causa et im-
 perflue adversus nos armati sunt: Deo tamen et ve-
 stræ satisfacio sanctitati, quia pro Janneo viro re-
 verendissime episcopo, qui paulo ante a vestra
 venerabili corona directus est, prædestinati meo pe-
 riculis, et mortem sustinui, et morti pro ejus acie
 me objecisse animam: et hæc ostenditur gestis: et
 ex his, qui quanquam per meam absentiam acer-
 rime videantur esse discussi. Et quid longe sermone
 opus est uti? cum vobis omnia Dominus Deus noster
 Jesus Christus patefacere et satisfacere possit; quia
 et quando cognovi vos ad apostolicæ sedis præsul-
 tum advocari, communi gaudium totius mundi esse
 judicavi. Ab illo enim tempore, hæc ipsam scribens

B ad vos, quantum ad me, quicquid ad honorem et
 satisfactionem vobis et apostolicæ sedi pertinet, ni-
 hil prætermisi, sed nec prætermitta. Paulo post au-
 tem scietis per venerabiles, annuente Domino Jesu
 Christo, quia hæc ab exordio mihi sunt excogitata,
 et quando Dominus Deus tempus dedit ad effectum
 hæc sunt perducta. Omnem cum vestra sanctitate in
 Christo fraternitatem ego quoque et mei plurimum
 salutamus.

EPISTOLA LXXIII.

AD DOROTHEUM THESSALONICENSIS EPISCOPI.

*Romam et veniendum, ut catholicam doctrinam perci-
 piat, et objectum crimen purget.*

Hormisda Dorotheo episcopo Thessalonicensi.

Considerantes tuæ fraternitatis Ecclesiam ante
 prætereuntes mala discordiæ olim cum sede aposto-
 lica præcipua fuisse caritate conjunctam, te nuper
 pacis redditæ esse credebamus auctorem, sed quia
 quos prævenire debueras, sequi etiam remoraris,
 non leviter pro fraternitatis tuæ dilatae correctionis
 ingemiscimus tarditate; scribis enim aures nostras
 cujusdam sceleris atrocitate turbatas. Utinam usque
 ad nos tantum detestabilis fama percurreret, et non
 toto orbe Christianis mentibus tam dolendum, tam
 execrabile facinus nuntiaret? ut qui te innocentem
 nesciunt, a Christianitatis simul credant tramite de-
 viasse. In qua enim mundi parte immanitatis hujus
 invidia non et catholicas contristat Ecclesiam, et
 hæreticorum prava vota iustificat? quæ nos a dile-
 ctionis tuæ conscientia, sicut litteris intimas, ostendi
 cupimus, aliena: quid enim votis nostris magis con-
 venit, nisi ut redire ad pacem catholicam volentes
 episcopos, a crudelitate et criminibus contingat sem-
 per innoxios comprobari. Expectamus igitur, si non
 desunt fraternitati tuæ veritatis Deo nota præsidia,
 ut et tanti sceleris a te repellas invidiam, et in re-
 conciliatione fidei tandem eorum qui reversi sunt
 sequaris exempla. Data iv calendæ Novembris, Ru-
 stico viro clarissimo consule (anno Domini 520).

EPISTOLA LXXIV.

AD JUSTINUM AUGUSTUM.

*Acceptisse ejus litteras, et de ejus fide et pietate nun-
 quam dubitatum.*

Hormisda Justino Augusto.

Benedicta Trinitas Deus noster, qui vobis guber-

macula commisit mundani imperii, quibus non solum pro jure regni veneratio deberetur, verum etiam pro gloriosi modestia et integritate propositi. Vere enim glorificamus Deum, lectis vestræ pietatis epistolis, quibus promissæ legationis moram pro infirmitate ejus, qui dirigendus fuerat excusando, luce clarius reddidisti quam curam fidei et pudoris haberetis, ostendentes rerum summam regentibus non sufficere ad dominationis apicem quam obtinent potestatem, nisi ornamenta morum pretiosiorum faciant principatum. Servet circa vos, clementissimo imperator, Deus noster beneficia sua, et respiciens bona vestra, largiatur æterna. Nec nos tamen inordinat ulla suspicio aut implendi tarditatem promissi; nec mutatione credimus evenisse consilii. Ne fas enim erat de ejus verbis qualibet sollicitudine dubitari; cujus fidem in magnis rebus datum est tam evidenter agnosci. Redeunte igitur filio nostro spectabili viro Eulogio tribuno et notario cultam debitæ salutationis exsolvimus, Deo magno continuis precibus supplicantes, ut qui vestro studio per infideles vulnera impacta curavit, ævo vobis per longiora tempora propagato, unitatem Ecclesiæ redditam ex omni quoque faciat parte securam. Data IV kalendas Novembris, Rustico viro clarissimo consule (anno Domini 520).

EPISTOLA

JUSTINI AD HORMISDAM.

Gratum ad pontificem mittit, suadetque ut Astantis et præcipue Orientalibus suorum episcoporum nomina damnare nolentibus Anastasii exemplo indulgeat: ab eisdem preces pro Ecclesiarum unione oblatas transmittit.

Justinus Augustus Hormisdæ papæ (a).

Quo famus semper, et quo sumus studio conciliandis sententiis catholicam fidem colentium, ut eodem animo cuncti venerentur numen individuum Trinitatis, palam fecisse dignoscimur: nunc legatum ad vestram beatitudinem ultro ob hoc ipsam dirigentes Gratam virum (b) sublimem magistrum scrinii, quo remedium tandem reperitur discordiis varia (c) cunctantium, nunc prono libentique suscipientes affecta viros religiosissimos, quos interventores unitatis vestra sedes apostolica credidit destinandos. Prefecto enim tanquam ipsam pacem, et jucundis eos oculis aspeximus, et extensis manibus duximus amplectendos. Quin etiam omni intentione ordinavimus, ut venerabilis Ecclesia Constantinopolitana, nec non complures aliæ vota suscipiant, vestra, non solum in cæteris, sed in auferendis etiam nominibus ex sacris diptychis, quæ removenda maxime postulatis. Verum nonnullæ fuerunt urbes et Ecclesiæ tum Ponticæ, tum Asiaticæ, præcipue Orientales, quarum clerici vel populi omnibus portentali minis

et persuasionibus, tamen nequaquam flexi sunt ut tollant antistitum et repellant nomina quorum apud eos opinio floruit, sed morte vitam duriorum æstimant, si mortuos condemnaverint, quorum gloriabantur vita superstitem. Quid igitur faciamus hujusmodi pertinaciæ, quæ nec dicto audiens existit, et tormenta in tantum despicit, ut amplum sibi ac festivum judicet, si corpore prius quam religioso desistat consilio? Nobis quidem videtur opus esse mollius agendi et clementius: quæ si uno in tua (d) sanctitate, jam nec in alio poterunt inveniri, nam neque sanguinis et suppliciorum cupidi (quod dictum etiam grave est) libellum suscepimus, neque ut parvo discrimine remaneant imperfecta concordia desideria, sed ad propagandam quo possumus ordinæ conjunctionem membrorum Ecclesiæ. Utrum itaque præstantius erit minorum gratia in totum esse nobis (e) adjectas tantas multitudines, an, concessis exiguis et remissis, majora et omni ratione querenda corrigi, ut quæ non licuit (f) per omnia, saltem ex necessariis partibus allegentur? Veniam itaque nominum postulamus, non Acacii, non utriusque Petri, non Dioscori, vel Timothei, quorum vocabula ad hos datæ tunc sanctitatis epistolæ continebant, sed quos in aliis celebravit civitatibus episcopalis reverentia, et hoc exceptis urbibus, ubi vestræ beatitudinis libellus jam in plenum admissus est, nisi hanc quoque partem benevolentia steterit vestra mitius corrigendam. Verum nec judicio (g) caret sedis apostolicæ, ut non magis venia dicenda sit quam deliberata jam ac perspecta definitio. Anastasius quidem religiosissimæ memoriæ vestræ cultum Ecclesiæ palam aperteque constituit, cum hoc idem scriberet negotium prædecessori nostro, satis esse pacem affectantibus, si nomen tantum retineatur Acacii. Ergo priora vestræ sedis constituta sequitur qui non omnes memorias mortuorum judicat contemnendas, ut indignum habeatur et incongruum, si non placidior omnibus non solum defunctis, sed etiam superstitionibus vestra divulgetur in omni sine terrarum lenitas. Et hoc quidem non dubitavimus ita gratiosum vobis futurum, ut pacifico statim responso lætior mundus reddatur. Retinet autem vestra sanctitas, quod dudum scripsimus, ex Oriente supplicationes nobis esse destinatas, voluntatem ipsorum continentes et arbitrium, in quo sese duraturos ostendunt firmiter, et quo nulla ratione desistendum existimant. Hanc itaque chartulam secundum nostram promissam per Joannem virum reverendissimum episcopum dirigendam vobis in præsentem merito credidimus, ut a vestra sede etiam tenore ejus admissus ad colligendas proficiat et adunandas ubique venerabiles Ecclesias, et Hierosolymitanam

(a) Cod. Luc. 125, *Sacratissimo ac beatissimo archiepiscopo almæ urbis Romæ ac patriarchæ Hormisdæ.* Hæc tamen inscriptio apposta est ab altera manu fere ejusdem antiquitatis, cum prius esset ut hic in textu.

(b) Idem cod., *expectabilem.*

(c) Idem cod., *certantium.*

(d) Idem cod., *sanctitudine.*

(e) Idem cod., *abspectas.*

(f) In eodem cod. ita primæva manus; sed altera fere ejusdem antiquitatis ita emendat: *ut quæ non licuit missis, majora per omnia saltem, etc.*

(g) Idem cod., *res caret et sedis, etc.*

præcipue; cui tamen omnes favorem impendunt quasi matri Christiani nominis, ut nemo audeat ab ea sese discernere: consensum itaque propitium tuam sanctitudinem epistolari quoque pagina convenit declarare; ut, cognito omnibus atque patefacto, tenorem ejusdem chartulæ a vobis etiam laudari, et tenaciter custodiri lætior mundus existat. Data (a) idibus Sept. Chalcedone, Rustico viro clarissimo consule. Accepta pridie calendas Decembris, consule suprascripto (anno Domini 520).

EXEMPLUM PRECUM.

Ejus opera ad Ecclesiæ unitatem admitti rogant. Catholicam fidem profitentur.

Deo amabili ac piissimo imperatori ex Deo Augusto et principi Justino Christianissimo deprecatio et supplicatio ab Hierosolymitanis, et Antiochenis, et secundæ Syriæ clericis et abbatibus et possessoribus Syriæ provinciæ.

Haurite aquam cum lætitia ex fontibus salutis (Isai. xii), vociferator (b) Isaias propheta exclamat, fontes salutis (c) evangelicæ veritatis prædicationes manifeste ostendens, ex quibus beati Apostoli et eorum qui per ordinem fuerunt discipuli et sapientes Ecclesiæ doctores, salutarem aquam fidei haurientes, omnem sanctam Dei Ecclesiam irrigaverunt, quæ in petra summi apostolorum subnixâ rectam et inflexibilem confessionem custodiens, fiducialiter cum eo ad unigenitum Filium Dei exclamat omni tempore, dicens: *Tu es Christus Filius Dei vivi* (Matth. xvi). Hanc salutarem confessionem (d) a sanctis quatuor synodis, quæ evangelicis præceptis sunt honoratæ, suscipientes, nunquam per Christi gratiam a traditis nobis rectis dogmatibus deviamus, sicut rerum testatur probatio, et tempore necessitatis fidei constantia demonstrat. Si igitur ut Christiani rationis fidei sumus participes, domine piissime, et ad communem pacem et unitatem festinamus, nostram fidem, quam ab initio suscepimus, per hanc satisfactionem nostram manifestam vestræ facimus pietati; ut notum sit quia et paci concurrimus, et a recta cum Dei juvamine non divestimus fide, sed omnem ex æquo hæresim execramur, non solum Eutychianistas et Acephalos, sed et Nestorianos, et hominem colentes toto animo (e) audentes anathematizamus. Nos autem, domine (f) carissime imperator, sicut supra dictum est, in Patrem et Filium et Spiritum sanctum, ab initio baptizati quoque et credentes (g) essentiam Dei in tribus (h) subsistentiis, adoramus: secundum sanctorum Patrum symbolum credentes in unum Deum Patrem omnipotentem, et in unum Dominum nostrum Jesum Christum unigenitum (i) Deum Verbum, similiter et in unum Spiritum sanctum; et secundum hoc divinum mathema, defini-

(a) Idem cod., quinto iduum.

(b) Idem cod., Isaiæ prophetæ.

(c) Idem cod., evangelicæ veritates.

(d) Idem cod., inserit custodiens fiducialiter.

(e) Idem cod., odjentes.

(f) Idem cod., christianissime.

(g) Idem cod., unam essentiam.

tionem a sancta Chalcedonensi synodo promulgatam intelligimus quoque et suscipimus, confidentes et credentes, quia unam substantiam vel personam, quod idem est, ipsa sancta synodus in duabus naturis, id est in deitate et humanitate indivise et inconfuse prædicavit Deum Verbum. Dominus noster Jesus Christus unus est ex sancta et unius essentiæ Trinitate; si enim unum Deum in tribus subsistentiis, sicut dictum est, accipimus, Pater autem non est incarnatus, nec Spiritus sanctus; Deus Verbum incarnatus est, et homo factus est unus ex sancta et unius essentiæ Trinitate, secundum filiationis proprietatem. Sic ita secundum prædictas quatuor synodos credentes, (j) et secundam Dei Verbi nativitatem secundum carnem confiteri non renuimus. Unde proprie Dei (k) virgo genitrix esse creditur, tanquam quæ natura et veritate unius essentiæ Patri Filium Deum Verbum, natura immutabilem, ex ipsa factum hominem, enixa est, et duas naturas in Christo per essentiam vel substantiam unitas confitentes sicut in unius persona, vel substantia. Neque harum diversitatem vel proprietatem post unionem auferimus, nec eas dividere in duabus personis et substantiis per unionem sumus edocti; eundemque scimus unigenitum Filium Dei, et ante incarnationem ejus, et post: eundem Deum quidem simul et hominem; passibilem carne, impassibilem deitate; circumscriptum corpore, non circumscriptum spiritu, eundem terrenum et cœlestem, quem mundus ut hominem cepit, et ut Deum continere non potuit, mortalem et immortalem, nusquam naturarum diversitate ejus ablata, neque dividentes per essentiam unionem. Hoc enim veræ magnum pietatis mysterium, quia unus ex sancta unius essentia Trinitatis incarnatus, et homo factus Deus Verbum in utraque natura deitatis et humanitatis indivise et inconfuse cognoscitur et adoratur, non conversionem vel mutationem sustinens, sed proprietatem utriusque naturæ in una persona in semetipso conservans. Ob hanc igitur fidem prædictas sanctas synodos suscipientes et custodientes anathematizamus omnes qui adversus eas quocumque tempore vel modo aliquid conscripserunt, præcipue Joannem Ægeotam, qui adversus memoratam sanctam Chalcedonensem synodum multas ut Nestorianus blasphemias evomuit; similiter et condemnantes Timotheum, Ælurum cognominatum, sicut Eutychianistam, adversus eam cum suis latrantem sequacibus. Ita ergo cum Dei juvamine semper sensimus, et jam nunc sentimus. Quapropter hanc satisfactionem vestræ obtulimus pietati: et ut jubere dignata est, nos proprium intellectum, et quemadmodum de sana fide sentimus exponere: quia quidam hæretici, dum suam malam

(k) In eodem cod. ita emendat manus antiqua; sed prior posuerat *substantiis*.

(i) Idem cod., Dei.

(j) In eodem cod. deest *et secundam*.

(k) Idem cod., *genitrix sancta Virgo*, etc.

* Hoc est symbolum, vel doctrinam. HARDY

fidem occultare festinant, nostram in Christo libertatem et rectam fidem detrectare conantur. Supplicamus igitur vestram clementiam, sollicitudinem perfectam in Ecclesiarum unitione sanctarum habere debere; ut unitas quæ cum Dei fuerit iuvamine, nec ullo deinceps rationabili aut irrationabili occasionis fomite inquietari pax possit. Deus autem omnium vestrum pium adimpleat desiderium in gloriam sui et reipublicæ disciplinam.

EPISTOLA LXXV.

AD SYNODUM CONSTANTINOPOLITANAM.

Gratulatur Epiphanium pontificem electum.

Hormisdæ synodo Constantinopolitanæ.

Fratrem et coepiscopum nostrum Epiphanium, apud felicissimam (Deo favente) Constantinopolim ad officium muneris sacerdotalis assumptum pervenisse ad nos, fraternitate vestra referente, gaudemus, quia gratus quodammodo suscipiuntur indicia, quæ significaverit amata persona, et tanto majus pro auctoritate nuntii nascitur gaudium, quanto non est quod de testimonio disputetur. Sic erat congruum, carissimi nobis, sic se circa proximum patefacere decebat affectum, ut per vos sedi apostolicæ innotescat quod moribus et sanctitate fulgeret; quod usque adeo se omnium bonis (sicut et vos asseritis) inbuat institutis, ut non sit fortius meritis testimonium, quam in honorem sacerdotis adscitum. Quid est enim quod de eo habeatur ambiguum, in quo de bonis moribus sub probatione factæ concordie præsuscepta sunt divina. Quapropter facitis sancte, facitis religiose, facitis pie, quod veritati testimonium libenter impenditis, quod præmium bene meritis non negatis. Quia idem error est tacere veritatem, qui est falsis assistere; et eadem injustitia est si negetur honor moribus placitis, quæ est si concedatur indignis. Certum est, amantissimi, participari vos cum sacerdotis laudibus intimatis, quia omni fraternitatis vestræ ordini transcribitur, quod in uno, quem ex vobis elegistis, esse laudatur. Deus omnipotens fidei suæ pacem sub perpetuitate conservans electionem ordinationemque vestram, quam insinuandam sedi apostolicæ per Joannem fratrem et coepiscopum nostrum, nec non et Heraclianum presbyterum, atque Constantinum diaconum filios nostros religiose credidistis, tanta firmitate confortet, ita et omnium discordantium luctamina disijciat, ita dissidentium corda compescat; et quemadmodum sub fratre et coepiscopo nostro Epiphanio pacificationis datum est iudicium, gratulemur effectum. Data vii calendas Aprilis, Valerio viro clarissimo consule (anno Domini 521).

Gesta in causa Abundantii episcopi Trajanopolitani in scrinio habemus.

EPISTOLA LXXVI.

AD EPIPHANIAM EPISCOPUM CONSTANTINOPOLITANUM.

Quod qua decuit via ad sacerdotium pervenerit. In unione Ecclesiæ perseverandum. Et de acceptis muneribus.

Hormisdæ Epiphanio episcopo Constantinopolitano,

A Benedicimus Dominum fraternæ caritatis affectu, quia non solum synodica relatione ad sacerdotium te digne pervenisse cognovimus, sed factis atque moribus comprobamus: et ita se meriti tui gradus patefecit affectibus, ut ante fratrum et coepiscoporum nostrorum testimonium cuncta crederemus. Quod enim illi te promittunt posse omnia agere, nos videmus implese; et tanquam fidei tuæ servata pacis fuerit gratia, sic unitatis hactenus dilata sunt vota divina. Eorum prædestinationi caritatis tuæ vocabulum quo nuncuparis accessit, sub quo spiritu apparente concordia, factum est ut dicamus: *Ecce quam bonum et quam jucundum habitare fratres in unum (Psal. cxxx).* Quapropter in Christo Domino nostro reddentes officia salutationis, hortamur ut boni operis initium laudabile continuet institutum, secundum sanctum Evangelium, quo monemur: *Qui perseveraverit in fine, hic salvus erit (Matth. x).* Adhortamini igitur reliquos, invitate monitis, colligite blandimentis: quia talenti crediti multiplicata compendia sacrificia sunt divina. Præterea gratissime tulimus quod Joanni fratri et coepiscopo nostro, necnon Heracliano presbytero, atque Constantino filiis nostris interaunensis promotionem caritatis tuæ cognovimus, qua esse aliquid dulcius non putamus. Et cum te prædicti viri, etsi pro obsequio suscepto facerent, non tantum ratione laudarent, beati omnium sumus, quod dignæ rei nuntius relator dignus exstabat, ut tibi absolutissime de legatorum meritis probatio sit honoris. *Manu papæ:* Suscepimus calicem aureum gemmatum, patenam argenteam, et alium calicem argenteum, et vela duo ministerio basilicæ beati Petri apostoli profutura, a caritate tua directa. Data viii calendas Aprilis, Valerio viro clarissimo consule (anno Domini 521).

EPISTOLA

EPIPHANII AD HORMISDAM.

Ab Orientalibus imperatori preces oblatas se ad eum misisse.

Domino meo per omnia amabili Deo sanctissimoque fratri et comministratori Hormisdæ Epiphanius episcopus in Domino salutem.

Quantam alacritatem aut quale desiderium piissimus et Christianissimus imperator caram perfectam unionem universarum Ecclesiarum habeat, non voluntate tantum, sed operibus ipsis habitantibus, in hac regia urbe, et antequam ad regnum a Deo sibi datum perveniret, ostendit. Sanctitati autem vestræ ex correctis ab initio regni ejus, et usque nunc laboribus maxime manifestavit, per quos omnia catholicæ Ecclesiæ membra in unum Domini et Salvatoris nostri Jesu Christi corpus cum prompto nititur animo conjungere: et quid opus est verbis uti prolixis, qui rebus ipsis, quanquam nos veri testes, existere valeamus. Habet tamen et vestra sanctitas experimentum quod et per scripta cognovit: confirmat quidem hæc quod nunc additur. Nam quidam qui sub potestissima ejus manu sunt, religiosissimorum sacerdotum ex Orientalium partium regionibus, preces porrexerunt, doceutes de his quæ valuerunt. Nec hoc

latere vestram volens sanctitatem, bene deliberavit ut quod jam factum est in præsentî nuntiaret vestræ sanctitati. Paulo post de ea his manifestius significare; ut, communi concilio præcedente omnium, Domino et Salvatori nostro Jesu Christo ea quæ ad utilitatem communem conveniunt, et undique sunt irreprehensibilia, catholicæ fidei correctionibus, clarescant. Opportune igitur existimantes fraternis litteris vestram sanctitatem et carissimis alloquiis rogamus ut majus et instantius pro piissimo principe nostro omnium Dominum Deum orare dignemini. Omnem in Christo fraternitatem quæ cum vestra est sanctitate ego quoque et mei plurimum salutamus. *Alia manu.* Incolumis in Domino ora pro nobis, amabilis Deo et sanctissime pater.

RELATIO

EPHRAÏM EPISCOPI CONSTANTINOPOLITANI.

Paulini sollicitudinem laudat.

Domino meo per omnia amabili Deo sanctissimeque fratri et administratori Hormisdæ Epiphonius in Domino salutem.

Paulinus vestro ædia defensor, qui vestram retulit epistolam, vestramque sanctitatis virtutem in se ostendens, cum gaudio nobiscum converentis, suam sollicitudinem communibus consiliis actibusque contulit. Sed quoniam ad vos lesionem non oportebat cum prolixiore tempore somerari, ideoque reciprocis alloquentes vestram sanctitatem, protogi præfatum vicum et nostri dignum amoris fidelem servum subsistentiam commendamus. Erit autem de his quæ a nobis gesta sunt pro vestro animo, et circa sanctas Ecclesias sollicitudinem quam gerimus, vigilare nobis dignus fide enarrator. Nam nos orationibus vestram sanctitatis, ut naturalem benignitatem hujus rei respicientes, vigilantissimum habentem studium, et Deo cooperante in plurimis verbum gratias decorans sine aliqua obsistentia ad effectum nostrum ducit et intentionem. Sed quia difficultates aliquæ accesserunt, gubernatione utique et inniti dispositione ea quæ hic movetur oportet, et competenter exponi, sicut et vestra cognoscit super omnia sanctitas. Et quemadmodum oportet eos qui Dei greges pascere sortiti sunt universa ad gloriam Dei et agere et moliri, spem salutis in eum habentes: et sicut scriptum est: *Diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum* (Rom. vii). Ea enim quæ vobis placeant, sicut dictum est, sentire quoque et agere nitimur, sanctissime. Omnem in Christo fraternitatem, quæ cum vestra est sanctitate, ego quoque et mei plurimum salutamus.

EXEMPLUM EPISTOLÆ

JUSTINIANI VIRI CLARISSIMI AD HORMISDAM.

P. di ut pro Ecclesiarum unione laboret, et sibi ad ea respondeat quæ per legatos scripserat.

Domino beatissimo atque apostolico patri Hormisdæ papæ urbis Romæ Justinianus.

Quanta reverentia vestram beatitudinem veneremur, multis epistolis, ex quo serenissimus imperator

(a) Edit. Rom., *venerandarum.*

(b) Al., *atque.*

A filius vester regnavit, cognoscitis. In præsentî quoque debito pudore salutantes tuam sanctitatem, postquam enixius ut assiduis precibus et frequentissimis orationibus pro concordia laboretis Ecclesiarum (a) vestrarum, nobisque (sicut per legatos etiam vestros post omnia scripsimus) tam de sermone de quo vertitur controversia, quam de nominibus episcoporum sub Acacio defunctorum, per Eulogium virum sublimem tribunum et notarium dignetur apostolatus vester integrum indubitatumque destinare responsum; omnibus videlicet quæ præsentibus legatis vestris ordinata sunt in perpetuo firmiter duraturis. Vir namque religiosus Joannes episcopus, qui venturus est Romam, detinetur ægritudine corporali: nihil enim prohibet ante ejus quoque adventum concordiam prævenire, sublata dubitatione religionis, et eum tamen mox dimittemus favente divinitate, quia jam melius habet: quoniam nec difficilia sunt quæ ceciderunt in ambiguitatem; nec expedit diutius causam vitæ protrahi sempiternæ, ne dilatis temporibus aliquid nascatur incertus. Æternitatis igitur supernæ tremendique judicii non immemor sanctitas vestra, quæ sibi commissa sunt efficaciter tradi deproperet, ut intelligant cuncti recte vos apostolicæ sedis esse primatum sortitos. Hæc igitur quæ scribuntur a (b) nobis affectu paterno jubete quantocius adimpleri. Scitis namque quam sit admirabilis gloriæ tantorum errores annorum vestri pontificatus tempore stirpitus aboleri.

EXEMPLUM EPISTOLÆ

JUSTINIANI COS. AD HORMISDAM.

Confitemur Christum Dominum recte unum in Trinitate dici, secus unum ex Trinitate. In nominibus episcoporum damnandis non ita ævere ageudum.

Domino viro beatissimo sanctoque patri Hormisdæ urbis Romæ pontifici Justinianus *cos.

Quantam venerationem religionis habeamus, quamque solliciti semper fuerimus propter uniendas sanctas Ecclesias, testis est quoque vestra beatitudo. Postquam regnavit enim dominus noster inclitus imperator, per omnes ad Italiam venientes direximus litteras, apostolatum tuum rogantes sicut decebat. Nunc etiam ne quid eorum quæ fieri convenit prætermittatur, Joannes vir reverendissimus antistes, Heraclianus presbyter, et Constantius diaconus sacrosanctæ Ecclesiæ hujus inclitæ civitatis destinati sunt ad urbem feliciter, ut super omnibus quæ scripsit filius vester serenissimus imperator integrum responsum accipiant. Dignetur ergo sanctitas tua suscipere memoratos viros religiosissimos libenter, et habitis orationibus, placataque Divinitate, sic omnia debeat ordinare venerabiliter, ut nihil ultra remaneat in ambiguum. Nobis etenim videtur quoniam Filius Dei vivi Dominus noster Jesus Christus ex virgine Maria natus, quem prædicat summus apostolorum carne passum, recte dicitur unus in Trinitate cum Patre Spirituque sancto regnare, majestatisque ejus personam in Trinitate, et ex Trinitate non infideliter credimus.

* Ita legitur in collect. Avellana, cum antea in editis haberetur, *vir clarissimus.*

De nominibus autem defunctorum episcoporum clemente, et ut deest pacificum patrum dispenso: quia vester quoque predecessor beato recordationis ad memoriam principalis Anastasium scripsit, ut si nomen Ananij tantummodo tolleretur, una nobis esset commensio. Nonne igitur ausis vestre sedes, ut prout imitari beatissimum et sanctissimum Leonem Romanum pontificem, ac sicut ille scripsit Leoni, ita et vos omnibus amputatis dubitationibus perfectas pacificasque paginas ad invictissimum principem filium vestrum rescribere Ecclesie, ut ante tribunal venturi iudicis participes eorum sitis quorum sedem iure sacerdotali tenetis. Ostendat ergo tuus apostolatus quod Petro successit apostolo; quoniam Dominus a vobis utpote summis pastoribus exacturus esse universorum salutem, qui poterunt esse salvi firmata concordia. Nos etenim fuisit capitulis, de quibus scripta suscepistis, ultra non patiemur a quoquam controversiam religionis in republica nostra moveri, nec vestram sanctitatem convenit audire superflua concertantes.

EPISTOLA LXXVII.

AD JUSTINIANUM.

Commendat Justinianum de reverentia sibi exhibita. Promittit legationem se expectare. Sanctissimam Trinitatis mysteria explicat.

Hormisda Justiniano viro illustri.

Quod celsitudo vestra animi circa me sui benevolentiam dignatur ostendere, facitis rem Deo placitam, et recte conscientie congruentem; sed non parva sunt nobis hujus emolumenta propositi. Major in nos fructus de tali bonitate revertitur, neque enim vacua honorificentia est quæ defertur antisiti. Indubitatum siquidem est quia honor ministri cultus est domini, et qui personam sacerdotis magni habet, majorem remunerationem ab eo cui sacerdos famulatur accipiet, dicente Domino Jesu iis qui prophetas in honore suscipiunt, quam mercedem esse reddendam: et apud me quidem magis est gratia vestra momenti, eo tamen pretiosior, quia quicquid mihi gratie dignanter impenditis, in Ecclesiarum defensione monstratis. Sed ut ad id quod celsitudo vestra desiderat noster sermo dirigatur, quoniam et elementissimus imperator, et vos promittis legationem esse venturam, et id cum ratione convenit, ut eorum qui dirigendi sunt super omnibus nos decerneret expectare presentiam; tamen quia gratum nobis est studium quod circa religionem vos habere declarastis, non gravat prælibare, dicendo non opus ut stabilitatem fidei vestre intentionis (contentionis) potius quam rationis sequaces proceri verborum levitate confundant. Sapientia Trinitas Pater, et Filius, et Spiritus sanctus ipse est Deus; hanc Israel jussus adorare, cujus inseparabilis et indiscreta substantia non potest dividi, non potest sacrilega distinctione separari, servata tamen proprietate sua unicuique personæ. Hæc interim commendanda fidei vestre, epistolæ styli terminum cogitantes, congrua credi-

A mus brevitate sufficere, plenius disserenda cum fronte imperio clementissimi principis, si presentem legationem et nos suscipere Deo propitio contigerit, et cognitis omnibus cum adjutorio Dei nostri responso reddito pro universitatis informatione remittare.

EPISTOLA

JUSTINIANI VIRI ILLUSTRIS AD HORMISDAM.

Petit ut legatos se bene gentis redire quamprimum curet (a).

Diligenter apostolatus vester cognovit quanto fide calore filius vester serenissimus imperator nosque fuimus ab initio. Nunquam cessavimus agere que pertinebant ad firmamentum religionis divinx. Pro qua re nuper etiam reverendissimos sacerdotes Romanam direximus, ut integrum compereretur de capitulis, quibus ad ea dubietas vertebatur. Sed ignoramus quæ difficultas provenerit ut minime aspiraretur hactenus ea quæ videntur esse levissima. Salutantes ergo vestram reverentiam petimus ut nulla præbeatur occasio, qua de tua quisquam possit ambigere voluntate; sed habentes præ oculis iudicium majestatis supernæ, modis omnibus festinare dignemini.

EPISTOLA LXXVIII.

AD JUSTINUM AUGUSTUM.

Ad evitandam discordiam nihil innovandum: et de his qui ad communionem admitti possunt Epiphania scriptum.

Hormisda Justino Augusto.

Scio quidem, venerabilis imperator, elementium tuam conscientiam boni operis tantum esse contentam; nec in his que pro catholice Ecclesie unitate disponitis, humanis laudibus indigere, et (ne) magni studii gloria non digna remuneratione viliscent. Quanta est enim circa eam humani summa presentis, cui contigit terrarum regna coluntis? Cum ea nocte sicut blandimenta adulteris suspiciant, que humilias detulerit imperanti. Et alius secundum evangelicam traditionem necesse est ut fructe supernæ remunerationis easent, qui retributionis laudem expectat. Hinc mansuetudinem vestram omni bonitate perfectione polleantem, ad Deum universa que memorabiliter facitis referre non ambigo, nec caduca retributione mercedem, quem bonorum omnium constat auctorem. Et tamen ego divinis, quibus obediendo, convenio inuitulis, ne religiosæ conscientie vestre beneficentia conferta dissimulem, ne taciturnitas mea, quæ vobis crescit ad gloriam, mihi, quod abest, vertatur in culpam. Novi enim de illa doctrina Domini et Salvatoris nostri pietate mandata, quia et novem sunt nota ingratitude improbi, et unus testimonium fidei et merita receptæ salutis retulit, qui gratiarum actionem sanatus exsolvit. Exæquet exemplum quæ didici, et quod per officii mihi credui materiam prædico, sub occasione litterarum sermone exhibeo. Ago gratias quanto (a) amplius possum, et si quantas debeo non possum: sed solatium mihi est quod de ego istud substituerem: *Quod capitulis propositis nondum congruo responso satisfecerit, meditata queritur.*

(a) Hoc epistolæ argumentum ex editione Romana corruptum eisdem epistolæ plane non respondet;

beneficiis mecum vestris mundus exultat, et laceratæ hactenus Ecclesiæ membra ad compagem suam revocata gloriantur. Reduxisti populis fidem, persecutus errorem; inclinata est superbia inimicorum Ecclesiæ Dei, et humilitas erecta fidelium. Magna res tibi contigit, imperator: magna in te emolumenta cum potestate coierunt, quæ merearis intellige. Non exignam in te partem boni operis illius quod vadens ad cœlos Dominus noster Jesus Christus contulit transtulisti: nam pacem quam ille discipulis dedit per te mundus invenit: non dubium congratulari tibi angelos cœli: nam si juxta assertionem evangelicam lætitia est eis super uno peccatore salvato, quæ potest esse populo? Salve Ezechias præsentis ætatis. Nam etsi fuerunt ante eum reges Juda (b) hominum qui facerent, nullus tamen eorum dissipavit excelsa; tu quoque schismatum et superbiæ dissipator, et cultus veteris restitutor, præsume tibi similitudine illius annorum augenda curricula, qui operum ejus imitaris exempla. Hæc omnia, quæ ad majus gloriam tuæ spectant augmentum, non stimulo adhortationis alienæ, non ullis precibus excitatus aggredieris: solus tibi in consilio Deus: non est qui se ad participationem tanti operis tentet inserere: tibi debes actionis hujus studium, tibi bonæ actionis effectum. Tu me, venerabilis imperator, Ecclesiæ vulnera tam longa mœrentem ad spem reddendæ salutis animasti. Tu me post tam continuos turbines jam pene desperatione cessantem ad novam tranquillitatem directis ultro piis litteris excitasti: hoc quoque procul dubio divina intelligentia conferente, ut inter ipsa tui principatus exordia fidei ejus dicares obsequium, cui acceptum debebas imperium, sed qui te ad incipiendâ hæc non potui primus impellere; nunc majore fiducia tantis beneficiis compellor provocatus orare, ne patiaris in re tam boni operis esse defectum; ne manus, quas ad Deum erigis, accepti operis perfectione suspendas. Negare non possum pro domini nostri hæc me affectu et unitatis exposcere: sed fateor et salutem tuam pro tanta mansuetudinis gratia hæc studia me debere. Scriptum est enim quia qui perseveraverit usque ad finem salvus erit (Matth. x). Nec vos aliquorum obstinatio reddat a proposito pigriores. Durum est, ut efficacior sit eorum pertinacia qui dividunt pacem, quam eorum qui asserunt unitatem. Amentur vulnera cum provideantur pro salute remedia, et præoptabile.... putetur se.... mortuis quam inhærere cum vivis. An non æquum est, ut religiosi principis subdantur imperio qui non moventur exemplo? Non omnis æger remediis salubribus acquiescit, et medendi studium sæpe ipsis quibus adhibetur ingratum est: et tamen grata est pro salute necessitas, nec ipsi post respirationem non sunt beneficiis obnoxii qui curantur inviti. Cavenda est subtilium magna circumspectione calliditas, qui ingerunt difficilia, dum nituntur labefactare composita. Et quis

(a) Al. humilium.

(b) Al. decet bonum.

A hoc possit admittere, ut ad illa per pacem credamur adduci, ad quæ non potuimus discordiæ necessitate compelli? Et putetur æquum, ut contra salutem princeps subjectorum voluntatem sequatur, quam pro sua salute subjecti, principis non famulentur imperio? Ipsam tibi mecum, venerabilis filii, crede Ecclesiam Dei supplicare, ut eam sine macula et ruga, sicut scis Domino placere, custodias; nec in eam oculus ille qui pervigilat nævum aliquem quem aversetur aspiciat. Ama quod a Deo compunctus elegisti, et intermeratum serva illud cujus pars esse voluisti. Fuerit ante sollicitudo tantum mea, nunc unam nobis causam tua fecit esse clementia. Nec austeriorem me quisquam dicat esse prioribus, nec adhortatio alicujus pro sententiæ auctoritate teneatur. Diligentior me non pertinaciæ studium, sed scandala sæculta fecerunt. Forte inter initia locus esse potuit lenitati: male (sicut notum est) per accessus præcedentium temporum errorum augmenta creverunt. Non parvi habeas, filii sanctissime, quod curasti, ubi sancta Chalcedonensis synodus, et inter sanctos venerandi papæ Leonis religiosissima constituta locum alicujus honoris habuerunt? Ubi non adversum tanta fidei fundamenta quasi quodam bellicum hostium Dei insonuit exercitus? Quanto acrioribus hæc impetita sunt jaculis, tanto validioribus sunt munienda subsidiis. Rogo, clementissime imperator, ne me aut ad delenda (Edit Rom. deserenda) hæc quæ dudum beneplacita sunt, aut mutanda compellas. Vox enim illa auribus meis indesinenter immurmurat: Quia nemo manum ad aratrum mittens, et post se respiciens aptus est regno Dei (Luc. ix), cum in evidenti sit, quia poenitentia malorum est operum, non honorum. Sed quanquam his urgemur angustiis, tamen propter mansuetudinis tuæ considerationem, et venerabilium legatorum Joannis episcopi Heracliani presbyteri, et Constantini diaconi allegatio nos non inhumana permovet, qui innocentibus aut ignaris causæ remedia credidit esse poscenda: ad fratrem et coepiscopum nostrum Epiphanium scripta transmisimus, ut memor fidei, memor religionis, quos dignos susceptione esse crediderit, et alienos a communione quam respuimus, sicut asseritur, innocentes eos ad societatem suæ communionis admittat, libelli tamen qui a nobis interpositus est tenore servato. Melius est enim et magis Deo placitum, si salva fide ecclesiastico corpori jungantur abscissi, quam in abscissos transeant, qui in beati Petri immaculata communione manserunt. Data septimo calendis Aprilis, Valerio viro clarissimo consule (anno Domini 521).

EPISTOLA LXXIX.

AD JUSTINUM AUGUSTUM.

Divinitatis et incarnationis mysterium exponitur.

(c) Hormisda Justino Augusto.

Inter ea quæ ad unitatem Ecclesiæ pertinentia (pertinent), propter quam Deus clementiæ vestræ

(c) Cod. Luc. 125, *Gloriosissimo atque clementissimo filio Justino Augusto.*

elegit imperium, in litteras contulistis: hæc quoque, A venerabilis imperator, cura fidei, cui multipliciter vos studere declaratis, adjecit, ut aliquorum preces perferendæ ad humilitatis (a) notitiam jungerentur, quibus vel quid quæstionis oriretur agnoscerem; vel ad submovendum propositæ consultationis ambiguum responsum a me religiosæ (b) scientiæ conveniens redderetur. Legi omnia sollicitudine qua decebat: et licet ad responsi plenitudinem sufficere potuisset, si illa tantum quæ a veteribus (ab auctoribus) sunt diffinita rescriberem, tamen ut religiosi propositi vestri remunerarem affectum, non subtrahendum credidi mei quoque sermonis obsequium. Quid enim est quod emergentibus Nestorii et Eutyctetis venenis paterna omisit instructio? Pene omnes impietates cum inventoribus tam nefandorum dogmatum convenientia in unum synodica decreta presserunt: nec ulterius remansit locus ullus tam diris perfidiæ seminibus amputatis, aut Christum Dominum nostrum credere sine carnis fuisse veritate, aut eundem non Deum et hominem de materni uteri intemerata fecunditate prodiisse, cum alter eorum dispensationem, qua salvati sumus negando, quantum in se est, irritam faceret; alter opinione contraria, sed impietate consimili, in eodem Domino nostro Jesu Christo potestatem divinam a vera humanitate secluderet; neque ille recordatus quia palpandam carnem suam Christus ostendit, nec ille Evangelii memor Verbum carnem factum esse dicentis (Joan. 1), cui vox Domini indeficienter insonare debuerat, qua dixit et docuit: *Nemo ascendit in cælum, nisi qui de cælo descendit Filius hominis qui est in cælo* (Joan. 11). Sæpe hæc et multis præcedentium sunt comprehensa sententiis; sed nec clementia vestra licet jam dicta sint, fastidiose poterit repetita cognoscere: nec nobis pudor est ea quæ sunt a decessoribus nostris prædicta (prædicata) revolvere. Neque enim possibile est ut sit diversitas prædicationis, ubi una est forma veritatis; nec ab re judicabitur alienum, si cum his, cum quibus convenimus fide, congruamus et dogmate. Revolvantur piis mansuetudinis vestræ auribus decreta synodica, et beati papæ Leonis convenientia sacræ fidei constituta: eadem invenietis in illis quæ recensueritis (invenertis) in nostris. Quid ergo est post illum fontem fidelium statutorum (statutum)? quid amplius (si tamen fidei terminum servat) quamlibet curiosus scrutator inquirat, (c) aut opere aut institutione perfectius (non opus aut adjectione plenius aut institutione perfectius)? nisi forte mavult quisquam dubitare quam credere, certare quam nosse, sequi dubia quam servare decreta. Nam si Trinitas Deus, hoc est Pater et Filius et Spiritus sanctus, Deus autem unus specialiter legislatore dicente: *Audi, Israel, Dominus Deus tuus, Deus unus est* (Deut. vi), qui aliter

(a) Idem cod., *meæ*.

(b) Idem cod., *sententiæ*.

(c) Idem cod., *Non opus aut adjectione plebis, aut institutione perfectis, nisi, etc.*

(d) In eodem cod. primigenia manus ita hunc textum ferebat: *Notum etiam quod sit proprium Spiritus S. proprium autem Filii Dei ut juxta id, etc.*;

habet, necesse est aut divinitatem in multa dividens (dividat), aut specialiter passionem ipsi essentiæ Trinitatis impingat, et (quod absit a fidelium mentibus) hoc est, aut plures deos more profano gentilitatis inducere, aut sensibilem pœnam ad eam naturam quæ aliena est ab omni passione transferre. Unum est, sancta Trinitas non multiplicatur numero, non crescit augmento; nec potest aut intelligentia comprehendi, aut hoc quod Deus est discretionem sejungi. Quis ergo illi secreto æternæ impenetrabilisque substantiæ, quod nulla vel (neque ulla visibilium, vel) invisibilium naturarum potuit investigare natura, profanam divisionem tentet ingerere, et divini arcana mysterii (arcani ministerium) revocare ad calculum moris humani? Adoremus Patrem, et Filium, et Spiritum sanctum, indistinctam (indivisam) distincto (Dionys. *indistincta*. HARD.), incomprehensibilem et inenarrabilem substantiam Trinitatis, ubi etsi admittit numerum ratio personarum, unitas tamen non admittit essentiæ separationem, ita tamen ut servemus divinæ propriæ naturæ, servemus propria unicuique personæ, nec personis divinitatis singularitas denegatur, nec ad essentiæ hoc quod est proprium nominum transferatur. Magnum est sanctæ et incomprehensibile mysterium Trinitatis, Deus Pater, Deus Filius, Deus Spiritus sanctus, Trinitas indivisa: et tamen notum est quia proprium est Patris ut generaret Filium, proprium Filii Dei ut ex Patre Patri nasceretur æqualis, (d) proprium Spiritus sancti ut de Patre et Filio procederet sub una substantia Deitatis. Proprium quoque Filii Dei, ut juxta id quod scriptum est: *In novissimis temporibus Verbum caro fieret, et habitaret in nobis* (Joan. 1): ita intra viscera sanctæ Mariæ Virginis genitricis Dei unitis utriusque sine aliqua confusione naturis, ut qui ante tempora erat Filius Dei, fieret filius hominis; et nasceretur ex (in) tempore hominis more, matris vulvam natus non aperiens, et virginitatem matris deitatis virtute non solvens. Dignum plane Deo nascente mysterium, ut servaret partum sine corruptione, qui conceptum fecit esse sine semine, servans quod ex Patre erat, et repræsentans quod ex matre suscepit. Nam jacens in præsepio videbatur in cælo, involutus pannis adorabatur a magis, inter animalia editus ab angelis (e) nuntiabatur, vix egressus infantiam, et annuntians mysticam sine institute doctrinam, inter rudimenta annorum puerilium edens cœlestia signa virtutum. Idem enim Deus et homo, non (ut ab infidelibus dicitur) sub quartæ introductione personæ: sed ipse Dei Filius Deus et homo, (f) id est virtus et infirmitas, humilitas et majestas, redimens et venditus, in cruce positus et cœli regna largitus; ita nostræ infirmitatis particeps, ut posset interim, ita ingenitæ potentiæ dominus, ne posset morte consumi: sepultus est juxta id quod homo voluit nasci, et juxta id

quam lectionem ita reformat manus antiqua et fere æqualis: *notum etiam quod sit proprium Spiritus S. ut de Patre et Filio procederet sub una substantia Deitatis. Proprium quoque Filii, etc.*

(e) Idem cod., *nuntiatus*.

(f) Idem cod., *idem*.

quod Patri erat similis resurrexit, patiens vulnere, et saluator agrorum, unus defunctorum, et vivificator obeamitum; ad inferna descendens et a Patris gremio non recedens: unde et animam, quam pro communi conditione posuit, pro singulari virtute et admirabili (a) patientia mox resumpsit. Hæc ita esse, nec ullam dubitationem oportere recipere, (b) idem Dominus noster Jesus Christus ne inter corporis passiones Deus non esse crederetur, aut ne Deus tantum, et non homo inter opera mirabilium stupenda virtutum, proposito nos duorum apostolorum informavit exemplo, Deum esse Christum Dominum nostrum Petri fide; hominem Thomæ dubitatione declarans. Quid enim intererat, ut quem se homines dicerent, discipulos suos vellet inquirere, nisi ut respondente Petro: *Tu es Christus Filius Dei vivi* (Matth. xvi), notum faceret hoc non de carne et sanguine proditum, sed a Patre Deo inspirante revelatum, et per testimonium laudate responsionis fides patefactæ fieret veritatis? Quid intererat, ut apparente post resurrectionem Domino, Thomas tamen aut deesset cæteris aut solus ambigeret, nisi ut mundus crederet, quod ambigens discipulus exploraret (explorasset), ut dum unius manibus se pateretur tangi, ad universitatem (ab universitate) fidelium quid esset, posset (posset) agnosci? Non ergo ad (c) improbandum discipulum interposita est dubitatio, sed quaesita posteritatis instructio. Anne ad aliud spectat (aliud expectat), quod se idem Dominus Cleophae cum alio discipulo, cum ad Emmaus tendentes de se loquerentur, inseruit; et quanquam de resurrectione Domini per mulieres, quæ primæ ad monumentum convenerant, agnovissent; tamen ut per eorum dubitationem daret credendi futuris sæculis firmitatem, incipiens a Moysæ

• EPISTOLA LXXX.

HORMISDÆ AD EPIPHANIAM.

Ipsi vicariam sedis apostolicæ præfecturam in recipiendis lapsis delegat.

Hormisda Epiphanio episcopo Constantinopolitano.

Multo gaudio sum repletus, quod circa Ecclesie pacem, et sanctissimi imperatoris, et dilectionis tuæ tale studium, quale litteris indicasti, legatorum quoque meorum assertione cognovi. Manifesta enim hinc supernæ misericordiæ documenta produntur, quando et humani principes causam fidei cum reipublicæ ordinatione conjungunt, Ecclesiarum præsules, quod ad dispensationem suam pertinet, officii memores exsequuntur. Talibus indigebat post discordiæ procellas religio Christiana rectoribus, qui compressa provida dispensatione turbiniibus, diu peregrinuatam pacem, depulsa tempestate reducerent, et in futura sæcula propositi sui exempla tendentes, sibi ascribendum indubitanter ostenderent, quidquid Deo

et omnibus prophetis, oportuit pati Christum, et ita intrare in gloriam suam, interpretatus Scripturas ostendit, et per passionem humanam naturam, et divinam in eo esse per gloriam, (d) multipliciter hæc sanctarum Scripturarum testificatus exemplis? Hæc apud religiosam conscientiam tuam, venerabilis imperator, tanquam ignota dicuntur. Fides enim ipsa, quæ a te constanter assertor, tibi reddit hoc muneris, ut sensibus tuis et affectum sui (e) miserat, et scientiam, per quam diligentius asseratur, infundat. Et tantum interest dispensationis tibi creditur, ut ego quoque vel apud scientes nota non taceam; ut succedente sibi per vias temporum catholicorum prædicatione sensuum quod infideliter asseritur sine fide credatur. Latius hæc quæ ad deitatem humanitatisque Domini nostri Jesu Christi pertinent, et in eo unitas duas sine confusione naturas potui secundum veterum definita discernere, et casus adversum eos qui his dissentiant disputandum: sed cum in manibus omnium sint et synodice constituta et beati papæ Leonis dogmata, periculisque potius pauca quam evolvere credidit conventionum veterum. Nunc vero agnosce solus eos, et cavere proprietatem, et essentialiam cogitandum, et solatur quæ personam, quid nos oporteat deferre substantiis: quæ qui indecenter (indignanter) ignorant, nec calide impietate dissimulant; dum emittunt quæ sit propria filii, trinitatis (at in Trinitate. Nond.) tendunt invidiam unitati (divinitati). Sed si quæ prædicta sunt, validis teneantur fixa radicibus, nec a paterna traditione recedunt, et constanter questionibus obviatur. Datæ (f) vii calendæ Aprilis, Valerio viso clarissimo consule (anno Domini 524).

EPISTOLAM II.

Ἐπιφάνῳ πρὸς Ἐπιφάνῳ

Ἐπιφάνῳ Ἐπιφάνῳ ἐπισκόπῳ Κωνσταντινουπόλεως. Ἑλλάς ἐκλήθη χάρις, ὅτι περὶ τὴν εἰρήνην τῆς ἐκκλησίας, καὶ τοῦ ἁγιοτάτου βασιλέως, καὶ τῆς σῆς ἀγάπης τοιαύτη σπουδὴ. Ἐὰν δὲ τῶν γραμμάτων ἐπιφάνῳ, καὶ διὰ τῆς τῶν ἐμῶν προσθέντων καταθέσεως ἔγνωσ. Ἐὰν γὰρ ἐπιφάνῳ τῆς εὐρανοῦ εὐσεβείας ἐπιφάνῳ πρῆσιν, ὅταν καὶ οὗ τοῦ κόσμου βασιλεὺς τῆς ἐπιφάνῳ τῆς πίστεως μετὰ τῆς διοικήσεως τῆς πολιτείας συζητήσῃ, καὶ οἱ τῶν ἐκκλησιῶν ἡγούμενοι τὰ συντείνοντα εἰς τὴν ἰδίαν ἁκαταστάτην μετὰ τοῦ καθήκοντος ἐτελλῶσι. Τοιαύτων ἔχρηστο μετὰ τῆς τῆς διοικήσεως καταγίδας ἢ Χριστιανικῆς θρησκείας ἰδιότητος, ὅτι τῆς κατανασθεσίαν προνοητικῶς διατηρήσῃ τῶν θυελλῶν, τὴν ἐπιφάνῳ ἐπιφάνῳ εἰρήνην, ἐπιφάνῳ τοῦ χειμῶνος ἐπιφάνῳ, καὶ εἰς τοὺς μέλλοντας μετὰ ταῦτα αἰῶνας τῆς ἰδίας προθέσεως τὰ ὑποδείγματα ἐπιφάνῳ, ἐπιφάνῳ ἐπιφάνῳ ἀναμφιβόλως ἐπιφάνῳ, εἰ τι τῷ Θεῷ ἀρίστην εἰ μετὰ τῆς ἀπὸ τῆς ἀπὸ τῆς μυστικῆς

pturaram insinuantur, etc. Nec...

(a) Idem cod., potentia.

(b) Idem cod., id est ne Dominus noster Jesus Christus aut inter, etc.

(c) Idem cod., explorandum.

(d) Idem cod., Multiplicibus hæc sanctarum Scri-

(e) Idem cod., inferat.

(f) Idem cod., viii.

Ex vet. cod. Vatic. in editione Rom. an. 1494, epist. 77

placitum potest pro sua imitatione fecissint. Benedicamus Deum, frater carissime, necisita hoc diebus fuisse concessum, et totis orationum et curarum viribus amittatur, ut quam per Dei nostri operum bene correcta sunt, ipso adjuvante per omnia compleantur. Sperandum enim est ut ad compaginem corporis sui reliqua quoque quæ adhuc divisa sunt membra festinent, et a potioribus minora non discrepent: ad quod cum dilectio tua Christianæ studio caritatis hortetur, debet id ad quod incitat sequi, et quod amandum suadet amplecti. Similem enim jam fidei coram gerentes, per religiosas patientiam, par eam præmium de boni operis speramus effecta: neque enim difficultatibus est cedendum. Non fatigatur asperis fides: nec ad colorum ardua per proclive contenditur: nec remunerationem circa laboris exercitia quis meretur. Unde ne facientes bonæ, desicemus, specialiter admonemur: *Beati etiam, teste Psalmista, qui custodiant iudicium, et faciant iustitiam in omni tempore (Psal. cv):* quia non Initium laboris remunerationem præmii consuevit invenire, sed terminus. Ergo par studium sollicitudinis assumentes, quibus est una in communione et credulitate societas, quemadmodum de adunata sedi apostolicæ Constantinopolitana Ecclesia pariter exultantem in Domino: ita de reliquam quoque (sicut affectuose admones) reintegrationem citemus primum, ut fidem integritatemque nostram immaculatam ab omni contagione servemus. Nosti enim, frater sanctissime, quæ ecclesiasticam servant vincula concordiam, quæ nos ab hereticorum teneantur insidiis, per quæ etiam canonum custodiatur auctoritas. His in robore suo omni circumspectione servatis, remedia sperantibus conferentur. Habet enim et ecclesiasticarum ordo regularum, et ipsius forma iustitiae, ut medicina rationalis benigno et fideliter sperantibus non negatur: nec quisquam ita est ab humanitate discretus, quem non a rigore discretionis inclinet incauta simplicitas. Sed ut caute hoc citra querelam, aut erroris alioquin meum valeat expediri, dilectissime frater, personam meam te in hoc oportet inducere, scientem in huiusmodi causis, sicut predictum est, quid faciendum sit, quid cavendum: ita omnia providenda, ut non ambigas rationem dispositionis huius Deo esse reddendam: ita tamen ut eos qui vobis fuerunt communionis sociati, vel per vos sedi apostolicæ vestra nobis scripta declarent, quibus etiam contingantia libellorum, quos obtulerint, inseratur. Sic enim et Severi, et complerunt ojas, aut similitudinem absolventes errores, nec eorum qui sanari potuerint, dispendia poterunt. Quod ideo vobis specialiter credimus imponendum, ad diligentiam vestram nostre opera transfereutes, quia non prava iam documenta resistentes hereticis edidit, nec debet de eo ambigi quom bene contigerit explari. Simul assume remedia medicinae, simul accingere auctoritate iustitiae, et sic circa supplices

Α ποσίωσεν. Ελλογέσμεν τὸν Θεὸν, ἀδελφοί, ταῖς ἡμέραις τούτοις ἡμέρας συνηχωρημένον γεγονέναι, καὶ πάσαις εὐχαῖν καὶ μαριμῶν δυνάμεσιν ἐπεριστάμεν, ἵνα ἅπαντες εἰς τὴν τοῦ Θεοῦ ἡμῶν συνεργίαν καλῶς ἔρχησθε, αὐτοῦ βοηθούτους ἐν πάσι πληρωθῶσιν. Ἐλπίς γάρ ἐστιν, ὅτι καὶ εἰς τὴν ἁρμονίαν τοῦ εὐαγγελίου εὐαγγελισμοῦ καὶ τὰ λοιπὰ καὶ ἐν τῶν δεσφαιμένων μέλη σπουδάζουσας, καὶ ἀπὸ τῶν πραιοσύνων τὰ ἴσσηνα οὐ διαρρηκίσουσιν· εἰς ἃ ἐπέκειρ με ἡ σὺ διάθεσις τῆ σπουδῆς τῆς Χριστιανικῆς ἀγωγῆς προσεσκόπει, ὁραίως εἰς ἃ διεγείρει ἀπολοσθῆσαι, καὶ ὅσον ἀγαπᾶσθαι συμβουλεύει, περιστάζεσθαι. Ὅμοιος γάρ λοιπὸν τῆς πιστεύει φρονεῖδα χειρίζωντες, διὰ τῆς εὐσεβοῦς ὑπομονῆς, ἴσων καὶ τὰ ἐπαθλον τοῦ ἀγαθοῦ ἔργου ἐκδέσει ἐλπίζομεν. Οὐτε γὰρ ταῖς δυσχεραῖαις ἐστὶν κωλύωμεν· οὐ καταποικίται τοῖς τραχίσιν ἡ πίστις, οὐδὲ εἰς τὰ τῶν αἰσθητῶν ὑψώματα διὰ κωλυηραῖας τῆς ἐπιεκταίνεται, οὐτε τῆς ἀνταμιμῆσις, ἀνεὶ τῆς τοῦ καμῶν του γυμνασίας τῆς ἀξιοῦται. Διὰ ἵνα μὴ ἐκκακώμεν τὰ ἀγαθὰ ποιοῦντες, ἰδικῶς ὑπομνησασκόμεθα. Καὶ γὰρ μακάριοι, ὡς μαρτυρεῖ ὁ ψαλμῶδης, οἱ φυλάσσοντες κρίσει καὶ ποιῶντες δικαιοσύνην ἐν παντὶ καιρῷ, ὅτι οὐχὶ ἀρχὴ τοῦ καμῶν τῶν ἀνταμιμῆσιν τῶ ἐπαθλου εἰδῶν εὐρίσκειν, ἀλλὰ τὸ τέλος. Τοῦγαροῦν ἴσων σπουδῶν τῆς μαριμῆς ἀναλαβόμενοι, οἷς ἐστὶν μία ἐν τῇ κοινωνίᾳ καὶ τῇ πίστει ἡ ἑταιρία· ὁν τρόπον περὶ τῆς ἐνωσεῖσις περὶ τῆς Ἀποστολικῆς θρόνῳ τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐκκλησίας, ἐπίσης ἀγαλλώμεν ἐν κυρίῳ· οὕτω καὶ περὶ τῆς τῶν λοιπῶν, καθὼς ἐνδιαθέτως παρανοῖς, ἀποκαταστάσεως φροντισώμεν πρῶτον, ἵνα τὴν πίστιν καὶ τὴν τελειότητα ἡμῶν, ἄσπιδον ἀπὸ παντὸς μιάσματος φυλάξωμεν. Καὶ γὰρ οἶσθα, ἀδελφεὶ τιμώτατε, ποιοὶ τὴν ἐκκλησιαστικὴν ὁμόνοσαν φυλάττουσι σύνθεσμοι, τὴν ἡμῶς ἀπὸ τῶν αἰρετικῶν φυλάττουσιν ἐπιθουλῶν, καὶ διὰ ποίων ἡ τῶν κανόνων φυλάττεται αὐθεντία. Τούτων ἐν τῇ ἰδίᾳ ἰσχυρὴ πύση προσοχῆ φυλαττομένων, ἴσως τοῖς ἐλπίζουσι προσσνεχθῆσεται. Ἔχει γὰρ τῶν ἐκκλησιαστικῶν κανόνων ἡ τάξις, καὶ αὐτῆς τῆς δικαιοσύνης ὁ τύπος, ὅπως εὐλόγος θεραπεία τοῖς καλῶδῶς καὶ πιστῶς ἐλπίζουσι, μὴ ἀρηθῆσθαι. Οὐδὲ τίς ἐστιν οὕτως ἀπὸ τῆς φιλανθρωπικῆς διαρημῆσις, ὁν οὐχὶ ἀπὸ τῆς σκληρότητος τοῦ θεοῦ δεσπῶν ἀπακώφει ἢ ἀπάνουργος ἀπλότης, ἀλλ' ἵνα ἀσφαλῶς τοῦτε καὶ χωρὶς μέρφεις, ἡ τῶν νερόδους πλάνης ἰσχύσεται προελθεῖν, ἀγκατῆ ἀδελφεὶ, τὸ ἐμὸν πρόσωπόν σε ἐν τούτῳ χρῆ ὑπελθεῖν ἐπιστάμενος ἐν ταῖς τοιαύταις ὑποθίσειν, καθὼς προείρηται, τὸ ποικῆτον εἶη. εἰ φυλακῆτον, οὕτω πύστω προνοούμενοι, ὡς μὴ ἀμφεβέλλουσα λόγον ταύτης τῆς δεσποσύσεως τῶ θεῷ ἀποδόσεσθα, οὕτω μέντοι, ἵνα τούτοις εἰ τις ὑμῶν τῆ κοινῆς συναθροῖται, καὶ δεῖ ἡμῶν τῶ Ἀποστολικῶ θρόνῳ, τὰ ὑμῶντετα γράμματα ἡμῶν ἡλωσσεσθαι, οἷς καὶ τὰ περισχόμενα ταῖς λιθῶδῶς, οἷς ἐν προσεσέγγασιν, ἠμφορῆσθα. Οὕτω γὰρ τοῦ Σευήρου, καὶ τῶν τούτῳ συμπλεονάμενων, καὶ τῶν ὁμοίων ἐπαλοθῶσονται πλάνης, καὶ οὐδὲ ταῦτα, εἰ τις λιθῶδῶν δυσσοσκαι τὴν ζαρίαν ὑπομῆσομεν. Ὅσοις διὰ ταῦτα ἡμῶν ἰδικῶς ὑπῆθμεν ἐπιθῆσαι πρὸς τὴν ὑμῶντετα ἀμῆλειαν, τὰ ἡμῶντετα μεταφέρωντες βάρη, ἐπειπερ οὐ μικρὰς τῶν ἀποδείξεις τοῖς αἰρετικαῖς ἀνομιεταίμενα δαδῶσκα, καὶ οὐ χρῆ περὶ τούτου διατάξιν, ὁν καλῶς συνίεθα δέουμεν

1 Sic ms. addit vel Supplicii pro Supplicii Severi: sed utramlibet ridiculo errore. HANB.

humanitate mollire, ut in hæreticorum contagione perdurantes, aut eos qui innocentiam simulant, et cum nostris sola voce consentiunt, ab his quibus pro Ecclesiæ redintegratione consultitur et providetur, excludas: nec enim expedit circa hos ecclesiasticam temperare censuram. Non enim erunt miserationis bona pro eorum, quibus consuli oportet, necessitate collata, si indiscrete fuerint bonis malisque communia. Et quia Hierosolymitanorum quoque faciebat in tuis litteris tua dilectio mentionem, quorum etiam ad nos quædam delata professio, necessarium duximus vel recensere quæ scripta sunt, vel respondere quæ congrua. Qui si sanctorum Patrum constituta custodiunt, si illa fidei fundamenta venerantur ab his quæ per eos sancto Spiritu compungente definita sunt, non recedent. Aut enim perfecta sunt, ita ut sunt, et adjectione non indigent: aut bene valida, et ideo non mutanda: quando per ea omnia hæreticorum venena compressa sunt. Nec quidquam Chalcedonensis synodus, quod utile quælibet diligentia potuisset excogitare, præterit: quæ præcedentium quoque dogmata vel clarius manifestavit, vel repelita auctoritate firmavit, speciale quoddam adversus Nestorium et Eutychem aggressa certamen, alterum deitatem Dei nostri Jesu Christi a carne separantem, et ideo sanctam Mariam Dei genitricem pronuntiare vitantem: alterum veritatem carnis in Domino renuentem. Quando Dominus noster Jesus Christus idem Filius Dei, idem filius hominis, una in duabus persona naturis divinitatis et humanitatis carnis, nec naturis adunatione confusis, non velut quarta persona addita Trinitati, sed ipse Filius Dei *exinaniens semetipsum, et formam servi accipiens* (Philip. 1), propter quod et unam nec divisibilem profleretur essentiam Trinitatis, et proprietatem tamen suam scimus inesse personis, unam Filii Dei cum assumpta carne, unam Spiritus sancti: et personas proprietatibus designantes, et per unitatem essentiae inseparabile Trinitatis mysterium confirmantes. Neque enim ambigi potest Verbum Dei intra matris viscera per carnem, humanam assumpsisse naturam, nec post a se factam intra vulvam naturarum unionem divisum. Nam ut humanitas sine Deo non est edita, sic in cruce non est impassibilis divinitas a carnis passione divisa: quod virginis partus et intemerata fecunditas, et singularis a mortuis resurrectio, et ad cælos declarat ascensio. Hæc si quemadmodum a Patribus constituta sunt servant, credant, nec definita transcendant: a quo tramite qui declinant, ipsi sibi nebulam debitationis offundunt. Nobis autem illud apostolicum contentiosis respondere necesse est, *nos hanc consuetudinem non habemus, nec Ecclesia Dei* (1 Cor. 11). Hæc idem breviter, quia nec ambigi convenit de rebus iuxta fidem sæpius definitis: et pene supervacua est allegatio, quæ adhibetur instructis, cum super hac re et ad clementissimum principem filium nostrum non pauca perstrinxerim. Et quia de Hierosolymitanorum propositione respondimus, hoc quoque æstimavimus,

ἀ αποδεχθῆναι. Ἅμα προσλαβῆσθαι τὰς θεραπείας τῆς ἰάσεως, ἀναξίωσθαι τὴν αἰθεντία τῆς δικαιοσύνης, καὶ οὕτω περὶ τοὺς ἐπίτας τῆ φιλανθρωπία ἀπαλύνεσθαι, ἵνα τοὺς ἐν τῇ τῶν αἰρετικῶν μάμματα ἐπιμένοντας, ἢ τοὺς, οἱ τὸ ἀνεύθυνον ἀποκρίνονται, καὶ μετὰ τῶν ἡμετέρων μόνῃ τῇ φωνῇ συμφωνοῦσιν ἀπὸ τούτων, ὧν ὑπὲρ τῆς ἀποκαταστάσεως τῆς ἐκκλησίας φροντίς καὶ πρόνοια ἔστιν ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας. Οὐδὲ γὰρ συντελεῖ περὶ τούτους ἐκκλησιαστικὴν κερᾶσαι αὐστηρίαν. Οὐ γὰρ ἔσται λοιπὸν τοῦ ἐλέους τὰ ἐγὰθὰ διὰ τῶν τῶν προνοηθῆναι ὀφειλόντων ἀνάγκη συνελθῆναι, ἐὰν διακρίτως ἔσονται κοινὰ καλοῖς καὶ κακοῖς. καὶ ἐπειδὴ τῶν Ἱεροσολυμιτῶν ὁμοίως ποτήσασθαι ᾤθη ἐν τοῖς αἰκίοις γράμμασι μνήμη ἢ σὴ ἀγάπη, ὧν καὶ πρὸς ἡμᾶς ἠνέχθη τις ὁμολογία, ἀναγκαῖον ἡγήσαμεθα καὶ ἀναγγώναι τὰ γραφέντα, καὶ ἀποκρίνασθαι τὰ πρόσφορα. Οἱ τινες εἰ τὰς τῶν ἁγίων πατέρων διατυπώσεις φυλάττουσιν, οἱ ἐκείνης τῆς πίστεως τοὺς θεμιλοὺς σέβονται, καὶ ἀπὸ τούτων τῶν δι' αὐτῶν τοῦ ἁγίου πνεύματος κατατύποντος ὀρισθέντων, οὐκ ἀναχωρήσουσιν. Εἰ γὰρ εἰσι τέλεια, ὥσπερ εἰσὶ, καὶ προσθήκης οὐ δύνανται, ἢ καλῶς βέλβαια, καὶ διὰ τοῦτο οὐκ ἀνταμιπτέα, ὅποτε δι' αὐτῶν πάντα τὰ τῶν αἰρετικῶν δηλητήρια καταπίσθη, οὐδὲ τι ἢ ἐν Χαλκηδὸνι σύνοδος, ὅπερ χρῆσιμον, οἰαδήποτε ἐπιμελεῖα ἠδύνατο ἐπινοῆσαι, παρέδραμεν, ἢ τις τῶν προλαβουσῶν ὁμοίως τὰ δόγματα, ἢ ταλαυγέστερον ἐφανέρωσιν, ἢ ἐπαναληφθεῖσα τῇ αἰθεντία ἐδιδάξωσιν ἰδικόν τινα κατὰ Νεστορίου, καὶ Εὐτυχοῦς ἀναδεξαμένη ἀγῶνα, τοῦ μὲν ἑτέρου τὴν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ θεότητα ἀπὸ τῆς σαρκὸς χωρίζοντος, καὶ διὰ τοῦτο τὴν ἁγίαν Mariam θεοτόκον ἐξαγγέλλειν ἐκαλίνοντος, τοῦ δὲ ἑτέρου τὴν ἀλήθειαν τῆς σαρκὸς ἐν τῷ κυρίῳ ἀπαναινομένου, ὅποτε ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός-οὗτος υἱὸς Θεοῦ, ὁ αὐτὸς ἄνθρωπος, ἐν πρόσωπον ἐν δύο φύσει, καὶ θεότητος καὶ σαρκὸς, οὐδὲ τῶν φύσεων ἐν τῇ ἐνώσει συγχυσθῆσαν, οὐχ ὡς τετάρτου προσώπου προστεθέντος τῇ τριάδι, ἀλλ' αὐτὸς ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ ἐπένωσεν ἑαυτὸν καὶ μορφήν δούλου ἔλαβε. Διὸ καὶ μίαν καὶ οὐδὲ διαιρητὴν ὁμολογοῦμεν οὐσίαν τῆς τριάδος, καὶ τὴν ἰδίαν ὁμοίως ἰδιότητα ἴσμεν ἐν εἶναι τοῖς προσώποις. Ἐν γὰρ τοῦ πατρὸς ὁμολογοῦμεν εἶναι πρόσωπον, ἐν τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, μετὰ τῆς προσληφθεῖσης σαρκὸς, ἐν τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου, καὶ τὰ πρόσωπα ταῖς ἰδιότησι σημαίνοντες, καὶ διὰ τῆς ἐνότητος τῆς οὐσίας, τὸ ἀχώριστον τῆς τριάδος μυστήριον ὁμολογοῦντες. Οὕτε γὰρ δυνατόν ἀμφιβάλλεσθαι τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ ἐν τοῖς τῆς μητρὸς σπλάγγνοις διὰ τῆς σαρκὸς, τὴν ἀνθρωπικὴν προσειληφέναι φύσιν. καὶ μὴ μετὰ τὴν παρ' αὐτοῦ γενομένην ἐν τῇ μήτρᾳ τῶν φύσεων ἔνωσιν διηρημένον. Ἐξάτερ γὰρ οὐκ ἔστιν ἐν αὐτῷ ἀνθρωπικότης ἄνευ Θεοῦ γεννηθεῖσα, οὕτως ἐν τῷ σταθμῷ ἢ ἀπαθὲς θεότης, οὐκ ἔστιν ἀπὸ τοῦ τῆς σαρκὸς πάθους διηρημένα, ὅπερ ὁ τῆς παρθένου τόκος, καὶ ἡ ἄχραντος γονιμότης, καὶ ἡ ἑξαιρέτος ἐκ νεκρῶν ἀνάστασις, καὶ ἡ εἰς οὐρανοῦς δεικνυσιν ἄνοδος, ταῦτα εἰ καθὼς παρὰ τῶν κειμένων ὀρίσθη, φυλάττουσι, πιστευέτωσαν, καὶ μηδὲ τὰ ὀρισμένα παραβαλέτωσαν, ὅψ' ἢς τρίβου οἱ ἐκαλίνοντες, αὐτοὶ ἑαυτοῖς νέφος ἀμφιβολίας περιχεύουσιν. Ἡμεῖν δὲ ἐκείνο τὸ Ἀποστολικόν, τοῖς φιλονεικίοις, ἀποκρίνασθαι ἀνάγκη ἔστιν: « Ἡμεῖς τοιαύτην συνήθειαν οὐκ ἔχομεν, οὐδὲ ἡ ἐκκλησία τοῦ Θεοῦ. » Ταῦτα διὰ τοῦτο διὰ βραχείων, ἐπειδὴ οὐτε ἀμφιβάλλεσθαι προσήκει περὶ πραγμάτων

salutis eorum causa competenter ad eundem, ut si communionis apostolicæ desiderant unitatem, professionem suam scripto inditam, quam legalis nostris apud Constantinopolim positam obtulerunt, aut per suos ad nos dirigant, aut fraternitati vestræ tradant, eodem tamen, sicut diximus, tenore conscriptam, quæ ad nos modis omnibus sub vestra ordinatione deferatur. Nam de Thessalonicensibus, quorum ad nos legati sub clementissimi et fidelissimi principis filii nostri ordinatione venerunt, ne quid omissemus credamur, nosse vos volumus, secundum hoc quod Domino nostro inspirante placuerit, causam omnem nostri (vestra) dispositione tractandam, et si quod oportet impleverint, ordinanda hæc per fratrem nostrum et coepiscopum venerabilem virum Joannem, sed et filios nostros Heraclianum presbyterum et Constantinum diaconum, ecclesiastico honore dignissimos; ad causam perinentia conscripsisse contenti, gratulati sumus in viro ordinis nostri par meritum et religiosum nos invenisse propositum, et cum legatione mandata sapientiæ et moribus congruentia. Votiva enim res et plena gaudii est, ut sint justa æstimatione probabiles, quos communionis et officii contigerit esse consortes. *Et alia manu*: Deus te sanum custodiat, frater venerabilis. (Data septimo calendis Aprilis, Valerio viro clarissimo consule [anno Christi 521].)

Sanctissimus archiepiscopus dixit: Nunc venerabilissimi notarii sanctissimæ Ecclesiæ nostræ, si quæ sunt chartæ apud eos præsentem causam concernentes, ipsas nobis manifestas ficiant. Et productis chartis per venerabilem Cosmam diaconum, notarium et chartophylacem, Macarium venerabilis diaconus et notarius, libellum ex persona clericorum Theopolis, et relationem synodi ibidem in regia orbe congregata, utrumque ad Joannem inter sanctos archiepiscopum ipsius regis urbis, legit. Et Callonymus, venerabilis diaconus et notarius, ex codice epistolam ad Joannem sanctæ memoriæ archiepiscopum Hierosolymorum, et ad Epiphanium præ memoriæ Tyrionum episcopum, legit. Insuper etiam epistolam missam ab ipso Joanne Hierosolymorum episcopo et synodo sua ad sanctum Joannem legit. Et Stephanus, venerabilis notarius et diaconus, relationem missam ab Epiphanio Tyrionum et synodo sub eo congregata legit. Et Paulus venerabilis notarius et diaconus relationem cum gestis destinatam ab episcopo secunde Syriæ ad sanctissimum Joannem archiepiscopum regis urbis; quæ omnia inserta sunt sic.

νοτάριος, καὶ διάκονος, τὴν σταλίσαν ἀναφορὰν παρὰ τοῦ ἐπισκοποῦ ἀνίγνω, καὶ Πάλλος ὁ θεοσεβίστατος νοτάριος καὶ διάκονος, τὴν σταλίσαν ἀναφορὰν σὺν τοῖς πεπραγμένοις ἀπὸ τῶν ἐπισκόπων Συρίας δευτέρως, πρὸς τὸν ἐν ἁγίοις Ἰωάννην γενόμενον ἀρχιεπίσκοπον τῆς βασιλείδος πόλεως, ἃ τένα σύμπαντα καὶ ἐντίθηται.

EPISTOLA

JUSTINI IMPERATORIS AD ROMANOS.

Paulum Antiochenum de quibusdam accusatum episcopatui se abd. cass. sign. ficit.

Justinus Augustinus Hormisdæ papæ.

τῶν περὶ τῆς πίστεως πολλάκις ὀρισθέντων, καὶ παντελῶς περιττὴ ἔστιν ἡ δικαιολογία ἢ προσφερομένη τοῖς παρασκευασμένοις, ὅποτε περὶ τούτου τοῦ πράγματος, καὶ πρὸς τὸν ἐνδοξότατον, καὶ φιλανθρωπότατον βασιλέα τὴν ἡμετέρον υἱὸν, οὐκ ὀλίγα ἰσημάναμεν. Καὶ ἐπειδὴ περὶ τῶν Ἱεροσολυμιτῶν ὁμολογίας ἀπεκρινάμεθα, καὶ τοῦτο ὑπελάβομεν τῆς τούτων σωτηρίας χάριν ἀρμοδίως προσβίβναι, ἵνα ἐὰν τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας ἐπιποθῶσι τὴν ἑνωσιν, τῆς ἰδίας ὁμολογίας τὸ ὕφος ἐγγρηφῶς μνηθεύσαν, ἢ τοῖς ἡμετέροις πρεσβυταῖς ἐν Κωνσταντινουπόλει διάγουσι προσήνεγκαν, διὰ τῶν ἰδίων πρὸς ἡμᾶς ἀποστελλῶσιν, ἢ τῇ ἡμετέρᾳ ἀδελφότητι δώσουσι, τῇ αὐτῇ μίνοι, καθὼς εἶπον, δυνάμει συγγεγραμμένην, ἢ τις πρὸς ἡμᾶς πᾶσι τοῖς τρόποις δι' ἡμετέρας διατυπώσεως, κομισθῆσεται. Περὶ γὰρ Θεσσαλονικίων, ὧν πρὸς ἡμᾶς οἱ πρῶσις διὰ τίς τοῦ πιστοτάτου, καὶ ἐνδοξοτάτου βασιλέως τοῦ ἡμετέρου υἱοῦ διατυπώσεως ἦλθον, ἵνα μήτι παραλειπομένη δόξωμεν, γινώσκων ἡμᾶς βουλόμεθα κατὰ ταῦτα, ἅπερ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐμπνεύματος ἔρεσαν, τὴν ὑπόθεσιν πᾶσαν τῇ ἡμετέρᾳ διακαίψει ψηλαφητήαν, καὶ εἰ ὅπερ χρὴ πληρώσουσι διατυπωτήαν. Ταῦτα διὰ τοῦ ἀδελφοῦ, καὶ συνεπισκόπου ἡμῶν τοῦ σεβασμιωτάτου ἀνδρὸς Ἰωάννου, ἀλλὰ καὶ διὰ τῶν υἱῶν ἡμῶν, Ἡρακλειανοῦ τοῦ πρεσβυτέρου, καὶ Κωνσταντίνου τοῦ διακόνου, τῆς ἐκκλησιαστικῆς τιμῆς ἁξίων, τὰ πρὸς τὴν ὑπόθεσιν ἀνήκουτα ἀρκεσθέντες ἀντιγράψαι, ἤσθημεν ἐν ἀνδρὶ τῆς ἡμετέρας τάξεως ἴσην ἁξίαν καὶ εὐλαθεῖ πρόθεσιν ἡμᾶς εὐρηκάναι, καὶ μετὰ τῶν τῆς πρεσβείας ἐντολῶν, τῇ φρονήσει καὶ τοῖς τρόποις συνάδοντα. Εὐχταίον γὰρ πρᾶγμα, καὶ πλήρης χάριτος, ἵνα ὡς κεκριμένως δοκίμοι, οὐς τῆς κοινωνίας καὶ τῆς τάξεως συνίθη εἶναι συγκλήρους. Καὶ ἄλλη χειρὶ, «Ὁ Θεὸς σε ὑγιὲ διαφυλάττει, ἀδελφεῖ τιμωτάτε.» Ὁ ἀγιώτατος ἀρχιεπίσκοπος εἶπε· Νῦν καὶ οἱ θεοσεβίστατοι νοτάριοι τῆς ἀγιωτάτης ἡμῶν ἐκκλησίας, εἴ τις εἰσι παρ' αὐτοῖς χάρται τὴν παροῦσαν ὁράντες ὑπέθεσιν, δῆλους ἡμῖν τούτους ποιείτωσαν. Καὶ προκομισθέντων τῶν χαρτῶν διὰ Κοσμά τοῦ θεοσεβίστατου διακόνου νοταρίου, καὶ χαρτοφύλακος, Μακάριος ὁ θεοσεβίστατος διάκονος καὶ νοτάριος τὸν ἐκ προσώπου τῶν Θεουπόλιως κληρικῶν λιβελλόν, καὶ τὴν ἀναφορὰν τῆς ἐνδημούσης τῆνκαῦτα τῇ βραχίδι πᾶσι συνόδου ἀμφοτέρω πρὸς τὸν ἐν ἁγίοις Ἰωάννην ἀρχιεπίσκοπον γενόμενον τῆς αὐτῆς βασιλείδος πόλεως ἀνίγνω, καὶ Καλάνυμος ὁ θεοσεβίστατος διάκονος καὶ νοτάριος ἀπὸ κώδικος τὴν πρὸς Ἰωάννην τὸν τῆς ὁσίας μονῆς ἀρχιεπίσκοπον γενόμενον Ἱεροσολύμων ἐπιστολήν, καὶ τὴν πρὸς Ἐπεράνδρον τὸν τῆς θεοφιλῆς μνήμης, τῆς Τυρίων γενόμενον ἐπίσκοπον ἀνίγνω, εἴτι μὴν καὶ τὴν πεμφθεῖσαν ὑπὸ τε αὐτοῦ Ἰωάννου τοῦ τῆς Ἱεροσολυμιτῶν ἐπισκόπου, καὶ τῆς ὑπ' αὐτῶν συνόδου, πρὸς τὸν ἐν ἁγίοις Ἰωάννην ἐπιστολήν ἀνίγνω, καὶ Στέφανος ὁ θεοσεβίστατος νοτάριος, καὶ διάκονος, τὴν σταλίσαν ἀναφορὰν παρὰ τοῦ ἐπισκοποῦ ἐπιτικόπου γενομένου Τύρου, καὶ τῆς ὑπ' αὐτῶν συνόδου ἀνίγνω, καὶ Πάλλος ὁ θεοσεβίστατος νοτάριος καὶ διάκονος, τὴν σταλίσαν ἀναφορὰν σὺν τοῖς πεπραγμένοις ἀπὸ τῶν ἐπισκόπων Συρίας δευτέρως, πρὸς τὸν ἐν ἁγίοις Ἰωάννην γενόμενον ἀρχιεπίσκοπον τῆς βασιλείδος πόλεως, ἃ τένα σύμπαντα καὶ ἐντίθηται.

Ut quod in Paulo viro reverendissimo contigit apostolatui vestro patet; qui sacerdotio præditus Antiochenæ civitatis, ita versatus esse dicitur in multis causis quæ religiosis alienæ sunt epi copis, ut clericum suorum prodicione, habitatorum etiam

dictæ civitatis, aliorum insuper frequentium incusaretur, non tantum legatis vestræ sanctitudinis in hac regia positæ urbe (ut ipsos quoque retinere censemus), verum post eorum recessum; qui malæ conscientiæ suæ testimonio veritus insuper ne, quaestione habita, graviores formas exi us rei posceret, recusatores libellos obtulit, ut liceret ei secedere a suscepto (sicut dictum est) episcopatus officio; quoniam igitur cordi nobis est et fuit ut semper civitatum antistites in amore sint omnium communi, quorum regendas acceperunt animas, Paulus autem reverendissimus ultro se de suo (prout memoravimus) abdicavit sacerdotio, præsentem epistolam dum dirigendam, ut vobis aperiat, et orationibus propriis cœlesti nobis præsidium dignetur acquirere. Data calendis Maiis, Constantinopoli, Justiniano et Valerio viris clarissimis consulibus (anno Domini 521).

RELATIO

IPHANII EPISCOPI CONSTANTINOPOLITANI.

Eadem quæ in superiori epistola.

Per omnia sanctissimo ac beatissimo domino fratri et comministratori Hormisdæ Epiphanius episcopus.

Frequentiores quidem litteras facere ad vestram beatitudinem et frui affectu fraternæ caritatis optamus. Nunc autem ea quæ evenerunt cupientes vestram sanctimoniam non latere, præsentibus usi sumus scriptis. Multis enim et non parvo spatio temporis perturbationibus Antiochiæ maximam civitatem, quæ est in diœcesi Orientali prima, circumstantibus, sub occasione quia Paulus amabilis Deo episcopatum memoratæ habuit civitatis, et multis urbis ipsius habitatoribus, sicut dixerunt aliqui, a catholica sese separantibus, et assiduas interpellationes tranquillissimo et fidelissimo principi nostro ingerentibus, et eorum quæ in accusationem ducebantur inquisitionem supplicantibus fieri manifestam. Quæ quidem initium olim sumpserunt, sicut nec directos a vestra sanctitate Deo amabiles legatos latuit, cum in regia degerent civitate, agnoscentes super his omnia. Memoratus ergo amabilis Deo Paulus prodesse sibi hoc existimans, per libellos proprios designatæ civitatis desertionem et episcopatus elegit, et universalem quietem, et a causis alienationem se præferre monstravit. Quæ omnia et amabilem Christo principem nostrum manifesta reverentiæ vestræ fecisse novimus: sed nunc omnibus nobis pretiosius, et de quo maxime noctibus et diebus honum nuntium de his qui ab amantissimo principe et a nobis directi sunt ad vestram beatitudinem Deo amabiles legati, amicam Deo pacem nuntiantes, et omnia pulchritudine decora unitatem sanctarum Ecclesiarum annuntian-

^a OBSERVATIO P. ANTONII PAGI AD ANN. CHRISTI 514, NUM. 5.

Hincmarus in Vita sancti Remigii episcopi Remensis, postquam bellum Visigothicum, missamque ab Anastasio Augusto legationem in Franciam enarravit, agit de vicariatu seu de Primatu hujus præsulis per universum regnum Clodovei Francorum regis, quem ipsemet primus ex archiepiscopis Ecclesiæ sue eruit, illiusque originem Hormisdæ, qui hoc anno pontifi-

tes, quam cito ad nos destinare dignemini, ut præsentis causæ (sicut sæpe scripsimus) sit cœlestis lucrum his qui in celeritate sunt bonæ correctionis auctores, beatissime et sanctissime frater. Omnem quæ est cum tua beatitudine in Christo fraternitatem nos et qui nobiscum sunt multis salutamus annis.

* EPÍSTOLA LXXXI.

AD REMIGIUM REMORUM EPISCOPUM.

Vices suas illi deputat in regno Clodovei Francorum regis nuper ad fidem conversi.

Dilectissimo fratri Remigio, Hormisda.

Suscipientes plena fraternitatis tuæ congratulatione colloquia, quibus nos germanæ salutis tuæ lætificavit indicio, corporali cum spiritualibus officiis incolumitate subnixæ, congruum esse perspeximus hanc ipsam quam mente gerimus verbis aperire lætitiæ. Agis enim summi documenta pontificis, dum et prædicanda facis, et ea insinuare non differs. Prærogativam igitur de nostri sumpsimus electione judicii, quando id operatum te esse didicimus, quod cæteris agendum obnixius imperamus, ut in provinciis tanta longinquitate disjunctis, et apostolicæ sedis vigorem, et Patrum regulis studeas adhibere custodiam. Vices itaque nostras per regnum dilecti et spiritualis filii nostri Clodovei, quem nuper, adminiculante superna gratia, plurimis et apostolorum temporibus æquiparandis signorum miraculis prædicationem salutiferam concomitantibus, ad fidem cum gente integra convertisti, et sacri dono baptismatis consecrasti, salvis privilegiis quæ metropolitanis decrevit antiquitas, præsentis auctoritate committimus: augentes studii hujus participatione ministerii dignitatem, relevantes nostras ejusdem remedii dispensationis excubias. Et licet de singulis non indigeas edoceri, a quo jam probavimus acutius universa servari, gratius tamen esse solet, si ituris trans ostenditur, et laboraturis injuncti operis forma monstratur. Paternas igitur regulas et decreta sanctissima diffinita conciliis ab omnibus servanda mandamus. In his vigilantiam tuam, in his curam et fraternæ monitionis exhortationis ostendimus. Illis ea quanta dignum est reverentia custoditis, nullum relinquit culpæ locum sanctæ observationis obstaculum. Ibi fas nefasque præscriptum est, ibi prohibitum ad quod nullus audeat aspirare, ibi concessum quod debeat Deo placitura præsumere. Quotiens universæ poscit religionis causa concilium, te cuncti fratres evocante conveniant, et si quos eorum specialis negotii pulsat intentio, jurgia inter eos oborta compece, discussa sacra lege determinando certamina. Quidquid autem illic pro fide et veritate constitutum, vel provida dispensatione præceptum, vel personæ

catum Romanum suscepit, acceptam refert. At cum certum sit *Clodoveum* ad Hormisdæ tempora non pervenisse, sumpta inde ab aliquibus viris doctis ansa existimandi eam historiam commentitiæ esse, indeque varia scripta hinc inde prodire. Sirmondus epistolam illam Hormisdæ ad Remigium a conciliis Gallicanis rejecit, nullamque ejus rationem habuit.

* Ex Labbei Append., tom. IV.

nostræ auctoritate fuerit confirmatum, totum ad A religiosissimus Imperator meritorum suorum gloriam possit sine dilatione cognoscere.

Justinus Augustus Hormisdæ.

(Geminas sequentes epistolæ nondum editas in collectione Avellana quæ continetur in codice Vaticano 4961 nacti Ballerini eas dederunt in dissertatione præmissa tom. III operum sancti Leonis Magni, pag. CLXVI, etc. Ex his ergo huc transferuntur.)

Hormisdæ.

Cum necesse fuerit scripta domino filio clementissimo principi destinari, amplitudinem vestram silentio præterire æquimus. Et ideo salutationis honorificentiam præloquentes eos qui in rem destinati sunt, commendamus, postulantes ut, domino nostro auctore, sub vestra dispositione celeriter ut (leg. ad) destinata perveniant, ut sacratissimus et

Illustrem virum episcopum R. grato suscepimus animo non pro honore tantum qui debetur sacerdotibus, verum etiam pro affectu vestræ sanctitudinis. Nam quicumque tuo comprobatus iudicio fuerit, est apud nos etiam iudicatus probatissimus. De opera tamen et favore, qui sacrosanctis inferendus est ecclesiis, tunc demum opportunius statuatur, cum legati, quos nuper ad regem magnificum Trasamundum destinasse noscimus, reversi propitia Divinitate responsum nobis detulerint. Vestra autem beatitudo supernum nobis præsidium indefessis orationibus postulare dignetur. Data xv cal. Decembris, Constantinopoli, domino Justino perpetuo Augusto (supple cos., id est anno 519), accepta xi cal. Junii Rustico cos., id est an. 520.

DECRETA HORMISDÆ PAPÆ

EX GRATIANO DESUMPTA.

DECRETUM PRIMUM

Qui ad poenitentiam agendam in monasterio recluditur, presbyter non ordinatur.

Si ille qui ultro petit poenitentiam, quamvis eam perfecte agat, non potest episcopus aut presbyter ordinari, ita ut etiamsi per ignorantiam ordinatus fuerit, et postea convincitur poenitentiam accepisse, dejiciatur: ille ergo qui invitatus ad poenitentiam agendam mittitur in monasterium (qui utique nihil aliud quam poenitens dicendus est), qua conscientia ad sacerdotium pervenire permittitur? Nemo mihi talia quælibet contra auctoritatem sedis apostolicæ, vel contra trecentorum decem et octo episcoporum et reliquorum canonum constituta objiciat: quia quidquid contra illorum definitionem, in quibus Spiritum sanctum credimus locutum, dictum fuerit, recipere, non solum temerarium, sed etiam periculosum esse non dubito (*Dist. 50, Si ille qui*).

DECRETUM II.

Nuptias occultas celebrare non licet.

Nullus fidelis, cujuscunque conditionis sit, occulte nuptias faciat, sed benedictione accepta a sacerdote, publice nubat in Domino (30, *quæst. 5, Nullus fidelis*).

DECRETUM III.

Pater. Idem Eusebio episcopo.

Tua sanctitas requisivit a nobis, frater venerande, de filio adultero [F. adulto] quem pater matrimonium contrahere vult, si sine voluntate filii adulti facere potest; ad quod dicimus: Si aliquo modo non consentit filius, fieri non posse. Potest autem de filio nondum adulto, voluntas cujus nondum discerni potest, pater eum cui vult in matrimonium tradere, et postquam filius pervenerit ad perfectam ætatem, omnino observare et adimplere debet. Hoc ab omnibus orthodoxæ fidei

cultoribus, sancitum a nobis, tenendum mandamus (31, *quæst. 2, Tua sanctitas*).

DECRETUM IV.

Abque episcopi permissu in ecclesia consecrata non erigatur altare.

Nullus presbyter in ecclesia consecrata aliud altare erigat, nisi quod ab episcopo loci fuerit sanctificatum (a) vel permissum, ut sit discretio inter sacrum et non sacrum; nec dedicationem fingat, nisi sit. Quod si fecerit, degradetur, si clericus est; si vero laicus, anathematizetur.

EX DOCTRINA HORMISDÆ PAPÆ

CAP. IV.

Burch. lib. iv, cap. 57.

Si quis baptizat, aut aliquod divinum officium exercuerit per temeritatem, non ordinatur [F. ordinatus], abjiciatur ab Ecclesia, et nunquam ordinetur.

OBSERVATIO PHILIPPI LABBE, S. J.

Certe certius visum semper fuit viris hactenus eruditissimis a Gelasio summo pontifice in synodo Romana 70 episcoporum scriptum fuisse decretum sive notitiam de libris sacris et apocryphis: cujus, ut omittam innumerabiles codices manuscriptorum vetustissimos ac præcipue dignationis, et ipse Nicolaus I papa meminit epistola 42 ad omnes Galliarum episcopos missa, his verbis: *Consonat autem huic beatissimo papæ Leoni sanctus et facundissimus in decretis suis papa Gelasius ita inquit: Decretales epistolæ, quas beatissimi papæ diversorum temporibus de urbe Roma pro diversorum Patrum consultatione dederunt, venerabiliter suscipiendas decernimus, etc.* Multisque post illum annis Gratianus retulit in suam discordantium canonum Concordiam parte prima, distinctione 15, cap. *Sancta Romana Ecclesia*. Verum non desuerunt qui ex codicibus aliquot manuscriptis: præsertim Jurensi ex monasterio S. Eugendi, sive, ut cum vulgo loquar, S. Claudii et antiquissimo optima notæ Urgellensi, ut qui vidit Stephanus Baluzius mihi testis est, tribuere voluerint Hormisdæ papæ, qui a Gelasio tertius Romanam revit Ecclesiam. Vide quæ

(a) Burchardus, lib. iii, cap. 18, in meo cod. ms. sic legit, et quantum arbitror, melius: *vel illius permissu sanctificatum est*. MAN. I.

Chiffletius noster (cum sub prelo properaret ad metam tonus hic noster quartus) Bivione emisit in lucem, pag. 149 notarum in Vigiliam Tapsensem episcopum, hoc initio :

Incipit decretale in uelie Roma ab Hormisda papa editum.

De Scripturis divinis quid universaliter catholica recipiat Ecclesia, vel post hæc quid vitare debeat.

TITULI.

I. De ordine librorum canonicorum Veteris et Novi Testamenti.

A II. De numero apostolicarum sedium.

III. De constitutionibus sanctorum conciliorum.

IV. De opusculis sanctorum Patrum quæ recipiuntur.

V. De opusculis apocryphorum quæ recipienda non sunt.

I. Ordo de Veteri Testamento quem sancta, &c. Quæ non est opus hoc loco iterare, cum supra edita sint. Si quæ occurrant alicujus momenti variantes lectiones a nostris distinctæ, in notis ad Gelasii decretum non omittentur. (Vide nostræ Patrologiæ tom. LIX, col. 166.)

APPENDIX

AD EPISTOLAS HORMISDÆ.

ADMONITIO COLLECTORIS.

Cum laudabili consilio ad genuinas pontificum epistolas spurias etiam illis officias vir et. Labbeus in sua collectione adjiciendas censuerit, ego pariter ejus exemplo spurias, si quas forte offendi, pontificum litteras dandis proposui. Aequi igitur, tonique facient lectores, si hoc loco epistolam Hormisdæ papæ legerint, quam suppositi tonis suæ expressos characteres præferre constat, cum Joannem papam laudet, qui sine pontifex Hormisdæ posterior fuit. Desumpta est ex Pœnitentiâ Halitgarii episcopi Cameracensis ante anno 900 collecto, vulgatoque a Canisio Veter. Lect. tom. II, part. 2, pag. 143 edit. Basnag. (a).

INCIPIT EPISTOLA

HORMISDÆ PAPÆ PER UNIVERSAS PROVINCIAS.

Ecce manifestissime constat, quia secundum titulos antiquorum Patrum a sancto Joanne papa transmissos, et trecentorum decem et octo episcoporum sententias, sed et canones Gallicani concilii continere videntur.

Clerici in adulterio deprehensi, et aut ipsi confessi, aut ab iis convicti, ad honorem redire non possunt. Et quia forte non desunt, quibus vel pro nimia pietate suprascripta sanctorum Patrum severitas minime placet, sciant se trecentorum decem et octo episcoporum, et qui reliquos canones statuerunt, sententias reprehendere vel damnare. Sed forte major est in illis pietas, quam in supradictis 318 episcopis, major in illis misericordia quam in sancto Joanne apostolico papa, major caritas quam in reliquis sacerdotibus, qui hoc per exempla vel remedia Ecclesiarum suis definitionibus deliberaverunt. Et ideo aut per promptam voluntatem præceptis illorum consentiant; aut si non ferent, omnibus contrarios se, et inimicos esse cogoscant. Quæ est ista inimica benignitas, palpare criminosos, et vulnera eorum usque ad diem iudicii incurata servare? Quod si etiam eos durissima pœnitentia per plures annos agere viderent, sic id ipsum et saluti eorum consilere, et canonum debemus statuta servare. Cum vero in aliquibus nec compunctio humilitatis, nec instantia orationi vel plangendi apparcat, nec beatum David imitentur, qui dixit: *Lacrimo per singulas noctes lectum meum, lacrymis stratum meum rigabo (Psal. vi)*; et illud: *Cinerem tanquam panem manducabam, et potum meum cum fletu miscebo (Ps. x)*, nec eos jejuniis vel lectioni vacare videmus, possi-

(a) Hanc ipsam epistolam iisdem fere verbis descriptam, si pauculas quasdam variantes exceperis, vulgavit Jacobus Petiti in tom. I Pœnitentiæ. Theodori Cantuar. inter excerpta canonum ex antiqua collectione cod. Hierovaliani desumpta. Ibi vero inscriptionem hanc ferre testatur Petiti: *Epistola Hormisdæ papæ in universas provincias, quam tamen inscriptionem posteriore manu additam idem Petiti*

mus agnoscere si ad honorem pristinum redirent, cum quanta negligentia, et cum quanto lepore, et inimica animæ securitate permaneant, credentes quod sic eis non acta pœnitentia digna dimiserit Deus, quomodo sacerdotes indulisse vident. Vere dico, quia illi ipsi, quibus cum periculosa et falsa miseicordia indulgere videmur, eum ante tribunal Christi pro tantis peccatis damnandi advenerint, contra nos ipsos causas dicti sunt, d. c. c. es: quod dum aut asperitatem linguæ eorum expavimus, aut falsa blandimenta et periculosas adulationes ipsorum libenter accepimus, nos eos dum illis inutilitatem indulgemus in peccatis permanere, aut ipsa peccata etiam augere permiserimus: nec recordantes illud quod in Veteri Testamento scriptum est: Quia per unum peccantem contra omnes ira Dei deservit. O pietas! O misericordia! Uni parcere, et omnes per exemplum malum in discrimen adducere! Non ita suadet sanctus et beatissimus Cyrilianus martyr dicens: Qui peccantem verbis adulantibus palpat, peccandi fontem subministrat. Nec perimit delicta illi, sed fovet iterum, imperitus medicus, qui tumentes vulnorum sinus manu parcente contrectat; et absconditum in profundis secessibus virus, dum servat, exaggerat. Unde et sanctus Joannes Constantinopolitanus episcopus arguit dicens: *Imperitus medicus est qui indigesta putredine superducit vulneri cicatricem.*

Et ideo diligenter perpendite, si aut potest, aut debet fieri, aut tantorum, aut talium, quod supra memoravimus, sacerdotum canones contemnes, aliter quod illa siturunt observare vel agere præsumamus: præcipue tum illorum trecentorum decem et octo episcoporum, qui per omnes Ecclesias concilia fieri præceperunt, tam sancta decreta neglectis, non illos solos despiciamus, sed et, sicut supra dictum est, et Africanos, et omnes reliquos qui ipsis ordinantibus per totum mundum per ecclesiasticam disciplinam aliquid stauerunt, cum peccato ante nostræ contemimus. Ego me in hoc periculo immittere non audeo, quia nec talia sunt merita mea, ut aliorum peccati non esse expicere præsumam. Nec tantam eloquentiam habeo, ut ante tribunal Christi contra tan os ac tales sanctos sacerdotes, qui canones stauerunt, causas dicere possim. Videat unusquisque qualiter sentire vel observare disponit, qualiter possit in die iudicii reddere rationem. Ego in quantum vires Deus dignatur dare, studere vobis eorum

fatetur. Animadvertisse etiam juvat Gratianeos canones 29 et 58, dist. 50, ex hac apocrypha epistola desumptis fuisse. Porro epistola apud Petiti legenda nonnulla in exordio præfert, quæ in Canisiana desiderantur; incipit enim: *Si quis diaconus vel presbyter post acceptam benedictionem leviticam cum uxore sua inconvens invenitur, incensum abiciatur. Ecce manifestissime, &c.*